HERKUS KUNČIUS

BŪTASIS DAŽNINIS KARTAS

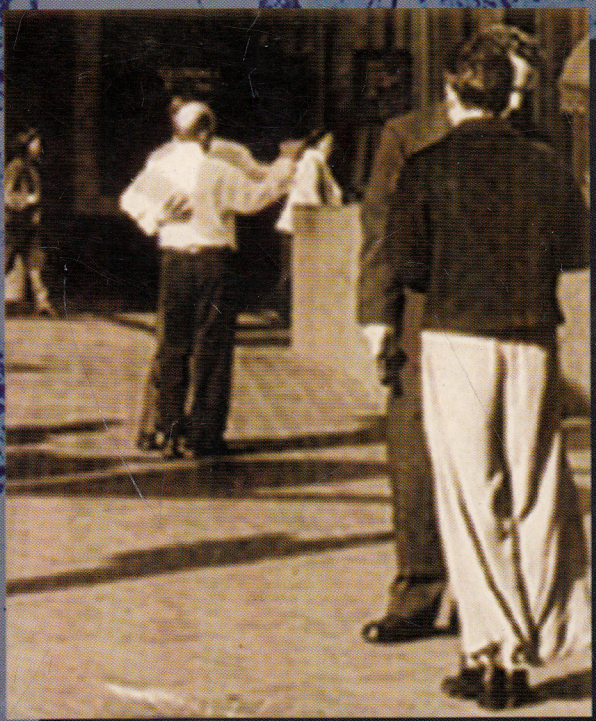

HERKUS KUNČIUS

BŪTASIS DAŽNINIS KARTAS

Romanas

VILNIUS
1998

UDK 888.2-3
Ku-179

© Herkus Kunčius, 1998

ISBN 9986-16-089-8

Gatvė, kurioje gyvenu, siaubingai dvokia, lyg pasaulis prieš savaitę būtų miręs, o dabar pūtų ir skleistų mano smegenų ląsteles paralyžiuojančią smarvę. Nepakeliamas kvapas. Savo bute mane priglaudęs bičiulis vis bando įtikinti, kad klystu. Suprantu jį – nesmagu prieš mane dėl šio dvoko. Vaizduoja, kad jo nejaučia, tačiau taip nėra. Man nereikia landžioti po gatvės užkaborius, kad sužinočiau, iš kurgi sklinda šis apokaliptinis tvaikas, nes buto langas remiasi į priešais esančią žuvų perdirbimo įmonę. Danielius apsimeta nieko nesuprantąs, o paklaustas aiškina, kad man reiktų nueiti pas gydytoją pasitikrinti uoslės receptorius. Atlaidžiai žiūriu į šį jo pasiūlymą, tačiau nuo to man ne lengviau – vis tiek dvokia. Nieko negalvoju, o tik uodžiu, uodžiu ir siurbiu į save smarvę, sumišusią su dulkėmis ir anomaliu karščiu – 38° C. Bandau prisiglausti prie sienos, tačiau ji kaip krosnis. Atidarau langą – dar blogiau. Rūkau, tačiau pojūtis toks, lyg būčiau susisukęs cigaretę iš fekalijų. Išsigelbėjimo nėra. Prisimenu Suskindo rašytus žodžius: „Tais laikais, apie kuriuos pasakosime, miestuose viešpatavo mums, šių dienų žmonėms, sunkiai įsivaizduojama smarvė". Naivus autorius. Jis negyveno Kastanjari gatvėje, galbūt net nežino, kad tokia yra Paryžiuje. Dvokia. Nepakeliamai

dvokia, ir niekas neprimena Paryžiaus, matyto reklaminiuose lankstinukuose.

Čia gyvenu jau mėnesį, o vis dar negaliu priprasti prie smarvės. Prie daug ko negaliu priprasti. Nepriprantu prie patalynės, kurią Danielius nupirko specialiai man. Ji pavasariškai žalia, tačiau pirkta arabų kvartale, todėl dažo. Ryte atsikeliu visas žalias. Turiu praustis ir kokį pusvalandį trinti nuo savęs įsigėrusius dažus. Tai nėra malonu, nors su kiekvienu rytu vis atlaidžiau žvelgiu į patalus, iš kurių pakylu.

Danielius anksčiau keldavosi šeštą ryto, tačiau man atvykus jo dienotvarkė šiek tiek pašlijo. Sakydamas „šiek tiek" turiu galvoje, kad ji totaliai pasikeitė. Aš jį taip nuvarginu dienos ir vakaro monologais, kad dabar tas vargšelis ne tik kad keliasi vidudienį, tačiau jau seniausiai pamiršo mankštą ir rytinius maratonus parkuose. Man jo kiek ir gaila, nes miega jis kaip užmuštas, nors laiškuose yra skundęsis nemiga, košmarų blyksniais pasąmonėje ir dar velniai žino kuo. Kita vertus, jis buvo perspėtas. Jau seniai sakiau, kad mano buvimas jam gali būti monumentaliai diskomfortiškas. Kol kas jis mane kenčia, o paklaustas, ar nenuvarginau, diskretiškai atsako, kad viskas gerai, esą jam malonu su manimi bendrauti. Nežinau, kiek tai dar tęsis, tačiau tęsiasi.

Miegu jo dvigulėje lovoje, kurioje, kaip pats pasakojo, kažkada smaginosi su austre, palikusia jį po to, kai jūroje jį ištiko infarktas. Danielius man aiškina, kad ją išmetė, tačiau netikiu: kam reikalingas austrei prancūzas ir dar persirgęs infarktu?! Žodžiu, ji išsinešdino atgal į Vieną. Tai buvo prieš porą metų. Danielius gana stojiškai atlaikė šią netektį. Kaip pats teigia, atgają dabar suranda ne meilės malonumuose, o lingvistinėse studijose. Gana įtariai

žiūriu į tokį jo pasirinkimą, tačiau neprieštarauju, nors man ir keista, kaip galima dvejus metus ištverti be moters. Bet čia jo reikalas. Taigi užleido jis man savo dvigulę lovą, o pats miega ant grindų. Kiekvieną vakarą, t. y. paryčiais, kai jau baigiame diskutuoti apie Umberto Eko, nuo spintos koridoriuje jis nusikelia lagaminą, į kurį būna sugrūsti ne žalios spalvos patalai. Tai tęsiasi mėnesį. Kiekvieną kartą, kai jis nusikelia šį lagaminą, pasiteirauju: „Kur nors išvyksti, Danieliau?" Jis atsako niekur nevykstąs, tačiau jaučiu, kad tokie pašmaikštavimai jam nelabai prie širdies. Tačiau aš kas kartą jo klausinėju. Nežinau, gal jam atsibodo, tačiau man malonu, lyg eliksyras prieš miegą.

Gyvename mes viename kambaryje, kuriame yra ir virtuvė. Danielius, žinoma, miega šalia viryklės, ant kurios jis gamina karališkus pietus ir vakarienę. Nors aš vis baudžiuosi atsikelti pirma jo, tačiau kai pabundu, randu padengtą stalą, išvirtą kavą, dar šiltas bandeles, medaus ir kitokių saldėsių. Pusryčiaujame mes lėtai, vis bandome prisiminti, kurioje vietoje nutrūko vakarykštis pokalbis. Dažniausiai neprisimename. Tačiau dėl to nesijaudiname. Ar maža pasaulyje kitų temų?!

Nelabai suprantu, ką veikiu pas jį, o juo labiau šiame mieste, tačiau be atsikalbinėjimų po pusryčių nukraustau stalą. Negaliu teigti, kad tai man malonu, tačiau šiuo veiksmu lyg ir prisidedu prie bendros šiuo metu mūsų buities. Jis bando prieštarauti, tačiau mano valia stipresnė, o ir vyresnis esu už jį dvejais metais. Tikrai nežinau, ką čia veikiu. Pradžioje įsivaizdavau, kad atvykęs į Paryžių rašysiu. Deja, tai buvo naivios mintys, nes literatūra kuriama jau kituose miestuose. Kita vertus, džiaugiuosi, kad nereikia nieko daryti. Kai Danielius manęs paklausia, ką šiandien veiksiu, atsakau – mąstysiu. Jis, protinio darbo pro-

fesorius, mane supranta ir nepriekaištauja. Žinoma, būtų galima bandyti ieškotis kokio nors darbo, tačiau tai vargina. O jei ir rasčiau – niekas nepasikeistų. Kažkada skaičiau romaną, kurio herojus vis guodėsi neturįs ką veikti, *tačiau prasmingos veiklos ir neieškojęs. Tada piktinausi* juo. Dabar – suprantu ir pritariu. Iš tiesų juk galima būti rašytoju ir nerašyti knygų, būti filosofu ir nemąstyti. Gana prasminga būsena. Kita vertus, kai manęs paklausia, kas esu, ką veikiu, sutrinku, nes ištiesnežinau, ką turėčiau atsakyti. Lengviausia būtų pasakyti, kad esu verslininkas. Tačiau ir vėl susiduriu su problema: kuo tampa netekęs turto verslininkas? Ir dar sėdintis kalėjime! Ar jis ir toliau lieka verslininku? O gal jau yra tik kalinys? O filosofas, sėdintis kalėjime? Nežinau. Todėl kai manęs paklausia, tyliu.

Danielius nekvaršina galvos dėl mano darbų. Turi savo šumerų piktogramas, egiptiečių įrašus, romėnų sentencijas ir t. t. Jis labai tolerantiškas, nors ir jam kantrybė kartais trūksta. Vakar bandė įverti naują apyrankę į paauksuotą laikrodį, tačiau nesėkmingai. Suklusau tuomet, kai buvo jau per vėlu – laikrodis gulėjo gatvėje. „Tiek to. *Viskas gerai", – nuramino jis ir įniko į savo kompiuterį. Pro* langą mačiau, su kokiu džiaugsmu šį laikrodį pakėlė, prieš tai atsargiai apsidairęs, žuvų įmonės darbininkas, be jokios abejonės, smirdantis stipriau nei gatvė.

Negaliu tvirtinti, kad nekenčiu šito buto ir gatvės. Namas senas, todėl tarakonai manęs nestebina. Nestebina ir šiukšlių krūva lifto šachtoje. Ji matoma pro vonios langą. Esu apsipratęs su tokiais vaizdais, kažkada buvusiais neatsiejama patirtos realybės dalimi. Tiesa, tualeto durys neužsidaro, todėl kai tupi jame, tenka iš vidaus paremti jas kibiru, kurį pageidautina pripilti vandens, kad durys jo

nenuverstų. Žinoma, jas galima užtrenkti iš vidaus, tačiau nėra rankenos. Visai nenoriu laukti, kol mane išvaduos Danielius, todėl niekada neužmirštu kibiro. Danielius man jau spėjo papasakoti, kaip tailandietė, kažkada gyvenusi pas jį, užsitrenkė, kai jo nebuvo namie. Ji buvusi sportiška, todėl išdaužė vonios langą, užsilipo ant palangės, peršoko lifto šachtą ir atsidūrė ant kitos. Tada jau buvo vieni niekai išdaužti dar vieną langą ir patekti į kambarį pro virtuvę. Sako, jog kaimynai buvę labai nepatenkinti, nes manę, jog tai koks nors teroristų išpuolis. Akustika šachtoje, beje, labai gera. Tad visada naudojuosi kibiru, kurį pripilu sklidiną. Tai labai patogu, nes vanduo tualete nenusileidžia. Taigi nušaunu du zuikius. O juos nušovęs pajuntu atlikęs šį tą didinga ir kilnaus. Tiesa, tualetas senokai nevalytas ir spėjęs apeiti gelsvomis kalkėmis. Aš čia uosčiau, kai dar nežinojau, iš kur sklinda ta smarvė. Ne, čia viskas gerai. Man nemalonu, kad taip blogai maniau apie tualetą. Kita vertus, esu patenkintas, kad pas mus niekas neužeina. Nors ir laikau save laisvu žmogum, tačiau neturiu jokio noro sėdėti tualete prie pusiau atvertų durų ir šiurpinti svečius fiziologiniais išgyvenimais.

Vis dėlto neapsikenčiu ir vėl atveriu ką tik uždarytą langą. Dar blogiau: karščiau, šlykščiau. Gatvė išmirusi. Čia ne Ispanija, niekas nedrįsta tokiame karštyje ramstyti gatvėj sienų. Nėra ir Draugelio Alkoholiko, kurį taip praminėme, nes vyrukas nepraleidžia progos pasisveikinti ir vis bruka savo ranką. Aš su juo visada sveikinuosi ir paduodu savąją, nors iš pradžių jis mane šiek tiek stebino. Draugelis Alkoholikas neatsiejamas šios gatvės elementas. Danielius teigė, kad jis – lenkas, tačiau kai užkalbinau lenkiškai, tik sumurmėjo kažką panosėje. Tai, žinoma, lenkų kalbos nė nepriminė. Dabar abu su Danieliumi manome,

kad jis vengras. Danielius bandė jį iškvosti. Buvo net į kavinę pasikvietęs, tačiau nieko nepešė. Jis net apie savo gyvenimą nepasakojo, nors ir buvo pavaišintas kava. Danielius man aiškina, kad jei Draugelis neturėtų kur gyventi, priimtų jį pas save. Abejingai išklausau, nes man nekyla noras dalytis su juo dvigule lova. Mane stebina tik viena, kad jis nuo vidudienio jau būna girtutėlis. Iš aprangos nepasakytum, kad gyvena iš rentos, tačiau ir klošarams jį priskirti būtų per daug drąsu. Keista žmogysta, nors man ir miela jį kaskart sutikti. Kai jis sveikinasi su manimi, jaučiuosi šiame mieste ne toks vienišas. Jis išties labai draugiškas. Bandau Danieliui įteigti, jog visi Rytų europiečiai tokie, tačiau įžvelgiu dvejonę jo akyse, nors jis ir neprieštarauja.

Gatvė tuščia. Visai tuščia, o kai išvystu po langais važiuojantį automobilį, išberiu nuorūkas iš peleninės ant jo stogo. Vairuotojas nė nepastebi.

Galima būtų paskaityti, tačiau tingiu. Pradėjau skaityti Borcherto pjesę, tačiau ji apie karą. Nesu buvęs kare, todėl herojaus kankinio išgyvenimai man svetimoki. Bandau susigaudyti savuosiuose, tačiau nesiseka. Mielai išgerčiau, tačiau toks karštis! Tokia smarvė!

Neturiu su kuo čia gerti, nes Danielius pusiau abstinentas, o dar ir po infarkto. Kartais jį prikalbinu. Jis nenoromis sutinka. Jo skoniu nesižaviu, nes jis tenori saldžių vermutų, „Porto", kuris man primena rašalą, visokių likeriukų, nuo kurių mane vimdo ir t. t. Tačiau turiu taikstytis, nes geriau taip negu nieko. Aš noriu degtinės, noriu viskio, noriu džino, noriu romo. Romo?

– Danieliau, ką tu pasakytum, jei mes dabar išlenktume po taurelę romo? – vilioju bičiulį, nors vargu ar jis sutiks.

– O kodėl gi ne? – didžiai mano nuostabai pareiškia, o aš jau stoviu su litriniu romo buteliu priešais jį ir nekan-

trauju, kol tas ištrauks taureles – aišku, norėčiau, kad ištrauktų dideles stiklines.

– Šis romas iš kolonijų, – aiškina jis, palikęs ramybėje savo kompiuterį, kuriame tūno visos šio pasaulio kalbos.

Danielius palietė mano mėgstamą temą, todėl dabar neišsisuks. Kalbėsime apie alkoholį, nes tokiu oru postringauti apie Kamiu „Marą" ar Leklezijo „Dykumą" būtų pati didžiausia nesąmonė. Be to, varginanti.

Stikliukai jau ant alžyrietiško stalelio, kurį jam padovanojo draugai musulmonai. Sėdamės ant grindų. Ant grindų sėdėti nemėgstu, nes man akimirksniu sutraukia raumenis. Aukojuosi. Šiaip taip pavyksta įsitaisyti. Stikliukai jau pripildyti. Jo – iki pusės. Mano – sklidinas. Galiu didžiuotis, kad man pavyko jį šio to išmokyti. Susidaužiame. Išgeriame. Jis nusipurto. Man dar nepramušė.

– Ar tau neatrodo, kad tokiu oru reikia gerti stiprius gėrimus? – daugiau teigiu nei klausiu.

– Galima, tačiau man reikia dirbti.

– Taip, dirbti... Ar ne keista, Danieliau, kad jūsų kolonijose, kur labai karšta, gaminami patys stipriausi gėrimai?

– Tai ne mano kolonijos. Su kolonijomis aš neturiu nieko bendra, tačiau Pietų Prancūzijoje geriamas pastis, kurio stiprumas siekia net 45 procentus!

– Taip, žinau, bet jis skiedžiamas. O atskiestas gal 15 procentų ir siekia. Irgi birzgalas.

– Man pastis patinka...

– Aš žinau, kad tau jis patinka, tačiau šių salų romas yra tiesiog nuostabus! Tik žvilgtelk – litras! Už jį mokėjau tik 40 frankų, o stiprumas – 42 procentai. Gerai?!

– Jei tu neprieštarautum, praskiesiu jį vandeniu.

Danielius nueina vandens, o kol ieško, spėju išmaukti porą taurelių be eilės. Jis vis dar neranda vandens. Man

kyla noras išlenkti ketvirtą. Neatsispiriu. Karšta. Velniškai karšta. Iš tiesų, ką daugiau veikti tokiu oru, jei ne gerti. Ką veikti, kai beprotiškai šalta? Ką veikti, kai nei šiaip, nei taip?! Man jau šiek tiek geriau, todėl studijuoju stalelio žalvarinę lėkštę, ant kurios stovi romo butelis. Mane išpila prakaitas.

– Šiaip tai aš negeriu, – sako jis, laikydamas vandens butelį rankoje.

Šita jo frazė mane visada ne juokais sunervina. Ją išgirstu kas kartą, kai mes susėdame gurkštelti. Norėčiau jam išrėkti, kad aš geriu, tačiau susilaikau, nes neturiu jokio noro tokiame karštyje pyktis, o ir pyktis nėra dėl ko. Tiesiog man malonu išgerti, o jam – ne. Tai labai paprasta. Neseniai jis man pasiguodė, jog kai gyveno Vienoje pas draugą vegetarą ir sunegalavo, šis jį vertė visą savaitę kiekvieną dieną išgerti po penkis litrus arbatos. Ir nieko daugiau. Pasveikęs Danielius iš Vienos lėkė kaip kamštis iš šampano butelio. Šią kelionę į Austriją jis prisimena su neslepiama nuoskauda. Dabar galėčiau jam priminti, jog buvo laikas, kai jis taip pat gėrė, tačiau susilaikau.

Romas aštrus ir nelabai geros kokybės. Skystis šiek tiek drumzlinas, tačiau tai ne problema. Jis mane teigiamai veikia, ir jei butelis jau būtų tuščias, galbūt net sėsčiau prie rašomojo stalo. Ačiū Dievui, jis apypilnis, todėl smegenų erekcija man negresia. Dabar jau aš įpilu.

– Kokį kartą būtų galima nusipirkti džino... – bandau įvilioti Danielių į spąstus.

– Galima, – nelabai džiaugsmingai man pritaria. – Tektų skiesti su toniku, nupirkti citrinos.

– Galima ir be toniko. Ir be citrinos.

– Aitrus.

– Tik iš pradžių taip atrodo. Nugėrus pusę, jis eina kaip vanduo. Dar geriau už vandenį, nes vanduo sunkina, o jis – atvirkščiai – atpalaiduoja. Gerdavau džiną, sumaišytą su spiritu. Visai neblogai.

– Turiu dirbti.

Jis sėdasi prie kompiuterio, o aš vėl įsipilu. Danielius manęs nemato. Jis visas paniręs į ekraną, kuriame kartkartėmis įsižiebia man nesuprantami skaičiai, ženklai, lentelės, grafikai. Kai jis dirba, nieko negirdi, nieko aplinkui nemato, net nejaučia. Ir tai neapsimestinis įsigilinimas į technologijos šedevrą. Jis tikrai dabar pavergtas. Galėčiau išdarinėti nepadoriausius judesius. Galėčiau visa gerkle šaukti, rėkti, spiegti, keiktis nešvankiausiais žodžiais, tačiau jis net nesujudėtų. Jis dirba ir demonstruoja titanišką susikaupimą ir jėgą. Negaliu atsistebėti. Man šiek tiek gėda, kad nieko neveikiu. Nesmagu, kad geriu. Tikrai nesmagu.

Dar tik antra valanda dienos, o aš jau apgirtęs. Galėčiau išeiti į miestą, tačiau niekas manęs jame nelaukia, o ir tas karštis nepakeliamas. Neįsivaizduoju, ką šiame mieste šiandien galėčiau veikti. Kultūros kapinynai manęs nedomina, juolab visi vadinamieji šedevrai ir taip lindi mano sąmonėje. Aš net norėčiau iš jų išsivaduoti, todėl nėra jokios kalbos apie Luvrą, Dorsė ir kitus monstrus gigantus. Stebiu dirbantį Danielių. Man miela matyti, kaip šioje patalpoje randasi naujos prasmės, įžvalgos, teorijos. Jaučiu, kad ir aš prisidedu prie lingvistikos mokslo. Danielius it somnambulas pakyla nuo kėdės, nusvyruoja prie grotuvo ir visu garsu paleidžia Verdžio „Rekviem". Jis grįžta atgal ir vėl įsistebeilija į kompiuterį. Manęs net nepastebėjo. O aš įsipilu dar. Gedulinga muzika veržiasi pro langą į smirdančią gatvę. Bijau, kad nepažadintų užšaldytų žuvų.

Prievartauju savo atmintį, kam galėčiau šią akimirką paskambinti, tačiau visi pretendentai nykūs kaip buhalterinės ataskaitos. Nieko nenoriu matyti, su niekuo nenoriu susitikti, o ir dėl ko susitikti? Žinau, kad pats jiems nieko negaliu pasiūlyti, o ir jie man nieko nesiūlys. Žinau dar ir tai, jog išgirdę mano balsą ragelyje suklus ir labai jau greitai susiorientuos pasakyti, kad kaip tik dabar yra nežmoniškai užsiėmę, turi problemų, rūpesčių, kurių galbūt sumažės kitą mėnesį, o gal tik po pusmečio. Visa tai irgi žinau, nes atmintinai moku šiuos atsakymus. Ne, geriau sėdėti čia, gurkšnoti romą, žiūrėti į dirbantį Danielių ir nesikankinti, kad tuščiai leidžiu laiką. Viskas puiku. Visai ir nesijaudinu, kad esu beveik jau girtas, šlapias nuo prakaito ir išbertas dėmėmis, nes pamaniau, kad taip pat galėčiau rašyti. Tiek to visa tai. Tiek to.

Bandau vartyti žurnalus, tačiau nesiseka. Mada manęs nedomina, korupcija taip pat, neįdomus ir aukštuomenės gyvenimas, kurios nariais su Danielium atsisakėme būti, nes „visi jie snobai". Toks buvo Danieliaus įvertinimas, su kuriuo aš sutinku, nors manęs visai nejaudina – snobai ar kokie nors kitokie jie yra. Tai jų reikalas. Tepasiunta. Teapsišika.

Taip, aš jau gerokai girtas. Einu palįsti po dušu. Stoviu nuogas ir leidžiu ant savęs ledinį vandenį. Dar vis karšta, o ant galvos lyg nusileidžia kažkoks gaubtas. Nieko nematau, pamirštu, kad neuždariau durų. Tiek to, jis vis tiek dar dirbs kokias dvi valandas. Vanduo gaivina. Jis niekada nenuvilia. Pajuntu, kad svyruoju it švytuoklė – Fuko švytuoklė. Amplitudė didėja.

– Jau baigiau, – triumfuoja mano draugas ir mokslininkas. – Šiandien parašiau dvidešimt lapų, susisteminau ankstesnius duomenis, ištaisiau klaidas, kai ką pakeičiau,

kai ką papildžiau. Galėčiau dar dirbti, tačiau nenoriu persitempti.

Stoviu prieš jį nuogas vonioje ir be didelių pastangų suvokiu, kad persitempimas man negresia. Bandau sumažinti svyravimo amplitudę. Pavyksta, tačiau mano jėgos nėra beribės. Lendu iš vonios, šluostau kūną žaliu rankšluosčiu ir vėl pasijuntu šlapias nuo prakaito.

– Gerai išsimaudei?

– Nuostabiai.

Danielius pila romo, kurio mažiausiai šią akimirką noriu. Jis tiesiog švyti. Jis spindi ir degina mane savo lingvistinėmis žiniomis. Mane tai turėtų siutinti, tačiau savo sieloje neįžvelgiu nė menkiausio pykčio krislo. Jis mankština nugarą ir sėdasi ant grindų prie stalelio, ant kurio stovi vis dar apypilnis romo butelis.

– Išgerkim. Šiandien padirbėjome.

– Išgerkim. Aš gersiu pusę, – sakau, tačiau užsiverčiu ir nuryju visą stikliuko skystį.

Blogiau nebus – prabėga ir pasislepia nuo sąžinės mintis.

Kas negresia man čia, tai badas. Nuo ryto iki vakaro vaikštau išpampusiu pilvu. Pastarosiomis dienomis primenu rachitiką. Džiaugiuosi, kad šiame mieste nėra paplūdimio, kitaip labai jau nejauku būtų rodyti tą anomalią ir išsigimusią figūrą, kurios savininkas esu. Mano pilvas išties įspūdingas. Sąmojingas liežuvis galėtų mane pavadinti nėščiu vyru, kuriam po savaitės jau laikas gimdyti. Deja, gimdyti man nereikės, nors aš mielai pagimdyčiau, kad tik išsivaduočiau iš vis didesnį diskomfortą sukeliančio pilvo. Reikėtų mažiau valgyti ir daugiau judėti. Tokiems dalykams neatrandu valios. Gaila.

Aš čia persiryju, apsiėdu ir vis giliau grimztu į nuodė-

mę. Reikėtų nueiti išpažinties, tačiau tiek to. Gėda būtų prisipažinti, kad tiek daug ėdu. Prisimenu herojų, prieš penketą dešimtmečių vaikščiojusį šiame mieste tuščiu pilvu ir svajojusį, kur galėtų pavalgyti. Laikai keičiasi. Aš *persisotinęs viskuo – gerove, menu, filosofija.*

Danielius gamina maistą. Šiandien valgysime alžyrietišką kuskusą. Jis porą metų gyveno Alžyre, todėl virtuvėje vis dar negali išsivaduoti iš orientalistinių prietarų. Man vis tiek.

Dengiu stalą, dėlioju lėkštes, statau vyno taures. Mano nuotaika pakili, mat jau spėjau apsvaigti nuo aperityvo – išgėriau dvi taureles tekilos, kurią Danielius man pateikė įbėręs druskos bei pamirkęs joje mazgotę. Kvepia skaniai, tačiau man bloga nuo to skanaus kvapo. Atkemšu alžyrietiško vyno butelį. Uostau kamštį. Puiku! Dvokia. Šioje šalyje viskas, kas dvokia, yra puiku ir rodo aukštą produkto kokybę: sūriai, vynai, kojinės, gatvės, sąskaitos, mintys, kelionės. Ragauju vyną, jis šleikščiai saldus. Nusipurtau.

– Tu mėgsti aštriai? – rėkia jis man iš kito kambario galo.

– Taip, labai!

Matau, kaip jis įmeta į puodą porą griežinėlių pipirų. Nedaug, padarau išvadą. Šią akimirką jį apėmusi euforija. Prisimenu, kaip visai neseniai jis man prisipažino, jog vis dar svajoja turėti restoraną. Kalbotyra tėra užgaida. Jam ji reikalinga išlieti energijai. Tikrai, kam reikia tų šumerų piktogramų, jei tuo metu galima gaminti valgį, teikiantį ne menkesnį malonumą už žinojimą, kokia buvo *egiptiečių kosmoso ir pomirtinio gyvenimo samprata.* Postmoderni epocha daug ką paneigė, daug ką neigia, tačiau nedrįsta kvestionuoti valgymo tradicijos. Ji nepajudinama ir stabili – paskutinė nepaneigta vertybė. Man

džiugu, kad prisiliečiau prie jos. Gurkšteliu dar vyno. Tikrai geras, nors ir šleikštokas, veliasi burnoje.

– Mes galime šį vakarą pasivaikščioti, – sako jis man, kai mano pilvas jau remia grindis.

Negaliu pagalvoti apie pasivaikščiojimus, nes tenoriu tik vieno – nusnūsti. Dabar noriu griūti į lovą ir miegoti – valandą, dvi, tris, keturias. Iki ryto. Man nusispjauti ant šio miesto, naktinių žiburių, pasilinksminimo įstaigų, koncertų, kinų, pasisėdėjimų kavinėse. Tenoriu vieno – miego. Esu sotus, o dabar noriu miegoti. Bandau įsivaizduoti, kas šią akimirką mane galėtų taip sudominti, kad šokčiau nuo kėdės ir strimgalviais lėkčiau į tariamą tikslą. Nesiseka. Nieko nerandu. Tik miegas. Miegas, nors vyno teišgėrėme vos pusę butelio. Noriu miego ir esu storas, todėl man daugiau nieko nereikia. Net Sokratas manęs neįtikintų, kad man dar ko nors trūksta. Kol jis aiškintų, aš miegočiau. Platonas, žinoma, būtų labai nepatenkintas. Galbūt jis net pyktų, tačiau man nusispjaut – aš noriu miego. Tai nedaug, turint galvoje, kad šią akimirką yra milijonai žmonių, kurie nori statyti filmus, išlošti biržoje, atrasti biblinius miestus, daryti vaikus kosmose.

Užsirūkau ir prisiverčiu galvoti apie Renesansą: Botičelis, Rafaelis, Mikelandželas, Bramantė, Girlandajas, Džotas, Filipinas Lipis, Diūreris, Džordžonė, Leonardas da Vinčis, Fra Andželikas, Lukas Kranachas, Bruneleskis ir kiti. Pavargau. Pavargau. Apie pasaulio pabaigą: „Penktas ženklas bus toks, kad Europoje iškils vienas karalius, kuris didžius daiktus padarys. Pirmiausia bekariaudamas pasistiprins vienoje Vakarų krašto karalystėje, žmones paims į savo valdžią, o tą karalių baisia mirčia nužudys. Tas karalius bus be karališko vainiko..."

– Mes galime išsivirti kavos, – gundo bičiulis. – Labai

gera kava. Perku ją šiek tiek brangiau, tačiau verta. Kitą kartą geriau brangiau sumokėti, tačiau mėgautis kokybiška kava. Pauostyk.

Uostau man atkištą paką. Kava išties gerai kvepia. Jos aromatas vieną akimirką net permuša gatvės smarvę. Neilgam. Narkotinis seansas baigiasi. Net nespėjau apsvaigti.

– Gali išvirti. Mielai išgersiu, jei tu pats viską padarysi.

– Taip, žinoma.

Mano draugas iki blogumo paslaugus. Vis dar sėdžiu, net nesistengiu pakilti. Bandau mąstyti metafizinėmis temomis: metakalba, metateorija, metapsichozė. Prisimenu, pitagoriečiai mokė, kad mūsų dabartinė sielos būsena yra nenormali. Taip, yra tiesos. Yra. Ir kas iš to?! Lengviau netapo. Esu nenormaliai persirijęs. Nenoriu susivemti, todėl mintyse peršoku prie Šv. Mergelės kulto. Fenomenalu – žydaitė, stebuklingai pagimdžiusi ir likusi mergaite. Neįtikėtina. Atsiraugiu kuskusu – vargšų ir piemenėlių maistu. Atrodo, kad Šv. Mergelė man padėjo. Jau virškina. Lyg ir palengvėjo. Ačiū Dievui, daugiau nereikia galvoti. „Antropologija – tai teorinis žmogaus mėginimas išsiaiškinti patį save", – prabėga nežinia iš kur atklydusi citata.

– Anksčiau išgerdavau po penkiolika kavos puodelių kasdien, – giriasi Danielius, kai paprašau antrojo. – Vėliau perėjau prie arbatos. Ji man patinka. Panašiai kaip ir apelsinų sultys.

Tyliu, nes arbatos nekenčiu. Kol jis pila, imu galvoti apie viduramžių miestiečių seksualinį gyvenimą. Nespėju.

– Po mėnesio išvykstu į Pakistaną ir Kiniją. Skrisiu į Karačį. Ten manęs jau lauks draugai. Bandysime eiti į Tibetą. Jei nepasiseks, vyksime į Pekiną. Man liko dar penki skiepai. Žadėjo kitą savaitę duoti vizą. Gersiu tik virintą vandenį, nes galima apsikrėsti...

Jau tūkstantąjį kartą girdžiu, kaip jis vyks į Aziją, kur tikisi susipažinti su kitaip mąstančiais žmonėmis. Apsimetu, kad Kinija mane taip pat traukia. Meluoju, kad kitaip mąstančių gyvenime man dar nėra tekę sutikti. Nieko nenoriu pasakoti. Jis perskaitė vieną knygą apie Pakistaną ir sužinojo, kad būtina nusipirkti aulinius batus. Įsitikinęs, kad viešbučių neprireiks, nes musulmonų elgesio kodekse išskaitė priesaką „Keleivį apnakvindink". Šiuo priesaku jis pasiryžęs pasinaudoti. Vien todėl prieš porą dienų nusipirko dolerių smulkiomis kupiūromis. Jomis atsidėkos šeimininkams bei skatins ir toliau gyventi taip, kaip jiems prisakė pranašas Mahometas. Tyliu, nes neturiu ką pridurti. Į Pakistaną manęs netraukia, nors ten ir labai gražūs kalnai bei svetingi žmonės.

– Įpilk dar kavos.

Atkišu puodelį, į kurį jis pila mano mėgstamą atšalusią kavą. Dienos karštis slūgsta, o mano pilvas dar labiau išsipučia. Rodos, tuojau sprogsiu it petarda, paleista Bastilijos paėmimo dieną. Jausmas toks, lyg būčiau sudarytas iš kuskuso ir kavos. Kūnas man nebepriklauso. Smegenys taip pat.

– Pakistane yra tik vienas universitetas.

– Nejau? – teiraujuosi, nors man ir neįdomi šios šalies švietimo sistema.

– O jiems daugiau ir nereikia – 90 procentų Pakistano gyventojų yra analfabetai.

– Bet jų ministrė pirmininkė tikrai žavi. Bevaldydama sugebėjo net pastoti. Mačiau ją nėščią skaitančią metinę ataskaitą. Įspūdingas reginys. Vyrai turėjo jai pavydėti. Ne kiekvienas, valdydamas šimtamilijoninę šalį, suranda laiko malonumams. Įdomu būtų sužinoti, kam tą kartą priklausė iniciatyva – jai ar jos partneriui?

Bičiuliui neįdomi ši tema. Sėdi šiek tiek liūdnas. Jis visada nuliūsta, kai užvedu kalbą apie seksą. Bandau taisytis.

– O tau ar ne keista, kad mutakalimai, kovodami su mutazilitais, patyrė jų racionalistinės teologijos įtaką?

– Mutakalimai taip pat stengėsi racionalistiškai pagrįsti Korano tezes. Čia nieko keista.

– Taip, žinoma, tačiau mutazilitai Koraną laikė ne amžinu, o tik vienu iš Alacho kūrinių, kurį galima aiškinti alegoriškai. Be to, jie nebuvo ortodoksai. Bent jau ne tokie ortodoksai kaip mutakalimai.

– Turėk galvoje, kad IX amžiuje mutazilitai buvo persekiojami kaip eretikai ir tik vėliau jie atgimė ašarizme. Be to, tik X amžiuje.

– Tu užmiršai, kad svarbiausios jų idėjos iki šiol išliko šiizme.

– Su šiitais man neteks susidurti. Jie tupi Irane, Irake, Libane. Pakistano jie nepasiekė. Nenoriu kategoriškai teigti, tačiau tai įrodo, kad šis mokymas nepasitvirtino. Jį išpažįsta tik nedidelė dalis islamiškojo pasaulio. Tą patį galiu pasakyti ir apie mutazilitus.

Jis atsigauna. Dabar švyti kaip rentgeno aparatas prieš sprogstant saugikliui. Man darosi beprotiškai liūdna, nes nesuprantu, nei ką jis kalba, nei ką pats ką tik pasakiau. Jei tektų pakartoti – mirčiau.

Tai vis ta mano fenomenali atmintis, leidžianti *non stop* cituoti kadaise perskaitytas knygas, tekstus, eilėraščius. Tačiau tik vieną kartą. Pacitavęs aš lyg išsilaisvinu iš kadaise į mano galvą prikimštų teorijų, sentencijų, minčių, faktų – viso to, kas padarė mane neva kultūringu europiečiu. Jei jis taip nori, aš jam dar pavarysiu...

– Tu prisimeni Leibnicą, aiškinusį, kad pasaulis susideda iš monadų, o Dievas tėra tobuliausia monada? Prisi-

meni? Prisimeni. Tu žinai, kad monados vystosi savarankiškai, pagal Dievo nustatytą vidinį dėsningumą ir visuotinę tarpusavio santykių harmoniją. Tą tu žinai. Tai štai, jeigu kalbėtume apie pažinimą, tai Leibnicas jį apibrėžė tokiu įvaizdžiu: suvokimas ir visa, kas nuo jo priklauso, nepaaiškinama mechaninėmis priežastimis, t. y. pavidalais ir judesiais. Jei tarsime, kad yra mašina, kurios sandara leidžia jai mąstyti, justi, suvokti, bus galima ją įsivaizduoti tiek padidintą...

– Aš nueisiu dar užkaisti kavos, – kapituliuoja mano draugas, neatlaikęs vokiečių filosofijos slėgio. – Tu gersi?

– Taip, mielai dar išgersiu, – padedu jam ir sau, nes Leibnicas yra didelis nykūnas, sugebėjęs mane atvesti prie beprotybės slenksčio, kai porą savaičių buvau palinkęs prie jo raštų vildamasis šiek tiek daugiau sužinoti apie šį pasaulį.

Nieko iš Leibnico nesužinojau, nieko neišsiaiškinau, o jis kaip buvo, taip ir liko nepajudinamas klasikas. Tai nesusipratimas ir anomalija. Toliau nuo jo. Toliau juo jų visų. Pirmas, beje, pabėga Danielius, nors jis ir svajoja dėstyti filosofiją Lilio universitete. Nežinau, kur būtų galima atrasti harmoniją.

Kava ant stalelio. Mes geriame ir tylime. Nuo sienos į mus žvelgia Nukryžiuotasis. Jis užsimerkęs, nes viską žino apie pažinimą, Leibnicą ir net studentų revoliuciją Paryžiuje.

Trise tylime.

Smirda.

Vakare vaikštau po Monparnasą, kažkada skleidusį legendines istorijas, kuriomis patikėjo visas pasaulis. Analfabetai, nepraustaburniai ir aferistai sugebėjo įtikinti buržujus, kad yra nepakartojami, genialūs, todėl verta už juos

brangiai mokėti. Monparnaso aukso amžius jau baigėsi. Dabar jame gyvena kino žvaigždės, gaunančios milijoninius honorarus, kokie nors Rytų europiečiai, laiku supratę, kas yra nepakeliamas būties lengvumas. Regiu jų dabartinę būtį, kurią labai sunku būtų įvardyti nepakeliama, nors jie visais būdais ir stengiasi rašyti prancūziškai ir, kaip patys sako, įveikę vieną sakinį pasijunta lyg įkopę į Everestą. Aš jiems nepavydžiu. Einu susikišęs rankas į kišenes. Gera nieko neveikti.

Negaliu atsižavėti gražuolėmis, vairuojančiomis automobilius. Ilgai stoviu prie šviesoforo, nors čia ir ne Vokietija. Tikiuosi sulaukti dar gražesnės. Pasiseka. Ji vairuoja raudoną jaguarą. Pagyvenusi. Man žalia, jai raudona. Neinu. Žiūriu į ją. Užsidega geltona. Ji pastebi mane ir nuvažiuodama pamoja. *Man tai lyg eliksyras.*

– Pas mus neįprasta taip apžiūrinėti moteris, – gėdija mane Danielius, nors ir pats nėra be nuodėmės.

– Man nusispjaut, kas pas jus įprasta.

Jis nepatenkintas tokiu atsakymu, tačiau toliau nebeplėtoja šios temos. Žinoma, dabar jis man galėtų paskaityti paskaitą apie etiką Vakarų Europoje, kaip sveikintis, kaip bendrauti, kaip paduoti ranką, kaip bučiuoti ir t. t. Susilaiko. Nuovokus.

Vaikštome siauromis apšniaukštomis gatvelėmis, nes mano bičiulis įsitikinęs, jog nesu gyvenime matęs purvo. Jis medituoja prie šiukšlių krūvų ir nostalgiškai aiškina, kad vos prieš pusšimtį metų visas Paryžius buvo toks. Visa tai jis prisimena lyg didingus ir stulbinančius dalykus. Grybo pažeista namo siena jam lyg koks pasaulio stebuklas, žinoma, ne menkesnis nei Babilono kabantys sodai, Egipto piramidės. Vienu metu, kai jis sustoja prie tokios sienos, man pasirodo, jog susigraudino. Kad ir kaip

stengiuosi, negaliu suprasti šio jaudulio priežasčių. Man tokia nostalgija svetimoka.

Atrodo, kad nė viename pasaulio mieste šunys taip nešika, kaip čia – Paryžiuje. Vėl įlipu į šuns šūdą ir šią akimirką *esu savimi labai nepatenkintas*. Šūdas ištepė ne tik mano bato padą, bet palytėjo ir kelnių klešnę. Šiukšlyne susirandu pagalį ir gramdau. Romantikos nė krislo. Danielius džiaugiasi, kad išliko kultūringu Vakarų europiečiu. Šūdas taip lengvai neatsigramdo. Turbūt buvo buldogo, pamanau.

– Šunims šiame mieste uždrausta šikti, – guodžia, nors ir nevykusiai, mane Danielius. – Jei policija išvystų jį šikantį, šeimininkui tektų sumokėti baudą.

– Taip, žinoma, bet šunys, kaip ir žmonės, vis dėlto šika.

Man nusispjaut, kad imamos baudos. Dabar man svarbu nuvalyti tą buldogo šūdą, kuris, atrodo, persisunkė per visą padą. Jis ne tik kad neatsigramdo, bet ir smirda.

– Tačiau nėra numatyta bauda žmogui už šikimą viešoje vietoje, – toliau gvildena miesto sanitarijos problemas bičiulis. – Štai galėčiau šią akimirką visų akivaizdoje apsišikti, prišikti, tačiau dėl miesto teršimo niekas man nepritaikytų paragrafo. Nėra tokio straipsnio žmonėms. Šunims yra, o žmonėms nėra. Tokioje valstybėje gyvename.

Ir nuo šio pasažo man nėra lengviau. Šūdas siaubingai įkyri. *Juo išbjauroju ne tik padą, bet ir batų šonus.* Batų gaila. Jų šią akimirką man gaila net labiau nei septynių astronautų, beprasmiškai žuvusių atmosferoje. Vieną akimirką net išgirstu lyg batas verktų. Ne, apsirinku. Vis tiek man jo labai gaila. Erškėčių vainikas apjuosia man širdį. Pasivaikščiojimo Monparnasu saldesys apkarsta. Šūdas nepasiduoda.

– Jeigu dabar čia prišikčiau, – mėgaujasi tuštinimosi tema Danielius, – policija turėtų teisę mane sulaikyti. Tačiau jie mane galėtų apkaltinti tik viešosios tvarkos pažeidimu ar seksualine provokacija. Dėl žmonių šikimo nėra jokio straipsnio. Taip pat ir dėl myžimo.

Atkrapštau nuo pado šūdo gabalą. Bandau jį nupurtyti nuo pagalio. Nesiseka. Pagalį trinu į šaligatvį. Praeiviai gana įtariai stebi mane. Matyt, mano, kad esu beprotis, laisvalaikiu žaidžiantis su šūdais. Niekas net neįtaria, kad mano galvoje kalba Hegelis: „Meilė apskritai reiškia suvokimą to, kad aš ir kitas yra vienis, suvokimą, kad nesu pats sau izoliuotas, o įsisąmoninu save tik atsisakydamas savo buvimo-pačiam-sau".

Trumpam nutraukiu prasmingą veiklą. Danielius į mane nė nežiūri. Jis užvertęs galvą į dangų filosofuoja.

– Aš net galėčiau masturbuotis ir niekas neapkaltintų manęs, kad pažeidžiu sanitarinę miesto harmoniją. Tai būtų tik seksualinė provokacija...

Nebegirdžiu jo išvedžiojimų – baigiasi kantrybė. Tačiau džiaugiuosi, kad filosofas nusileido iš Parnaso aukštumų ir dabar gvildena perdėm žemišką temą. Nebūtų to šūdo, prisijungčiau prie jo, paverščiau monologą dialogu. Deja.

– Mums reikia susirasti fontaną.

Einame prie vandens. Ne, krikštytis neketinu. Noriu tik apiplauti batus. Kita vertus, ir išsišūdinęs galėčiau vaikščioti po miestą, kaip kad smirdantis, nesiprausęs vaikščiojo šiame rajone Chaimas Sutinas. Galėčiau net užsukti į prabangią tapusią „Rotondą", tačiau nežinia, ar būčiau suprastas. Laikai keičiasi. Reikia praustis. Praėjo tas metas, kai buvo vertinamas emigranto sielos grožis. Dabar su šūdinais batais toli nenuvažiuosi. Važiuoti niekur ir ne-

sirengiu, bet išsišūdinęs stovėti taip pat nenoriu.

Atsiduriame siauroje gatvelėje netoli Monparnaso falo. It priešų kariuomenė iš visų pusių mus supa sekso parduotuvės ir teatrai. Pastarųjų mažuma.

– Buvo laikai, kai čia buvo vieni viešnamiai. Tuomet ir teatrinė kultūra klestėjo, – aiškina mano palydovas. – Merginų čia buvo daugiau nei dabar Sen Deni. Po spektaklio būdavo galima užsukti pas jas ir atsipalaiduoti. Man neteko tuo pasinaudoti.

Aš vis tyliu, dairausi. Nesitikiu išvysti šioje šlovingoje vietoje veteranių. Jų ir pėdos ataušo, nes gyvenimas čia virte virė prieš pusšimtį metų. Teliko vos penki teatrai. Jie graudūs, kaip ir prisiminimai, iki šios dienos įtikinėjantys buvus tokį metą, kai šis miestas skelbėsi pasaulio sostine. Dabar prie teatrų fasadų priklijuoti plakatai, iš kurių į mane žvelgia debiliški snukiai, neva viliojantys užsukti pasigrožėti jų menu. Vien veidai man kelia alergiją. Bandau įsivaizduoti juos teatro scenoje. Šiurpas pereina. Niekas manęs nepriverstų pirkti bilieto. Niekas nesugundytų pasmalsauti, ką gi jie ten vaidina.

– Gal grįžkime namo? Išsivirsime kavos, pasikalbėsime, – siūlau, kai Danielius įninka studijuoti Italijos teatro repertuarą. – Galime net palošti kortomis.

Jis taip pat abejingas nūdienos Prancūzijos teatrui. Jam nesmagu, kad jie tokie kvaiši ir dar skelbiasi esą pasaulio bamba. Jis atšoka nuo repertuaro mesteldamas: „Šūdas!"

Traukiame namų link. Dar dešimt minučių ir vėl pateksime į Kastanjari smarvės spąstus.

– Žiūrėk, Danieliau, rytoj pederastų manifestacija! Mes būtinai ten eisime, – sakau nutilusiam draugui, išvydęs skelbimą prie gatvės kampo.

Stoviu vienas strategiškai patogioje vietoje. Priešais atsiveria gatvės perspektyva. Už nugaros – Monparnaso vibratorius – nimfų svajonė. Mano bičiulis vykti su manimi atsisakė. Būgštauja būsiąs pastebėtas studentų, todėl saugo *savo gero dėstytojo ir heteroseksualo reputaciją*. Bandžiau jį įtikinti, jog tokie prietarai dvidešimtojo amžiaus pabaigoje yra vieni niekai. Nepadėjo. Neišgelbėjo nė priminimas, jog būdamas gyvas Fuko dalyvautų drauge su mumis. Galbūt net eitų pirmosiose gretose. Jam Fuko – ne autoritetas. Tiek to. Neimu į galvą, kad stoviu vienas. Atvirkščiai, nenorėdamas pernelyg išsiskirti, didžiuojuosi žiedais, kurių užsimoviau kokį tuziną. Gaila tik vieno – nespėjau įsiverti auskaro.

Seksualinės mažumos po truputį renkasi. Negaliu išsivaduoti iš prisiminimų, todėl jaučiuosi taip, lyg lūkuriuočiau tankų, lėktuvų, branduolinėmis galvutėmis padabintų raketų pasirodymo. Deja, būsimas veiksmas žada visai kitokius potyrius. Stoviu greta poros, nutarusios vėliau prisijungti prie demonstrantų. Jie bučiuojasi. Tai, žinoma, visada miela. Jis milžinas, o jo draugas – nykštukas. Pastarasis, beje, sergantis Dauno liga. Jo veidas intelektualumu *nespindi, tačiau ir be tokio švytėjimo jam labai gera*. Jie myli vienas kitą. Dabar milžinas kaso jo paausius, glamonėja liemenį. Man vėl šiek tiek nejauku, kad esu vienas. Kita vertus, tokią dieną būtų nesunku susirasti draugą, tačiau aistra nedegu. Liepsnoju smalsumu, nors ir draugo pasmerktu.

Kai Danieliui pareiškiau eisiąs į demonstraciją, jis nesusižavėjo šia idėja. Sakėsi pats tik vieną kartą dalyvavęs eitynėse. Drauge su prezidentu, kai fašistai paskandino Senoje Dievo karvytę – marokietį. Tad jis atsisakė. Ši mintis man vis neduoda ramybės, tačiau savo susirūpinimo neparodau.

Mažumos vis dar renkasi. Niekam nė motais, kad vėluojama jau valandą. Nenuostabu, tokia šventė vyksta tik kartą per metus – galima ir palaukti. Susitinka seni draugai, kažkada išsiskyrę, kažkada buvę neištikimi, kažkada išsakę viską, ką manė vienas apie kitą. Tarpsta meilė ir abipusis pasitikėjimas. Ne, man vis dėlto nemalonu, kad esu vienas kaip paskutinis kvailys, o dar ir užsienietis. Mintyse keliais necenzūriniais žodžiais išvadinu bičiulį. Be jokios abejonės, taip elgtis negalima.

Gatvė jau užtvindyta. Eismas sustabdytas. Blaškosi televizijos reporteriai, svajojantys susirasti pačią geriausią vietą pasaulyje. Ant stogų tupi smalsesni gatvės gyventojai. Reporteriams jų išprovokuoti nepavyksta. Niekas jų nekviečia į namus, balkonus, mansardas. Reporterių šią akimirką man gaila mažiausiai. Jie dabar patys neramiausi, tačiau mažumoms nusispjaut į jų dvasinę būseną. Šiandien mažumų šventė, vykstanti tik kartą per metus. Panašiai kaip katalikams Šv. Kalėdos. Visi turi savo šventes, net japonai, kurie, be jokios abejonės, geriausiai išmano mikroschemas – humanitarų smegenų paralyžių.

Muzika trenkia visu garsu. Aš stoviu ant šaligatvio ir neatsilieku nuo kitų – linguoju į taktą, t. y. apsimetinėju, kad šventė man beprotiškai patinka. Niekas nė neįtaria, jog koketiškai blefuoju. Visi patiklūs. Net graudu, kokie patiklūs. Iki beprotybės graudu ir gaila. Ypač to, kuris ką tik bandė glaustytis prie manęs. Aristokratišku rankos mostu pavijau jį šalin, leidau suprasti, kad kitokiomis aplinkybėmis, kitą dieną, esant kitokiai nuotaikai, nežinia, oi nežinia, kaip pasisuktų jo ir mano likimas. Jis buvo labai nuovokus. Nuėjo ieškoti laimės kitur. Kai lydėjau jį akimis, pamaniau, kad ir jis vienišas kaip aš arba kaip Varšuvoje kenčiantis lietuvių ir lenkų grafikas.

Vis dar neprasideda, aš jau imu nerimauti. Šiek tiek pavargau vibruoti it prekė iš intymių reikmenų parduotuvės. Ne, aš neteisus – tokios prekės niekada nepavargsta. Jos anomaliai gyvybingos, todėl ir žlugdo stipriosios lyties tikėjimą įgimtomis jėgomis. Jas galima būtų uždrausti...

Prasidėjo. Prasidėjo! Bulvaru pajudėjo pirmosios kolonos! Pirmieji, kaip įprasta, žengia regionai. Pro mano akis plaukia Normandija, Elzasas, Bretanė, Lotaringija... Visi su vėliavomis, šūkiais. Taip, neįgaliems žmonėms pagarba turi būti, todėl paskui juos seka Gėjų nebylių sąjunga. Jie visi tylūs, tačiau jų daug – šimtas, du šimtai, trys. Ir visi nebyliai! Kai ši tylos kolona praslenka – šūksniai, raudonos vėliavos, plakatai, gvazdikai atlapuose, kūjai, pjautuvai, muškietos ir dalgiai – tai Komunistų pederastų sąjunga. Ji revoliucingai nusiteikusi ir kaip visada žada geresnį ir prasmingesnį gyvenimą. Niekas jais seniai jau nebetiki, tačiau jie yra. Ir visi malonūs, gražiai nuaugę, trumpai kirpti, mėgstantys pasportuoti. To negaliu pasakyti apie sekančią iš paskos Trockistų homoseksualų sąjungą. Pastarieji labai negražūs, nors ir maskuoja bjaurumą makiažu. Sveiki ir trykštantys energija pražygiuoja pederastai vegetarai, kažkodėl laikantys rankose ne daržoves ir vaisius, bet falų simbolius, kurie pamasturbuoti iššauna vandens čiurkšles ant prijaučiančių manifestacijai. Man taip pat šiek tiek kliūna. Esu patenkintas – karšta, todėl nė nepersibraukiu ranka per galvą, priglaudusią vegetaro homoseksualo simbolinę sėklą, turbūt labai gyvybingą ir pilną spermatozoidų. O štai ateina ir Žydų gėjų sąjunga, nešina Dovydo žvaigžde ant transparanto. Jiems ant kulnų lipa arabai homoseksualai, neįprastai draugiški – neįtartum, kad netrukus ketina sprogdinti Paryžiaus metro. Pauzė. Priekyje jau susidarė spūstis, todėl galiu grožėtis Pederastų

metalistų klubo atstovais, pasipuošusiais neatsiejama jų atributika: grandinėmis, vėzdais, reto grožio odinėmis striukėmis, juodomis trumpikėmis, prismaigstytomis metalinių kniedžių. Iš tikrųjų jų nė lyginti negalima su nebyliais – romiosiomis Rojaus avelėmis. Metalistai rėkia, rodo nepadorius judesius, nuo kurių tik patys labiau įsiaudrina. Mane supantys stebėtojai abejingi. Iškart suprantu, kad jiems ši sąjunga nepatinka. Kuri? Nežinau. Praeina Pederastų rokerių klubas. Tiksliau, pravažiuoja, praskrenda, pralekia. Labai oriai pražygiuoja Pederastų tėvų sąjunga. Jai iš paskos – Lesbiečių sąjunga, Transvestitų asociacija, Pederastų studentų sąjunga, pederastai socialistai. Giedodamas gražią giesmę, praeina Pederastų ir lesbiečių mišrus choras. Giesmė uždega mano kaimynus. Jie neištveria ir prisijungia. Man telieka manyti, jog jie – buvę muzikai. Labai prabangiai pasipuošę praeina Šampano gamintojų gėjų sąjungos atstovai. Ne naujiena, jie išties labai turtingi. Galbūt turtingesni nei tie, kurie skelbiasi esą Gėjų šunininkų klubo nariai. Dobermanai, buldogai, pudeliai, pitbuliai, bolonės, vilkšuniai, seteriai, bekilmiai – visi jie priklauso Gėjų klubui. Negaliu įsivaizduoti, jog šie šunys yra taip pat gėjai. Ne, greičiausiai klystu. O gal?..

Šalia manęs atsistoja močiutė. Suklydau. Dar kartą apsigavau – senelis, pasipuošęs gėlėtomis kojinėmis, trumpu sijonėliu, liemenėliu ir krūtimis, kurios, regis, gan gerai prižiūrimos – standžios, kietos, speneliai it kubietiški cigarai. Senelis gal kiek per daug euforiškai nusiteikęs. Tačiau jam atleidžiu. Galbūt tai paskutinė jo šventė? Nė nepastebiu, iš kurios sąjungos man įteikia prezervatyvą. Aš taip mėgstu gauti dovanas, todėl įninku skaityti instrukciją: „Jis yra specialiai suteptas ir net pritaikytas čiulpti". Tai man netikėta. Šiek tiek sutrinku. Mąstau: prieš ar po

reikia jį čiulpti? Galėčiau pasiteirauti senelio, tačiau jis jau susitiko su kita „močiute". Atrodo, kad seniai nesimatė – čiupinėjasi, glostosi, braukia vienas kito ašaras. Išties seniai nesimatę. Netrukdysiu.

Dabar dovanos man byra kaip iš gausybės rago: gaunu kvietimų į diskotekas, barus, kavines, restoranus, saunas, sporto kompleksus, šaudyklas, maniežus, specializuotas parduotuves. Ir visur nemokamai. Ir visur laukiamas. Pasijuntu reikalingas. Širdis apsąla, kai išstudijuoju dešimties frankų vertės kuponą, leidžiantį pusvelčiui išgerti kavos puodelį gėjų saunoje. Beveik susigundau, nes visai šalia, ir dar tokią dieną.

– Vos tave suradau, – pertraukia apmąstymus ir apkartina džiaugsmo saldesį nežinia iš kur išniręs Danielius. – Maniau, kad taip ir nepasimatysime.

– Tai neištvėrei?

Jis užsičiaupia, nes kaip tik šią akimirką pro mus eina Pederastų pensininkų sąjunga. Ji ypač negausi – vos penki pensininkai. Jiems sunku eiti, tačiau laikosi. Iš paskutiniųjų. Vienas jau pavargo, todėl kiti du jį veda už parankių. Ketvirtas važiuoja motorizuotu invalido vežimėliu. Penktas neša transparantą. Visi susigraudina. Susigraudinu ir aš. Verkia pensininkai, praėjusią jaunystę ir buvusį raumenų tvirtumą prisimine. Verkia prijaučiantys, išvydę, kas jų laukia. Visi sutartinai pradedame ploti. Plojimai perauga į ovacijas. Kažkas pribėga ir įteikia tvirtesniems pensininkams gėlių. Ovacijos dar audringesnės. Pensininkai mojuoja gėlėmis. Jie eina labai lėtai, lyg tyčia stengtųsi suteikti kuo didesnį malonumą juos stebintiems. Invalido vežimėlis pradeda trūkčioti – baigėsi baterijos. Padėti šoka lesbiečių pora. Meta flirtą su kita šeima ir jau stumia veterano, deja, be medalių vežimėlį Bastilijos link. Visi lengviau atsipučia.

– Danieliau, mes prisijungsime prie Pederastų anarchistų lygos ir trauksime su jais Bastilijos link.

Mano draugas dvejoja. Dabar jame kovoja universiteto profesorius ir anarchistas. Nugali pastarasis. Mes einame Bastilijos link. Einame į ten, kur kažkada de Sadas triūbijo pro vamzdį.

Visu garsu mėgaujuosi Franko Zapos genialumu. Savo meną jis skleidžia iš visos širdies ir ne tik iš jos. Mūsų kaimynai labai pakantūs, o gal ir ne. Gal jie taip pat myli neseniai mirusįjį, dabar mane linksminantįjį, atklydusį iš septintojo dešimtmečio. Zapa juokauja. Zapa keikiasi. Zapa verkia. Zapa guodžiasi. Skalė beribė, o aš noriu, kad niekada nesibaigtų ši muzikos ir teksto orgija.

Guliu ant grindų, kojas užkėlęs ant ritualinio musulmonų stalelio. Vis dar karšta, vis dar nežinau ką veikti, ko imtis, kokiu būdu, kokiom priemonėm pradžiuginti šį miestą. Galva tuščia it virusų nugalėtas kompiuteris. Ji negimdo minčių, monografijų, disertacijų, pranešimų. Ji apsvaigusi nuo Los Andželo maestro eksperimentų. Šią akimirką manęs nedomina praeitis, dabartis ir rytdiena, senstelėjusiems kelianti ne vieną rūpestį. Negalėčiau teigti, jog tai palaiminga būsena. Deja, į kitą patekti nepavyksta, nors ir nenorėčiau.

– Šiandien daug nevalgysime, – žadina mane iš komos Danielius. – Eisime vakarieniauti pas mano bičiulį. Jis – nepataisomas gurmanas. Kai ateini pas jį – išeiti negali. Toks apsunkęs būni.

Labai skeptiškai reaguoju į šį jo pasakymą. Daug nevalgysime. Nežinau, kas yra daug, tačiau jis jau sukirto žąsį su bulvėmis ir salotomis. Pastarąsias buvau priverstas suvalgyti pirmiau. Ir tik po to žąsį.

Vėl apsirijęs sėdžiu prie stalo ir nė nemanau kur nors judėti. Kam?! Dėl ko?! Kodėl turėčiau vėl kažkur bastytis?! Tai nesusipratimas. Tas jo sušiktas bičiulis gyvena rytiniame šiaurės Paryžiuje. Vadinasi, teks gerą valandą stumdytis metro. Dėl ko?! Esu pavalgęs ir visai nenoriu turėti daugiau pažįstamų, kurių ir taip pakanka. Kam reikia tų visų pažįstamų, jei tau nieko iš jų nereikia?! Kam jie apskritai egzistuoja – tie pažįstami, iš kurių naudos ir malonumo kaip iš ožio pieno ar iš karvės spermos. Jie visiškai sėkmingai gali apsitriesti ir be manęs. Panašiai kaip Gebelsui žodis „kultūra", taip man žodis „pažįstami" kelia alergiją, neviltį, siutą bei beprotybę. Aš puikiai be jų apsieinu, o ir pavalgęs dabar esu. Tikrai nematau jokios priežasties, kuri priverstų vykti į tą šiaurinį Paryžių, apgyvendintą arabų, fundamentalistų ir iškrypėlių, apsimetančių kino prodiuseriais.

– Mums būtinai reikia pas jį nueiti, nes jis lauks.

Norėčiau pasakyti – tegu laukia, tačiau nusišypsau ir pakomentuoju, jog labai miela susitikti naujų žmonių, ypač tokių, kurie kviečia į svečius vakarienei. Noriu pridurti, jog kvietimas vakarienei, pusryčiams ar priešpiečiams yra geriausias žmogiškumo matas, pagal kurį galima daryti labai plačias išvadas apie žmogų, jo pažiūras, elgesį, šeimos sudėtį ir net seksualinę orientaciją. Šito nespėju pasakyti, nes turiu kraustyti stalą, iš lėkščių rankioti apgraužtus ir pusiau apgraužtus žąsies kaulus.

Žąsis buvo nuostabi. Neįsivaizduoju, kas šiandien galėtų ją nurungti. Sakyčiau, net manęs paskelbimas Didžiuoju Visatos Judintoju nenukonkuruotų žąsies, ir susikemšu mėsos gabalą, kol Danielius nemato. Laiku spėju nusibraukti taukus nuo burnos, nes jis jau prie manęs – keičia Franką Zapą į Igį Popą. Esu toks sotus, jog net ne-

prieštarauju. Man dabar vis tiek, galėčiau tarti ir stipriau. Stipriau nesakau, susivaldau.

Po žąsies kyla ir minčių. Mąstau apie tai, kas būtų, jei žmogus, suvalgęs kokį gyvūną, imtų tuštintis jo jaunikliais. Pavyzdžiui, suvalgai strutį – ir iššiki jo kiaušinius. Ruonį – atsivedi pro užpakalį ruoniukų. Antilopę – antilopių. Būtų tuomet net specialiųjų tarnybų, tikrinančių, ar pilietis laikosi nustatytų visuomenėje normų ir tradicijų, t. y. ar peri pilietis kalakučiukus, varnėnus, balandžius, ar gerai rūpinasi išsituštintais delfinais, vėpliais, pingvinais. Manau, tuomet ne visi susigundytų skanauti drambliu. Antra vertus, skaudėtų, kai drambliukas į šį pasaulį ateitų pro jo giminaitį suvalgiusio subinę. Nuo šių apmąstymų pasijuntu kur kas geriau. Dabar ne taip jau nemalonu vykti į svečius. Tiek to – eisiu.

Vėluojame geras dvi valandas, tačiau mano draugas nesijaudina. Mane nuramino, jog geras tonas reikalauja vėluoti dvi, keturias ir daugiau valandų. Vėluojame dvi su puse, kai leidžiamės į metro, iš kur keliausime į arabų kvartalą. Metro traukinys, žinoma, nevažiuoja, nes kažkoks nusivylėlis mūsų linijoje šoko po traukiniu ir, natūralu, žuvo. Kol laukiame, vaizduotė piešia vaizdus: metro tarnybos traukia į peroną kūno liekanas; moterys, apsirengusios baltais rūbais, prisiekinėja niekada daugiau nebelauksiančios paskutinio vagono; japonai baudžiasi fotografuoti tragediją, tačiau policija jiems neleidžia; motinos uždengia savo vaikams akis; labiau iškrypę dalijasi su aplinkiniais prieš savaitę matytais reginiais. Metro traukinys vis nevažiuoja. Vadinasi, savižudis buvo nepėsčias. Ne kiekvienas, nugyvenęs šimtą metų, galėtų didžiuotis, kad kartą ir jam pavyko destabilizuoti padėtį sostinėje. Šiaip ar taip, tai, ką padarė savižudis, didinga

ir prasminga – mes vėluosime keturias valandas. Dėl to vertėjo gyventi. Jis savo pasiekė. Iš tikrųjų geras tonas reikalauja ateiti šiek tiek pavėlavus.

Kai šeimininkas atidaro duris, jo veidas džiaugsmu nespindi. Jis lyg prislėgtas ir nepatenkintas. Visai neatrodo, kad mūsų laukė, nekantravo, ruošėsi. Jis net piktokas ir, atrodo, nesvetingas, nors batų nusiauti ir neliepia. Vardas jo Žanas ir vieną akimirką man dingteli, kad jis genijus, mat neišbūna nė akimirkos su abiem atmerktom akim. Kai jis atmerkia vieną akį, užmerkia kitą. Kai ta pavargsta, atmerkia aną, o šią užmerkia. Žodžiu, apimtas nuolatinės kaitos. Net nenuspėjamos, nes visai nežinai, kiek ilgai jis išbus užmerkęs vieną ar atmerkęs kitą akį. Beje, jo akys, švelniai tariant, išsprogusios. Galbūt jis jas saugo, kad neišlėktų ir orbitų? Nežinau. Jis žaidžia tomis akimis kaip kamuoliukais, todėl iš pradžių net drįsau manyti, kad jis genijus ir kad toks šio genijaus stilius. Vėl apsirikau. Jis ligonis, tačiau nežinau, kaip vadinasi ta liga, kai į pasaulį žvelgi tik viena akimi, o kitą užmerki. Turėtų būti pavadinimas. Man labai knieti jo paklausti, tačiau jis, atrodo, susigyveno su savo bėda, o dabar mano, jog tai genialumo požymis. Susitvardau ir neklausinėju. Negaliu atitraukti žvilgsnio nuo jo akies, akių. Patenku į nesuinteresuoto žaidimo spąstus, todėl skaičiuoju: vienas, du, trys, keturi, penki. Atsimerkė. Vėl skaičiuoju: vienas, du, trys. Atsimerkė. Į jį galima žiūrėti kaip į meno kūrinį. Neatsibosta. Galėčiau pasisiūlyti eksponuoti jį Pompidu centre, tačiau vargu ar jis sutiks. Gal vertėtų pabandyti...

– Sėskitės prie stalo, – maldauja jis, o jo akys žaidžia, žaidžia, žaidžia.

Mes sėdamės prie tuščio stalo, ant kurio stovi kažkoks keistas aparatas, kurį jis gavo, kaip pasakojo Danielius,

gimtadienio proga iš draugų. Vėl pamaniau, kad su juo draugai bendrauja vien todėl, kad galėtų mėgautis jo akių nenuspėjama žaisme. Antra vertus, moterų jam nė nereikėtų vilioti. Jis tik žvilgteltų į jas, ir jos viską turėtų suprasti. Moterimi šiuose namuose nė nekvepia. Tačiau kvepia nuomininku, kuris labai išdidžiai šlepsėdamas šliurėmis patraukia į tualetą. Jam prie stalo sėsti uždrausta. Kai išgirstu garsus, suprantu, jog su nuomininko virškinimu nekas. Vaistų siūlyti nedrįstu.

Žanas ant stalo pastato didžiausią ir siaubingiausią pasaulio bjaurastį – putojantį obuolių vyną, turintį nepaprasto stiprumo – net tris laipsnius. Vos nesusivemiu nuo minties, jog ir man teks gerti, girti. Taurių jis neturi, todėl pripila į puodukus.

– Už susitikimą! – pakelia tostą šeimininkas.

– Už susitikimą! – atitariu, tačiau vos pavilgau lūpas į šį nuodą.

Obuolių actas jam suteikia jėgų. Dabar jis varto akis daug greičiau. Net pasiekia tam tikrų rekordų, mat porą kartų nespėjau suskaičiuoti ir iki vieno – tokiu žaibišku greičiu keičiasi jo pasaulio suvokimo erdvės. Danielius sėdi ramus ir patenkintas. Jis triumfuoja, kad man padovanojo naują pažintį. Matau, mano bičiuliui šis obuolių actas taip pat prie širdies. Jis prašo papildyti stiklinę ir labai nustemba, kad manoji dar pilna. Norėčiau jam pasakyti, kad mes, Rytų europiečiai, geriame viską, tačiau negeriame to, kas mums nepatinka. Tyliu, nes pirmą kartą esu šiuose namuose, o ir be gėlių atėjau.

– Valgysim, – džiugiai pareiškia Žanas. – Valgysim, – pakartoja, lyg nė vienas iš čia esančių nebūtų to išgirdęs. – Valgysim, – pabaigia.

Dabar regiu, kaip Danielius iš savo kuprinės traukia

dešimties rūšių sūrius, itališkus kumpius, lenkiškas nugarines, austrišką pyragą, vaisius, daržoves. Negaliu patikėti, o Žanas, kaip ir dera šeimininkui, visa tai kloja ant stalo. Jis svetingas, nes ir vėl man siūlo obuolių acto. Pasakau, kad mielai išgersiu. Tik šiek tiek vėliau.

– Koks stalas! Koks stalas! – džiūgauja Danielius.

Suglumstu, nes nežinau, ar aš kvailas, ar jie apsimetinėja. Danielius labai apdairus. Jis net įsimetė saldainių, pyragaičių, mineralinio vandens, sulčių.

– Prancūziškas svetingumas, – apibūdina situaciją Žanas, o jo akys dabar jau pasiutusiu greičiu lenktyniauja.

– *Pamokysiu tave, kaip čia reikia valgyti,* – *sako man* Danielius. – Štai į šią lėkštelę dedi sūrio, po to kiši ją į šį aparatą ir tada...

– Kas bus? – teiraujuosi, nes man įdomu.

– Pamatysi, pamatysi, – nenori išduoti paslapties.

– Aš – bretonas, – nei į tvorą, nei į mietą pareiškia Žanas.

Kišu tą sūrį į aparatą. Laukiu. Ištraukiu – lydytas sūris. *Lydytas sūris.*

– O, kaip nuostabu! – orgazmas ištinka Danielių.

– Mes, bretonai, mėgstame pavalgyti, – neatsidžiaugia savo kilme Žanas. – Todėl kad mes – bretonai.

Man nusišikt, bretonas jis ar baskas. Valgau lydytą sūrį su kumpiu ir nesijaučiu devintam danguj.

– Gal dar vyno?

– *Ne, ačiū, nereikia,* – *atsakau.*

Negaliu savimi atsidžiaugti. Aš, toks galantiškas, malonus, išauklėtas, esu pakviestas į svečius. Man taip gera, taip gera... Ypač svečiuotis. Tik būkit mieli, nebepilkit man to obuolių nuodo. Trys procentai alkoholio, kur tai matyta!? Nenoriu ir to sūrio iš aparato, kurį Žanui gimtadienio proga padovanojo draugai, turbūt turėdami galvoje, kad *kokį kartą jis juos pavaišins.*

Danielius vis dar alpsta nuo Žano vaišių. Tetrūksta, kad pradėtų girti jo virtuvę bei kulinarinę išmonę. Laukiu nesulaukiu šios akimirkos. Nesulaukiu, nes Žanas tempia antrą litrą obuolinės bjaurybės. Niekaip nesuprantu, kodėl *jie geria tą rūgštį? Pirma, apsvaigti nuo to vyno neįmanoma* – dvigubai silpnesnis už alų. Antra, šleikštoko skonio. Trečia, gazuotas. Kai kažkada Danieliui pasiūliau atsigerti gazuoto mineralinio vandens, jis atsisakė mesteldamas, kad angliarūgštė labai nesveika organizmui. Nieko nesuprantu. Nieko! Čia visa yra nenuspėjama.

– Ką tu veiki? – įsidrąsinęs kreipiuosi į Žaną.

– Buvau artistas...

– Baleto?

Ne, jis nesuprato sąmojo ar užuominos. Jis tyras kaip visi Indijos žiedai, kuriais puošiasi dar tyresni šventikai ir vienuoliai.

– Aktorius. Teatre.

Man tai nenauja, nes su tokiomis akimis jis galėtų taikyti ir į prezidentus – minios neatitrauktų nuo jo žvilgsnio. Aktorius, tai bent aktorius.

– Ar ilgai buvai aktoriumi, – bandau tęsti intelektualų pokalbį, nes kitaip jie vėl mane vers valgyti ir gerti.

– Aštuonis sezonus.

– Net aštuonis...

Tuo pokalbis ir pasibaigė. Turėčiau klausti apie vaidmenis, tačiau iš anksto žinau, kad vaidino nebrendilas, kvailelius, nuskriaustuosius. Režisierius turėtų būti beprotis, *jei patikėtų Romeo ar Faustą*. Tiesa, Brechto pjesėms reikia visokių marginalų. Įtarinėju, kad tokio Brechto jis nė negirdėjęs.

– Tu baigei teatro studijas, – daugiau tvirtinu nei klausiu.

– Jis autodidaktas, – įsiterpia Danielius, puikiai žinantis Žano biografiją ir tuo besididžiuojantis.

– Aš ir kompozitorius.

– Nejau?! – negaliu atsistebėti jo gebėjimų gausa. – Tu ir kompozitorius?!

– Taip, komponuoju kompiuteriu. Tai paprasta.

– Pats išmokai?

– Taip. Nesudėtinga. Uždėsiu tau kūrinį, kurį man įkvėpė jūra.

Danielius bando jį stabdyti, tačiau bergždžiai. Žanas jau prie pulto.

Jūros ošimas pradžioje – ne naujiena. Dabar man reiktų užsimerkti. Klausau atviromis akimis. Tiksliau, neklausau, nes man jūra nekelia jokių vizijų. Aš kurčias. Žanas, metęs valgyti, klauso pusiau atsimerkęs. Kai kūrinys baigiasi, man telieka pasakyti, kad labai patiko, tačiau nerišliai kažką numykiu apie sugriuvusį medinį Tiškevičiaus tiltą Palangoje ir dar nepastatytą naują. Matau, kad Žanas nepatenkintas. Man nusispjaut. Nesirengiu jo girti, nes man nieko iš jo nereikia. Negyriau aš ir naujųjų laukinių Berlyne. Nieko neatsitiko.

– Galiu tau perrašyti, – siūlosi nepraradęs vilties, kad susidomėsiu. – Yra ir antra dalis.

Dėkoju, tačiau nepasakiau taip. Antra vertus, nepasakiau ir ne. Jis pats turi susigaudyti, susiorientuoti, apsispręsti. Danielius išmintingai it budistas keltininkas tyli. Jam turbūt yra įrašyta visa Žano kūryba. Nebuvau atkreipęs dėmesio, kad jos klausytųsi. Neminėjo jis man ir to, kad štai yra Paryžiuje kompozitorius autodidaktas, kurio muzika galėtų mane išvesti iš beprasmės ir parazitinės komos.

– Pastaruoju metu daugiausia komponuoju, – plačiau apie save pasakoja Žanas. – Tiesa, natų nesuprantu, tačiau kam natos kompiuteriui?!

– *Išties, kam tos natos!?*

Danielius jau snaudžia atidavęs mane į grobuonio nagus. Jis persirijo, nors pats primygtinai reikalavo tos žąsies namuose nevalgyti. Pats kaltas, nereikėjo tiek visko pripirkti.

Aš nuoširdžiai nemoku palaikyti pokalbio. Tiesiog nebežinau, kokios temos imtis. Man neįdomus jo gyvenimas. Jam neįdomus mano, o ir sudominti neketinu. Galiu pasakyti tik tiek, kad mano gyvenime šis autodidaktas absoliutus nulis. Tuomet ar verta bendrauti su nuliu?! Ar tikslinga taip švaistyti laiką, kai *tuo metu gali gulėti ant* dvigulės lovos ir klausytis Franko Zapos. Dar viena nesąmonė. Dar vienas nesusipratimas. Dar vienas gyvenimo paradoksas. O Žanas vis dar varto tas savo akis. Gudriai varto. Ne veltui buvo aktoriumi.

Jis mane ima nervinti, nors ir esu jo namuose. *Kita vertus, tegu susikiša* į subinę savo namus arabų kvartale, nes atplėšė mane nuo apmąstymų apie nieką.

– O gal tu norėtum Bordo vyno? – muša Žanas į mano skaudamą vietą, o aš jaučiu, kaip mano neapykanta slūgsta, slūgsta, slūgsta...

– Galbūt truputį, – tepasakau, o pats nerimstu: tik nešk, tik nešk greičiau tą savo vyną!

Jis išeina. Girdžiu, kaip kuždasi su nuomininku. Pastarojo tonas ne iš maloniųjų. Jie dėl kažko nesutaria. Nesutarimo mįslė manęs nedomina, nes nuo vaikystės nemoku nei įminti, nei užduoti mįslių. Pagaliau Žanas grįžta.

– Man taip nesmagu, tačiau vyno nėra. Atnešiau trečią butelį *obuolių sidro*. Jis tau patinka, tiesa?

Galėčiau čiupti peilį, perrėžti jo gerklę, išskobti atmerktą akį, iškastruoti, nupjauti pimpalą ir įkišti jam į dantis,

tačiau susilaikau ir to nedarau. Susilaikau. Nusiraminu. Visai nusiraminu. Absoliučiai nusiraminu. Virstu Buda. Sėdžiu lotoso poza. Tarpstu nirvanoje. Mane kalbina Visatos Išmintis. Aš jai šypsausi.

– Kokie niekai, – sakau, kai jis atkemša sidro butelį, aplaisto ir pažadina Danielių, – įpilk to man nuostabaus gėrimo, kuris ne tik mintį skaidrina, grynina bei koncentruoja, bet ir kūną jaunina. Įpilk, mielai jo išgersiu. Su didžiuliu malonumu juo atsigaivinsiu. O ir gerklėje man jau sausa nuo tų kalbų.

Naujo butelio pažadintas Danielius taip pat atkiša stiklinę. Susidaužiame. Esame vienas kitam draugiški, paslaugūs, atjautūs. Tiesiog Betliejaus piemenėliai, tiesiog angelai, atlydėję į Rojų šv. Petrą.

– Į sveikatą! – pakiliai pareiškiu.

– Už pažintį!

– Už visa tai, kas teikia malonumą!

Negaliu atsistebėti, kad nepaspringstu. Gazuotas skystis leidžiasi į mano vidų. Skrandis lyg ir spazmuoja, tačiau smegenys spėja jį įtikinti, jog svečioje vietoje taip elgtis nedera. Skrandis bailys, todėl nusileidžia ir neprieštarauja. Jis ir sieros rūgštį virškintų, jei tik intelektui pavyktų įtikinti, jog tai neišvengiama.

Nuo šio limonado mano draugai jau apgirto. Aš svaiginuosi perspektyva, kaip grįžęs namo išsitrauksiu romo ir nuplausiu šio vakarėlio nuosėdas. Tai man suteikia jėgų. Stiprinuosi kumpiu, nes nežinau, pasiims jį Danielius ar paliks čia. Kumpis skanus. Itališkas. Italai ne tik aistringi meilužiai, bet ir kumpį gardžiai moka pagaminti. Batai, pagalvoju, beje, jų prasti, nors pasitaiko ir neblogų.

Skambutis į duris. Žanas įkvepia oro, Danielius jį išpučia. Tarpduryje pasirodo mergina.

– Aš – Secilė, – sako ji man, o jos rankose vyno butelis. – Labai atsiprašau, kad šiek tiek vėluoju – metro linijoje savižudis. Anksčiau niekaip nepavyko. Labai atsiprašau.

Atsiprašymas priimamas, nors ji vėluoja ketvirtį paros. Mažiausiai ant jos pykstu aš, nes tik atėjusi pareiškė, kad to šūdo už šešis frankus tikrai negersianti. Mintyse su ja absoliučiai sutinku. Ji man iš karto patinka: žema, kreivomis kojomis, monumentalia krūtine, trumpu sijonėliu, balta oda, išmušta raudonomis dėmėmis, ilgiausiomis blakstienomis, ant kurių kabo traiškanos. Susidaužiame ir dviese geriame jos atneštą vyną. Vakarėlis tęsiasi. Prasideda...

Dievas, ilsėjęsis septintą dieną, atrodo, norėjo žmonijai iškrėsti kiaulystę. Sekmadienis – nėra nykesnės ir beprasmiškesnės savaitės dienos. Ypač vasarą ir ypač megalopoliuose, tokiuose kaip Paryžius, Londonas, Berlynas. Liuksemburgo šiai grupei nepriskiriu, nes ir paprasta savaitės diena čia yra tokia kaip kitur sekmadienis – nyki. Svarstau, ko imtis šiokią dieną, o sekmadienį visai puolu į nevilti. Man nesuprantama, kodėl žmonės privalo vieną dieną per savaitę išsislapstyti, lindėti urvuose ir sielotis, kad ateinanti diena pirmadienis. Nesakau, kad kitos savaitės dienos mano gyvenime kupinos prasmės, veiklos, dalykinių susitikimų, tačiau sekmadienis – nėra bjauresnio laiko. Kita vertus, ši diena tokia pat kaip ir kitos, tačiau prietarai ją pavertė nepakenčiama. Žinoma, būtų galima eiti į bažnyčią, melstis, atgailauti už šiokiadienių nuodėmes, tačiau mano gyvenime nėra nei nuodėmių, nei šiokiadienių, nei švenčių. Visa eina tiesia linija, be pakilimų, be nuolydžių, be kvapą gniaužiančių istorijų ar paradoksalių nutikimų. Neaptinku savo būtyje siužetų, kuriuos būtų galima ištraukti iš biografijos ir išleisti kaip trilerius, meilės

istorijas, detektyvus ar psichologines dramas. Galbūt todėl visa, kas sugalvota, hipertrofuota, pritempta, mane nervina. Savo būtį matome kaip atkarpą, kurios pradžia – gimimas, o pabaiga – mirtis. Šiame tarpe prasmingiausi pradžios ir pabaigos taškai. Dabar esu atkarpos viduryje, todėl negalvoju apie tai, kas manęs laukia, neprisimenu to, kas buvo. Tiesiog slystu tiese, kažkieno kažkada man nubrėžta. Saugausi visokios nereikalingos ekscentrikos, kuri geba nutraukti tiesę ir paversti ją hiperbole, parabole ar geometrine figūra. Man patinka slysti. Taip pat patinka istorijos be pradžios ir pabaigos, nes jos atspindi laikotarpį tarp gimimo ir mirties. Finalas man svetimas, kaip ir svetima literatūra, pradedanti pasakojimą nuo herojaus prosenelių ir baigianti palikuonio gimimu, kai aprašytas personažas gyvena paskutines minutes. Tikrai nenoriu siužetų, vengiu jų, o svetimiems esu abejingas, nors ne vienas susigundo ir aprašo juos, o vėliau už tai gauna premijas ir nišą kultūros istorijos kapinių sienoje. Man pakanka fiksuoti nūdieną, todėl siaubingai nemėgstu sekmadienių, išmušančių mane iš ramios tėkmės. Sekmadienį tampu irzlus, viskuo nepatenkintas ir nelaimingas. Galbūt tik tokią dieną man pavyktų tapti siaubo filmo personažu ir nutraukti tiesę. Tačiau nė nebandau, nes visa, kas svetima, man yra svetima. Galbūt tai labai banalu, tačiau esu įsitikinęs, kad ir įžvalgiausiasis balansuoja ant banalybės lyno – tiesės, svirdamas tai į vieną, tai į kitą pusę, tačiau trokštantis neprarasti pusiausvyros. Manęs niekas neįtikins, kad genijai tarpsta kitoje dimensijoje, kurioje viskas yra kitaip.

Šį sumautą sekmadienį vaikštau vis tomis pačiomis gatvėmis, kurios kažkada buvo naujos. Dabar jos man atrodo nuvalkiotos kaip pigios prostitutės, laukiančios Sen Deni

kunigų, užsukančių pas jas po rytinių mišių. Lyg būčiau išmirusiame mieste ir pats jausčiausi lyg miręs. Jei manęs šią akimirką nebūtų šiame mieste, šioje išmatavimų sistemoje, niekas nepasikeistų. Antra vertus, ir gerai, kad nepasikeistų. Vaikštau pirmyn atgal lyg norėdamas susigrąžinti vakarykštę dieną, kai buvau jaunesnis, žvalesnis ir ne toks piktas ant kalendoriaus, įkyriai primenančio, kad kasdien tampu vis labiau miręs ir abejingas išoriniam pasauliui. Dar tik vidudienis, o jau noriu būti pasenęs para į priekį. Man nemalonu galvoti apie tai ir pripažinti, jog visą laiką kažko noriu ir laukiu. O kai įsigilinu ir atsiskleidžia norų ir laukimo esmė, pasirodo, jog visa ko tikslas tėra mirtis. Tai bjauru, todėl veju iš galvos liūdnas sekmadienio mintis, apninkančias mane Husmano bulvare, kai patraukiu į Monparnaso kapines – neišvengiamą mano pasivaikščiojimų vietą. Šaunu į šiaurę, suku dešinėn nesutikęs nė vieno praeivio, eventualaus mano dabartinės būsenos antrininko. Tikriausiai tai, kas dabar vyksta mano galvoje, ir yra gyvenimas. O gal gyvenimą reiškia tai, jog šią akimirką išneriu į Sen Mišelio bulvarą? Man sunku nustatyti, kas yra prasmingiau ir vertingiau. Kaip vaikščiojantis individas esu nulis. Kaip galvojantis – taip pat. Žavi nulių suma, nepakartojama būties pusiausvyra, atverianti galimybes elgtis ir galvoti taip, kaip man pavyksta. Ir jokių aplinkinių komentarų, įsivaizduojančių, beje, kad jie sudaryti iš arabiškų skaičių begalybės.

Stoviniuoju Sen Mišelio bulvare ir negaliu apsispręsti, kur patraukti. Bankininkų šiaurinis Paryžius už Senos dar nykesnis, Monmartro disneilendas koktus. Galėčiau eiti į Šiaurės ar Rytų geležinkelio stotį, tačiau tai jau būtų desperatiškas veiksmas, patvirtinantis, kad visiškai neturiu

vaizduotės. Nenoriu pasiduoti, todėl ramstau sieną ir galvoju: atgal? pirmyn? į dešinę? kairėn? Visos galimybės šį sekmadienį vienodai atgrasios. Žinoma, galėčiau prisėsti kavinėje, tačiau kas nuo to pasikeis – diena juk nevirs naktimi. Prisimenu gražų romano pavadinimą – „Mano naktys gražesnės už jūsų dienas". Iš tiesų tiksliai pasakyta. Galima būtų pridurti: ir už dienas, ir už naktis, ir už viską.

Dar tik pirma valanda po vidudienio. Saulė nusiteikusi išdeginti visa, kas gyva. Man tai negresia, nes manęs lyg ir nėra. Aš – lunatikas, somnambulas, astralas, kurį degina iš vidaus šios dienos beprasmybė, pasklidusi po sąmonę, paralyžiavusi valią ir kojų raumenis. Susikaupiu ir pasislenku į pavėsį.

Liuksemburgo sode verčiasi dulkių kamuoliai. Buržujų juodosios tarnaitės gano mažametes atžalas, kada nors posėdžiausiančias Asamblėjoje, žadėsiančias geresnį gyvenimą ir vadinsiančias save liaudies tarnais Penktojoje Respublikoje. Galbūt tuomet jau bus Šeštoji Respublika. Jokio skirtumo, skaičiai keičiasi, esmė nekinta – tarnai ir toliau ves vaikus žaisti į Liuksemburgo sodą, vaikučiai statys smėlio pilis, vėliau virsiančias rūmais, už kuriuos niekas nenorės mokėti nuomos, ir bylinėsis teismuose dėl nuslėptų mokesčių. Kol kas jie nekalti kaip angelai. Ne vienas, sužibus Šiaurės žvaigždei, galėtų gultis į prakartėlę ir apsimesti Išganytoju. Niekas nė nepastebėtų apgaulės. Visi sakytų: „Oi, koks gražus vaikelis! Koks jis švelnus! Kokios tyros jo akys!"

Ieškau kur atsisėsti. Visi suolai užimti, visos kėdės įprasmintos. Čia vyksta gyvenimas. Rodos, visas Paryžius subėgo pakvėpuoti dulkėmis, apsinešti jomis, kad vėliau galėtų skalbti, skalbti, skalbti ir vėl skalbti sekmadieninius apdarus, įsipylę tiesiog stebuklingų skalbimo miltelių.

Šiaip taip radau kėdę. Traukiu ją į pavėsį ir pastatau dulkių ir smėlio sūkuryje. Kišenėje turiu knygą, tačiau netraukiu jos, nes mane iš visų pusių supa sekmadienį švenčiantys prancūzai, arabai, alžyriečiai ir net rusų emigrantų pora. Jie bučiuojasi man už nugaros ir vis kartoja, kad neužmirštų: „Ja tebia liubliu, Saša. Ja tože, Olga". Po kiekvieno bučinio ištaria šias sakralines frazes ir vėl nugrimzta į nekaltus meilės malonumus, kurie po penkerių vedybinio gyvenimo metų jiems apkars. Akies krašteliu juos stebiu, nes man miela girdėti Dostojevskio, Turgenevo, Puškino ir Lomonosovo kalbą, kuri šiame tvaike sklinda lyg iš pragaro. Kai pagalvoju apie Jermako žygį į Sibirą, gaunu kamuoliu į galvą. Kirtusi dvimetrinė tarnaitė net neatsiprašo. Jos keturmetis globotinis čiumpa kamuolį ir spiria. Šį sykį pataiko į priešais mane sėdintį senuką, neprieštaravusį Miuncheno sąmokslui, iškentusį kolaborantų represijas, galbūt mačiusį net de Golį ir, be jokios abejonės, regėjusį studentų revoliuciją septintajame dešimtmetyje. Senukas nokdaune, o aš pagalvoju, gerai jam atsilyginta už skriaudas, kurias padarė Papetės gyventojams kolonistai prancūzai. Atrodo, kad tas vaikas mažiausiai yra ministro sūnus, ateityje ir kitais būdais smerksiantis valstybės praeitį. Jis nerimsta, nes vėl kamuoliu pataiko į netikėtai išnirusį musulmoną, kuris, panašu, nėra fundamentalistas, nes nusišypso ir be akmens užantyje nueina savais keliais. Į vaiko išdaigas žvelgiu atlaidžiai, tačiau dvimetrinės tarnaitės protinis išsivystymas man kelia nerimą. Ji vėl taikosi kamuoliu į mane ir pataiko. Sušiktas sekmadienis. Telieka pakilti ir ieškoti ramesnės vietos.

Sėdžiu pavėsyje priešais karuselę, maniakiškai sukančią mažyliams galvas, kad negalvotų apie ateitį, nedarbą,

klošarus ir sunkumus remontuojant senąją Operą. Jiems sekmadienis – šventė. Susuktomis galvomis jie gyvens visą savaitę, iki kito sekmadienio. Vietą, kur pataikė kamuolys, peršti. Jaučiuosi nešvarus, suprakaitavęs. Šlykščiau ir negali būti.

Išsitraukiu knygą iš kišenės ir imu skaityti: „Meile mano, labai norėčiau, kad vyktum drauge su manimi į Paryžių. Parodyčiau savo mylimiausias gatves, kurias išvaikščiojau prieš pusšimtį metų tuščiu pilvu; nuvesčiau į kavines, kuriose rašiau knygą, vėliau suteikusią man laisvę ir nepriklausomybę. Labai norėčiau, kad vyktum drauge su manimi į Paryžių. Aš tau noriu jį atverti tokį, koks jis kadaise buvo. Noriu parodyti miestą, kurio jau nebėra. To aš labiausiai šią minutę noriu. Noriu ir meldžiu – vyk su manimi".

Geriu kavą Džimo studijoje, kurioje praeitais metais glaudžiausi visą mėnesį. Prieš tai buvau apsistojęs pas Veroniką, tačiau ji mane išmetė tepasakiusi, kad dviese gyventi aštuonių kambarių apartamentuose per ankšta. Nesupykau ant jos, nes ji buržujė. Tiksliau, ne buržujė, o bedarbė. Tačiau jos tėvas buržujus, laikantis antikvarinių daiktų parduotuvę už Bastilijos. Pernai ji buvo įsimylėjusi Žaną Liuką – reto nykumo personažą, kuris, kaip tokiais atvejais ir dera, patenkinęs aistrą ją metė. Apie tai ji man rašė laiškuose iš Niujorko, kur buvo nuvykusi apraminti netekties ir išsiskyrimo širdgėlos. Ne, nepykstu ant jos, nes pas Džimą man visai neblogai sekėsi.

Dabar užsukau pas jį ir geriu kavą, nors jo ir nėra namie. Džimas dar Peterburge. Visa tai paporino Peteris, kurį pernai pasiunčiau velniop, todėl šiemet jis toks paslaugus, nors jau spėjo įgelti, kad nieko nedirbu.

Man labai patogu užsukti į šią studiją, nes ji vos dešimt minučių pėsčiomis nuo Kastanjari gatvės, kurioje man darosi ankšta. Miela pereiti Alezja gatve, aprašyta ne vieno plunksnagraužio. Mėgstu šią gatvę, pilną parduotuvių, pigių kavinių, antikvariatų ir tuščių restoranų, į kuriuos užklysta šio kvartalo plebsas. Galima važiuoti ir autobusu, tačiau pėsčiomis geriau.

Alezja gatvės viduryje visada sėdi storulis, įkyriai prašinėjantis išmaldos ir tiesiog tampantis praeivius už skvernų. Mane jis jau įsidėmėjo, nes keliolika kartų drauge su Danieliumi praėjome pro jį. Danielius gyrėsi, jog kartą, kai šis storulis reikalavęs pinigų, pasakęs, kad „tu ir taip jau storas". Neva nuo to laiko storulis nebekimbąs prie jo. Galbūt tai ir tiesa, nes man jis taip pat nieko nesako, o tik pavymui pažvangina skardine, kurioje, galima įtarti, yra kokie penki frankai.

Peteris išvirė kavos. Nuostabios kavos. Dėl šito Peteriu galima pasitikėti, nors jis ir nutraukė kūrybinę draugystę su Santana. Apie jį Peteris gali pasakoti valandų valandas, mat tarnavo pas jį nešiku ar kažkokiu apšvietėju, o lyg ir įgarsintoju... Nežinau. Žodžiu, jo privalumas tas, jog verda gerą kavą ir kartais kuria kompiuterių programas antrajame studijos aukšte, kur įprasta laikyti paveikslus ar skulptūras. Jis gyvena neprastame jovale, tačiau kai prisimena Amsterdamą, tik nusišypso. Peteris mielas. Jam jau per keturiasdešimt, o jis vis dar nenusikerpa ilgų plaukų, graudžiai išryškinančių plikę. Jis mėgsta atsiriaugėti. Atsiriaugėja visada garsiai ir lyg išdidžiai. Niekas į tai nekreipia dėmesio.

Dabar jis man pasakoja, kad šių namų įnamis Džekas jau trys mėnesiai Amerikoje. Kitą savaitę turėtų grįžti. Džekas antra šių namų spalvinga asmenybė. Galima būtų pa-

sakyti, kad Peteris yra Džeko tarnas, o Džimo, šių namų šeimininko, tarnai yra Peteris ir Džekas. Džekas – tai metro penkiasdešimties ūgio storulis, sunkiai pasikeliantis nuo lovos. Jis gyvena rūsyje, į kur naktimis atsiveda berniukų ir vaišina juos koka kola su ledu. Džekas yra ne tik profesionalus virėjas, bet ir rašytojas. Kažkada parašė knygą „Kaip mazgoti indus", kurią išleido Džimas savo leidykloje. Džekas nervingas ir piktokas. Jo išorė labai primena prancūziško buldogo. Gaila, kad šiuo metu jo nėra namie. Man iš tiesų malonu žiūrėti, su kokiu įniršiu jis gamina valgį. O gamina beprotiškai skaniai, nes jau dvidešimt metų dirba Džimo sekmadieniniame restorane, į kurį užklysta įvairiausio plauko perėjūnai, avantiūristai, monopolininkai ir dar velniai žino kas.

– Tai Džekas Amerikoje... – kalbinu Peterį, nepraleidusį progos priminti, kad kiekvienas iš jų turi savo gyvenimą, į kurį niekas neturi teisės kištis, nors jie drauge gyvena jau dvidešimt metų.

– Taip, jis Amerikoje. O kodėl tu dar nekalbi angliškai? – įgelia man Peteris.

– Nekalbu todėl, kad galėčiau su tavimi susikalbėti vokiškai.

Jį patenkina šis atsakymas, nors ir skelbiasi esąs pasaulio pilietis. Aš, žinoma, dėjau ant visų pasaulio piliečių, žinančių, kas jie yra.

Rūkyti einame į lauką, nes šioje studijoje nerūkoma. Rūko tik vienas Peteris. Man graudu būdavo žiūrėti, kaip jis po sekmadieninių vakarėlių rankioja nuo žemės svečių primėtytas nuorūkas. Tai dar viena jo pareiga, primesta Džimo ir Džeko. Tuomet jis atrodydavo apgailėtinai.

Studijoje nuo praeitų metų niekas nepasikeitė. Ta pati netvarka, tie patys aromatai, ant stalo tie patys homo-

seksualams skirti žurnalai, kuriuos atkakliai prenumeruoja Džekas. Mačiau, kaip nekantriai jis laukia kiekvieno numerio. Tiesiog virpa visi jo šimtas penkiasdešimt kilogramų. Tačiau nors ir netvarka, tarakonų čia nė kvapo. Jie kažkodėl šios studijos vengia, nors turėtų idealias sąlygas veikti.

Džimas, kuris šiuo metu Rusijoje, yra išskirtinė ne tik šios studijos, bet ir Paryžiaus asmenybė. Jis sakosi esąs rašytojas, tačiau yra parašęs tik autobiografiją bei išleidęs penketą knygų, į kurias sudėti jo bičiulių tekstai. Jau daug metų jis verčiasi pedagogika – dėsto universitete sekso sociologiją. Rašyti, akivaizdu, tingi. Galbūt rašė anksčiau, jaunystėje, kai gyveno Britanijoje ir leido pirmąjį Europoje sekso laikraštį, pavadintą skambiu „Pisk ir čiulpk" pavadinimu. Šiuo metu jam arti šešiasdešimties, tačiau jo lytinis pajėgumas kitiems nepasiekiamas. Gyvendamas jo pašonėje pats galėjau tuo įsitikinti. Kiekvieną trečiadienį ir penktadienį it laikrodis jį aplankydavo dvidešimtmetė pozuotoja. Iš pradžių jis ją sodindavo prie stalo, maitindavo it senelis, saikingai girdydavo vynu, o vėliau vesdavosi į antrą aukštą ir didesnę nakties dalį dulkindavo. Gyvenau apačioje, o jo urvas yra be sienų, tad ne tik girdėdavau, bet kai ką ir matydavau. Mergina viršuje klykdavo, spiegdavo, aimanuodavo, o senelis nė nemanydavo trauktis. Beje, tuo pat metu Džekas rūsyje tvarkydavo kokį paauglį, tad ir tam gerklė nebūdavo užčiaupta. Mane pasiekdavo stereo garsai, besikeičiantys, susiliejantys, susipinantys vienas su kitu. Būdavo gaila dvidešimt metų čia išgyvenusio Peterio, kuris tikriausiai masturbuodavosi, nes neįsivaizduoju, kaip galima tiek laiko ištverti nieko nedarant su savo organais. Po viso to mergina eidavo pro mane apsiprausti, mat aš

miegodavau kaip tik šalia vonios. Prausdavosi ji mikliai, o kartais ir išsipraususios Džimas nepalikdavo ramybėje. Jis tikrai yra gigantas ir ne veltui laikomas vienu didžiausių šios srities teoretikų pasaulyje. Manau, ne vienai būtų garbė atsigulti po juo ir patirti tai, ką šis šešiasdešimtmetis yra sukaupęs ir ištobulinęs. Deja, šiuo metu Džimo nėra namie, nors aš tik dėl jo ir atėjau.

Su Peteriu kalbėtis sunku, nes jis tylenis. Antra vertus, jau patyriau, kad ir gyvendami dvidešimt metų trise per savaitę jie persimeta vos keliais sakiniais. Prieš šimtą metų būtų labai gerai tikę begarsiam filmui.

– Ar perdavė tau Džimas nuo manęs linkėjimus? – klausiu Peterio.

Jis žvelgia į mane kaip mežama į ausį kiaulė ir neslepia, kad tai buvo vienas iš kvailiausių kada nors pasaulyje užduotų klausimų. Jis net negali patikėti, kad įmanoma tokių dalykų klausti. Mano reitingas jo akyse krinta iki žemiausios padalos.

– Jis juk turi savo gyvenimą, o aš savo.

Taip, kvailai paklausiau.

Reikėtų kilti, tačiau Peteris taikliai pastebi, jog geriau nesurasiu. Juo galiu pasitikėti, nes didžiausią gyvenimo dalį jis leidžia čia – studijoje. Gyvendamas pašonėje galėjau matyti, kaip jis savaitėmis nekelia kojos iš studijos. Galbūt jis atrado savo krantą? Toks pastovumas man suprantamas. Galbūt todėl jį gerbiu ne mažiau už Džeką ir Džimą. Pirmasis, beje, yra šioks toks nenuorama. Kiekvieną pavakarę jis dingdavo ir grįždavo tik po pusiaunakčio, žinoma, vedinas partneriu. Įtariu, kad Džekas dirba kokiame nors mažumų restorane virėju, nes kažkada mano paklaustas, ar seniai gamina valgį, atsakė, kad visą gyvenimą.

Kai vis dėlto susiruošiu eiti, į studiją užsuka nuo ausų iki panagių tatuiruotas senukas. Jis labai geros nuotaikos, nes visai neseniai atsiėmė vakarėlio nuotraukas. Jame griežė pirmuoju smuiku. Jis pakiša man šūsnį nuotraukų, kuriose įamžinta rokerių homoseksualų orgija. Didžiausią linksmumą jam kelia ta nuotrauka, kur jis nufotografuotas be pulso ant kėdės, o iš jo šortų kyšo vienišas kiaušinis. Peteriui ši nuotrauka taip pat labiausiai patinka. Jis net prašo kopijos, kurią pasikabintų virš savo kompiuterio. Tatuiruotasis neatsisako jam padėti.

Peržiūrėjau didžiulę krūvą nuotraukų, todėl dabar jaučiu turįs moralinę teisę eiti atgal į Kastanjari gatvę. Peteris manęs jau nelaiko, tik primena, kad po kelių dienų grįžta Džimas. Man tai ir reikėjo sužinoti.

– Užsuk rytoj, – sako man Peteris, kai jau einu pro duris, – vis tiek šiame mieste nėra ką veikti. Išgertume kavos, parūkytume.

Man priimtinas jo pasiūlymas. Išeinu į Alezja gatvę ir lėtai lėtai traukiu link namais virtusio prieglobsčio.

Saulė vis dar beprotiškai kepina. Gerai, kad Alezja yra gaivus pavėsis.

Karštis šį vakarą šiek tiek nukrito, todėl pusnuogiai prie atviro lango kalbamės apie viską ir apie nieką. Danielius apsisprendė nebekankinti savęs ir doktorato. Pastaruoju metu, kai jis sėdi prie kompiuterio, jo lūpų nepalieka žodis „šūdas". Su juo tiesiog susigyveno, žodis virto jo neramios sielos dalimi. Danielių slegia ta disertacija ir perspektyva tapti ne lingvistikos, o filosofijos profesoriumi, tačiau aš niekuo negaliu padėti. Kai primenu savo rašytus darbus ir kančias, su kuriomis teko susidurti ir iškęsti, jis sako, jog tai vieni niekai, palyginti su tuo šūdu, kuris jau

antri metai jam neduoda ramybės. Nemeluoja, nes kai pakyla nuo ekrano, matau, koks visas persikreipęs ir mėlynas. Tačiau visų genijų tokia dalia. Ne veltui Prancūzijos vyriausybė į jį investavo ne vieną šimtą tūkstančių frankų. Dabar jis turi disertacijos pavidalu grąžinti besikeičiančioms vyriausybėms skolas. Vyriausybės keičiasi, o Danieliaus disertacija ta pati. Pavydėtinas pastovumas. Tačiau viena aišku – matydamas jo dabartinę būseną, apsisprendžiau niekada nerašyti disertacijos.

– Šūdas. Aš ją parašysiu, apginsiu ir išmesiu, sudeginsiu tą pačią akimirką. Ji niekam nereikalinga. Tai akių dūmimas. Tai toks šūdas, – audrina save Danielius, nors ir taip yra pakankamai nervingas.

– Galbūt tau tik taip atrodo. Ją skaitys, išleis atskira knyga, – bandau guosti, nors netikiu ką tik ištartais žodžiais.

– Šūdas. Nei ta knyga bus kam reikalinga, nei kas ją skaitys. Tai toks šūdas...

Jis visus sakinius dabar pradeda šiuo žodžiu. Širdies gilumoje džiaugiuosi, kad mano draugui protas nėra galutinai pakrikęs ir jis gali mąstyti kaip normalus žmogus. Visiškai jam pritariu, kad ta disertacija šūdas, nepadarysianti pasaulio turtingesnio. Kai įsivaizduoju, kiek tų disertacijų nuo universitetų veiklos pradžios yra prirašyta ir kiek jų išmesta į šiukšlyną, man net baisu pagalvoti, kad vis dar atsiranda žmonių, tikinčių tokios veiklos prasmingumu.

– Jeigu tau taip sunku, – sakau jam, – galėčiau tau porą dešimčių lapų parašyti lietuviškai. Vis tiek niekas nieko nesupras. O kol suras specialistą, tu jau būsi apsigynęs.

– Ne. Nereikia.

Kalbant apie disertaciją, jo humoro jausmas kažkaip pranyksta. Dabar jis man pasakoja, kaip jo kolegė apgynė di-

sertaciją, o vėliau išaiškėjo, kad ją nurašė nuo kitos – ne tokios žinomos. Neva jai atėmę mokslinį laipsnį, išmetę iš universiteto ir uždraudę rašyti bet kokią disertaciją.

– Bet ji gali rašyti disertaciją savo malonumui. Niekas jai neatėmė šios teisės. Ji gali rašyti ir dešimt disertacijų.

– Gali, bet tai nieko nekeičia.

Akademinės temos ir mane, ir jį slegia. Danielius dabar žalias. Man tai kas – žaidimas, o jam... Vargšas, jei galėčiau, išsprogdinčiau visus universitetus, prisiėmusius teisę klasifikuoti žmones pagal jų imanentinius kriterijus. Norėčiau padėti, tačiau jis atsisako mano pagalbos. Tai jo reikalas.

– Man nelieka laiko net paskaityti! – vis dar širsta.

– Rašydamas tu klausaisi muzikos. Muzika taip pat menas. Ji neprastesnė už literatūrą. Prisimink Hesės „Stiklo karoliukų žaidimą" ir muzikos magistrą.

– Eik tu šikt su savo muzika.

Taip, jis nepakenčiamas. Man nedera jo erzinti, nes jam ir taip sunku. Bandau įsivaizduoti, kokiu nervų kamuoliu tapčiau, jei man dabar reiktų rašyti disertaciją ir žinoti, kad jos gynimas po pusmečio. Tikriausiai išprotėčiau. Išprotėčiau ir ką nors nužudyčiau.

– Mano kolega, su juo mes mokėmės mokykloje, taip pat rašo disertaciją, – nepaleidžia šios temos draugas. – Tačiau jis serga psichine liga. Jis genijus, tačiau serga. Taip būna. Jo liga pasireiškia tuo, kad negali rašyti. Jis negali rašyti. Kai užėjau pas jį, išvydau karpantį žodžius iš laikraščių ir klijuojantį į disertaciją. Tik taip jis gali dirbti. Jis turėjo merginą pagalbininkę. Ta jam karpė, tačiau neištvėrė ir metė jį. Baisu. Man taip jo gaila. Baisu.

– Jis gali nusisamdyti sekretorę, kuriai diktuotų.

– Jis nebylys.

– Lingvistas?

– O kas čia tokio!

Mane sudomina istorija apie nebylį lingvistą, karpantį laikraščius ir pasakojantį neįtikėtinas istorijas apie kalbas. Jis tikrai genijus. Tiesa, Danielius šveplas, todėl taip pat genijus. Antra vertus, aiškiaregis gali būti vienaakis, svarbiausia, kad gerai ir tiksliai nuspėtų ateitį. Defektai kompensuojami kitais dalykais, teigia žmonijos patirtis. Ji kartais nemeluoja.

Danielius atneša iš šaldytuvo meksikietiško alaus, kurį gurkšnodami žvelgiame į ištuštėjusią gatvę. Alus puikus. Ledinis. Jei dabar šalia būtų panelė Smila, ji man viską papasakotų apie ledą. Būtų galima jos pasiteirauti apie anomaliją – meksikietišką alų, virtusį ledu.

– Tu žinai, aš vienintelis iš šeimos nekuriu poezijos, – guodžiasi ir didžiuojasi Danielius. – Fransua rašo. Didjė taip pat. Christianas iš jos bando gyventi. Net juristė sesutė ir ta kuria sonetus. Tai šeimos liga?

– Nemanau. Žinau daug šeimų, kuriose visi drožinėja, degina medieną. Tačiau jie nemano, kad tai liga.

– Net mano mama ir ta rašo poeziją. Senelė ją kūrė, iki išprotėjo. Vėliau senelis sudegino visus jos rankraščius, nes manė, kad tas rašymas nuvarė ją į kapus. Jis nekentė poezijos.

– Ne, Danieliau, nemanau, kad tai yra liga. Greičiau tai yra viena iš iškrypimo formų. Galima tik guostis, kad ji mums negresia.

Dabar aš pakylu ir atnešu dar po butelį alaus. Man atrodo, kad net Mahometas, iškentęs tokį dienos karštį, neatsisakytų gurkšnelio.

– Aš neskaitau prancūzų literatūros, nes ji man neįdomi, – pakabina sakinį ore Danielius.

– O aš skaitau ir man labai patinka.

– Skaitau aš vokiečius, austrus. Kai gyvenau Vienoje, susitikau su Peteriu Handke. Jis geras rašytojas.

– Fransuaza Sagan gera rašytoja.

– Šūdas! Koks šūdas!!! Koks šūdas!!! – netenka kantrybės Danielius. – Tai retas šūdas! Šūdas ji! Gali susikišti į subinę tą savo Sagan!

Iš karto ši reakcija man nepatinka, tačiau susitvardau ir pagalvoju, ką atsakyčiau, jei jis staiga imtų girti kokį mano nacionalinį autorių. Taip, pasielgčiau lygiai taip pat. Galbūt ir baisiau – užpilčiau alaus ant galvos ar nusimaučiau kelnes ir parodyčiau užpakalį.

– Kai Sorbonoje paskaitas skaitė Umberto Eko, net lauke buvo spūstis. Visas Paryžius ėjo jo pasiklausyti. Vyriausybė paskelbė, kad Prancūzijai garbė, jog jis sutiko semestrą skaityti paskaitas universitete.

– Tu buvai jo paskaitose?

– Taip, nes man priklausė. Žinai, jis toks mažas, negražus, net šlykštus, pasakyčiau. Tačiau kai auditorijoje prabyla – Dievas. Tikras Dievas. Tikrų tikriausias.

– Tu įtikėjai semiotika, Danieliau?

– Šūdas ta semiotika. Tačiau kaip jis kalba! Kaip jis kalba! Iš tikrųjų Dievas. Jei Dievas yra, tai Umberto Eko, skaitantis paskaitą. Net namų šeimininkės buvo juo sužavėtos. Žinoma, už tai jis gavo pasakišką honorarą.

– Didesnį nei Barenboimas?

– Nežinau.

– Žinau, kad Barenboimas už vadovavimą Bastilijos operai taip pat nemažai užsiprašė. Kolegos net skriaudą pajuto, kad taip menkai yra įvertinti...

Staiga Danielius pakyla, pribėga prie popierių krūvos ir iš visų jėgų spiria į ją. Popieriai pasklinda po kambarį ir užkloja kilimą, kurį jau spėjome gerokai apdergti trupiniais, alkoholiu, plaukais.

– Nekenčiu to doktorato! Nekenčiu!

– Atsipalaiduok, Danieliau, – bandau raminti, tačiau bergždžiai.

– Štai visą šį šūdą, – rodo į išmėtytus popierius, – jau sukišau į kompiuterį. Ir man reikia dar dvigubai tiek parašyti. O toks šūdas! Tokia nesąmonė!

Vargšas, jis negali negalvoti apie tą disertaciją. Mano savimeilė dar kartą paglostyta – man nieko nereikia rašyti. Tikrai palaiminga būsena, kai nesi niekam įsipareigojęs. Net sau – jokios atsakomybės, jokio nervinio virpulio, kad privalai daryti tai, kas tau nemiela. Gera nieko nerašyti.

– Tu pastebėjai, kad nebegaliu normaliai bendrauti. Aš jau nebe žmogus. Jau pavirtau disertacijos rašymo mašina. Tai nenormalu.

– Atsipalaiduok, Danieliau. Nėra taip blogai, kaip tau atrodo. Tik pagalvok, su kokiu džiaugsmu pavasarį tu visa tai suplėšysi ir išmesi. Gyvenk šiuos mėnesius su viltimi ir paguoda, kad daugiau gyvenime tau neteks rašyti doktoratų.

– Sakai?.. Jei iki to laiko neišprotėsiu, tai bus stebuklas.

– Danieliau, tu jau seniai išprotėjęs. Nereikia apsimetinėti. Pagrindinis ligos požymis, kai sergantis neigia, kad serga.

Pakylu nuo palangės. Renku lapus. Sukraunu juos šalia stalo į dar didesnę, mano akimis, krūvą. Ši krūva primena Pizos bokštą. Ji svyra, tačiau išlaiko pusiausvyrą ir nenugriūna. Ant viršutinio lapo matau susisukusį juodą Danieliaus plauką. Šmėkšteli mintis, kad čia jis gali peržiemoti ir sulaukti pavasario, kol atsidurs ugnyje ar atmatų konteineryje drauge su būsimos knygos rankraščiu.

– Aš taip nekenčiu savo rašliavos, – vis dar nerimsta Danielius.

– Prisimink Francą Kafką, kuris buvo šiek tiek neteisus.

– Šūdas. Toks šūdas...

Nė nebežinau, kuo jam padėti. Būtų galima pasiūlyti išgerti ko nors stipresnio, tačiau kai jo tokia būsena, tai tik pakenktų. Išganingų minčių nekyla.

– Pažvelk į dangų, – vilioju, nes banalybės visada padeda ir guodžia.

– Kas?! – nepatenkintas šaukia.

– Pažvelk, Danieliau. Pilnatis. Po jos tau palengvės. Per pilnatį net ligoniai būna neramūs. Ji praeis, patikėk. Pilnatis nebūna ilgai.

– Išties pilnatis. O aš ir nežinojau.

Žinojimas visada suteikia aiškumo. Net neišvengiamomis kritiškomis situacijomis žinojimas, kas tavęs laukia, nuteikia ramiai. Šį vakarą išsiaiškinome, kad pilnatis. Jai ir galima suversti visą kaltę. Pilnatis kalta, kad rašantys disertacijas taip jų nekenčia. Tai ji, išdykėlė.

Atsigrožėję pilnatimi ruošiamės eiti gulti. Mano žalia patalynė jau paklota. Krentu ant lovos ir nė nemanau užsimesti antklodės. Gesinu šviesą. Girdžiu, kaip Danielius nukelia nuo spintos lagaminą.

– Išvažiuoji kur nors, Danieliau?

– Dar neišvažiuoju, – atsako ir stato lagaminą šalia jau išskleisto pažaliavusio fotelio.

Pilnatį šį vakarą pavyko nugalėti. Jaučiu, kaip ji tirpsta.

Lendu į metro – pamišėlių Meką. Mano nuotaika subjurusi, tad noriu, kad būtų dar blogiau. Požemyje tvanku ir beveik nėra kuo kvėpuoti. Specifinis kvapas tvyro po visu Paryžiumi. Girdėjau kalbas, kad prancūzai, neapsikentę su šia metro smarve, įkūrė specialią laboratoriją. Joje bandys sukurti formulę, pagal kurią stengsis neutra-

lizuoti šį dvoką, persmelkusį ne tokius turtingus miestiečius. Aš taip pat jau smirdu, nors tik spėjau įžengti į tunelį, kuriuo judu į pačią šachtos gilumą. Dvokiu specifiškai, tačiau greitai apsiprantu, nes ir kiti panašiai dvokia. Taip, čia nepajusi to gundančio ir viliojančio kvapų ir aromatų mišinio, kuris apgaubia, kai įeini į Eliziejaus laukus. Metro – brangiausios ir respektabiliausios gatvės antonimas. Į jį neužklysta tie, kurie it šunis laiko vairuotojus ar kasdien važinėja taksi. Metro – plebso vieta. O ir kurgi jam būti, jei ne po žeme. Būtų galima ir giliau kur nors jį nukišti, kad neslankiotų gatvėmis ir savo buvimu neterštų gero miesto vardo. Šimtai tūkstančių zuja pirmyn atgal po žeme. Paradoksalu, jie visi patenkinti, nes tiki, jog tai labai patogu – per valandą gali atsidurti kitame miesto gale. Suprantu, kad tai patogu, taupo brangų laiką, tačiau kas iš to – gyvenimas nuo to nepailgėja. Atrodo, kad jie visi pratinasi prie minties, jog po kelių ar keliolikos metų ar mėnesių teks atgulti po velėna. Jie pratinasi mirti, todėl taip mielai lenda į požemį, kuriame kasdien praleidžia didesnę dienos dalį.

Aš nesergu klaustrofobija, tačiau buvimas po žeme slegia. Neapleidžia mintis, jog prieš šimtą metų inžinierius galėjo padaryti klaidą ir dabar ant manęs gali užvirsti žemės ir gyvą palaidoti. Tai ne mano stichija. Tačiau šiandien nyku kaip niekada, tad noriu, kad būtų dar nykiau. Pasiryžau išprievartauti save, todėl būsiu šiame požemyje tol, kol aptems protas.

Stebiu šalia esančių veidus. Nė vienos šypsenos. Akys išduoda depresiją. Rankos nusvirusios. Nereikia stebėtis: nė vienas nenori būti gyvas palaidotas. Tai jie jaučia intuityviai, tačiau vis dėlto lenda po žeme ir kenčia. Lyg koks mazochistinis ritualas, kurį būtina atlikti kasdien.

Prisidedu prie šio vyksmo ir suvokiu, kad kai tik nusileidžiu, jau nebeišsiskiriu iš minios. Mano veido išraiška darosi panaši į sfinkso, tačiau dar ir su debilumo požymiais. Akys išsprogsta, venos išsiplečia, pulsas kala lyg iš automato, kojos apsunksta ir traukiu drauge su margaspalve minia link kažkokios linijos, kuria važiuosiu ten, kur man visai nereikia.

Slenku metro labirintais ir nieko negalvoju. Čia nė vienas negalvoja. Nepasakyčiau, kad metro galvoti uždrausta, tačiau tokia tradicija. Išmintingas veidas čia išimtis. Net Imanuelis Kantas, Martinas Heidegeris ar Derida, nusileidę į metro, virstų apgailėtinais subjektais, nė iš tolo neprimenančiais išminčių. Visi čia suvienodėja, susilieja ir virsta mase, kurios balsas iš po žemių niekaip negalėtų pasiekti viršuje ir aukščiau esančių. Gerai sugalvota – trečdalį visuomenės sukišti po žeme. Tai genialus sprendimas. Be to, po žeme jau išaugo kelios kartos, neįsivaizduojančios gyvenimo be lakstymo po šiuos urvus. Be jų kažko trūktų. Čia taip kaip ir su tomis mutantėmis braškėmis, užaugintomis cheminiu būdu ir radikaliai pakeitusiomis braškės skonio sampratą. Stebėdamas darau išvadą, kad gyvenimas po žeme koreguoja mąstymą, elgseną, vertybių sistemą, kuri dažnai man yra visiškai nesuprantama, nes aš išaugau ne po žeme. Bandau kaip nors išsiskirti, tačiau požemio energetinis laukas toks stiprus, kad mano visos pastangos eina perniek.

Einu lėtai. Kažkas bėga, kažkas vejasi, kažkas verkia, kažkas prašo išmaldos. Indėnai groja savo melodijas ir bando įpiršti kasetes su ką tik atlikta muzika. Akustika čia nuostabi, lyg bažnyčioje. O gal tai naujųjų laikų bažnyčia, į kurią žmonės traukia net nekviesti, nes be jos neišsiverčia, kaip be jos neišsiversdavo viduramžių visuomenė?

Šiek tiek panašu. Skirtumas tik toks, kad viršuje meldžiamasi Viešpačiui, o čia, apačioje, Laikui, kurio taip ir nepavyksta prisijaukinti. Visi tiki, kad suspės. Aš niekur neskubu, todėl man nereikia suspėti. Apskritai nežinau, ar įmanoma šioje išmatavimų sistemoje kur nors suspėti. Nematau šiame požemyje tikslo, verto mano pastangų skubintis.

Laikas slenka lėtai, o aš jau stoviu perone ir neva laukiu atvažiuosiančio metro traukinio. Man patinka laisvos emocijos, nesuinteresuota kūryba, todėl studijuoju liaudies išmintį ant sienų. Paradoksalu, tačiau tai, kas uždrausta viršuje, čia randa terpę ir nieko nepiktina. Matau ant sienų nupieštus lyties organus. Vieni panašūs į raketas, kiti į skraidančius cepelinus, treti į rankines granatas. Įvairovių įvairovė, leidžianti daryti išvadą, jog kiekvienas, piešęs šį pasaulį, emociškai jį suvokia kitaip. Vienas falas nupieštas preciziškai it Leonardo da Vinčio ranka. Kitas – ekspresyviai. Trečias – nervingai. Ketvirtas – nebaigtas, nutylėta, o šiuo nutylėjimu irgi daug pasakyta. Penktas tiesiog išraižytas sienoje ir labai panašus į Amarnos laikotarpio reljefus. Visi jie puikiai sugyvena ir nesipeša, kuris tobulesnis, tikslesnis, profesionalesnis. Tačiau iškelk juos į viršų, prasidėtų rietenos, ambicijos. Menas, kai niekam jo nereikia, yra nekaltas avinėlis, puikiai sugyvenantis su puritonais, viršuje nepraleidžiančiais progos reikšti savo nuomonę apie etiką ir estetiką. Skaitau ir literatūrinę kūrybą, kurioje dominuoja *fuck you* tema. Sentencijos įvairios, tačiau kiekvienoje išreikštas nepasitenkinimas (kartais ir iškreiptais būdais) kitais. Nemyli šio pasaulio ir žmonių metro literatai, primenantys, kad visi esame šūdas, visus mus reikia išpisti, o jei nori individualiai – skambink telefonu ir gausi tai, ką kasdien patiri, tačiau

daug geriau, koncentruočiau ir skausmingiau. Nežinau, ar kas nors susigundo, tačiau patirtis kužda, kad jei yra paklausa, atsiranda ir pasiūla. Ne vienas pats prašosi išdulkinamas. Jam mat negana, nes yra apdovanotas megaseksualumu. Galbūt ir jis sulauks atsako, kurio neprisišaukė viršuje, išraižęs telefono numerį ir žinutę ne vie*name viešajame tualete*.

Atvažiuoja traukinys. Sėdu į paskutinį vagoną. Spūstis, tačiau sugebu susirasti vietą. Šalia manęs sėdi myžalais pradvokusi keturiasdešimtmetė. Myžalų smarvė tokia stipri, jog permuša natūralų metro dvoką. Dabar suprantu, kodėl šalia jos buvo tuščia vieta. Važiuojantys nenori sukergti kvapų. Juos patenkina metro smarvė. Moteris didingai dvokia, tačiau mano nuotaika ir taip bloga, tad visai nesiruošiu trauktis. Man net būtų nepatogu prieš ją, jei staiga imčiau ir pakilčiau. Apžiūrinėju kaimynę, kurios skleidžiamas aromatas nedera su jos išvaizda. Žinoma, ji gausiai prisidažiusi. Tepliodama lūpas šiek tiek persistengė, todėl primena klouną iš cirko. Cirko princesė, pagalvoju. Jos panagės juodos, o nagai lakuoti prieš Kristaus gimimą. Suvokiu, kad ji mėgsta puoštis. Ant pirštų žiedai. Ant kaklo karoliai. Ant riešų tuzinas apyrankių. Net ir ant kojos ji vieną užmovė. O šalia – maišai, maišeliai, maišiukai, žinoma, pedantiškai rinkti vakarais iš šiukšlių dėžių, kuriose galima rasti ne vieną naudingą sielai ir buičiai daiktą. Ji atrodo kaip menininkė ir dera su ką tik stotelėje paliktais įrašais ir piešiniais ant sienų. Jaučiu, kad ji taip pat susidomi manimi. Apžiūrinėja. Vertina. Piktinasi. Žavisi. Atleidžia. Priekaištauja. Gundo. Jos veide nuotaika greitai keičiasi. Įtariu, kad jai net patinku, nes vienintelis nepasididžiavau atsisėsti šalia. Man tai kas.

Matau, kaip sėdintys priešais užverčia galvas, naiviai

vildamiesi įkvėpti grynesnio oro. Man tai suprantama, nes kaimynės smarvė didinga. Visai neprieštaraučiau, jei ji išliptų Eliziejaus laukuose ir užsuktų į kokią nors rūbų parduotuvę apsidairyti. Socialistų ir dešiniųjų žmonos būtų nejaukiai nustebintos, nors ir teigia, kad iš gyvenimo jos jau nebežino, ko dar galima tikėtis. Cirko princesė išdidi važiuoja į savo tikslą. Galbūt iki jakobinų diktatūros jos pramotė buvo favoritė Liudviko XVI ir Marijos Antuanetės dvare. Nežinia. Jau noriu su ja šnektelti, tačiau ji pakyla ir eina prie durų. Keleiviai duoda kelią. Traukiasi lyg būtų paskelbta, jog netrukus į sostą žengs karalienė.

Princesės smarvė dar neišsisklaidė. Šiandien man sekasi, nes šalia prisėdo išsipustęs, kvepiantis ir tvarkingas Čarlis Čaplinas, žaismingai mosuojantis lazdele, kuria jau suspėjo užgauti priešais sėdinčią merginą. Čarlis Čaplinas ne toks įdomus, nes tikras beprotis, o iš bepročių visko gali tikėtis. Jis išsitraukia iš kišenės laikraštį. Sklaido jį. Neranda įdomių straipsnių. Daugelis juo susidomi, tačiau nuduoda, kad yra abejingi stebuklui – kino genijus prisikėlė iš numirusių! Begarsio kino genijui to tik ir tereikia. Jis labai gerai jaučia visus aplinkos niuansus, todėl kelia skrybėlę ir sveikinasi, linki sėkmės, o vaikus it Popiežius palaimina kryžiaus ženklu. Su juo nenoriu bendrauti, o jis jau siūlo man savo neįdomų laikraštį. Apsimetu kurčnebyliu. Žiūriu pro langą ir akies krašteliu stebiu, kaip jam sekasi įpiršti spaudą priešais sėdinčiai merginai. Ji taip pat nepasiduoda, nors Čarlio Čaplino prisikėlimas gerokai pribloškė. Ji baikščiai purto galvą ir, rodos, tuoj tuoj apsiverks, nes kiekvienas stebuklas sukelia jausmus. Įsiūlyti jai laikraštį nepavyksta. Tačiau Čaplinas nenori trauktis. Dabar jis grįžta prie manęs ir ima tampyti kelnių klešnę. Vėl turiu apsimesti. Šį kartą – nejautriu. Netekęs vilties jis mane palieka. Mergi-

na, tik sustojus traukiniui, pabėga. Išlipa ir Čarlis Čaplinas. Nuvažiuodamas matau, kaip jis nukrypuoja peronu eskalatoriaus link.

Šiame vagone sėdžiu kaip teatre. Pro mane slenka įvairiausi personažai. Nereikia vaikščioti į teatrus, pirkti bilietų, sėdėti prastose vietose ir kankintis žiūrint Strindbergo sukurptas šeimos peripetijas. Visa persikėlė į požemį. Jame dirba ir vaidina aktoriai, niekada nesimokę šio meno, tačiau taip puikiai išmanantys žiūrovų psichologiją, taip nuostabiai deklamuojantys tekstą, kuriuo, žiūrėk, ir patiki keli keleiviai. Jie dirba nuoširdžiai, atsidavę, nes žino, kad falšo negali būti. Jie priversti gerai vaidinti, verstis be režisierių, užsiprašančių tūkstančius už nereikšmingas pastabas.

Ji pakankamai jauna ir visai nebjauri. Ją įsidėmėjau dar praeitais metais, nes vaidina toje pačioje metro linijoje. Tik pernai ji sakė, kad yra iš Rumunijos, kur neteko vyro, represuoto Karpatų genijaus režimo. Šiemet sakosi esanti iš Bosnijos, kur po serbų bombardavimo žuvo jos vaikai. Ji meldžia pagalbos, nes yra karo pabėgėlė, sudegėlė, per gerus žmones atsidūrusi Paryžiuje. Verksmingu balsu prašo nedaug: kuponų į restoraną, kelių frankų. Žinoma, nedaug, palyginti su tuo, kiek tektų sumokėti norint prikelti Bosniją iš griuvėsių. Prancūzai musulmonų privengia, todėl meta jai į delną kas franką, kas penkis, o kas ir dešimties nominalo monetą. Ji dėkoja ir vis dar tokia nuskriausta pereina į kitą vagoną, kuriame vaidins kitą pasirodymo dalį. Prisimenu įžvalgų pasakymą, jog geras aktorius privalo mokėti persikūnyti. Šventi žodžiai, kurie puikiai dabar tinka. Ji šią mintį įgyvendino visu šimtu procentų. Už tokį meną galima ir sumokėti. Negaila. Tiesa, nors nesu šykštuolis, tačiau pinigų jai ne-

duodu. Neduodu ne tik jai, nes jei duočiau vienam, tai ir kitam būčiau priverstas. O tada ir trečiam, ir ketvirtam, ir taip iki begalybės. Šią filosofiją perėmiau iš Amerikos turtuolių, kurių lūpomis kartais kalba pats Viešpats.

Cirko princesės ar karalienės smarvė visai išsisklaidė. Dabar tie, kurie įlipa, nė nenumano, kokie kvapai čia tvyrojo. Nieko neįtaria ir britas, barškinantis gitara ir dainuojantis visai neprastą dainą, už kurią nedaug kas jam sumoka. Jis labai taktiškas, todėl sėdintiems ir stovintiems nepažeria griežtesnių žodžių, kad taip menkai vertinamas jo menas. Vis dėlto tautos kultūra yra ryškus dalykas. Šią akimirką simpatizuoju Britanijai, į kurią prieš trejetą metų buvau labai jau nenoriai įsileistas. Pamirštu šią nuoskaudą, o kai britas pajuda pro mane išėjimo link, kaip koks sąmokslininkas pamerkiu akį, suprask, aš su tavimi, nors ir nieko neuždirbai iš tų sumautų paryžiečių, kurie yra didžiausi visatos idiotai, o vaidina šikančius katinus, nors tėra tik iki kulnų apsitriedusios makakos, težinančios, kaip iškrėsti kokią kiaulystę Londonui, kuriame septintajame dešimtmetyje virte virė kultūrinis gyvenimas, privertęs visuomenę suklusti ir pagaliau ryžtis restauruoti Globuso teatrą, kuriame rašė pats Šekspyras, tuo metu žinomas, tačiau deramai neįvertintas dramaturgas, be kurio pjesių neįsivaizduojamas tapo teatrų repertuaras. Britas man nusišypso, nes mano mintys paglosto jo savimeilę ir stotą. Negalėjau apsirikti, kad jis yra katalikas airis iš Belfasto. Ne, negalėjau. Jis ir ne škotas. Toks ar kitoks, bet jis išlipa.

Važiuoju toliau, per daug nesigilinu, po kuria gatve šiuo metu esu. Žmonės-kaukės keičia vieni kitus, o mano nuotaika taisosi. Esu patenkintas šia savo gyvenimo atkarpa, nes nė nesitikėjau praturtėti dvasiškai. Esu pripildytas vaizdų ir nebejaučiu metro smarvės, turbūt jau spėjusios

įsigerti iki kaulų smegenų. Viskas gerai. Pasaulis rieda nuokalnėn, tačiau į gerąją pusę. Viskas gerai – šią akimirką mirė, žuvo, nusižudė, paskendo, sudegė tūkstančiai, o mano nuotaika kaip reta gera, nors ir nežinau, kur vykstu. Viskas puiku: esu geros nuotaikos, nuostabios sveikatos, šeima mane myli, man negali atsitikti nieko bloga, aš daug uždirbu, turiu namą ir vilą prie Viduržemio jūros, tolimas giminaitis man užrašė palikimą, mano išsilavinimas tobulas, esu puikiai apsirengęs, mano dantys balti ir sveiki, negeriu, nerūkau, mėgstu sportuoti, laisvalaikiu pažaidžiu kortomis ir visada išlošiu, turiu nuostabų šunį, dažnai keliauju, savaitgaliais mane aplanko draugai, prie namų auginu gėlių ir t. t. Viskas puiku!

Išlipu iš vagono kaip naujagimis. Eskalatorius tempia mane į dienos šviesą. Kvapų ir oro permaina nokautuoja. Jaučiu, kad iš nosies ir ausų ima bėgti kraujas. Marškiniai kruvini, o srovė iš nosies su dar didesniu įkarščiu pasrūva ir apdergia mane iki kojų. Bandau užversti galvą, tačiau kraujas nesiliauja tekėjęs. Iš ausų trykšta fontanai, kokius galėtum pamatyti tik karališkajame Versalyje. Už tokią fizinę būseną galėčiau imti pinigus iš praeivių, tačiau jie tik stabteli ir nueina savais keliais – daugelis į metro. Stoviu atsirėmęs į sieną ir bandau įkalbinti intelektą, kad jis imtųsi priemonių ir sustabdytų šiuos krioklius. Intelektas snaudžia. Išsekintas metro, jis dabar ilsisi ir nežinia, kada pabus ir ar pabus kada nors. Vis dar stoviu, tačiau nė iš tolo neprimenu Samsono, didingai rymančio tarp skysčių Petrodvorece. Pagalbos nėra. Jos niekada nebūna. Net tuomet, kai atrodo, jog tave jau išgelbėjo ir paguldė ant bedugnės krašto. Visiems nusispjauti, kad šią akimirką mano kūnas ir sąmonė menstruoja ir gali galutinai nukraujuoti. Visi žiūri į mane kaip į apsimetinėjantį aktorių iš požemio.

Kraujas vis teka ir nė nemano krešėti. Jis, atrodo, neteko šios savybės. Bandau susigaudyti, kur esu, tačiau didžiausias orientyras tėra kitoje gatvės pusėje esantis *McDonaldo* restoranas. Jis man dabar kaip Šiaurės žvaigždė okeane pasiklydusiems jūrininkams. Einu į šį restoraną, kurį dar visai neseniai išvadinau pačiais negražiausiais ir bjauriausiais žodžiais. Atsiimu juos. Atgailauju už nereikalingą pyktį. Buvau kaltas. Kaltas kaltas kaltas. Dar turėčiau kumščiu daužytis į krūtinę, tačiau rankos dirba it nebylio – jos valo, bando stabdyti Niagaros krioklio kraują. Tai, be jokios abejonės, desperacija, nes tik pamišėlis gali ryžtis užtvenkti šį didingiausią ir gražiausią gamtos stebuklą. Toks dabar esu, nors prieš akimirką mano nuotaika buvo pati geriausia.

Stoviu prie kriauklės *McDonaldo* tualete ir labiausiai pasaulyje nekenčiu fotoelementų čiaupuose. Kai nuleidžiu rankas prie kriauklės, vanduo nė nesiruošia tekėti. Jis flegmatiškai laukia signalo. Man tuo metu vėl plūsteli kraujas. Čiumpu už nosies, ausų. Stoviu prie tos kriauklės kaip paskutinis idiotas. Prisivalgiusieji hamburgerių, nusimyžę ir nusišikę gana įtariai mane apžiūrinėja. Jų sąmonėje aš – narkomas. Jaučiu iš jų žvilgsnių. O kraujas teka ir nekreša. Galop viena ranka įsigudrinu prisivilioti vandenį. Jis, kretinas, karštas. Bandau valyti juo rūbus, nors žinau, kad kruvinam audiniui blogiau būti negali. Vis dar kovoju ir nepasiduodu. Negaliu pasiduoti. O kraujas vis teka. Pamatau savo atvaizdą veidrodyje ir pašiurpstu: atrodau lyg Drakula. Veidas išbalęs, nors ir kruvinas, lūpų kraštuose pradėję stengti krešuliai. Bijau, kad hamburgerių mėgėjai neiškviestų policijos. Įsmunku į kabiną. Užsirakinu. Tualetiniu popieriumi valau kruviną kaklą, rankas, veidą. Kažkas beldžiasi ir reikalauja, kad užleisčiau

vietą. Kai atidarau, tas atšoka. Kraujas nustojo tekėjęs. Apsidirbęs kraujais išeinu iš tualeto. Leidžiuosi laiptais.

– Man vieną hamburgerį ir alaus, – pareiškiu nustėrusiai pardavėjai, kuri mikliai patenkina mano užsakymą.

Šiame mieste turiu vieną aistrą. Ji persekioja mane jau treti metai. Nesigėdiju jos, nors ne vienas pasakytų, kad tai, ką darau, yra nenormalu. Man vis tiek. Jie gali juoktis, šaipytis, rodyti į mane pirštais, tačiau žinau, kad niekada jos neišsižadėsiu. Ji iškerojo mano sieloje, apsigyveno, įleido šaknis, o dabar aš mėgaujuosi jos vaisiais, teikiančiais atgają, pasitenkinimą ir neapsakomą malonumą. Žinoma, dorovės saugotojai ir moralistai galėtų visa gerkle rėkti, kad esu nepataisomas iškrypėlis, kurį vertėtų izoliuoti. Tačiau jie taip lengvai manęs nepagaus, nes šis miestas didelis, o žmogus jame – tuščia vieta. Ištirpstu mieste ir slepiuosi aistros šešėlyje, tampu nematomas, nereikšmingas ir niekam nereikalingas.

Mano aistra specifinė. Tai nėra kūno geidulių tenkinimas. Jos sfera – dvasia, kuri it nepasotinamas siaubūnas reikalauja dar ir dar. Esu priverstas paklusti ir vykdyti jos norus, nedrįstu prieštarauti, nes sutinku ir skatinu troškimą juos įgyvendinti. Man patinka būti šios aistros vergu. Jei ji man siūlytų laisvę – nesutikčiau, nes suvokiu, ko netekčiau. Ji ir nesiūlo laisvės, nes pati neįsivaizduoja, kur galėtų rasti geresnį šeimininką ir vergą.

Nežinau, kaip ji atsirado, kaip suvešėjo ir kodėl pasirinko būtent mane. Kai ieškau jos pradžios, pirmųjų daigų, nusikeliu net į biblinius laikus, kurie, deja, nepateikia paaiškinimo. Tuomet visa rodosi net komplikuočiau ir sudėtingiau nei šią akimirką, kai artėju prie jos patenkinimo altoriaus, pastatyto Sen Mišelio bulvare jau ne vienas dešimtmetis.

– Tai vėl eisi ten? – nelabai patenkintas teiraujasi Danielius, kuris pakenčia mano veiksmus, tačiau nesugeba pritarti jiems visa siela. Aš to ir nereikalauju.

– Taip, žinoma, – atsakau ir geriu paskutinį kavos gurkšnį prieš kelionę į pamaldas šventykloje.

– Tu kokį kartą galėtum nueiti ir į biblioteką. Galiu duoti savo pažymėjimą.

– Man nereikia bibliotekos, – atsakau. – Man pakanka to, ką turiu. Aš ir taip nesugebu susigaudyti. Bibliotekos tik ir tetrūko! Ji visai išmuštų mane iš pusiausvyros.

Dabar jis žvelgia į mane kaip į ligonį, nors pats vakar baudėsi išmesti kompiuterį pro langą. Šiandien jau to neprisimena. Galėčiau jam priminti ir įgelti, kad štai prie ko priveda bibliotekos, katalogai, kortelės, lentelės, išrašai, citatos ir kiti dalykai. Nesakau, nes jis jau ne kartą yra peržengęs beprotybės slenkstį, tačiau turi fenomenalų sugebėjimą grįžti ir vėl kankintis prie to savo doktorato. Kai palyginu jo doktoratą ir savo aistrą, pastaroji atrodo it nekaltas kačiukas prieš grobuonį. Šito, žinoma, jam nesakau. Tegalvoja, ką nori.

– Betgi tai yra nenormalu. Tau akivaizdžiai galvoj negerai, – nepalieka manęs ramybėje Danielius. – Tau tikrai reikėtų nueiti pas psichologą.

Jau mėnuo jis įkyriai man siūlo psichologą. Kai atsakau, kad psichologas niekuo nepadės, pyksta ir aiškina, kad esu nepataisomas nihilistas, be to, dar ir netikintis pažanga. Man nusispjaut, kaip jis mane vadina. Man gera, o tai ir yra svarbiausia. Aš niekam netrukdau. Niekam nieko pikta nedarau, tiesiog einu ten, kur man miela būti.

– Tu galėtum kokį kartą apsieiti ir be to. Pabandyk, – siūlo jis man, nors netiki, kad susigundysiu.

– Betgi tu taip pat negali gyventi be savo lingvistikos, filosofijos, vokiečių grožinės literatūros, – atsakau jam.

– Tai visai kas kita.

Tas „visai kas kita" mane tiesiog siutina. Šis žodžių derinys yra geriausias paaiškinimas, kai nieko paaiškinti ir įrodyti negali. Gaila, kad aš taip retai jį vartoju. Reikės prisiminti ir reikalui esant smogti priešininkui šia konstrukcija, kai pasijusiu beviltiškai pralaimintis. Būtinai ją prisiminsiu.

– Mes buvome šiandien susitarę eiti žiūrėti Kamiu rankraščių, Ptolemėjaus žemėlapių, Sartro užrašų. Nejau nepameni?

Viską gerai pamenu, tačiau šiems dalykams jaučiuosi nepakankamai pribrendęs. Jie palauks, jie jau taip ilgai laukė saugyklose. Nieko jiems neatsitiks.

– Mūsų lauks. Jie jaudinsis.

– Tegu jaudinasi. Šiandien turiu kitų planų. Aš ir taip visą savaitę ten nebuvau.

Danielius linguoja galva, tačiau nieko negali padaryti. Jis taip lengvai manęs neįveiks, nes mano aistra stipresnė už visus jo argumentus. Kiekvieną dieną jis vis labiau nusivilia manimi, tačiau tai mazochistinis nusivylimas. Nes kuo aistringiau mes nesutariame, tuo artimesni tampame. Dabar galėtume net susimušti, tačiau santykiai nepašlytų. Jis manęs jau nebeišmestų į gatvę. O jei ir išmestų, tai vos dešimčiai, ne, penkioms minutėms.

Aunuosi batus, taip ir nesugebėjusius pritrinti pūslių. Stveriu kuprinę ir pažadėjęs vakare grįžti išeinu.

Sankryžoje sveikinuosi su Draugeliu, kuris, kaip ir kiekvieną kartą, nepraleidžia progos pasakyti, kad šiandien labai karšta. Atsakau tais pačiais žodžiais. Jis patenkintas, kad pavyko pasikalbėti. Turiningas pokalbis, apsikeitėme neįkainojama informacija, verta ne vienos žvalgybos dėmesio.

Matau, kaip Danielius moja pro langą, lyg kviečia grįž-

ti, tačiau pasuku į kairę ir pasislepiu už kampo. Einu į autobusų stotelę.

Autobusas mane veža pro Monparnasą. Elektrinis tablo teigia, kad šiandien 37° C. Vyresni paryžiečiai vos juda. Jaunesni nesiskiria su vandens buteliais. Visi prakaituoja. Mano nugara prilimpa prie sėdynės. Užleidžiu vietą vos judančiam senukui, kuris galbūt jau dešimt metų nebuvo susidūręs su tokia elegancija ir pagarba vyresniems.

Vos judame, nes kiekvienoje gatvėje kamštis. Nesitveriu kailyje, nes noriu kuo greičiau atsidurti Sen Mišelio bulvare, kuriame prie fontano prieš du dešimtmečius dar rinkdavosi hipiai. Kažkodėl prancūzai ir hipiai man yra nesuderinami dalykai. Negaliu įsivaizduoti prancūzų hipių, nors tai ir nesąmonė. Kažkoks archetipas blokuoja šį įvaizdį. Ieškau jo. Nerandu. Palieku šią temą ramybėje, nes kas manęs nedomina, tai Prancūzijos hipiai. Įdomesni būtų Grenlandijos ar Prano Juozapo Žemės hipiai, tačiau jie visi traukdavo į šiltesnius kraštus – į Indiją, kurioje ne vienas numirė. Tiek to. Tegu eina jie visi šikt ir netrukdo man svajoti, kai išlipsiu prie Liuksemburgo sodo.

Į autobusą įlipa žavi moteris, kuri manęs nesudomina. Ji atsistoja visai šalia, net glaudžiasi, o aš toks abejingas, kad net neapžiūrinėju jos. Jos kairė krūtis įsiremia į mano rankos raumenį. Spenelis subrinkęs, status. Nieko nejaučiu. Galbūt tik tai, kad nuo tos vietos, kurią jis liečia, ima tekėti prakaito latakas. Atrodo, kad ji taip pat nieko nejaučia. Tokiame karštyje užgęsta visi geismai, kurie nukritus temperatūrai dvidešimčia laipsnių pasireikštų audringiausiomis formomis. Stovime autobuse abejingi vienas kitam, nors galbūt likimas mus šią akimirką vien dėl to ir suvedė, kad suteiktume malonumus. Malonumai mums nepasiekiami. Noriu kuo greičiau išsivaduoti iš jos

kaimynystės, nes nuo mano rankos jau teka prakaito upelis. Kai ji šiek tiek atsitraukia, išvystu savo prakaito dėmę ant jos baltų marškinėlių. Ji to nė nepastebi. Ji taip pat apsvaigusi nuo karščio. Erotinį geismą šiandien išdegino 37° C. Įdomu, kiek laipsnių yra kritinė padala europiečiui? Reikėtų šią temą laisvesniu laiku pagvildenti. Pradžioje, žinoma, pasitelkus empirinius duomenis.

Liuksemburgo sodo stotelė. Pirmas braunuosi pro duris, nes jei būtų tekę važiuoti dar nors vieną stotelę, būčiau užtroškęs ir apalpęs. Panteonas būtų galėjęs praturtėti dar vienu kūnu eksponatu.

Sen Mišelio bulvare pavėsis. Leidžiuosi prie upės, kur ir yra mano išsvajotas tikslas. Praeiviai glaustosi ir stumdosi, lyg jiems trūktų šilumos. Tai nepakenčiama.

Pagaliau esu visai šalia tikslo – *Gilberto & Juno* knygyno. Per savaitę niekas nepasikeitė. Knygų mėgėjai naršo tarp gatvėje išdėliotų knygų, albumų, enciklopedijų. Jie vis dar renkasi ir neapsisprendžia, kuri iš šios krūvos jiems reikalingiausia. Aš žinau, ko man reikia. Žinau. Jau treji metai kaip žinau ir su šiuo žinojimu nenoriu skirtis. Nenoriu, kad ir ką man aiškintų Danielius, neįsivaizduojantis gyvenimo be lingvistikos.

Jau stoviu prie išdėliotų knygų. Vis tolinu tą akimirką, kai imsiu į rankas geidžiamiausią. Aplinkiniai domisi viskuo. Daugiausia – impresionistais, postimpresionistais, siurrealistais, ekspresionistais. Albumų gausybė. Jie nuoširdžiai studijuoja atsiverstas reprodukcijas. Nesuprantu tokio susidomėjimo, nes po dešimties minučių kelio pėsčiomis jie galėtų valandų valandas mėgautis originalais. Originalų jiems nereikia. Šiais laikais niekam nereikia originalų, nes yra tokia gausybė antrinių ir tretinių produktų, kurie dažnai atrodo geresni nei jų pirmtakai. Man keis-

ta, kaip susidomėję jie studijuoja Van Gogą, Gogeną, Manė, Dali, Dega, Pisaro ir kitus. Į reprodukcijas jie žiūri tokiomis išraiškomis, lyg pirmą kartą būtų sužinoję, kad Žemė apvali, sukasi aplink Saulę ir dar pati sukasi aplink savo ašį. Jie tikrai ne visai normalūs, nors iš daugelio veidų trykšte trykšta inteligencija. Dalis jų galbūt yra net Sorbonos dėstytojai ir studentai, nes universitetas – kitoje gatvės pusėje.

Kažkoks iškrypėlis, atsivertęs Leonardo da Vinčio albumą, jau dešimt minučių neatitraukia akių nuo Džokondos. Kitą labai domina Pusenas, nors to Puseno Luvre yra kiek nori. Trečias dūsauja palinkęs prie Anri Matiso – jo darbų trūkumu Prancūzija nesiskundžia. Žodžiu, visi įnikę į tai, be ko neįsivaizduoja savo gyvenimo.

Šią akimirką supratau, kad mane domina taip pat tik idėjos, o ne jų daiktiškieji pavidalai. Teisus buvo Platonas. Jis apšvietė man protą ir pakuždėjo, kad esu teisingame kelyje. Neva originalai yra nieko verti. Verta gilintis tik į idėją: šypsenos, žmogžudystės, kompiuterinės programos, kelio dangos, obelisko, žiurknuodžių, peleninės, šviesos, obuolio, liemenėlio, staltiesės, prezervatyvo, ginklo ir t. t.

– Atleiskite, aš norėčiau... – kreipiasi į mane intelektualas.

Pasitraukiu. Matau, kaip godžiai stveria albumą su Makso Ernsto reprodukcijomis. Laikas ir man. Laikas.

Žengiu į tą vietą, kur yra jis. Jis – tai „Japonų erotinio meno" albumas, gulintis greta virimo vadovėlių, komiksų ir Pikaso dvitomio. Jis vis dar toks pat – naujas, netikėtas, išsamus, provokuojantis ir raminantis.

Laikau šią didingą knygą savo rankose ir nedrįstu šimtas penkiasdešimt ketvirtą kartą atsiversti. Mane apima saldus ir laukiamas virpulys. Jaučiuosi lyg debiutuočiau

Milano la Skaloje ir nuo to priklausytų visas tolesnis mano gyvenimas. Knyga kaip gyva. Dar neatversta ji jau audrina mano sielą, ištroškusią vėl pamatyti ją.

Japonų erotinis menas... Neįtikėtini rakursai ir pozos. Neįsivaizduojamų gabaritų organai, be skausmo brukami į visas galimas ir negalimas ertmes. Kimono ornamentika. Dekadentinės šukuosenos. Aistros ir pasitenkinimas. Samurajiškas atkaklumas. Geišų ir žmonų nuolankumas, neleidžiantis net įtarti, kad gali šiek tiek paskaudėti. Verčiu lapą po lapo. Grįžtu. Vėl keliauju Saulės šalies meilės meno labirintais, iš kurių ištrūkti nenorėtų net didžiausias šventeiva. Viskas čia gražu. Visa vienodai artima. Vartau šių graviūrų reprodukcijas, lyg vartyčiau savo šeimos fotografijų albumą, kuriame kiekvienas fiksuotas personažas yra vienodai brangus. Jaučiu užverdantį kraują, nes vėl matau, kaip karys, pasistatęs ją keturpėsčią, duria dvimetrinį ginklą, kurio paskutiniai du trečdaliai irgi netrukus suljs ir pervers kiaurai it strėlė stirną. Ji paklusniai laukia šio finalo, šiek tiek prisimerkusi ir visa savo esybe teigianti, kad ne pirmą kartą jai taip atsitinka. Ryju akimis šį vaizdą. Persikeliu ant tatamio, atsistoju nuošalyje ir žiūriu, žiūriu, žiūriu... Daugiau nieko nereikia. Pasaulis išnyksta, užleidžia vietą pasitenkinimo kosmosui. Statika virsta dinamika. Viskas juda. Viskas vibruoja. Sulenda. Išlenda. Susitraukia. Atsistoja. Nepakartojama gyvybės šventė, rodos, niekad nesibaigsianti. Personažai gulasi, keliasi, glaudžiasi, liejasi vienas su kitu. Nespėju su jais. Pykstu, kad esu flegmatiškas šiaurietis, nors šiauriečiai, sako, yra geriausi lakūnai. Deja, jie niekada neįvaldys japonų aukštumų. Ginklai, nusmauktomis galvutėmis, žudo ir sėja naujas gyvybes. Niekas nesiruošia trauktis. Niekam negresia pralaimėjimas. Ribos tarp aukų ir budelių išnyksta.

Visiems gera. Galbūt labiau gera nei man dabar, kai verčiu jau paskutinius albumo puslapius, pasiryžęs šią kelionę pradėti iš naujo. Nepajėgiu atsižiūrėti šios knygos. Nepasisotinu ja. Vis su nauju energetiniu užtaisu ji puola mano išalkusią sielą, pasiryžusią priglausti šimtus tūkstančių matytų ir dar neregėtų vaizdų. Vis vartau ir vartau ją. Nebežinau, ar ji virto gyva mano dėka, ar aš turiu būti jai dėkingas, kad jaučiuosi gyvenąs ir patiriąs pilnavertės būties džiaugsmą. Galbūt tai visai nesvarbu, nes tuoj gigantas bus įleistas į siaurą burną, kurioje pasislėps tik jo viršūnėlė. O gal įvyks stebuklas ir jis visas ras prieglobstį čia? Nežinia. Įdomu, kas bus toliau?..

– Atsiprašau, jūs jau baigėte vartyti? – kreipiasi į mane akiniuotas konkurentas ir stveria iš mano rankų albumą.

Nespėju atsitokėti. Buvau taip netikėtai užkluptas. „Japonų erotinis menas" jau jo rankose. Matau, kaip jis akimirksniu panyra ten, kur buvau aš vos prieš kelias sekundes. Jis šypsosi ir smaguriauja. Jo antakiai trūkčioja. Kakle įsirėžia mėlyna vena, kuria dabar teka Amazonės srovė į smegenis. Jis net šypsosi – taip jam jauku šią minutę. Galėčiau – užmuščiau jį dabar. Jam ar man to albumo daugiau reikia?! Man! Vien dėl jo aš šiandien nėjau į Nacionalinę biblioteką, kur galėjau tęsti pažintį su egzistencialistais. Jis net nemano šios knygos paleisti iš rankų. Neduokdie, kad ją pirktų. Žinau, kad šiame knygyne yra tik vienas egzempliorius, o Paryžiuje tokių knygų yra vos kelios, nors prieš porą metų jų buvo prie kiekvieno kampo. Ne, jis nepirks jos. Nepirks. Neišdrįs. Neturi tam teisės. Užsitrauks ant savo galvos prakeiksmą. Stoviu šalia jo visiškai sugniuždytas, paniekintas, iškastruotas, išdulkintas, apspjaudytas, apšiktas ir apsisiotas. Nesitikėjau. Man buvo smogta iš pasalų. Tai nesąžininga. Tai klastinga. Tai

niekšinga. Jis atėmė mano aistros objektą, neprilygstantį milijonams ištvirkėlių, laukusių ir laukiančių klientų tarpuvartėse. Jis iš manęs pagrobė viską. Šis akiniuotas išstypėlis, greičiausiai galintis valandų valandas postringauti apie visuomenės susiskaldymą, susiskaidymą ir kitus niekus. Šis! Šis niekingas sutvėrimas! Šis absoliutus nulis mano gyvenime! Šis, kuriam reikia vartyti komiksus su ančiukais ir pelytėmis! Man aptemsta akys. Pyktis tuojau pat išsiverš ir padarysiu ką nors siaubinga.

– Gal galėtumėte pasitraukti, – braunasi pro mane dar vienas ir bloškia prie kito stelažo.

Mano padėtis beviltiška. Iš visų pusių mane supa rykliai, kurie, pajutę kraują, prarys ir net neprisimins, kad pasisotino. Jie visi nori mano kūno, mano sielos, intelekto. Tai sąmokslas. Niekšiškas sąmokslas prieš mano sukurtą ir išpuoselėtą visatos tvarką. Aš tik vienas, o jie traukia virtinėmis ir ginčijasi, kuriam bus suteikta garbė mane pribaigti. Man reikėtų sprukti, tačiau neketinu pasiduoti. Nepasiduosiu šioms menkystoms. Negaliu šiems totaliniams nuliams pasiduoti ir suteikti malonumą išvysti, kaip mano kūną tąsys į visas puses alkani šunys. Nepasiduosiu.

– Jūs baigėte, – konstatuoju ir dabar jau pats čiumpu iš pirmo pasitaikiusio knygą.

Priešininkas nokautuotas. Mano rankose kitas albumas. Ne taip jau ir blogai – „Kinų erotinis menas". Žinau jį. Esu gal kokius penkiasdešimt kartų vartęs. Priešininkas piktai apžiūrinėja mane, tačiau revanšui nesiryžta. Jis pralaimėjo. Jis nugalėtas.

Kinų erotinis menas ne toks jau ir prastas. Jam trūksta vieno – japonų gabaritų. Kinų graviūrose lytiniai organai kažkokie maži, neišsivystę, miniatiūriniai. Kai kur sunku net suprasti, ar tai erekcija. Norint žiūrėti šį albumą, rei-

kia lupos, o jos aš nepasiėmiau. Apmaudu. Niekada negalima pervertinti savo jėgų. Visada reikia tikėtis blogiausio. Taip ir įvyko. Manęs neuždega graviūros, tačiau knygos nepaleidžiu iš rankų. Tenkinuosi tuo, ką turiu. Kinai visai kitaip mylisi. Jie rafinuoti. Jų moterys mėgsta masturbuotis, tačiau tai daro kažkaip neįtikinamai, neįsijautusios, su pašaipiomis šypsenėlėmis lūpose, nieko bendra neturinčiomis su išraiška, kurią nuspalvina orgazmas. Kinų užpakaliai taip pat labai jau menki. Jie labiau primena naujagimių užpakaliukus, o ne nusišėrusių dvariškių sėdmenis. Tik iš pareigos vartau šį albumą. Stabteliu ties reprodukcija, kurioje išgraviruotas aktas ant arklio. Arklys lekia (jo negaliu pavadinti žirgu), o jie stačia galva dulkinasi ir stebuklingai išsilaiko, nenuvirsta, nepraranda pusiausvyros. Tai įdomu, tačiau tik zoologiškai. Kitoje graviūroje kinė vėl bruka pirštą į vaginą. Kažkaip neryžtingai. Atrodo, lyg ji norėtų nagu pakasyti lytines lūpas. Jos partneris pritariamai stebi. Jo lūpose irgi šypsena – neatsiejamas azijiečio atributas. Matyti, kad jam malonu į ją žiūrėti. Iškrypėlis, kokių tarp japonų nerastum. Kinai sangulauja perdėm mechaniškai, be aistros. Jie lyg pozuoja graveriui, pakviestam įamžinti jų dar nenuvytusios potencijos. Aš irgi automatiškai vartau šį albumą, teikiantį mano dvasiai vos miligramą peno. Jaučiuosi taip, lyg dirbčiau prie konvejerio. Pavargstu. Esu išsekęs ir nualintas. Jų menas man svetimas. Esu praradęs viltį susigrąžinti „Japonų erotinį meną". Akiniuotasis vis dar į jį įnikęs. Turbūt iki vakaro, kol uždarys knygyną ir tarnautojai nuvys visus pramogautojus, kasdien čia ateinančius pasistiprinti. Einu šalin, albumą atidaviau merginai. Ji turbūt studentė, užsukusi atsipalaiduoti po hermeneutikos paskaitos, kurią skaitė vienas iš šios srities grandų Europoje. Nesu laimingas. Vis tiek kažko trūksta.

– Tai vis dėlto savo pasiekei, – sako man Danielius, kai grįžtu namo ir randu jį parimusį prie Gari autobiografinio romano.

– Iš ko sprendi?

– Iš tavo akių, – pasako ir vėl įninka į Ažaro Gari peterburgiškus vaikystės prisiminimus.

Vieni vis eina į Kinijos ambasadą, o kiti nežino kur dėtis. Kambaryje, kad ir kiek jame būtų knygų apie lingvistiką, nėra ką daug veikti. Galiu tik pavydėti Anaji Nin, 1932 metais parašiusiai šešis romanus. Jai užteko kantrybės ir sėslumo. Namie išsėdėjau jau tris dienas, niekur nebuvau iškišęs nosies, tačiau ši statika jau tampa nepakeliama. Man pavyko įveikti net Borcherto pjesę vokiečių kalba, tačiau ją perskaitęs netapau išmintingesnis. Gal net atvirkščiai.

Danielius ruošiasi išeiti ir dabar nešvankiais žodžiais mini Kinijos vyriausybę, kuri, jei girdėtų, niekada gyvenime jam neišduotų vizos. Mano draugas tikras, kad nesu Kinijos žvalgybos rezidentas Paryžiuje, todėl jis ir keikia šalį, iš kurios bandys pasiekti Tibetą.

– Ir tau būtinai reikia patekti į Tibetą? – klausiu jo, kai jis desperatiškai stalčiaus šiukšlėse bando surasti pasą.

– Be Tibeto kelionė būtų beprasmiška, – atsako jis ir ne juokais susinervina, nes pasas tuo metu visai ramiai guli kitoje vietoje.

Žinau, kur jo pasas, tačiau nesakau. Tegu nemano, kad patekti į Tibetą jam bus taip lengva. Noriu, kad nuo kelionės pradžios, tiksliau, užuomazgos, jis susidurtų su sunkumais, kurie socialistiniame rojuje bus neišvengiami.

– Tu nematei mano paso? – klausia išpiltas prakaito.

– Žinau, kur tavo kreditinė kortelė, tačiau šalia jos paso nėra.

– Kur jis galėtų būti?..

Jis naršo knygų spintą, niekada gyvenime neregėjusią Prancūzijos piliečio dokumento. Siunta. Šiek tiek paspardo stalo kojį, kuri visai niekuo dėta, kad jis toks išsiblaškęs.

– Koks aš kvailys! Koks kvailys! – it mazochistas pliekia save, tačiau pasas neatsiranda.

– Galbūt tu jį išmetei drauge su šiukšlėmis? – bandau raminti.

– Nesąmonė. Tai kvailys! Tai kvailys!

Jis blaškosi po kambarį kaip liūtas po narvą. Dar kiek ir atsisakys kelionės ne tik į ambasadą, bet ir į Kiniją.

– O gal jis tarp vakar gautų laiškų? – sufleruoju.

– Ne. Jau žiūrėjau.

– Pažiūrėk dar kartą. Man atrodo...

– Radau! Radau! – jau klykia radęs. – Ot kvailys! Ot kvailys!

Jis negali atsidžiaugti Prancūzijos pilietybe. Pasas jo rankose. Žavus, grakštus Prancūzijos pasas – arabų ir nelegalių imigrantų svajonė.

– Lekiu. Susitiksime vakare, – pasako ir mauna pro duris, kurias turiu užrakinti.

Sėdu į fotelį ir mintyse darau šios beprasmiškos dienos eskizą. Eskizas visai nemeniškas. Trūksta polėkio ir meninės jėgos. Plėšau vieną popieriaus lapą ir imu kitą, didesnį. Šis taip pat nevykęs, nors jame šis tas yra. Yra. Ne, plėšau ir antrąjį. Trečią kartą turėtų pasisekti. Žinoma. Taip, žinoma: eisiu į *American Express*, o po to pas Džimą, kuris turėtų būti jau seniausiai grįžęs iš tos savo Rusijos. Nuspręsta – į *American Express* ir pas Džimą. Labai grakšti dviejų elementų kombinacija. Negaliu ja atsigrožėti popieriaus lape. Nutariu vėliau įsirėminti ir gal net kam nors padovanoti. Tai didelė vertybė, su ja man bus sunku skirtis, tačiau ko nepadarai, kai nori pamaloninti artimą.

Geriu kavos likučius. Galbūt išgerti romo? Ne, negersiu. O vis dėlto...

Gurkšnis romo niekada nekenkia. Nors nelabai žaviuosi Hemingvėjumi, tačiau pritariu jo literatūrinei minčiai, jog kiekvieną dieną tiesiog būtina užbaigti taurele alkoholio. Praplečiu šią mintį ir gerokai trukteliu romo iš butelio rytą. Vis šioks toks įnašas į literatūrą. Dabar galiu prisiskirti prie šio rašytojo biografijos interpretuotojų. Gaila, kad niekas neparašys man pažymėjimo.

Alezja gatvėje toks tvaikas, kad akimirksniu dingsta noras vykti autobusu į *American Express*. Eskizas nueina niekais ir aš traukiu į Tomb Isuar gatvę, kurios susikirtimo su Alezja kampe taip mėgsta fotografuotis sekso teoretikas ir praktikas. Vos velku kojas, todėl esu priverstas užsukti į antikvariatus, kad atgaučiau žadą ir jėgas. Antikvariatuose vėsu. Prancūzai naršo po senienas ir dulkes. Jiems vis dar kažko trūksta iki laimės.

– Jūs norite pirkti šį krėslą? – teiraujasi manęs tarnautojas, išvydęs, kad neslėpdamas susidomėjimo studijuoju jo aptriušusį gobeleną, tikrai austą ne Flandrijos manufaktūrose. – Kuo galėčiau jums padėti? Gal galėčiau jums patarti?

– Ne. Nereikia. Mane domina falo formos Renesanso indai, padengti melsva glazūra.

– Tokių neturime, – atsako išmuštas iš pusiausvyros.

– Tai gal turėsite?

– Nežinau...

– Jį galima čiulpti ir iš jo gerti vienu metu. Tokius indus labai mėgo Habsburgai. Jie buvo populiarūs dvaruose. Juos ypač mėgo grožiu neišsiskiriančios freilinos. Norėčiau tokį nupirkti. Kitą savaitę mano sesers gimtadienis. Ji taip pat negraži. Jau penkiolika metų nepavyksta susirasti vy-

ro. Buvo toks vienas advokatas, tačiau... Bylas vis pralaimėdavo. Kalbos defektas: miknius.

Paslaugusis antikvariato tarnautojas stovi it baslį prarijęs. Aišku, apie falo formos indus jis girdi pirmą ir paskutinį kartą gyvenime. Kažkada studijavau meno istoriją, todėl nė nemanau trauktis. Aš jį taip pamokysiu, kad niekada daugiau nesikabinės prie užėjusių atsigaivinti.

– Kartais mąstau apie kapavietes, kuriose galima rasti įvairiausių dalykų, – tęsiu. – Tačiau susiduriame su problema. Ji yra bendra, o jūs nevartykite čia akių. Nevaizduokite, kad apie šiuos dalykus girdite pirmą kartą. Tereikia prisiminti, kad senosios kapinės, kaip kadaise Europoje ir kaip dabar Anglijoje, buvo bažnyčios nuosavybė. Tai natūralu. O naujosios kapinės priklausė privačioms bendrijoms, kaip svajojo XVIII amžiaus projektų autoriai prancūzai. Tačiau jų svajonės neišsipildė, nes visa tuo metu buvo persisunkę utopiniu socializmu. Tai tinka ne tik Sen Simonui. Ir kas gi atsitiko – Europoje kapinės tapo municipalinės. O tai reiškia, kad jos yra viešos ir nepriklauso privačiai iniciatyvai. Čia nėra jokios paslapties. Greičiau paslaptis yra balzamavimas, kuris turi šiokią tokią sunkiai paaiškinamą prasmę. Ir nereikia čia išdarinėti visokių grimasų, nes yra tik trys medžio šakos: Servantesas, Defo ir Dostojevskis. Su pastaruoju mus sieja bendra kilmė ir aistra ruletei. O falo formos indo man reikia tam, kad galėčiau pradžiuginti seserį gimtadienio proga. Ji tokia nevalyva, panašiai kaip Yoko Ono buityje.

Jis traukiasi atatupstas. Nedėkingas klausytojas, temokantis užduoti vos kelis klausimus. Jo suglumimas mane šiek tiek baugina. Nenoriu turėti reikalų su psichiatrais, todėl išdidžiai palieku antikvariatą.

Alezja gatvėje karštis nesumažėjo. Medžių lapai sten-

giasi iš paskutiniųjų, tačiau pavėsio nauda minimali. Man pasirodo, kad šią minutę liepos norėtų virsti baobabais.

Atrandu kojų nagus karpantį Peterį. Jis nelaimingas, kad sutrukdau šią procedūrą. Nagus jis pedantiškai vokiškai deda į vieną krūvą ant stalo. Šalia stovi nebaigta gerti koka kolos stiklinė. Pageltusių nagų krūva įspūdinga. Jis turbūt metus tokiam įvykiui kaupėsi. Tampu šio prasmingo veiksmo liudytoju. Pavydu, kad jam užteko kantrybės išauginti ir išpuoselėti tokio neįsivaizduojamo ilgio nagus. Tam reikia nežmoniško užsispyrimo. Prisimenu savuosius. Jie apgailėtini.

– Džimai! – šaukia Peteris. – Pas tave atėjo!

Džimas neatsišaukia. Tyla. Stoviu prie viryklės, o Peteris net nepasiūlo sėstis. Suprantu, kad jį sutrukdžiau, tačiau nesigailiu, nes ne kiekvieną dieną galima išvysti tokią žmogaus kojų nagų krūvą. Peterio nagus gal reikėtų įamžinti. Gal eksponuoti kokioje nors radikalaus meno parodoje. Tikriausiai pasisektų. Išpendėję milijonieriai gal net užsisakytų kopiją, kuria norėtų padidinti savo kolekciją.

– Džimai! Atėjo pas tave! – vėl šaukia po pauzės.

Išgirstu, kad viršuje Džimas kažką tik sumurma. Gal miegojo? Ne, jau vidudienis, o senukai anksti keliasi. Aukštųjų mokslų nereikia baigti, kad žinotum šią tiesą. Ja imu abejoti.

– Jis užsiėmęs? – klausiu Peterio.

– Užsiėmęs? – pakartoja mano klausimą ir nusišypso.

Nesulaukęs kvietimo atsisėdu prie Peterio nagų. Dabar jie dar įspūdingesni. Vos susilaikau nepaprašęs kelių atminimui. Galėčiau juos voke nusiųsti kokiam nors draugui. Prisimenu, kaip kažkada bičiuliui konceptualistui kasdien siųsdavau laišką su pūkų rutuliuku, po dienos išimtu iš mano

bambos. Bambos pūkų jam nusiunčiau ne vieną šimtą gramų. Vėliau jis padarė nuostabų kūrinį, už kurį Kelne gavo keturženklę premiją. Beje, pastarąja su manimi nepasidalijo. Nepykstu. Man užtenka ir to, kad bamboje radęsis pūkas buvo rodomas prestižinėje galerijoje.

Peteris apsipranta su manimi ir vėl įninka karpyti nagus. Vienas neatsargus judesys ir nagas neria į koka kolą. Peteris toks įsijautęs ir susikaupęs, kad net nepastebi. Stebiu, kaip jo nagas nardo stiklinėje. Kažkodėl jis man primena baltąjį ryklį, nepuolantį žmonių. Nagai yra geri plaukikai, padarau išvadą.

Viršuje pas Džimą kažkoks sujudimas. Girdžiu, kaip griūva žurnalų krūvos, teikusios man pernai nemenką malonumą. Šalia savo lovos Džimas laiko gausybę pornografinių žurnalų, kurių aš neatsispirdavau pavartyti. Jų temų spektras platus ir gilus lyg Dievo meilė. Visų net nespėjau peržiūrėti, tačiau tie, kuriuos mačiau, man paliko neišdildomą įspūdį. Ypač patiko septintojo dešimtmečio: pageltę lapai, išblukęs koloritas, baltai dažytos blondinės – kaukaziečių aistra. Juos galima vartyti iki beprotybės. Gerai, kad jaučiau ribą ir kai jau aptemdavo protas, pasakydavau: stop!

Sekso profesorius nusileidžia laiptais.

– Tai tu?! – negali atsistebėti.

– Taip, tai aš.

– Kaip?!

– Aš jau du mėnesiai Paryžiuje.

– Du mėnesiai!? Du mėnesiai?!

Jį kažkodėl tai stebina.

– Du mėnesiai ir tik dabar atėjai pas mane?!

– Betgi, Džimai, tu buvai išvykęs.

– Taip, tiesa. Buvau išvykęs, – rimsta senelis, nes, atro-

do, Peterburgas dvidešimtojo amžiaus pabaigoje nėra tas miestas, apie kurį svajotų vakarietis. – Kodėl tu negyveni pas mane?

Aiškinu jam, kad gyvenu pas draugą visai šalia. Jis nurimsta, nors apsimeta, kad didžioji jo gyvenimo svajonė – mane priglausti mažiausiai pusmečiui.

– Bet tu ir sustorėjai per šiuos metus, – negali atsistebėti mano figūra.

– Ar aš sustorėjau?! – retoriškai klausiu. – Aš sustorėjau!?

– Žinoma, tu sustorėjai ir nusišėrei, – papildo Džimo panegiriką nagus baigęs karpyti Peteris, tačiau jo nuomonė niekam iš čia esančių neįdomi.

– Kad vis sėdžiu, – tepasakau, nes neturiu jokio noro plėtoti šios temos.

Matau, kaip iš Džimo landynės laiptais leidžiasi ne itin pribloškianti dama. Rankomis ji lygina suknelę. Nereikia būti labai gudriam, jog suprastum, kad ką tik Džimas ją išdulkino. Jos skruostų raudonis išduoda neseniai patirtą aistrą. Iš išraiškos matyti, kad jai šiek tiek nesmagu. Peteris kaip visada apsimeta abejingas. Jis susiželia nukarpytus nagus į delną. Džimas šypsosi.

– Susipažink, – sako jis man ir rodo į būtą meilės objektą.

Atrodo ji graudžiai, nes pirmojo Europoje sekso laikraščio leidėjas ir redaktorius turėjo ją neprastai nuvarginti. Ji ištiesia man ranką ir akimirksniu suprantu, kad ji ne prancūzė.

– Pijavka, – prisistato.

– Erkiu, – sakau, nes man atsibodo girdėti, kaip jie iškraipo mano vardą, todėl geriau jau pats fonetiškai jį prievartauju.

Džimas žiūri į mus kaip sąmokslininkas.

– Ji iš Slovėnijos, – patenkintas sako.

Įtariu, kad jo kolekcijoje toliausiai į Vakarus nuklydusios slavės dar nebuvo, todėl jis toks ir laimingas. Pijavkos ranka drėgnoka. Apgailestauju, kad prieš susipažindamas delną brūkštelėjau į kelnes.

Džimas kažką bando paaiškinti, tačiau mes nesuprantame. Jis mini blusų turgų, labdarą, siuntas į Rusiją. Su Pijavka susižvalgome ir traukome pečiais. Senelis nenuspėjamas. Vos prieš dešimt minučių jis laikė šią moterį glėbyje, buvo virtęs jos dalimi, o dabar tauzyja apie kažkokius daiktus, kuriuos būtina peržiūrėti, nes kitaip bus vėlu.

Pijavka, dar neatsigavusi po meilės akto, nieko nesuvokia. Aš, nematęs Džimo metus, taip pat. Stovime du debilai – Rytų ir Vidurio europiečiai.

– Štai čia, – rodo Džimas į laiptinėje sukrautas dėžes.

– Kas čia?

– Čia. Jūs galite rinktis.

– Ką? – neatsitokėja Pijavka, nesitikėjusi dar ir dovanų iš atlapaširdžio sekso mago.

– Jūs galite išsirinkti, nes rytoj viską išmesiu, – pareiškia Džimas. – Čia yra jums vertingų dalykų.

Pijavkos man gaila. Aš esu pratęs prie tokių dovanų, nes gyvenu šiek tiek toliau į rytus. Pijavka, kaip prisimenu iš geografijos, gyvena netoli Venecijos, todėl ji nejaukiai dirsčioja į apipelijusias ir dvokiančias dėžes, kurias mums įsakyta peržiūrėti.

– Aš einu į viršų, o jūs čia rinkitės, – pasako ir išnyksta už durų Džimas.

Su Pijavka stovime studijos laiptinėje. Šalia mūsų baugiai smirda dėžės. Pijavka – moteris, todėl pirmoji atkelia kartoninės dėžės dangtį. Pasklinda dar stipresnė smarvė.

Pirštų galiukais Pijavka traukia pradvokusius sunešiotus batus, perplyšusias striukes, neskalbtas apatines kelnaites, mezolito epochos kojines, neįtikėtino bjaurumo apdulkėjusias kepures ir kitokį šlamštą. Jos veidą perkreipia grimasa. Po meilės akto šlykščiau ir būti negali. Pritariu.

– Tau to reikia? – klausia ji manęs.

– Ne.

– Man taip pat.

Neslėpdama nusivylimo ir pasišlykštėjimo ji bando sugrūsti tą šlamštą atgal. Nesiseka. Bandau jai padėti, tačiau ir mano pastangos bevaisės.

– O gal tu pasiimsi šituos batukus, – bandau juokauti, tačiau ne juokai jai galvoje. Rūpi viena – kaip tik nesusivėmus.

Vėmalai šalia tokios smarvės nieko nenustebintų. Aš jau beveik žiaukčioju, tačiau laikausi. Nepadoru būtų tik susipažinus susivemti. Tarp mūsų užsimezga kažkoks metafizinis ryšys. Netarę nė žodžio paliekame dėžes ir išeiname į gryną orą.

Pijavkos akys paklaikusios. Mano turbūt ne mažiau. Stovime ir tylime. Įsidrąsinu pasiūlyti jai cigaretę. Neatsisako.

– Tu iš Slovėnijos, – tęsiu studijoje pradėtą pažintį.

– Iš Liublianos.

– Ak, iš Liublianos... – nutęsiu ir laukiu, kol ji manęs paklaus.

– O tu? – neiškenčia, nors ji tokia priblokšta, kad jai visai nė motais, iš kur aš esu.

– Aš iš Vilniaus.

– Iš kur?

– Iš Vilniaus. Iš Lietuvos.

– Iš kur, iš kur?

Tai mane, žinoma, nervina, nes tereikėjo jai šiek tiek įkvėpti tyro oro ir vėl pasijuto gyvenanti šalia Venecijos.

– Iš Vilniaus.

– Ak taip. Žinau, – sako tokiu tonu lyg darytų man didžiulę malonę.

Tokių malonių man visai nereikia. Dabar nesigailiu, kad bandžiau jai įsiūlyti nunešiotus batukus. Jai tiktų. Niekas taip nenervina, kaip nepagrįstas pranašumas. Gaublys yra apvalus, todėl neįtikėtina, kai vieniems atrodo, jog geografinė padėtis jiems suteikia teisę įrašyti tave į lentelės pabaigą. Ji padarė nedovanotiną klaidą, nors man ir nusispjaut, iš kur esu kilęs. Aš nemėgstu tų, kurie sakosi viską žiną, kai išgirsta, koks tavo Zodiako ženklas.

– O kas tu tokia? – dabar jau nelabai draugiškai klausiu, nes man nusišikt ant jos kilmės ir ant to, ką ji veikia.

Ji nepastebi mano pagiežos, o gal ir nenori pastebėti. Tie, kurie gyvena šalia Venecijos ar Berlyno, moka labai gerai tvardytis. Jie gali užmušti savo mandagumu, po kuriuo dažnai slypi dvasinė impotencija. Nesakau, kad esu dvasingas kaip Komunistų partijos suvažiavimo kultūros programa. Jokiu būdu.

– Esu Liublianos dramos teatro direktorė, – neva atsainiai pareiškia.

– Štai kaip. Vilniuje esu sutikęs vieną tipą. Jis sakėsi esąs dramaturgas, kažkuo dirba teatre. Liublianoje tik vienas teatras. Koks jo vardas?.. Slavikas? Homikas?.. Nepamenu.

Dabar ji vaizduoja nerimaujančią, kad Džimas taip ilgai neateina. Padaro rūgščią miną, tačiau burtai mesti ir jai nėra kur trauktis. Priversta prisiminti vardą, kurio gyvenime man mažiausiai trūksta.

– O kiek jam metų? – teikiasi paklausti.

– Gal trisdešimt... O gal ir mažiau. Nežinau.

– Kuris čia galėtų būti?.. – atseit galvoja, lyg slovėnai būtų šimtamilijoninė nacija, kurios trys ketvirtadaliai yra dramaturgai ir visi dirba tūkstančiuose teatrų. – Tomašas?

– Taip. Jis.

Tuo pašnekesys baigiasi, nes daugiau neturime ką vienas kitam pasakyti. Cigaretės liko vos keli dūmai. Kaip išsigelbėjimas ateina Džimas.

– Išsirinkote? – klausia mūsų.

– Ji išsirinko neprastus batus, – meluoju ir rodau į teatro direktorę, kuri dabar stovi visai suglumusi.

– Tai imk juos ir eime valgyti. Aš kviečiu.

Teatro direktorė, nenorinti nuvilti buvusio meilės partnerio, slėpdama pasišlykštėjimą ima batus. Teisingai pataikiau. Nereikia apsimesti, kad nežinai, kur yra Vilnius. Ateityje visada taip elgsiuosi su tais, kurie mokykloje už geografijos žinias gaudavo žemiausius įvertinimus, nors man ir nusispjaut.

– Mes einame į kinų restoraną, – sukonkretina Džimas.

– Džimai, aš nenoriu valgyti. Štai koks storas jau esu, – bandau atsisakyti šio pasiūlymo. – Be to, man reikia išsikeisti pinigus, o *American Express* netrukus užsidarys.

– Niekis. Nuvesiu tave į savo banką.

Džimas neperkalbamas. Aš valgyti nenoriu. Aš nenoriu valgyti! Aš nenoriu ir nežinau, kaip visa tai jam paaiškinti.

– Ar tau rodžiau savo interviu? – klausia jis manęs, kai miniatiūrinė kinė serviruoja stalą restorane.

– Ne.

Jis traukia iš aplanko atšviestus lapus. Kelis egzempliorius duoda man, kitus – Pijavkai, kuri sėdi ant minkštasuolio šalia pasidėjusi įsigytus batus. Interviu jos nedomina. Svajoja, kaip atsikratyti batų. Man miela, kad esu šiek

tiek prisidėjęs prie šios svajonės, tokios retos jos amžiuje atsižvelgiant į socialinę padėtį ir geografinę kilmę.

– Šis interviu pasirodė praeitą mėnesį, – didžiuojasi Džimas.

– Taip? Nuostabu, – sakau.

Nelabai suprantu žmones, neva atsitiktinai įsimetančius interviu kopijas į aplankus, kai eina pietauti į restoraną, esantį nuo namų kitoje gatvės pusėje. Tačiau tiek to. Džimas mielas. O ir dosnus – kokius batus įtaisė Pijavkai! Tokių tik pavydėti gali.

Padavėja neša ir neša maistą. Vėl persivalgysiu. Vėl persirysiu. Tokia mano lemtis šiame mieste – valgyti ir sutikti įdomių žmonių. Nuo viso to net bloga. Tuoj vemsiu.

– Kokio norėsi deserto? – klausia manęs Džimas.

Būsena nesikeičia. Man lemta laukti prie Nacionalinės bibliotekos. Tris dienas atakavo telefono skambučiais ir pagaliau įveikė mano gynybą. Sutikau eiti žiūrėti tų rankraščių, iš kurių man jokios naudos. Dabar laukiu, o Secilė vėluoja. Jei ji vėluos ketvirtį paros, būsiu labai nepatenkintas, nors drąsos visa tai išreikšti žodžiais man ir pritrūks.

Įsmunku į biblioteką. Nesu nusiteikęs kaip idiotas stypsoti prie vartų lyg trokščiau žinių. Apsimetęs semiotiku patenku į bibliotekos holą. Net graudu matyti prie įėjimo į skaityklą grūstį ištroškusiųjų išminties. Jie laukia, kol kiti pasisotins, tuomet įsmuks, gaus stalą ir kėdę – neatsiejamus žinių atributus. Matau, kad daugelio veidai spuoguoti. Jų kūnuose siaučia hormonų audros, kurias malšina diskursų begalybėmis. Tai pats blogiausias vaistas, nors jie vis dar tiki, jog tai geriausia priemonė nuo beprasmybės. Ši nacija visada liks kultūringa ir išsimokslinusi. Mažoms

tautoms būtų pavydu matyti, kaip jie ryžtingai nusiteikę laukia, kol bibliotekininkai įmes į jų smegenų krosnį keliolika knygų. Tikinčių mokslu ir pažanga daugybė. Islandijoje tokių tikriausiai vos kelios dešimtys. Likusieji žvejoja. Man slogu nuo šios prasmės pritvinkusios atmosferos. Išeinu.

Lauke Secilės vis dar nėra. Nusprendžiu laukti penkias minutes. Praėjo trys. Ji ateina.

Iš tolo Secilė atrodo panaši į prancūzišką buldogą: žema, kresna, kreivomis kojomis ir simpatišku veidu.

– Atsiprašau, kad vėluoju, – puola mane.

– Menkniekis, – pasakau ir numoju ranka.

– Atleisk, bet dar noriu užkąsti. Esu siaubingai išalkusi.

Kol man guodžiasi, ją apžiūrinėju. Traiškanas iš akių išsivalė. Geras ženklas. Šlaunys nenatūraliai baltos. Krūtinė įspūdingesnė nei tada, kai ją išvydau pirmą kartą. Rankos melsvos. Suknelė išaugtinė. Turėtų atrodyti labai erotiškai, tačiau net ir labai panorėjęs seksualinio potraukio jai nepajusčiau. Antra vertus, ar galima jausti seksualinį potraukį prancūziškam buldogui? Nebent būčiau zoofilas. Iki zoofilo man dar toli.

– Tiesiog mirštu, kaip noriu valgyti, – vis dar dalijasi savo rūpesčiais.

– Valgyk, valgyk, – drąsinu ją.

– Nubėgsiu į kavinę už kampo ir po kelių minučių grįšiu. Tu palauksi?

– Taip, žinoma, palauksiu.

Ji lekia tekina prie išsvajotojo mėsos, o gal ir žuvies gabalo. Krūtys liūliuoja į šonus. Suknelė pakyla ir atskleidžia, kad šiandien ji gėdą slepia melsvomis kelnaitėmis. Man nekyla absoliučiai jokių geidulių. Net skaudu.

Ramstau Nacionalinės bibliotekos duris. Žinių apsirijė-

liai manimi nepatenkinti, nes užstoju išėjimą. Jie eina pro mane kaip somnambulai. Senukas, vos velkantis kojas, tempia už save didesnį portfelį. Jam vis negana. Nugyveno beveik šimtą metų ir dar nesuprato, kad visą tą laiką galėjo medžioti. Graudu net pagalvoti, kad šimtą metų jis išsėdėjo prie knygų vien todėl, kad į gyvenimo pabaigą galėtų pasivadinti profesoriumi. Ciniškesni už karą tie akademiniai žaidimai. Jis jų auka, tačiau jau per vėlu gelbėtis. Jam pavyko šiaip taip nulipti bibliotekos laiptais. Dabar šis jo veiksmas yra prasmingesnis nei prieš dešimt minučių perskaitytos knygos saldesys. Jei pūstels stipresnis vėjelis, jis parvirs drauge su portfeliu, kurio turinys, kaip jis vis dar tikisi, gali praplėsti žinojimą apie šį pasaulį.

– Matai, kokia aš greita, – sako man Secilė žiaumodama bandelę. – Užtrukau vos dešimt minučių. Galėjau ir greičiau, tačiau buvo eilė.

– Niekis. Man buvo malonu tavęs laukti, – sakau jai. – Čia tiek išskirtinių personažų pro mane praėjo. Galėjo būti ir daugiau.

Vis dar žiaumodama bandelę ji veda mane prie tarnybinio įėjimo.

– Galime parūkyti. Pjeras greitai ateis.

Pjeras – tai fotografas, kuriam turiu būti dėkingas už pažintį su didžiausia Europoje knygų saugykla, o kitaip – jų kapinėmis. Secilė čiauška nesustodama.

– Vakar tiek reikalų turėjau, tiek jų turėjau, – pradeda kankinimą ji. – Poryt atvažiuoja mano draugas iš Marselio. Reikia susiruošti, o dar nė dokumentų nesutvarkiau. Po poros mėnesių išvykstu į Rusiją, o vis dar nieko nepadaryta. Tokia tolima kelionė, tokia tolima, tokia tolima...

Mano klausos apsaugos sistema veikia be priekaištų. Vos tik ji ėmė kalbėti, o jau nebegirdžiu. Porai metų vyksta į

Sibirą, kur mokys jaunuosius rusus prancūzų kalbos. Paradoksalu, amžiaus pradžioje rusai traukė į Prancūziją, o pabaigoje – prancūzai su didžiuliu entuziazmu keliauja į Sibirą. Nuostabūs migraciniai mainai!

– ...O jam dar teatro reikalus reikia sutvarkyti, nes manė, kad keliausime tik lapkritį.

– Kas kas? – pertraukiu ją.

– Jis. Jam ten nieko nereikės daryti. Valstybė skiria pinigų vien tam, kad apsižiūrėtų.

– Kas toks? – teiraujuosi, nors ir neįdomu.

– Ogiustas. Jis galės ir nestatyti spektaklio. Gal kitą kartą.

– O tu jį pažįsti?

– Pažįstu. Vakar susipažinome. Jis ieškos įkvėpimo Sibire.

Ogiusto rūpesčiai manęs nedomina. Man aišku, kad jis – dar vienas avantiūristas, iš Pagalbos Rytams fondo išmelžęs nemenką sumą savam įkvėpimui, kurį nežinia, ar pavyks iškvėpti.

Tarpduryje pasirodo Pjeras. Jis tipiškas fotografas: liesas, garbanotas ir be fotoaparato. Tokie man labiausiai patinka. Jis nenustygsta vietoje ir raivosi it pantera. Jo pečiai pakyla, nusileidžia. Plastiškas, padarau išvadą. Jis gali dirbti tik su stovu.

Bučiuoja Secilę į skruostus. Net nepavydžiu. Galėtų ir pasimylėti su ja, o aš tuo metu stovėčiau kaip dolmenas ar menhyras – neišaiškintos paskirties objektas. Paduoda ir man ranką. Susipažįstame – abu plečiame draugų būrį, kurio galima būtų ir neplėsti, tačiau ta nenustygstanti Secilė... Ji krykštauja ir džiaugiasi mūsų vos užsimezgusia ir dar trapia bičiulyste. Įspūdis toks, lyg ji sąvadautų.

Pjeras veda bibliotekos katakombomis ir kas antras žingsnis sustoja, nes jam reikia sveikintis ir šnektelti su sutiktaisiais. Tai visų fotografų nelaimė, nes jie pažįsta vi-

są pasaulį ir kartu nepažįsta nė vieno. Matyti, kad tai jį vargina, tačiau didvyriškai laikosi ir neišsiduoda esąs susierzinęs. Tai dar vienas būdingas fotografų bruožas. Jie visada linksmi ir jiems svetima dailininkų depresija, rašytojų neviltis, režisierių abejonės, šokėjų beprotybė.

– Ką jūs norite pamatyti? – klausia manęs tokia pat tipiška bibliotekos žiurkė, kai atsiduriame medžiu išmuštoje salėje.

Klausimas skirtas man, o aš net nežinau, ką atsakyti. Manęs niekas nedomina, nors suprantu, kad turiu retą progą pavartyti ne vieno išsvajotus manuskriptus. Mano galvoje sukasi pavardės, tačiau kas iš to.

– Gal turite Izraelio Franko-Kemenskio „Egiptiečių religijos Tebų periodo paminklų" rankraštį? – klausiu apie pirmą man šovusią į galvą personą.

– Tuojau paieškosiu, – netikėtai atsako akiniuota pelytė, vadovaujanti Manuskriptų skyriui ir neva sauganti visa tai, kas Prancūzijai yra brangiausia.

Laimiu kelias minutes, todėl galiu atsikvėpti. Pjeras man šypsosi. Jis įvertino užsakymą. Secilė stovi be jokios išraiškos. Šiek tiek jaudinuosi, nes nenoriu pasirodyti neišpruses. Dabar privalau sugalvoti kitą užsakymą, kurio jie negalėtų įvykdyti. Galvoje tuščia.

Susijaudinusi atlekia pelytė.

– Labai gaila, tačiau šio rankraščio neturime. Net nežinojau, kad jo nėra mūsų saugyklose, – lyg nusikaltusi teisinasi man, o žadėjo parodyti visa, ko tik mano širdis geidžia.

– Gaila, – sakau. – Labai gaila. Vien dėl šio rankraščio atvykau iš Rytų Europos. Labai apmaudu...

– Gal pageidaujate to, ką mes turime? – bando gelbėti bibliotekos garbę tarnautoja, o jos antakis jau nervingai trūkčioja.

– Turiu vieną pageidavimą, tačiau nežinau...

– Mes pabandysime. Pabandysime. Ko jums reikia?

– Euzebijaus Pamfilo „Bažnyčios istorijos", „Evangelijos parengimo", „Imperatoriaus Konstantino gyvenimo", žinoma, jūs neturite, – nutęsiu. – Netikiu, kad turėtumėte Fridricho Deličo „Biblijos ir Babilonijos" rankraštį, arba duokite man, žinoma, jei tik rasite, Žozefo Ernesto Renano „Krikščionybės kilmės istorijos" šeštojo tomo rankraštį.

Ji atsigauna. Lyg numetusi keturiasdešimt gyvenimo metų, skuodžia į saugyklas.

– Tau to rankraščio tikrai reikia? – baikščiai manęs klausia Pjeras.

– Be jo neįsivaizduoju savo gyvenimo, – atsakau.

Ilgokai ieško. Atrodo, kad ir jo neturi. Laiko per akis, tad palauksiu. Pelytė vis nesirodo. Dabar jos garbės reikalas surasti šį rankraštį.

– Štai. Radau, – didžiuodamasi teškia ji ant stalo.

– Gražus raštas, – sakau. – Mane visada domino, kaip Renanui pavyksta taip gražiai išpiešti O raidę. Tik pažiūrėkit, tiesiog tobulas apskritimas.

Jie negali atsistebėti mano estetiniu skoniu, kuris tikrai puikus. Visi sužiūra į Renano O raidę.

– Ji nuostabi, – sako Secilė, nešviečianti gilia išmintimi.

– Vartykite rankraštį, o aš turiu daug darbo, – pabėga nuo mūsų tarnautoja, aiškiai bijanti, kad dar ko nors neužsimanyčiau.

Vartau rankraštį, o jie neatitraukia žvilgsnio nuo O raidžių. Mane užvaldo didžiulis noras raidės plotą nuspalvinti tušu. Laikausi iš paskutiniųjų. Niekas dabar nenujaučia, kokios aistros verda manyje. Prancūzų kultūrai tai būtų smūgis žemiau juosmens.

– Jau galime eiti, – sakau, kai užverčiu paskutinį rankraščio lapą. – Iš Renano nieko daugiau ir nesitikėjau.

Fotografas šiek tiek nustemba, tačiau paklūsta mano pageidavimui. Einame iš bibliotekos tiesiog perpildyti žinių, kurios trykšta iš mūsų kiaušų.

– Jei tau ko nors reikės, – sako atsisveikindamas Pjeras, – visada gali kreiptis į mane. Aš tavo paslaugoms.

Secilė šią akimirką jaučiasi nereikalinga. Ji susipranta ir spėja pameluoti, kad po dešimties minučių jos lauks Ogiustas. Žinoma, kitame miesto gale. Išsiskiriame. Man palengvėja. Vėl esu laisvas.

Kai jau einu į Nacionalinį banką, mane pasiveja Pjeras.

– Erkiu, labai atsiprašau. Gal tu neatsisakytum su manimi išgerti bokalą alaus. Aš kviečiu.

Sutinku nedvejodamas, nes Pjeras man patinka. Man patinka jo nesukaustyta eisena, pašaipus žvilgsnis ir taikli akis. Visai patiktų su juo artimiau susipažinti. Jam, atrodo, taip pat.

Pjeras veda mane atgal prie bibliotekos.

– Čia, šalia. Šioje kavinėje mes susipažinome su Secile.

– Tu seniai ją pažįsti? – klausiu jo.

– Gal metai. Gal dveji. Kartais atrodo, kad visą gyvenimą, tačiau dažniausiai...

Stovime prie baro tipiškoje prancūzų kavinėje. Primėtyta nuorūkų. Visi vienas kitą pažįsta. Pjeras pristato mane šeimininkams ir savo draugams. Dabar ir aš savas tarp jų. Seksualinių mažumų vėliava virš fasado čia neplėvesuoja. Gurkšnojame alų.

– Tu turi jai padėti, – pradeda pokalbį Pjeras. – Ji visai išmušta iš vėžių.

Suprantu, kad kalbama apie Secilę, tačiau kuo aš čia dėtas?! Juk negaliu būti jos patikėtiniu, nes ir pažįstu vos

kelias valandas. Be to, ji mano vardo nemoka normaliai ištarti. Ką jau kalbėti apie pavardę, nuodais virstančią jos burnoje.

– Aš?! – perklausiu nutaisęs nieko nesakančią miną.

– Taip, tu. Nes tu gali. Iš tavo akių matau. Tu gali jai padėti.

– Pjerai, aš net nežinau, kas jai yra, kuo ji serga ir ar serga, – traukiuosi atatupstas nuo samarietiškos veiklos, kuri jau geras dešimtmetis man svetima.

– Taigi ji myli, – atsidusdamas nustato diagnozę.

– Ne mane juk.

– Žinoma, kad ne tave, tačiau tu gali jai padėti.

Pokalbis man ima nebepatikti, o alus apkarsta. Darosi net šiek tiek rūgštus. Imu įtarinėti, kad ir drumzlinas. Apgailestauju, kad geriu alų ir veliuosi į banalią istoriją.

– Ji myli jį, – vėl užuolankomis pradeda Pjeras ir iš nuoskaudos net užsirūko. – Ji myli jį. Ji man prisipažino.

– Pjerai, man niekas neprisipažino. Aš nieko nežinau ir nenoriu žinoti, kas ką myli, o ko nemyli. Net pats nesu tikras, ką myliu, o ko nekenčiu. O ką kalbėti apie Secilę, kurios nepažįstu.

– Yra šiek tiek ne taip, – pertraukia mane Pjeras.

Tokie posūkiai man jau visai nepatinka. Nesu meilės romanų gerbėjas, o ir visokios istorijos man svetimos.

– Ji jam kasdien rašo laiškus, tačiau taip ir nesulaukia atsakymų. Jei tai tęsis dar kokį mėnesį, ji galutinai palūš. Ji tokia trapi. Aš noriu jai padėti. O ir tu jai turi padėti. Tu privalai.

– Gerai, – raminu, – dėstyk tą reikalą. Pažiūrėsim.

– Ji įsimylėjo tą saksofonistą iš Vilniaus. Ji neteko proto dėl jo.

Nesakau jam, kad įsimylėti saksofonistą – pats gūdžiau-

sias dalykas. Meilė šiems pūtikams iš anksto yra pasmerkta. Tai postulatas, teorema, kurią mergaitės privalo iškalti dar mokyklos suole. Dabar jau kyla užuojauta Secilei.

– Tu galėtum susitikti su juo, – tęsia Pjeras, – ir jam viską paaiškinti. Turi jį įtikinti, kad nepadoru taip elgtis. Jis negali griauti jos gyvenimo.

– Manai, – sakau jam, – kad eisiu pas tą saksofonistą, šiaip, nei iš šio, nei iš to, ir imsiu moralizuoti vien todėl, kad jį įsimylėjo mergina, kurios jis galbūt net neprisimena? Kaip tu tai įsivaizduoji?

– Tu turėtum jam paaiškinti, papasakoti, kaip ji kenčia.

Pjeras nori mane įvilioti į marazmo spąstus. Perkandau jo užmačias. Kiekvieną sekundę jis man vis mažiau ir mažiau patinka, nors ir yra doras. Galbūt per doras. Fotografai dažniausiai šios savybės neturi.

– Gerai, – sakau jam, kad atstotų, – nueisiu pas tą saksofonistą ir pasakysiu, kad yra beprotiškai mylimas. O kas toliau? Jis mane išmes pro duris. Ir dar įspirs į užpakalį. O tada vakare prie namų manęs patykos visi tie muzikantai ir primuš, kad kišuosi ne į savo reikalus.

– Taip nebus. Nebus taip.

Pjeras, be to, dar ir naivus. Naiviausi būna skulptoriai, tačiau Pjeras tų naivuolių orkestre taip pat galėtų griežti. Galbūt net pirmuoju smuiku.

– Tiek to, – raminu jį, – nueisiu pas tą saksofonistą. Pakalbėsiu. O gal pagąsdinti jį peiliu?

Pjero humoro jausmas kulnuose. Jis ilgai aiškina, kad peiliu saksofonisto gąsdinti neverta. Jo nuomone, tai būtų per daug drastiška.

– O merginas vilioti? Jas suvilioti ir pamesti ar nedrastiška? – patetiškai klausiu.

Pjeras pritaria man ir užsako dar po bokalą alaus. Ma-

no gerklė nuo svetimų problemų ir man primestų naujų pareigų išdžiūvo. Dabar išgerčiau kibirą alaus.

– Ar mes susitarėme? – jis vis dar neatstoja nuo manęs.

– Susitarėme susitarėme, – patikinu jį, nors nei aš eisiu pas tą saksofonistą, nei graudinsiu jį, nei gąsdinsiu pragaro kančiomis.

Atsisveikiname. Pjerui laikas į laboratoriją. Paspaudžiame rankas, o aš manau, kad būčiau nieko nepraradęs, jei būčiau jo ir nesusitikęs. Jis įpainiojo mane į istoriją ir apdergė gerai slinkusią dieną. Tokių dalykų negalima atleisti.

Keršysiu.

Miestas vibruoja nuo skambesio. Šiandien paskelbta, jog visa, kas skamba, yra muzika. Tūkstančiai išėjo į gatves. *Cluny* muziejaus kiemelyje beklausiai traukia viduramžių giesmes. Žioplių netrūksta. Replikuojančių taip pat. Muzikos brangintojai nervinasi, nes nenumatė tokios minios reakcijos. Įsitaisau kiemelyje ant žolės. Po minutės jau gelia visus kaulus. Negirdžiu viduramžiško riaumojimo. Galvoju vien apie tai, kad šiame mieste neišbūnu nė valandos blaivas. Visą laiką apsinešęs, apgirtusiu žvilgsniu vertinantis ir toks pat vertinamas. Vakar man skambino draugas iš Austrijos, nežinia kokiu būdu sužinojęs telefono numerį. Pažadėjo aplankyti. Ši žinia miela – nereikės vienam gerti, turėsiu sugėrovą ir nykių nuotykių liudytoją. Turėtų atvažiuoti po mėnesio. Mėnesį gerti vienam bus sunkoka, tačiau jo laukti verta. Verta. Viduramžių gerbėjai vis dar nebaigia. Jie įsitikinę, kad tai, ką jie daro, labai prasminga. Po šio pasirodymo, manau, pakeis nuomonę. Skysti aplodismentai. Tačiau giedotojai iš vėžių neišmušami. Jie tęsia. Išsitraukiu iš užančio gertuvę su romu. Siurbteliu. Pasidaro šiek tiek geriau. Galėtų jie po kiekvie-

no mano gurkšnio vis tyliau ir tyliau giedoti. Pagaliau – visai užtilti. Deja. Tų giesmių jie moka gal kokį tūkstantį, o dabar yra nusiteikę ne mažiau kaip pusę išgiedoti. Žinoma, manęs čia niekas nelaiko, tačiau kitoje vietoje, manau, bus ne ką geriau. Kenčiu. Kankinuosi, tačiau ko verta ši mano kančia, palyginti su Mazocho išgyvenimais. Šis palyginimas suteikia jėgų ir dar kartą siurbteliu, nes noriu, kad ir man šiandien būtų šventė. Sau surengti tokią šventę – vieni niekai. Miela žinoti, kad nepriklausau nuo kalendoriaus ir Asamblėjos nutarimų. Aš jau linksmas ir už šią būseną vien sau esu dėkingas.

Giedotojai keičia vieni kitus. Šio pasirodymo jie laukė metus, todėl taip lengvai dabar nenueis nuo scenos. Man šachas. Šalia manęs pasodinti vaikai apsiverkia. Motinos stengiasi nuraminti, tačiau joms nesiseka. Vaikų rauda stelbia dvasingąsias viduramžių giesmes. Artistai nepatenkinti. Jie būtų linkę užmušti tuos vaikus, trukdančius jų menui eiti į mases. Panašu, kad romaninės epochos reminiscencijos susuko jauniesiems piliečiams vidurius. Neklystu – vaikai jau apsišikę. Motinos, pabėgusios nuo vyrų, nepatenkintos. Ima tikrinti jų subines. Viduramžių giesmės sklinda su fekalijų dvoku. Paralelė laiku ir vietoje. Viduramžiai nebuvo sterilūs. Vaikai turi gerą intuiciją. Jei galėčiau, nuo tų giesmių ir pats apsišikčiau. Laikausi ir valdausi. Po užpakaliu nesu įsikišęs vystyklų – dvidešimtojo amžiaus stebuklo, leidžiančio net einant gatve tuštintis, sugeriančio šlapimą ir išmatas. Geras dalykas. Jų įsidėjęs jautiesi šimteropai laisvesnis ir nepriklausomas nuo išviečių mieste.

Vaikų šūdai turi savybę nepakenčiamai dvokti. Sunku net įsivaizduoti, kad šie angelai gali skleisti nenusakomo stiprumo smarvę. Tai man visada paslaptis. Vienos moti-

nos buvo apdairios – įsimetė rūbų pakeisti. Kitos išsiblaškiusios. Tokios visada pamiršta, kad jų atžalos taip pat žmonės. Pastarosios dabar yra mano sąjungininkės. Jos kyla drauge su savo apsidirbusiais vaikais ir braunasi prie išėjimo. Aš einu paskui jas, apsimetęs vienu iš tų apsišikėlių tėvu. Mes grūdamės pro minią, kurią praskiria ne mūsų kūnai, bet mažylių skleidžiamas dvokas. Viduramžių giesmių mėgėjai padaro mums koridorių. Išeiname lyg imperatoriaus šeimyna.

Giedotojai dar meta į mane nepatenkintą žvilgsnį, kupiną priekaištų, kad nevertinu jų meno. Man nusišikt ant jų meno, kaip kad padarė dar nesąmoningi mano kaimynai.

Gatvėje lengviau atsipučiu ir šiek tiek papriekaištauju sau, kad neapsižiūrėjęs pusvalandį tapau viduramžių gerbėju. Tačiau tai jau praeitis. Niekada neprisiminsiu šio juodo mano biografijos puslapio. Giesmių garsai pasiekia gatvę, kurioje stoviu. Gurkšteliu romo.

Einu per Seną. Tvardausi, kad vėl nepakliūčiau į skambesio žabangas. Prie kiekvieno kampo kas nors groja. Man pasakojo, kad ir saksofonisto meilė pernai su kažkokia roko grupe dainavo prie kavinės. Tačiau nesisekė. Sako, ji neturinti klausos. Moteriai, viliojančiai daina, tai mirtis. Nieko nėra baisiau, kai tau dainuoja, lieja širdį, prisipažįsta meilėje ir vis ne į toną. Tai katastrofiškas smūgis į vyro skaudamiausią ir jautriausią vietą – potenciją. Kartą susidūriau su tokia, kuri bažnyčioje bandė pagiedoti. Irgi buvo be klausos. Dabar su ja net sveikintis nenoriu. Atitolau ir nuo minimalisto žmonos, neapdairiai uždainavusios prie laužo kalnuose, kai valgėme mėsą, gėrėme degtinę ir daug daug kalbėjome apie meną. Ji vis man dainavo, nors jos vyras ir stabdė. Ji, atrodo, nieko nesuprato. Nesuprato net

tada, kai vyras Bencas nubėgo degtinės, o ji pasviro man ant peties ir rankomis desperatiškai, be jokio atsako ėmė naršyti po klyną. Nepasisekus ji, naivuolė, vėl graudžiai uždainavo. Man jos nuoširdžiai buvo gaila, nors ji ir kuria neprastas instaliacijas, už kurias kartkartėm susižeria po premiją iš Britų tarybos.

Kylu Operos gatve, vienintele gatve be medžių. Karštis ir romas gerokai suminkštino smegenis. Jei jas tirtų geriausi šio pasaulio patanatomai – neištirtų. Šiek tiek svyruoju, tačiau juokai, nes tokių apsinešusių šiandien ne vienas. Kažkoks nenusakomas brolybės jausmas sieja mus. Taip būna ir revoliucijų metu. Atsiduriu orioje erdvėje. Mane akina auksas ir bronza. Sėdžiu apytuštėje salėje. Marga publika šiugždena programėles. Pasičiumpu ir aš vieną nuo kėdės. Skaitau, nors nieko nesuprantu. Kaip ir dera žinovui, linksiu galva ir šypsausi – sau. Kiti taip pat šypsosi. Kai kurie net sveikinasi. Dauguma – ne su manimi.

Prie manęs atsisėda melomanė. Tokias galima pažinti iš žvilgsnio ir apsiašarojusių akių. Visos jos jaunystėje yra svajojusios tapti garsiomis arfistėmis, trombonistėmis ar smuikininkėmis. Be didelių išvedžiojimų jos mielai pasakoja savo gyvenimo istorijas: tėvas buvo paštininkas, mama – namų šeimininkė, o ji nuo vaikystės grojo fortepijonu, tačiau... ištekėjo: vaikai, vyras, nepritariantis jos pomėgiui, o metai bėga... bėga... Dabar didžiausias malonumas yra klausyti, kaip kiti groja, vertinti, kaip jiems pavyko realizuoti save... Taigi.

Melomanė it Bibliją naršo programėlę. Matau, kaip jos veidą nušviečia man regėta šypsena. Šypsosi taip, kaip ir aš šypsojausi prieš minutę. Jai gera, o tai svarbiausia.

– Ar Tokado jau grojo? – neištveria ir paklausia manęs.

– Ne, programa šiek tiek vėluoja, – raminu ją.

Tokiose įstaigose jaučiuosi kaip žuvis vandenyje. Viskas man aišku. Viskas pažįstama, nors salėje Operos gatvėje esu pirmą kartą. Ir paskutinį – kužda vidinis balsas. Scenoje fortepijonas laukia interpretuotojo. Kaip koks prostitutas, tačiau tokia jo dalia. Publika nerimsta, nes per daug jau ilga pauzė. Tūnau čia geras dvidešimt minučių, o dar niekas nesiteikė manęs palinksminti, apraminti ir atverti naujų akustikos horizontų. Visi kažko laukia, kažko tyko, kažko tikisi. Aš vienas nieko nesitikiu, nes užsukau prastumti laiko. Niekas nenumano, koks mano gertuvės turinys, todėl vėl trukteliu romo iš kakliuko. Dabar jau ne taip ilgu laukti.

Melomanės uoslė neprilygsta jos klausai. Ji net neįtaria, kuo malšinu troškulį šioje muzikos šventovėje. Nutaisiusi kvailiausią išraišką, linksi man galva ir bando šypsotis.

– Ar tikrai Tokado dar negrojo?

– Negrojo negrojo, – atsakau ir vėl patraukiu iš kakliuko.

– Ji gera, – pasako ir užsimerkia.

Atseit pasitikėk ja ir jos skoniu. Nesąmonė! Aš nepasitikiu savuoju, tai ką jau kalbėti apie jos!

Vėl skysti aplodismentai. Į sceną išeina treningais apsitempusi žmogysta, nė neprimenanti Tokado. Melomanės akyse nusivylimas. Treninguotoji su rože ant krūtinės sėda prie fortepijono. Ji negali susitvarkyti su kėdės aukščiu. Tai per žemai. Tai per aukštai. Tai vėl per žemai. Dabar šiek tiek per toli. Lyg ir gerai, tačiau nelygiai. Vėl žemoka. Pedalas per daug atsileidęs. Turbūt plaukas ant klaviatūros – būtina nupūsti. Kai, rodos, jau baigs, pastebi, kad kėdė šiek tiek juda. To tik ir tereikia. Dabar ji plėšia popieriaus lapą iš aplanko, lanksto jį, kiša po kėdės koja. Nelygu. Vėl plėšia, vėl lanksto, vėl kiša. Ne, vis dar nege-

rai. Vis negerai ir negerai. Suprantu, kad ji reikli. Šios savybės galiu tik pavydėti. Raito treningų rankoves. Smunka. Negerai. Kėdei dar kažkas negerai. Lenkiasi. Man atrodo, kad neištvers ir nueis atsinešti pjūklo. Pjūklo neprireikia. Susitaiko su esama padėtimi – nenormaliomis kūrybai ir interpretacijai sąlygomis. Deda rankas ant klaviatūros. Kaupiasi. Tuo momentu salėje kažkas atsikosti. Kosulys išbaido įkvėpimą. Dabar sėdi nepatenkinta nuleistomis rankomis. Apsimeta rami, tačiau susierzinimą išduoda nervingai trūkčiojanti koja. Vėl deda rankas ant klaviatūros. Dabar aš užsimanau nusičiaudėti, tačiau bijau išblaškyti. Ji sustingsta. Atrodo, laukia, kad vėl kas nors iš salės neištvertų ir sujudėtų ar pabandytų išsipūsti nosį. Deja, visi įsibaiminę. Klausytojai laukia treninguotosios pirmųjų garsų. Kantriai laukia. Į salę bando patekti pavėlavusieji. Ji pamato ir vėl nuleidžia rankas. Įtariu, kad groti ji ir nenusiteikusi. Rodos, niekada nepradės. Pavėlavusieji sėdasi. Ji grėsmingai juos nužvelgia. Šiems nejauku, trauko pečiais ir neva atsiprašo už akibrokštą menui. Ji vėl deda rankas ant klaviatūros. Užgauna klavišus. Melomanė, visą šį laiką nekvėpavusi, nusišypso ir užsimerkia.

Treninguotoji interpretuoja Rachmaninovą, o aš svarstau, kaip čia įsigudrinus dar truktelti romo. Kai kūrinys pasiekia šiokią tokią kulminaciją, man atseit netyčia nukrenta programėlė. Neva lenkiuosi ją pakelti, tačiau tarp kėdžių susisuku į kamuoliuką ir niekam nė neįtariant siurbteliu romo. Jėgos grįžta drauge su susidomėjimu muzika. Ji talžo fortepijoną. Dabar suprantu, kam reikėjo stabilios kėdės. Iš tiesų trijų atramos taškų – maža. Jai reikėtų plokštumos mažiausiai iš šešių taškų. Rachmaninovas kenčia. Treninguotoji širsta. Aš linksmėju. Nesigailiu, kad

čia atėjau. Melomanė jau raukosi. Jai kažkas nepatinka. Man patinka viskas. Man absoliučiai viskas patinka!

Ovacijos. Treninguotoji, įžeista nesutvarkyto inventoriaus, net nenusilenkia. Nespėju susivokti, o jos jau nėra.

– Nekokia, – raukosi melomanė ir to paties tikisi iš manęs.

Aš patenkintas ir apimtas euforijos. Vis dar ploju. Garsiai. Gal net per garsiai. Taip, per garsiai. Išgeriu visiems matant romo. Tvardausi, kad nesušukčiau „Bravo!" Esu pats girčiausias šiame koncerte, nors ir kiti sėdi susuktomis galvomis. Man jų svaigulį...

Pauzės metu visi mankština savo sėdmenis. Rodos, jie to tik ir laukė, vien dėl to ir atėjo, kad galėtų pajudėti. Klausytojai linguoja klubais, girgždina kėdes, nes žino, kad vėliau taip nebegalės. Pasidavęs masinei psichozei ir aš šiek tiek pajudu. Deja, mano kėdė negirgžda. Persėdu ant kitos. Ji tinkama.

Kai salė šnara, girgžda, čiaudo, kosti, krenkščia, įeina ji – Tokado. Visi nuščiūva. Ji vos įžiūrima – tik per metrą ūgio. Susitikimo džiaugsmo ašaros melomanės akyse. Ji visa virpa. Menko grožio Tokado sėdasi prie fortepijono. Nespėju nė mirktelti, o ji jau groja. Neįtikėtina sparta. Dar kaip reikiant nesusikaupiau, o ji jau spėjo įpusėti. Dar akimirka ir baigs. Skubu mesti ant grindų programėlę, kad spėčiau išgerti romo. Vos suspėju. Nusiraminu. Tai buvo tik pirma dalis. Dar turiu šiek tiek laiko.

Skambant muzikai į galvą lenda visokios nepadorios mintys. Negaliu jų atsikratyti. Tokado taip įsijaučia, rodos, tuoj jos krūtys tėkšis ant klaviatūros. O tada dar ir dangtis užkris. Baisu. Užkris ir ištrykš pienas, apsemsiąs klaviatūrą. Jis vis tekės ir tada patvins visa salė...

Šalia manęs kažkoks sujudimas. Bijau pasukti galvą, tačiau jaučiu, kad incidentas įvyko ten, kur sėdi melomanė.

Akies krašteliu matau, kad ji guli ant grindų. Suknelė užsivertusi, ranka išsukta, kelias nubrozdintas, veidas pamėlęs, liežuvis iškištas. Apsimetu, kad esu giliai įsijautęs į Tokado meną ir nieko aplinkui nematau. Kiti elgiasi taip pat. Tokado groja antrą dalį lyg nieko nebūtų įvykę. Neištveria du jaunuoliai. Jie braunasi pro kėdes, bando gaivinti melomanę, tačiau pastangos tuščios. Tokado, atrodo, savo muzika ją pribaigė. Jaunuoliai ima kelti, tačiau melomanė tokia sunki, susiurbusi viso pasaulio muziką, kad vėl krenta atgal. Galva pokšteli į grindis. Tokado susikaupusi. Man pasirodo, jog ji grotų ir tuomet, jei šalia sprogtų atominė bomba. Jaunuoliams pakelti melomanės vis dar nepavyksta. Skamba dvasinga Bramso muzika. Kažkas pastuksena man į petį. Nedrąsiai. Aš vis dar apsimetu, kad skęstu Bramso muzikoje, be kurios man šis pasaulis būtų nemielas. Vėl pastuksena. Turiu atsisukti. Net krūpteliu, lyg pažadintas iš malonaus sapno. Jaunuoliai prašo mano pagalbos. Neišsisuksiu. Pakylu ir padedu kelti melomanę. Ji nenatūraliai sunki. Man tenka kojos. Vienas ima už liemens, o kitas už pažastų. Tokado Bramsas vis dar nesibaigia. Niekas jo neklauso. Visi žiūri, kaip mes tempiame iš salės melomanę. Tokado demonstruoja atlantišką savitvardą. Jai nė motais, kad žmonės, išgirdę jos interpretaciją, miršta, krenta nuomariu ir alpsta. Šią minutę apgailestauju, kad europiečiai supažindino azijiečius su klasikine muzika.

Melomanę guldome ant minkštasuolio šalia salės. Vienas jaunuolis nubėga kviesti gydytojo, o kitas neva nemačiom vėl įsmunka į salę. Norėčiau taip pat sprukti, tačiau man prisakyta ją saugoti. Melomanė sujuda – gyva. Svarbiausia, kad gyva. Ne tokia ir įtaigi ta Tokado muzika. Tereikia išeiti iš salės ir mirusieji prisikelia. Jai dar rei-

kia daug ko mokytis. Paplekšnoju melomanei per žandus. Nežinau šio veiksmo prasmės, tačiau ne kartą esu matęs taip darant kitus. Ji kažką sumurma. Jos pastabos apie išgyventus jausmus manęs nedomina. Dar kartą padaužau. Atsimerkia. Budinčioji atneša vandens stiklinę. Purškiu ant jos lyg ant lyginamų marškinių. Ji bando keltis, tačiau vis dar nieko nesupranta. Noriu ją stabdyti. Neklauso. Jau stovi. Aiškinu, kad pasėdėtų. Negirdi.

– Ji ten? – klausia ir rodo į salę.

– Ten, – patvirtinu.

Nespėju susivokti, o ji jau vėl salės viduje. Neseku jai iš paskos. Stoviu it basliu trenktas. Neatskleista muzikos didybė.

– Kur ligonis? – klausia manęs jaunuolis, o greta stovi nežinia iš kur atvestas daktaras, o gal ir šundaktaris.

– Ji viduje, – atsakau tokiu tonu, lyg būčiau nusikaltęs ir sulaužęs Hipokrato priesaiką.

– Kaip?! – abu negali patikėti.

– Štai taip, – tariu ir pasuku išėjimo link.

Ant didingo laiptų maršo stabteliu ir vėl siurbteliu romo, kurio visai nedaug likę gertuvėje.

Ta melomanė man sugadino visą koncertą. Širstu, kad dabar ji klausosi nemirtingosios Tokado Bramso interpretacijos, o aš stoviu Operos gatvėje ir vėl nežinau, kur patraukti. Eisiu į *Royal* rūmus.

Rūmų kieme spūstis. Baritonas, apsivyniojęs kaklą baltu šilkiniu šalikėliu, dainuoja Forė dainas. Pranešėjas jau spėjo išgąsdinti publiką, užtvindžiusią visą rūmų kiemą, kad jei pūstelsiąs vėjelis, baritonas nedainuosiąs, nes labai jau saugo savo nepakartojamą balsą. Po šių žodžių nuvilnijo nepasitenkinimas. Tačiau vėjelis nepūstelėjo ir baritonas dainuoja. Jo balsas labai primena tenoro. Dabar

suprantu, kodėl jis puošiasi šilkiniais šalikėliais. Turbūt su jais ir miega, ir mylisi, ir žvejoti važiuoja.

Baritono sėkmė milžiniška. Publika nenori jo paleisti. Pranešėjas primena, kad koncertą transliuoja Prancūzijos radijas, todėl reikia leisti ir kitiems pasireikšti.

Pasireikšti išeina dvynukių pianisčių duetas. Pavėlavęs pasivyti baritoną vėjas plaikstо jų skraistes, dažytas moterų apatinių rūbų spalvomis. Visi pakančiai klausosi, tačiau negali pamiršti baritono, užbūrusio baltais šilkais.

Pro mane praeina rašytojas ekshibicionistas. Jį man pristatė Danielius. Jis senas ir su lietpalčiu. Laukiu nesulaukiu, kol išskleis lietpaltį ir parodys visiems muzikos gerbėjams, ką po juo slepia. Deja, deja. Rašytojas eina arčiau prie estrados. Jis turbūt neprigirdi, o gal ir prastai mato. Žinoma, kad prastai. Todėl ir rodo laisvesnę minutę savo lytinį arsenalą akyloms moksleivėms, dar nežinančioms, kas yra regos sutrikimai. Lydžiu rašytoją akimis ir suvokiu, kad metas nešdintis, jei nenoriu šiandien netekti klausos dovanos, Aukščiausiojo įteiktos už dyką.

Gili naktis. Metro jau nebeveikia. Esu priverstas eiti pėsčiomis per visą miestą į Kastanjari gatvę. Miestas siaučia. Gatvės užtvindytos žmonių. Automobiliai bando mandagiai važiuoti, tačiau visiems nusišikt ant jų mandagumo. Jaunimas nežino, kaip pasirodyti, todėl verčia automobilius – muzikos šventė, nieko nepadarysi. Įbauginti vairuotojai nei šoka iš automobilių, nei drausmina, nei piktesniu žodžiu palydi padūkėlius. Mielai prie šių prisijungčiau. Automobiliai ir mane nervina. Deja. Esu siaubingai pavargęs. Svajoju kuo greičiau pasiekti namus. Ko šią akimirką man netrūksta, tai muzikos. Ja esu persisotinęs.

Muzika, jei taip būtų galima ją pavadinti, skamba kiekviename žingsnyje. Visi gerokai apgirtę. Jie pasivijo ma-

ne ir pralenkė. Palyginti su jais, esu abstinentas. Paskutinį romo lašelį išgeriu pereidamas Sen Žermeno gatvę. Iš Pasaulio arabų instituto sklinda orientalistiniai akordai. Nebeturiu jėgų ten eiti. Su arabais mielai pabūčiau.

Kai įžengiu į Monparnasą, laikrodis paskelbia, jog yra trečia nakties. Laikas pasilinksminusiems vemti. Jie ir vemia. Muzikos vis mažiau, o vemiančių geometrine progresija daugėja. Vemia visi: jaunesni, vyresni, moterys, seniai, paaugliai, lesbietės, matematikai, daržovių pardavėjai. Svarstau, ar man taip pat kur nors nenusivėmus. Ne, tiek to. Ištversiu iki namų. Jie vemia ir dulkinasi. Čia pat vemia, čia pat ir dulkinasi. Romos imperijos laikų verta orgija. Visas miestas patvinsta vėmalais ir sperma. Aistra neieško užkaborių ir tamsos. Krušamasi čia pat, gatvėje po žibintu, priešais žibintą, skveruose, prie įėjimų į namus. Šventė tęsiasi. Buvau perspėtas, kad po šios nakties pastos ne viena prancūzaitė. Gera žinoti, kad Dievo priesakas daugintis vykdomas. Gera būti Dievo planų įgyvendinimo liudytoju. Gera.

Saturnas ryja savo vaiką; Dzeusas apvaisina Danają; Hermis grobia Apolono karves; Achilas susitaiko su Agamemnonu; Telemachas sugrįžta į Itakę; Hadas pagrobia Persefonę; Saulės dievas ilsisi, kad kitą dieną vėl skaistus pakiltų į dangų...

Vakaro vizitas pas Džimą. Jo svetingumas beribis, todėl einame pas jį trise. Danielius šalia manęs, o Secilė turėtų laukti autobusų stotelėje. Taip, ji jau laukia – neįprastas punktualumas. Esu šio vakaro gidas, pažadėjęs parodyti paryžiečiams tą miesto terpę, apie kurią jie nėra net girdėję. Jie gana skeptiškai išklausė mano pasiūlymą, tačiau vis dėlto sutiko, todėl dabar, nors ir raukydamiesi, eina įkandin manęs į sekso guru namus.

Alezja gatvėje mus pralenkia poetas. Jis toks susirūpinęs, kad net neatpažįsta manęs, nors pernai ne vieną vakarą praleidome drauge. Jis – ir poetas, ir beprotis, sugebantis puikiai tai suderinti. Jau dveji metai gyvena Paryžiuje, nors iki tol Niujorke jam nieko netrūko – Amerikos riedučių čempionatuose užimdavo aukštas vietas. Šiandien jis be riedučių, kuriuos, man teko matyti, glamonėja taip pat meiliai kaip ir moteris. Dabar lekia į Džimo namus, nes vakare irgi nori pavalgyti. Nepašaukiu, nes jei metus išsiverčiau be jo, tai ir toliau man jo netrūks.

Matau, kaip minia mindžikuoja prie Džimo vartų. Jie nežino kodo. Mano autoritetas išauga, kai paspaudžiu reikiamus mygtukus ir geležiniai vartai atsiveria. Visi sugarmame į vidų.

Vidiniame kieme jau yra šiek tiek žmonių. Jie baugščiai ramsto pasienius, nes daugelis čia pirmą kartą. Savo palydovus kviečiu į vidų. Prie maistu nukrauto stalo mums nusišypso japonė.

– O, sveikas! – rėkia nuo tualeto Džimas. – Susipažinkite, tai Erkiu, – sako jis negausiai miniai, nelabai suprantančiai, ko čia atėjo ir kas čia vyks toliau.

– Tai mano draugai, – bandau pristatyti šeimininkui Danielių ir Secilę.

– Gerai gerai, eikit, pasišnekėkit, – atsainiai pareiškia Džimas ir dingsta už tualeto durų.

Mes šiek tiek pasitriname viduje ir išeiname į atvirą koridorių, kuriame, žinau, nemenkai esama vyno ir alaus.

Secilė susijaudinusi. Danielius viskam abejingas. Piluosi vyno, šlakelį ir jiems. Matau, kaip į kiemą įžygiuoja vis nauji ir nauji svečiai, apie šį vakarėlį sužinoję iš laikraščių, todėl šiek tiek įsibaiminę.

Stovime balkone ir gurkšnojame vyną. Stebiu ateinan-

čius. Kai kurie kvailai šypsosi, kiti sveikinasi, treti apsimeta milijardieriais, ketvirti debilais, penkti dvasingais. Jie plaukia praleisti vakaro. Ateina ir mano seni pažįstami. Juodaodis rašytojas Tedas. Jis manęs neatsimena. Nesistebiu, nes sėkmingai jį demaskavau. Džimas laiškuose rašė, kad globoja senuką invalidą rašytoją. Kai pamačiau tą invalidą drauge su dvidešimtmete fotomodeliu, suvokiau, kad tai tas pats žmogus, tad priėjau prie jo ir pasiteiravau, kokiu stebuklingu būdu jis išsigydė. Tedas buvo nepatenkintas. Suprato užuominą. Baltaplaukė baltaodė gražuolė ir dabar su juo. Ji tiesiog prilipusi prie „invalido", kurio neįtartum buvus paralyžiuotą. Už rankučių susiėmę jie eina į vidų. Tedas pražingsniuoja pro mane lyg pro stulpą, nors pernai Georgo V gatvėje per parodos atidarymą kankino keturias valandas pasakodamas apie nenumaldomai besikeičiantį pasaulį. Jo patelė šiais metais gražesnė nei pernai. Spindi seksualumu. To netrūksta ir Tedui, nors laisvesnis gyvenimas ir papuošė jį žilomis sruogomis. Matyti, kad jie laimingi. Tokios laimės galėtų pavydėti ne vienas pensininkas.

– Ar yra šį vakarą įdomių žmonių? – išgirstu, kaip šalia prabyla lenkė, kažkada man atskleidusi, jog gyvena su nelegaliais, Vengrijoje lenkų mafijos padirbtais dokumentais.

Ši lenkė tada prisistatė esanti rašytoja. Buvau toks netaktiškas, jog drįsau paklausti, ką ji parašiusi. Klausimas buvo tikrai bjaurus. Ji kažką sumurmėjo ir dingo. Dabar ji manęs irgi neatsimena, nors nedraugiškas žvilgsnis išduoda, jog skleroze dar neserga. Ji trokšta įdomių žmonių. Ką gi, bus galima ją pradžiuginti prisistačius migracinės tarnybos klerku. Turėtų apsidžiaugti.

– Salve, – sakau, kai ji nemačiom bando pro mane prasmukti. – Kaip laikaisi? Ar vis dar rašai?

Lenkų kultūros piligrimė nesitikėjo tokio įžūlumo. Ji sustabarėja.

– Taip taip, – atšauna ir it strėlė neria į vidų, spėja tik įtraukti galvą į pečius.

– Turi draugų čia, – nutaria Danielius.

– Taip. Visi čia labai mieli žmonės.

– O sako, kad pasaulis susvetimėjęs, – įsiterpia Secilė, gerianti jau trečią taurę vyno. Jos taiklumas mane pralinksmina.

Srautas nesibaigia. Vis nauji ir nauji personažai slenka pro mus. Jau spėjau išlenkti keletą taurių, todėl galiu jaustis laisviau. Danielius taip pat stengiasi atsipalaiduoti. Jis nelabai jaukiai jaučiasi, kai kalifornietis jam plekšnoja per petį, vėliau – per žandą.

– Kažkoks kvailys, – nusprendžia pasprukęs ir neįvertinęs naujos pažinties žavesio. – Kvailys, ir tiek, – dar kartą pakartoja, lyg būčiau neišgirdęs jo pastabos.

Dar pernai visa ši plejada man buvo žavi. Šiemet jaučiu jiems užuojautą. Ypač tiems, kurie tariasi esą nuolatiniai lankytojai. Džimui nusispjaut ant jų visų. Jam svarbu, kad jie moka pinigus už progą pabūti kartu ir pasidalyti kliedesiais. Tai visiškai suprantama, nors Džimas to niekada viešai nepripažins. Niekas ir nereikalaus jo pasiaiškinti. Jis užtektinai gudrus, moka gyventi postmodernioje epochoje.

Kol Secilę kalbina kažkoks senelis, o Danielius atranda bendrą kalbą su austrų kompiuterininku, einu užkąsti.

– Koks tavo vardas? – klausiu dalijančios maistą japonės.

– Yoko, – sumišusi prisipažįsta mažylė, kuri, sprendžiu, Džimo namuose nėra tokia svetima.

– O tu pasakyk jam, ką esi išmokusi, – provokuoja šalia atsiradęs Peteris.

– *Ich liebe dich*, – sunkiai ištaria ir įdeda man į lėkštę maisto.

– Dar pasakyk, – neatstoja nuo jos Peteris.

– *Ich will bumsen*, – nusišypso mažylė.

Tai mane pralinksmina. Peteris man merkia akį. Yoko, įsikūnijusi nekaltybė, man vis dar šypsosi.

– Du?! – neva priblokštas klausia Peteris.

Yoko linkteli galvą, tačiau mūsų intelektualų susišaudymą nutraukia išsipusčiusi dama, reikalaujanti ir jos neužmiršti, nes norinti to patiekalo, tačiau be salotų, o padažo šiek tiek daugiau. Yoko imasi savo darbo.

Atsiduriu vėl lauke. Prisiversdamas valgau, be raginimo geriu vyną. Jis prastas ir pigus, tačiau ir susirinkusieji ne geresni. Prie manęs prieina Tedas ir įsistebeilija.

– Ką pasakysi? – klausiu jo ir taip pat įsmeigiu akis.

Jis žiūri į mane kaip veršis ir nesugeba prabilti. Suglumsta. Neišlaiko.

– Ar mes nebuvome susitikę? – atsargiai teiraujasi.

– Galbūt buvome.

– Buvome... – nustebęs nutęsia.

– Pernai. Pas Džimą.

– Taip ir maniau, – taukšteli ranka sau per kaktą. – Taip ir maniau. O dabar žiūriu – matytas veidas. Žinoma, pas Džimą. Pas Džimą.

Po šių žodžių jis nueina savais keliais. Manęs neapleidžia mintis, kad ir vėl man pavyko prasmingai pasikalbėti, šauniai pabendrauti. Užgeriu šią mintį vynu.

Susirinkusiųjų yra apie šimtą. Rūkančių – mažiau kaip pusė. Dauguma amerikiečiai. Atmosfera kaista. Dabar jau galima pradėti veikti. Tą žino nuolatiniai lankytojai, todėl ir ieško ryšių, galimybių, perspektyvų. Lenkė zuja nuo vieno prie kito, ieško įdomių žmonių. Pernai mėnesį stebėjau, kaip ji ieško, tačiau taip ir nerado. Ji vėl blaškosi, turbūt viliasi, kad atsiras tas, kuris už ją parašys knygą.

Kai ji slenka nuo vienos grupės prie kitos, nepraleidžiu progos paerzinti.

– Kaip malonu tave matyti! – sakau pastojęs taką į vidų. – Kaip malonu! Kaip miela! Mes taip seniai nesimatėme.

Man dingteli, kad šią akimirką ji išsižadėtų Liublino unijos, Vilniaus krašto ir Mickevičiaus, kad tik nereikėtų su manimi susidurti. Jai tikrai apmaudu, kad teko mane susitikti šiame pasaulyje. O man ne, man vis tiek. Ji stovi įspeista į kampą, priversta džiaugtis, kad po metų vėl susitikome.

– Malonu... – intonacija nedviprasmiškai leidžia suprasti, kad jai esu neįdomus žmogus.

– Kaip tavo padirbtas pasas? – nepalieku jos ramybėje.

– Koks pasas? – perklausia išpūsdama akis.

– Džimas sakė, kad turėtų užsukti Mikas Džageris. Jis koncertuoja šį vakarą Paryžiuje.

– Kada?! – aistringai kimba ant kabliuko.

– Po koncerto. Apie vienuoliktą.

– Kaip gerai, man jo labai reikia. Einu pas Džimą pasikalbėti. Atsiprašau...

Aš ją praleidžiu. Miela bus regėti, kaip ji šį vakarą vengs manęs it žvėriukas ugnies, kaip ji lauks pasirodančio Miko Džagerio, jau valanda kaip išvykusio iš Prancūzijos.

– Klausyk, – puola prie manęs išsigandęs Danielius, – jiems visiems varžtai atsisukę!

– Kas atsitiko? Nusiramink.

– Štai tas, tas, kuris dabar stovi prie anos sienos, – rodo man tipą, pristojusį prie damos, nemėgstančios salotų. – Kai jam pasakiau, kad esu universiteto profesorius, puolė maldauti, kad tarpininkaučiau ir padėčiau įsteigti kažkokią laboratoriją. Bet juk tai nesąmonė! Tai neįmanoma! Aš juk lingvistas. O jis neatstojo, aiškino apie kažkokius tyri-

mus su grybais. Šiurpu! Vos pabėgau. Jis paliko man savo kortelę.

– O tu savo ar davei?

– Nebuvo kur dingti.

– Dabar tikrai neatstos nuo tavęs. Kaupkis, Danieliau, teks įsteigti Lilyje laboratoriją, tirsiančią kažkokius grybus.

– Bet juk tai nesąmonė! Kodėl aš!? Tikras marazmas. Jis kvailys!

Bandau išaiškinti, kad čia ir yra žaidimo esmė, kad tiesiog būtina vienas kitą kankinti. Jei tu nekimbi, tuomet ginsiesi nuo kitų, tobuliau įvaldžiusių tokio bendravimo meną.

– Dabar nueik ir paklausk jo, – patariu išsigandusiam draugui, – ar tas tipas nenupirktų iš tavęs penkių dvidešimties kilogramų aukso lydinių, ištrauktų iš Ramiajame vandenyne nuskendusio rusų povandeninio laivo. Perspėk, jog šis sandėris švarus. Jokio kriminalo. Nuramink jį.

– Erkiu, tai juk dar didesnė nesąmonė. Neturiu aš jokio aukso.

– Tau ir nereikia turėti. Tu privalai jam atsilyginti.

Danielius eina prie jo. Geriu vyną ir rūkau. Negaliu atsigrožėti matydamas, kaip Danielius gestikuliuoja rankomis, rodo lydinių dydį, įsijautęs ir karštai aiškina, o laboratorijos įsteigėjo veidas vis niaukiasi niaukiasi. Nemėgstančioji salotų stovi kupina susižavėjimo ir pagarbos jaunajam turtuoliui. Grybų tyrinėtojas jau traukiasi atatupstas. Danielius pajuto žaidimo skonį. Nepaleidžia jo iš savo gniaužtų. Teisingai. Jį reikia pribaigti.

Prie manęs pribėga švytinti Secilė. Ji susipažino su kažkokiu Neuhauzu, kuris ją pakvietė rytoj į svečius. Neuhauzas – septyniasdešimtmetis senis, jau spėjęs man papasakoti, kad mene atrado naują kryptį, apie kurią rašė

ne vienas Amerikos meno žurnalas. Baudėsi parodyti ir savo darbų reprodukcijas, tačiau spėjau išsisukti, mat jis ne laiku prasitarė, jog neprieštarautų, jei pakviesčiau jį į Lietuvą, kur už tam tikrą mokestį galėtų parodyti savo septintojo aštuntojo dešimtmečio eskizus. Supratau, kad prasti reikalai su tuo naujosios krypties atradėju, jei iš paskutiniųjų griebiasi šiaudo – marginalinės Lietuvos. Nieko nesakau nuovokos neturinčiai Secilei. Tegu džiaugiasi, tegu švenčia.

Džimas visiems reguliuoja. Stovi balkone lyg „Titaniko" kapitonas ir komanduoja, kam su kuo reikia šnekėtis, kam su kuo būtina susipažinti. Trijų ketvirtadalių svečių jis pats nepažįsta. Bet ir nereikia pažinti, nes fenomenaliai atsimena vardus, todėl suvesti žmones į grupę jam vieni niekai.

– Susipažinkite su Leo, – rėkia jis lauke stovintiems. – Taip taip, tas, kuris ten vienas prie medžio. Jis tik vakar grįžo iš Bosnijos, kur fotografavo visus tuos žiaurumus. Eikite prie jo. Pakalbinkite.

Keli drąsesni patraukia prie Leo. Susipažįsta. Leo jau ne vienišas.

– Erkiu! – nori mane įpainioti Džimas, tačiau apsimetu neišgirdęs, smunku į koridorių ir imu leistis iš bakelio į taurę vyno. Kažkas stumteli mane iš nugaros. Nepaleidžiu taurės. Kai jos tūris užpildytas, atsisuku – moteris.

– Iš kur tu? – familiariai klausiu.

– Iš Berlyno.

– O, aš esu buvęs Berlyne! – džiaugsmingai pareiškiu, perėmęs jų bendravimo stilių. – Nuostabu! Iš Berlyno!

Kalbu taip, lyg man didžiausia laimė būtų sutikti žmogų iš Berlyno. Stilius tinka. Parodžiau susidomėjimą, todėl laikas ir jai atkreipti į mane dėmesį.

– O iš kur tu? – dabar jau manęs klausia.

– Iš Vilniaus.

– O!.. Aš nežinau, kur tai yra, – juokiasi.

Ši žinia manęs nenustebina. Esu sotus, girtas, todėl geros nuotaikos. Berlynietei sankcijų netaikau. Paaiškinu geografiją, primenu Dancigą, Karaliaučių, Kantą ir holokaustą. Ji juokiasi, krykštauja. Mums abiem linksma.

– Ką tu darai?! – tęsiu pokalbį.

– Rašau knygas vaikams.

– Nuostabu!

– O tu?

– Nieko.

– Nuostabu! – dabar jau ji neatsidžiaugia manimi.

Susidaužiame vyno taurėmis. Ji miela – nors ir negraži. Tą dar suvokiu.

Prisėlina Peteris, tykojęs jos pasaloje. Aš jį suprantu, todėl net nepykstu, kai jis ją nusiveda ir tempia laiptais į savo urvą. Ji juokiasi. Patenkinta. Dar neįtaria, kas jos viršuje laukia. O kad ir įtaria – nieko baisaus: ji iš Berlyno.

Džimas pasičiumpa mane ir pristato kažkokiam akiniuočiui, neva besidominčiam Baltijos šalimis. Nuo šio ne taip lengva pasprukti, tačiau atsiprašau ir einu į tualetą. Ši gudrybė visada veiksminga. Smalsusis pašnekovas lieka manęs laukti. Nesu nusiteikęs jam pasakoti apie baroką.

– Gal galėtum man paimti antrą porciją maisto? – lietuviškai kreipiasi į mane kažkoks subjektas.

– Čia dabar!?

– Esu nekviestas. Džimas man neduoda antros porcijos, o taip noriu valgyti po to vyno. Gal nueitum, paimtum, tautiečiai esame.

– Pats eik ir imk, – sakau, tačiau jis neatstoja.

– Praeitą kartą kai ėmiau, Džimas mane išvijo. Bijau, kad vėl taip bus, nes esu nekviestas. Tau juk nesunku

paimti. Matau, kad jis tavo draugas. Paimk porciją. Po to vyno...

Siunčiu tą tautietį velniop. Jis pasijunta įžeistas. Meta man, kad tokio nedraugiškumo gyvenime dar nebuvo patyręs, apeliuoja į mano tautinius jausmus.

– Aš esu totorius ir eik tu šikt, – pasakau ir išeinu į lauką.

Nugara juntu, kaip jis perveria mane neapykantos žvilgsniu. To tik ir tetrūko, kad zombiams maistą nešiočiau. Ypač nepažįstamiems, nekviestiems ir vien todėl, kad jie kalba lietuviškai. Mane tai įsiutina.

Lauke stovime keturiese. Danielius apgirtęs. Fotografas Johanas iš Hamburgo, reziduojantis Paryžiuje, blaivus ir išdidus. Baltaplaukė Zilkė iš Miuncheno linksma. Aš – vos pastovintis ant kojų, todėl labai šnekus.

– Tai tu sakai, Zilke, kad tavo tėvai kilę iš Rytprūsių, – kalbinu gražuolę istorikę, prieš dvidešimt metų galėjusią padaryti nuostabią karjerą pornografiniuose filmuose.

Ji šypsosi. Danielius tolerantiškai klausosi. Johanas širsta, nes įtaria, kad noriu atmušti jo merginą. Jis jau eitų namo, tačiau Zilkei patinka su manimi šnekėtis. Galbūt ji pirmą kartą gyvenime mato girtą žmogų. Smalsumas nėra nepataisoma yda. Ir su ydomis ji man patiktų, nes yra nuostabi. Nuostabesnė už Tedo palydovę. Nuostabiausia iš visų čia esančių. Aš, kad ir girtas, neapsirinku, ir mano akys nemeluoja.

– Mums reikia susitikti, – sakau jai. – Rytoj.

– Ne, rytoj aš negaliu, – nuvilia ji mane. – Rytoj pas mane atvažiuoja brolis.

– Brolis?! – įsiterpia nepatenkintas Johanas. – Tu turi brolį?! Kodėl apie tai aš nežinau?!

– Tu daug ko nežinai. Tau ir nereikia žinoti. Aš taip pat

apie tave nieko nežinau. Ir žinoti nenoriu. Poryt. Poryt man paskambink.

Ji rašo savo telefono numerį, adresą, o Johanas, jei galėtų, dabar mane užmuštų. Jis mato griūvantį savo gyvenimą, nes man gyrėsi rytoj po pietų išvykstąs į Afriką, mat gavo užsakymą padaryti kelias beždžionių nuotraukas. Danielius patenkintas. Jis didžiuojasi, kad turi tokį aktyvų draugą. Kad Johanas šiek tiek atgautų amą, sakau jam:

– Tu irgi parašyk savo telefono numerį. Aš tau paskambinsiu. Kai grįši iš Afrikos.

Jis rašo. Zilkė leipsta juokais. Surimtėja.

– Einu, – sako ji. – Iki.

– Aš tave palydėsiu, – bando užbėgti už akių dvimetrinis Johanas. – Mums pakeliui.

– Linksminkis. Iki porytdienos, – atsuka man skruostą.

– Skambinsiu tau rytą, – žadu bučiuodamas keturis kartus.

– Tau ji patinka? – klausiu Danieliaus, kai išskirta pora atsiduria už Džimo studijos vartų.

– Lyg ir nebloga, – neva abejodamas atsako.

– Aš tau ją paliksiu, – pažadu sunkiai artikuliuodamas ir einu į tualetą apsiprausti: jaučiuosi didelį ir sunkų darbą nudirbęs.

Svyruoju, tačiau pro Džimą praeinu tiesus, nors neįprastai susikaupęs.

Tualete vanduo iš bakelio mane stebuklingai atgaivina. Juntu, kaip grįžta jėgos. Matau, kad Neuhauzas nesiruošia paleisti Secilės. Klusni it avelė ji priremta naujos meno krypties išradėjo.

– Norėčiau su tavimi pasikalbėti, – kreipiasi į mane barzdyla. – Džimas man sakė. Turiu idėjų.

– Nuostabu! – šypsausi. – Galima įsipilti vyno ir pasikalbėti – jei tik pasiseks.

Su naujuoju pažįstamu it du broliukai einame prie vyno. Bakas jau tuščias. Tuščias ir antrasis. Paverčiu jį. Pusė taurės barzdylai. Paverčiu pirmąjį – man taurė. Kažkokie amerikiečiai bando pro mus spraustis.

– Na ne... Labai gaila, – sakau, – vynas jau baigėsi.

– Mes sulčių, – sumišę prisipažįsta.

Barzdyla prisistatė esąs kompozitorius. Užsiminiau, kad taip pat kuriu muziką. Nesunku surasti kolegų.

– Aš iš Vroclavo, tačiau dabar gyvenu Holivude ir rašau muziką filmams, – pasakoja jis man.

– Tai tu – ne avangardistas, – smogiu jam, nors jis turi problemų su humoro jausmu.

Pripažįstu, kad girto žmogaus humoro jausmas yra specifinis, tačiau neturiu kur trauktis, todėl vėl puolu:

– Ne avangardistas tu.

– Aš rašiau Lenkijoje avangardinę muziką, tačiau...

– Dabar rašai, – pertraukiu jį, – Holivudo filmams. Tai labai gerai. Tada tu esi konceptualistas.

– Kodėl?

– Todėl kad tu pasiekei aukščiausią konceptualizmo stadiją ir parsidavei Holivudui. Tai geriausia, kas gali atsitikti avangardistui. Parsiduoti Holivudui... Dieve, tai nuostabu!

– Norėjau tavęs tik paklausti: ar galima daryti Lietuvoje įrašus?

– O Dieve, – tapšnoju jam per petį, – tu sutikai kaip tik tą, kuris tuo tesidomi! Galiu tau milijoną įrašų padaryti. Kada tau reikia? – klausiu atseit surimtėjęs.

– Ar tau galima paskambinti?

– Tik skambink.

Apsikeičiame telefono numeriais Paryžiuje, o aš jau matau save besitariantį ir žadantį įrašus su simfoniniais or-

kestrais už minimalią kainą. Jis patenkintas, kad taip greitai sutvarkė reikalą. Aš taip pat.

Džimas rodo ženklus, jog jau metas užsibuvėliams nešdintis velniop. Danielius manęs prašo, žinoma, dabar jau girtas, kad pasakyčiau Džimui, jog jis yra poliglotas. Be didelių pastangų įvykdau pageidavimą ir šiek tiek nustebinu abstinentą šeimininką. Džimas susipažįsta su poliglotu ir matau, kad ši pažintis jo nedžiugina. Jam dabar svarbu, kad visi kuo greičiau išsinešdintų.

Kai apsidairau, išvystu tik Secilę su Neuhauzu, Danielių, kumščiuojantį į krūtinę Džimą, ir dar kelis tipus. Laikas namo. Šiaip taip išplėšiu iš Neuhauzo žnyplių saksofonisto meilę. Danielius dar nori pabūti su šeimininku, o šis, išvydęs iš arti Secilę, neatsispiria jos kerams: patapšnoja per krūtis. Iš Peterio urvo dar nusileidžia užsilikusi berlynietė. Traukiame išėjimo link. Keturiese.

Kai gaivus oras man smogia į galvą stipriau nei alkoholis, prie vartų sulaikau vaikų rašytoją ir kuždu jai į ausį:

– Ar žinai, kad esi nuostabi? Kad tu žinotum, kokia nuostabi esi?! Kad tu žinotum... Kokia nuostabi... Nuostabi... Pati nuostabiausia. Jau seniai nesu matęs tokio grožio. Kad tu žinotum, kokia esi nuostabi...

Prastai jaučiuosi, todėl šiandien guliu. Spoksau į Griunevaldo „Nukryžiuotąjį" ir galvoju apie tuos, kurie mano gyvenime šį tą reiškia, o kurie yra absoliutūs nuliai. Nulių daugiau. Tie, kurie man svarbūs, jau mirę. Paradoksalu, tačiau su pastaraisiais esu praleidęs daugiau laiko nei su gyvaisiais. Nė vienu nenusivyliau. Jie kažkokiu stebuklingu būdu moka su manimi bendrauti, žino, kada nusileisti, kada primesti savo nuomonę, pažiūras, elgesio taisykles. Jais aš pasitikiu. Pasitikiu labiau nei gyvaisiais, ne-

praleidžiančiais progos, kaip ir aš jiems, iškrėsti kokią kiaulystę ar niekšybę. Dabar galvoju apie juos. Bandau prikelti, ekshumuoti iš savo atminties kapaviečių, kur jie daug metų išgulėjo, ilsėjosi ramybėje praradę viltį, jog kada nors bus prikelti.

Galvoju apie N., su kuriuo diena dienon susitikdavau beveik dešimt metų. Jis buvo nedidelio ūgio, stiprios sveikatos ir siaubingai pagiežingas. Savo pagiežą liedavo ant visų, ypač vyresniųjų. Niekada nepraleisdavo progos pašiepti silpnesnį. Laidydavo neva sąmojus, kurių niekas, išskyrus mane, nesuprasdavo. Todėl kaskart turėdavau juos aiškinti, komentuoti, kad nors maža dalelė būtų suprasta, ką jis norėjo pasakyti. Mane tai vargino ir nervino, tačiau jis buvo mano draugas. Kentėjau, o jis manėsi esąs siaubingai gudrus, taiklus, nors susidūręs su stipresne jėga ar intelektu kapituliuodavo ir verkdavo iš pykčio, kad negali nieko padaryti. Verkdavo isteriškai. Labai retai, tačiau verkdavo. Niekas jo tuomet negailėdavo. Negailėdavau ir aš, nors jis buvo tuo metu geriausias mano draugas. Keistas tada buvo laikotarpis. Keistas ir naivus, nes buvo garbė turėti geriausią draugą. Tai nenormalu. Siaubinga ir anomalu. Kai dabar prisimenu šį savo gyvenimo tarpsnį, šiurpas purto iš šlykštumo, nes visa tai tebuvo iliuzija ir melas. Nieko daugiau neatsimenu. Atsimenu, kad jis kasdien pietaudavo pas mane ir šaipydavosi iš motinos. Atsimenu, kad pasėdėdavome su juo kavinėse. Atsimenu, kaip slapta pagerdavome ir parūkydavome. Tik tiek. Man atrodė, kad pažįstu jį kaip nuluptą. Žinodavau, ką jis pasakys po mano ištartos frazės. Nuspėdavau, kaip pasielgs nutikus vienam ar kitam įvykiui. Atrodė, kad viską žinau apie jį, o jis – apie mane. Kartą net patikėjo paslaptį: jis radęs pasikorusią motiną. Tiesa, jis turėjo brolį,

kurio niekada nemačiau. Jaunesnio brolio man netrūko, todėl pernelyg nesigilinau, kas jis toks, iš kur, kaip. Draugas buvo užsiminęs, kad jo brolis mokosi savaitinėje mokykloje. Man to pakako. Mes buvome draugai, todėl pašaliniai mums nerūpėjo. Valandų valandas vaikščiodavome po miestą. Tada man atrodė, kad kalbamės. Dabar suprantu, kad jokios kalbos tarp mūsų nebuvo. Net negaliu tiksliai apibrėžti, kas tai buvo. Tik neaiškios frazės, neįvardijamos nuotrupos. Tačiau tuo metu tai atrodė normalu. Taip buvo įprasta. Jei kas nors būtų bandęs atimti iš manęs tą draugystę, būčiau jautęsis labiausiai nuskriaustas šiame pasaulyje. Net keista dabar, kai guliu Kastanjari gatvėje, pripažinti, kad nieko daugiau neprisimenu. Nežinau, ar aš išdildžiau jį iš atminties, ar atmintis, norėdama apsisaugoti ir apsaugoti mane, išbraukė visus su N. susijusius įvykius. Nieko daugiau neprisimenu. Man šiek tiek baisoka, kad dešimt gyvenimo metų gali taip netikėtai išnykti iš atminties. Keista. Labai keista. Keista, kad vienas faktas, kurį sužinojau jau vėliau, galėjo nubraukti ilgiausią laiko tarpą. Vėliau sužinojau, kad jis turėjo jaunesnę seserį. Mes jau nebedraugavome, kai atsiskleidė paslaptis: mano draugas, būdamas šešerių, medžiokliniu šautuvu nušovė sesutę; motina išprotėjo, pagimdė nenormalų kūdikį ir pasikorė. Visus dešimt metų draugavau su žudiku ir neįsivaizdavau, kad gali būti kitaip. Keista. Juoda.

Noriu išvyti šį faktą iš galvos. Bandau paversti jį nereikšmingu, tačiau nesiseka. Nesiseka, taip pat nesiseka atrasti ir stipresnio įvykio, galinčio nustelbti atskleistos paslapties košmarą. Kai apie tai galvoju, net Kastanjari gatvės smarvė virsta gardžiausiu aromatu. Negaliu įveikti savęs. Negaliu. Gailiuosi, kad prikėliau šį faktą iš kapinių. Siaubingai gailiuosi.

A. motina tykodavo manęs mieste, priremdavo prie sienos ir nesidrovėdavo priminti, kad jos dukrai būčiau mielesnis, nes patinku jai. Man nepatiko nei dukra, nei motina. Man niekas tuomet nepatiko, nedaug kas patinka ir dabar. Tačiau motinos spaudimas buvo toks stiprus, jog vakarėlių metu prisimindavau jai duotą žodį ir kviesdavau A. šokti. Man ji visai nerūpėjo. Tik pašokdavau, kad jai ne taip vieniša būtų sėdėti greta besilinksminančių. Ji niekam nepatiko. Nors, kai dabar prisimenu, nebuvo tam svarbių priežasčių – ji buvo gana graži, protinga, jai nieko netrūko ir nieko nebuvo per daug. Tačiau kažkodėl ji niekam nepatiko. Dar daugiau – daugelis jos nekentė ir kiekvieną jos nesėkmę suvokdavo kaip savo pergalę. Galbūt tai buvo nenusakoma metafizinė nuojauta? Nežinau atsakymo. Greičiausiai tai buvo metafizinė nuojauta, nors jai ir priešinausi. Buvau merginai tiesiog abejingas, nors ir pašokdavome. Tiesa, kai apkabindavau, ją apimdavo traukuliai ir tai mane šiek tiek baimindavo. Ji trūkčiodavo, spurdėdavo, virpėdavo visu kūnu iki šokio pabaigos, kol paleisdavau. Tačiau jai taip atsitikdavo ne vien su manimi šokant. Kas šoko su ja bent kartą, irgi pajuto tą patį. Tai buvo nemalonu. Taip, tai buvo labai nemalonu. Tokį jos virpulį mes aiškinome hiperseksualumu, paveldėtu galbūt iš senelės ar motinos. Nesigilinome. Atsimenu, kad pašokęs su ja lengviau atsipūsdavau. Net išgerdavau porą taurelių, nors tais laikais mes linksmindavomės saikingai – per vakarą butelis degtinės vienam. Tada ji sėsdavosi ir niekas daugiau su ja neprasidėdavo. Ta istorija kartodavosi kiekvieną savaitgalį, kai linksmindavomės priemiestyje. Niekam ji nerūpėjo. Toks visuotinis abejingumas buvo net skatinamas, nes tie, kurie ilgiau su ja pašnekėdavo ar užkalbindavo, už akių būdavo smerkiami, jų niekas nesuprasda-

vo. Man, tiesa, tai nerūpėjo. Po to jos daugelį metų nemačiau. Dar vėliau sužinojau, kad mirė jos motina, į kurią, beje, buvo labai panaši. Atsimenu, kartą sutikau ją mieste. Pasisveikinome, tačiau nestabtelėjome šnektelti. Tiesiog prasilenkėme, nes buvo praėję daug metų, neturėjome apie ką kalbėti, o persimesti mandagumo frazėmis nemačiau prasmės. Po to mirė mano tėvas. Ją visiškai pamiršau. Antra vertus, nesunku buvo pamiršti, nes mano gyvenime ji nieko nereiškė. O jei reiškė, tai tik tiek, kad kartais pašokdindavau. Nežinau, ar tai daug. Man atrodo, vieni niekai. Jai atrodė šiek tiek kitaip. Tai supratau sužinojęs, kai ji (nebuvau jos regėjęs penkerius metus) paskambino mano mamai ir prisipažino nužudžiusi mano tėvą. Žinoma, melavo. Paskambino naktį ir tėškė šią neva tiesą. Tai buvo tik pradžia. Ji ėmė naktimis terorizuoti mano motiną, bandė iškvosti, kur gyvenu, skundėsi, kad aplinkiniai ją nuodija, todėl ji yra nusilpusi, nes negali nieko valgyti ir t. t., ir t. t. Pagaliau šie skambučiai liovėsi. Įsivyravo ramybė. Prieš pusmetį vėl sutikau ją mieste. Nepažinau. Ji mane pažino. Puolė mušti, daužyti rėkdama visa gerkle, kad aš sugriovęs jos gyvenimą, kad kaltas dėl visko, kas jai atsitikę, kad neturiu teisės gyventi ir privalau mirti. Negaliu pasakyti, kad išsigandau. Tiesiog buvo labai nemalonu, nors ji ir nepagydoma ligonė.

Sunku atspėti, ką ji galėtų veikti šiuo momentu, kai aš švaistau laiką Paryžiuje ir kovoju su smarve ir karščiu. Galbūt uždaryta į ligoninę, galbūt vaikšto gatvėmis ir kimba prie panašių į mane, o galbūt rezga kerštо planą ir laukia, kada sugrįšiu. Net nežinau, kodėl ją prisiminiau, nes niekada man jos nei trūko, nei reikėjo. Vėl nieko nežinau.

Mano draugas G. (su juo esu išgėręs pirmąjį savo gyvenime vyno butelį) gyveno namuose, prigrūstuose iš kapi-

nių vogtų skulptūrų. Jis gyveno tarp angelų, šventųjų, marijų, nukryžiuotųjų ir Nyčės atvaizdo, pastatyto knygų lentynoje. Šalia Marijos Sopulingosios stovėjo kaktusas. Į jį G. dažnai įsidurdavo nykštį, kuris vėliau užpūliuodavo. Visada G. prisimenu su pūliuojančiu pirštu, perrištu nešvariu tvarsčiu, pro kurį šviesdavo geltonas skystis. Nesigilindavau, ko jam reikėdavo iš Marijos Sopulingosios ar kaktuso, tačiau jis su mazochistiniu atkaklumu vis neleisdavo žaizdai užgyti. Atsimenu tik tą jo pirštą, didelį nykštį, labai keistą nagą. Visa jo plaštaka buvo kažkokia keista – kaip pelekas. Draugai juokaudavo, jog ateityje G. turėtų tapti genialiu juvelyru, šalia kurio dirbinių Čelinio menas atrodys kaip nesusipratimas. Tačiau juvelyru jis nė nemanė tapti. Norėjo būti filosofu. Nyčės atvaizdas ne veltui puošė kambarį. Tačiau juo netapo. Netapo dėl paprastos priežasties – nepanoro būti marksistu. Aš jį puikiai suprantu. Vienu metu jis gyveno budistų vienuolyne Mongolijoje, tačiau neišbuvo ten nė poros mėnesių – pabėgo. Grįžęs į Europą pakeitė pažiūras ir nutarė tapti gydytoju, nes, pasak jo, gydytojas taip pat yra filosofas, tik šiek tiek naudingesnis visuomenei. Tačiau po to, kai jau tapo daktaru, jam atsisuko varžtai. Kai susitikau, jis kasdien išgerdavo po litrą nuosavo šlapimo. Dabar, sako, geria jau po du ir žada didinti dozę. Nežinau, kodėl jį prisiminiau. Galbūt tik todėl, kad kažkada norėjo tapti filosofu, šį tą išsiaiškinti, šį tą sužinoti, šį tą atskleisti. Keista, kad šią akimirką, kai aš guliu Kastanjari, jis stiprinasi šlapimu ir šiuo skysčiu maitina nepasotinamą intelektą.

Kažkada pažinotieji bėga mano mintyse kaip nesibaigiantys kino juostos kadrai. Visi siaubingai nutolę ir beveik nerealūs. Atrodo, jų niekada ir nebuvo. O gal aš ne-

sugebu jų paversti gyvais? Gal tai tik mano kaltė. Viena žinau: jų man netrūksta. Jų galėjo ir nebūti. Niekas man neįrodys, kad be jų mano gyvenimas būtų ne toks prasmingas. Niekas.

– Ką tu manai apie Sizifą? – nutraukia mano apmąstymus Danielius, grįžęs iš Sorbonos, kur turėjo susitikti su genijumi matematiku, įsiteigusiu, kad jo pažastyse išaugo po falą.

– Apie Sizifą... Manau, gerai, kad jam pavyko apgauti Tanatą.

– Niekur nebuvo rengiamos prabangios laidotuvės, nebuvo aukojamos aukos požemių karalystės dievams. Sutriko žemėje nustatyta tvarka...

– Ir elgetos sangulavo su burmistrų žmonomis, sūnūs su motinomis, broliai su broliais...

– Užteks užteks, – stabdo Danielius. – Nereikia tęsti. Tenorėjau tave pažadinti, nes jau visą pusdienį pragulėjai lovoje.

– Kaip palikai, taip ir radai. Pasaulis sukasi, – žeriu banalybę, kurių jis tiesiog negali pakęsti. – Kaip tau pasisekė?

– Man gaila jo.

– Kodėl tau jo gaila? – klausiu.

– Man gaila, o padėti negaliu.

– Tai vis dėl tų falų pažastyse?

– Ne, tai niekis. Visi studentai iš jo juokiasi, nors jis genijus.

Vis dar nesikeliu iš lovos, nes taip miela vartytis. Man atrodo, kad dabar darausi graikas. Saldi metamorfozė.

– Jis tavo draugas? – klausiu.

– Ne. Žinai, kad neturiu draugų. Ne, turiu, bet jie ne Paryžiuje. Aš tik noriu jam padėti. Noriu, bet negaliu. Bjauri būsena. Aš jos nekenčiu. Nemėgstu tokios būsenos.

– Tai tu įtikinai jį, kad tie falai jo pažastyse vis dėlto neauga? O gal auga? Tu tikrinai?

– Ne ta bėda, – liūdnai pradeda Danielius. – Problema – jo motina. Tik pamanyk, profesorius, jau per trisdešimt, o negali neatsiklausęs motinos net į kiną nueiti. Nenormalu. Kai dar buvome studentai, pakvietėme jį į kavinę, nors niekas nenorėdavo su juo prasidėti. Jis, mūsų nustebimui, sutiko.

– Ir?

– Ką ir?! Ką ir?! Nuėjo paskambinti motinai, perspėti, kad užtruks. Žodžiu, ta jo neišleido.

– Kodėl?

– Neišleido, nes jau buvo pagaminusi pietus, nes jis privaląs eiti namo pietauti, o ir šiaip – nėra reikalo jam po kavines vaikščioti. Jis buvo toks liūdnas, toks prislėgtas, toks sugniuždytas. Visi iš jo juokėsi.

– Taip. Nenormalu. Galbūt todėl jam tie falai ir auga pažastyse?

Danielius kaip niekad rimtas. Kolegos savijauta jį jaudina, todėl liaujuosi šaipęsis. Gera spręsti kitų problemas gulint lovoje.

– Jis aiškiai jau serga neuroze. Ne, greičiau visomis bjauriausiomis jos formomis, – Danielius toliau narplioja kolegos bėdas. – Baisu tai, kad jis viską supranta. Šiandien, kai susitikome, jis pasakė: „Žinau, kad tu neprivalai su manimi susitikti ir kalbėtis, tačiau pasišnekam. Nes neturiu daugiau su kuo". Aš jį užjaučiu. Užjaučiu, tačiau, po velnių, nežinau, kaip jam padėti. Nežinau.

Mano draugas širsta. Jis geras, tačiau galbūt pirmą kartą gyvenime susidūrė su beprotybe ir pasijuto beginklis.

– Galbūt tą savo motiną jis turėtų nužudyti? – metu idėją.

– Taigi myli ją. Štai kas baisiausia. Negali be jos gyventi.

Kaip ir ta be jo, nes jai jis yra vienintelis artimas žmogus pasaulyje. Jis negalėtų nieko pikta motinai padaryti, o ta jį žudo. Žudo ir nesupranta to.

– Greičiausiai jis ir masturbuojasi...

– Nežinau, – susimąsto Danielius. – Žinau tik tiek, kad jis negali atsivesti merginos į namus, nes sukeltų motinos pavydo priepuolį. Neturi vargšas kur dingti. O vargu ar atsirastų mergina, kuri norėtų su juo būti. Mano profesorius vedė, kai jam buvo apie šešiasdešimt, jai – apie trisdešimt. Tačiau jis gyveno su motina. Vargšelė ištvėrė vos pusmetį, nors mylėjo – jis buvo jos mokytojas.

– Nenormaliame pasaulyje gyvename, – sakau norėdamas paerzinti ir baigti tą nepabaigiamą temą. – Nenormaliame.

– Tu iš visko šaipaisi, – priekaištauja man Danielius. – Taip negalima.

Norėčiau atsakyti, kad nesišaipau. Tiesiog aš kitaip nemoku, nes taip pat nežinau, kaip galėtų jis padėti savo kolegai. Nežinau, kaip sau padėti. Nežinau, kaip galėčiau padėti tiems, kuriuos prieš pusvalandį prikėliau iš numirusiųjų. Nežinau. Tai nepakeliama, tačiau galbūt todėl ir esame, kad negalime jiems padėti. Galbūt tokia ir tėra mūsų paskirtis čia. Nežinau. Tiek to.

Visai nesvarbu, kur sėdi – Maskvoje, Varšuvoje ar Paryžiuje. Neturi reikšmės, kuriame iš šių miestų butų esi užsidaręs, užsibarikadavęs. Svarbiausia, kad laikas leidžiamas blogai. Kiekviena nugyventa valanda, minutė, sekundė lenktyniauja viena su kita, lyg stengtųsi įrodyti, kad gali būti dar kvailiau praleista už anksčiau buvusią. Iš pradžių tai net įdomu. Vėliau visa apsigaubia abejingumo aura, todėl nieko nesinori judinti, keisti. Viskas tinka. Paten-

kina ir nestebina net teroristai, kurie buvo įsikūrę netoliese esančiame viešbutyje. Juos su trenksmais policija ir armija prieš keletą dienų apsupo, sumušė, iššaudė, suėmė. Manęs tai nesudomino, nors visas pasaulis šiuo metu tiesiog klykia dėl kylančios fundamentalizmo bangos. Vakarų Europa deda į kelnes, o aš net nesiteikiu nulipti į apačią, ką ten nulipti, net atverti langą ir dirstelti. Toks įvykis, dėkingas aprašyti siužetas! Daugiausia, ką galiu padaryti, tai atsiversti Koraną ir pasisemti iš jo išminties. Taip, tai galiu padaryti, nes nuolat cituoti, kaip kiti cituoja Šventąjį Raštą, yra gerokai pabodę. Tad atsiverčiu Koraną...

Jeigu atmesite mano mokslus, teigia šios knygos išmintis, nereikalauju iš jūsų jokio apdovanojimo, tikiuosi jo tik iš dangaus... Išsirinkau tave iš kitų, klausyk, ką pasakysiu... Prakeikti būna tie miestai, kuriuos sunaikinau, jų gyventojai jau neprisikels... Žydai ir krikščionys skiriasi savo tikėjimu, tačiau visi sugrįš pas mane... Tu mirsi ir jie visi mirs... O teisieji! Jeigu kare prieš blogį padėsite Dievui, jis taip pat jums padės ir sustiprins jūsų darbus... Daviau tau šventą pergalę... Skaityk Koraną tiems, kurie bijo mano grasinimų...

Skaitau Koraną, keičiantį mano kraujo grupę. Mahometas veda turtingą našlę. Manęs nedomina išvados, apibendrinimai ir kilnios situacijos. Deja, karštis vis dar nepakeliamas. Sienos raudonos. Tarakonai apdujęs. Žąsų kepenų paštetas pašvinkęs. Aš nekaltas, kad esu toks, koks esu. Tai juos galima kaltinti. Jiems reikia priekaištauti. Tai jie nusidėjo: Sadas ir Hesė, Nabokovas ir Bretonas, Kazanova ir Goja, Mazochas ir Mileris, dadaistai ir siurrealistai, Grasas ir revoliucionieriai. Jie kalti dėl mano dabartinės būsenos. Jie, išsirikiavę mano sąmonėje. Jie, skatinantys ir kuždantys man, kaip elgtis, kaip galvoti. Aš tikrai

nekaltas, kad nekenčiu kultūros vertybių sargybinių, dvasingumo vaidilučių, tautiškumo gvardiečių, moralės žynių, estetikos husarų, tikėjimo kiemsargių, meilės pečkurių, labdaros kailialupių. Jei kas turi man pretenzijų, tegu kreipiasi į mirusius, nesiekusius nieko įrodyti.

Kaitra suminkština mano smegenis. Epocha jas išlydė. Man nusispjaut, kad aplink mane nieko nevyksta. Taip ir turi būti. Visa yra išgalvota. Net Anaji Nin dienoraštis nėra tikras. Žmonėms trūksta realybės, todėl jie labai greitai patiki išgalvotais dalykais. Jie nori tikėti ir tiki, kad kitą rytą pabus gyvi, ir prieštarauja, kai išgirsta, kad asilo lytis, nešiojama prie krūtinės, stabilizuoja potenciją. Tuomet jie širsta, spjaudosi, gąsdina prakeiksmais, nors kiekvienas slapta tiki, kad bus amžinas ir niekada nemirs. Net Popiežius, ir tas mano, kad jam neteks mirti. Tai fenomenalu. Nieko nevyksta – visi murkdosi šūde ir mano, kad prezervatyvas taps panacėja ir apsaugos nuo eretikų, sektantų ir satanistų. Dūstu nuo visos šios smarvės ir visai neketinu ieškoti išeities. Apsieisiu be receptų, kuriuos man siūlo taikos korpusai ir veltui dalijamos brošiūros bažnyčiose. Kiek nepamatuotai reikia savimi pasitikėti, kad drįstum pareikšti, jog pasaulį norėtum matyti tobulesnį, teisingesnį ir net gražesnį. Nuo tokių pareiškimų mane vimdo, kalkėja mano lytinės liaukos, tačiau taip yra, nes taip turi būti. Bjauriuosi, tačiau esu patenkintas, nes niekada nenorėčiau būti kaip tie, kurie pradžioje suvienija liaudį, o vėliau būna pakarti mėšlyne ant lyties, kuria jie bandė belstis į visuotinę sąmonę.

Aš nieko iš nieko nereikalauju, tačiau to paties tikiuosi ir iš aplinkinių. Noriu tik vieno – išvysti, kaip vakardienos išminčiai ir moralizuotojai nusišauna petardos šūviu į subinę dėl nuslėptų mokesčių ar kokių nors kitų suktybių.

Iš visos žmonijos man labiausiai gaila Zola Nanos. Gintaro kambario likimas manęs nejaudina; žodis iš sakyklos neįkvepia. Konstitucijų, beje, niekas neskaito. Visa tai mitas. Apmulkintieji nenori prisipažinti esą apgauti, todėl vis dar kažko nori ir reikalauja. Dadaistai nieko nereikalavo. Jie tiesiog skelbė, kad jiems nusišikt ant žmonijos. Visiems nusišikt. Visiems viskas nė motais, tačiau patogiau yra nutaisyti angeliškus veidelius ir meluoti, postringauti neva labai jaudiniesi, kad atakos metu buvo panaudotos nuodingosios dujos, iš muziejaus pavogtas paveikslas, o kino žvaigždę paliko jos mylėtas neištikimas vyras.

„Aš myliu jus", – skelbia nuo estrados stabas. „Aš dulkinu jus visus", – atitaria kitas. Visi patenkinti. Visi gauna tai, ko tikisi. Įsivyrauja pusiausvyra.

Dar kartą įsitikinu, kad balansuoju ant lyno. Negaliu eiti nei pirmyn, nei atgal. Man svarbu išsilaikyti. Matau, kad apačioje bedugnė. Negirdžiu įtikinėjančių eiti paskui juos. Negirdžiu, nors ausys ir neužkimštos. Kad išlaikyčiau pusiausvyrą, mano rankos turi būti laisvos.

Mano rankos laisvos, todėl nieko nevyksta. Mano kojos nejudrios, todėl niekur neinu. Reikia išsilaikyti, nors tai ir beprasmiška. Siaubingai beprasmiška.

Visai neblogai šiandien būtų pasimylėti su Izadora Dunkan, Anaji Nin ar Zilke. Deja, pirmoji žuvusi, antroji mirusi, o trečioji nekelia ragelio, nors jau kelios dienos iš eilės atakuoju ją.

Nesiseka man su Zilke. Fatališkai. Atrodė, kad bus paprasta, o net susisiekti su ja negaliu. Galbūt taip geriau. Geriau, nes galiu galvoti apie ją ir nebijoti realybės, galbūt paneigsiančios iliuzijas. Jos mielos. Jos audrina mano sielą.

Zilkė... Zilkė, kryžiuočių palikuonė, teutonė, kurios protėviai dovanojo pagonims tikėjimą prisikėlimu, gimtąja nuodėme, sakramentais. Jos kūno oda balta kaip Engro tapytų moterų, persišviečianti, spindinti, akinanti, gundanti ir žadanti nepaprastų malonumų nuojautą. Miela liesti pirštų galiukais jos pasmakrę, leistis pečiais, sukti ratus apie krūtis, po pilvą. Svaigu matyti jos šlaunis, delnais apimti kelius, čiuožti jos kojomis link pėdų, narstyti pirštus, maigyti juos, spausti, bučiuoti, čiulpti...

Zilkė guli nuoga man patikėtoje dvigulėje lovoje, niekada neregėjusioje tokio arkties baltumo kūno. Ji bejausmė. Rodos, iškalta iš marmuro. Ji gyva ir mirusi. Negirdžiu jos kvėpavimo, širdies plakimo, pulso tvinksėjimo. Jai visa vis tiek. Ji guli atsidavusi, pasiryžusi dovanoti man malonumų, netikinti, kad pati dar gali juos patirti. Ji neju-da. Tik guli. Tik guli.

Perbraukiu ranka jos plaukus, kuriems nereikia geriausių šampūnų. Jie purūs, todėl dar ilgai plaikstosi ir nenurimsta. Jie vieni juda ir išduoda Zilkę esant gyvą. Plaukai uždengia veidą ir aš dar kartą paliečiu juos, nes noriu išvysti ją užsimerkusią ir aklą. Jos blakstienos tiesiog siekia skruostus ir man kyla begalinis noras išrauti jas. Atsargiai timpteliu, tačiau ji net nevirpteli. Mano pirštuose lieka keli plaukeliai, kuriuos kišu į burną, kramtau, vilgau seilėmis. Bučiuoju jos paakius, ant odos lieka blakstienų dalelės. Atsiveria poros, susiurbia ir pasiglemžia tas daleles. Dabar blakstienų siūleliai jos paakiuose virsta inkliuzais. Galėčiau vien šiuo vaizdu mėgautis, tačiau mano rankos nerimsta. Jaučiu, kaip virpa pirštai, kaip jie smailėja. Rodos, tuoj sąnariai neišlaikys, nes pirštai tiesiasi prie jos ausų, nori visi ten sulįsti ir prasmegti. Liečiu Zilkės ausų kriaukles, studijuoju, lyg ketinčiau rašyti mokslinį darbą. Ji vis

dar statiška, neišsiduoda – patinka jai tai ar ne. Man visai nesvarbu. Žaidžiu jos kūnu. Kiekviena dalis man teikia begalinį džiaugsmą, atradimo svaigulį. Užspaudžiu jos tobulos nosies šnerves. Ji nekvėpuoja, o man visai nenuostabu, kad jai nereikia deguonies. Marmurui nereikia deguonies. Jam tai lėta mirtis. Zilkės veide nesuvirpa nė raumenėlis. Ji lyg su kauke. Man patinka kaukė. Nesiruošiu jos nuplėšti. Rodos, net jei skustuvu brauksiu per jos skruostą, lūpas, akis, ji nesujudėtų ir neišsiduotų, kad dar gyva. Apžioju nosį ir iš visų plaučių bandau siurbti iš jos kūno orą. Mano plaučiai pilni. Tuoj tuoj plyš. Aš vis dar siurbiu tikėdamasis, kad priversiu ją atsimerkti ir pažvelgti į mane. Nebegaliu daugiau. Dūstu nuo oro. Turėčiau netrukus mirti. Paleidžiu nosį. Suvokiu, kad stoviu keturpėsčias, tapau šunimi, hiena, šakalu. Maigau jos kaklą rankomis. Kramtau smakrą palikdamas iltinių dantų žymes. Negaliu atsistebėti, kad jai nereikia oro. Galbūt aš jį atstoju... Mano nagai įsminga į jos pečius, visai neseniai laikiusius siauras petnešėles. Jaučiu, kad laikau kažką panašaus į obuolius, kuriuos netrukus nuskinsiu. Ji nesipriešina. Ji turbūt šventoji, mokanti skausmą paversti malonumu, o džiaugsmą – kančia. Spaudžiu jos pečius iš visų jėgų ir matau, kaip mėlstu. Tuoj būsiu panašus į dangų, kuriame suspindo Dovydo žvaigždė. Nenoriu to, tačiau vis spaudžiu. Akimirką man pasirodo, kad guliu su lėle, tobulai prišildyta ir pripūsta. Netiesa. Ši mintis dingsta, kai išvystu jos paakiuose vis dar judančius mano paliktus blakstienų inkliuzus. Kai jau beveik atplėšiu nuo jos obuolius, mane apleidžia jėgos. Pirštai atsitiesia ir sustingsta. Dabar mano delnai atversti, lyg norėčiau visam pasauliui parodyti atsivėrusias juose stigmas. Stigmų nėra, nors delnų vidury kažkas tvinkčioja lyg norėdamas išsiveržti. Šis tvinksė-

jimas mane jaudina. Įsivaizduoju, kad delnai netrukus plyš ir iš jų išsiverš dar nežinomos žuvys, driežai, paukščiai. It laiminantis Kristus išskėstomis rankomis lenkiuosi prie jos. Bučiuoju kaktą, akis, skruostus. Paliečiu ledines lūpas. Jos prasiveria. Įsisiurbiu į jas, tačiau mane sustabdo jos akmeninis liežuvis – šaltesnis už absoliutų šaltį žemėje. Jis smogia man į dantis. Kerta it kūjis. Pajuntu burnoje dantų nuolaužas. Jų pilna mano burna. Tačiau nepaleidžiu jos lūpų. Paskubomis ryju dantų skeveldras ir vis ją bučiuoju, kaip, manau, derėtų. Jos akmeninis liežuvis visas mano burnoje, užpildęs ertmę, nesiruošiantis trauktis. Jo šaltis paralyžiuoja visą kūną. Jis prilimpa prie mano gomurio. Aš noriu atšlyti, tačiau nesugebu. Ji prikaustė mane prie savęs. Vis bandau ir bandau atsiplėšti susitaikęs su mintimi, kad teks jai paaukoti visą burną. Kažką nerišliai mykiu, tačiau šaltis manęs nepaleidžia. Jis kibus. Dabar jaučiuosi taip, lyg į mano burną būtų įkaltas ledinis stulpas, pervėręs visą kūną, įsmigęs į žemę ir su ja mane sujungęs. Bandau delnais remtis į jos pečius, kad galėčiau atsispirti ir išsilaisvinti iš šio žudančio bučinio gniaužtų. Staiga mane paleidžia. Lyg nieko nebūtų buvę: dantys sveiki, saldu, gera.

Zilkė guli kaip gulėjusi. Įsisiurbiu žvilgsniu į ją, negaliu patikėti, kad ką tik ji buvo prikausčiusi mane prie savęs lediniais saitais. Ji tokia pat kaip ir buvo. Rami, užsimerkusi, susičiaupusi, nejudanti, nekvėpuojanti, tačiau gyvenanti. Prigulu šalia. Uždedu ranką ant pilvo. Delnas paklūsta jo formai, todėl išsilenkia it matrica, iš kurios vėliau bus galima lieti daug daug formų, priminsiančių man, kas atsitiko ar galėjo atsitikti su Zilke.

Zilkės ranka liečia manąją. Tose vietose, kur jos susiglaudžia, rodos, kirminai gilyn rausia urvus pro mano kau-

lus. Pakeliu jos ranką, tačiau neišlaikau. Ji nusvyra ir krenta nejudri, lyg būtų ne žmogaus, o dirbtinio gyvio. Taip guli mūsų rankos viena greta kitos. Manoji netekusi vilties prikelti. Jos pasmerkta atsiduoti tai, kuri turi jėgų ją paversti gyva ir kenčiančia.

Guliu visu kūnu prispaudęs jos kūną ir nejudu. Mano kojų pirštai liečia josios. Jos marmuriniai krūtų speneliai įsispaudžia į manųjų duobes. Mano plaštakos guli ant jos plaštakų. Mano smakras remiasi į jos smakrą. Mano pilvas glaudžiasi prie jos įsčių. Jos lytis saugo manąją. Mes taip gulime ir nejudame. Suvokiu, kad ji nieko nejaučia. Aš taip pat, nors taip gulėčiau ir gulėčiau ant jos. Nežinau, ar ji norėtų gulėti ant manęs. Lygiai taip pat. Taip, kad jos pirštai liestų manuosius, krūtų duobutės priglaustų spenelius, delnų plaštakos būtų ant plaštakų, smakras remtųsi į smakrą, pilvas glaustųsi prie mano, lytis būtų saugoma manojoje. Labai norėčiau jos to paklausti, tačiau žinau, kad ji neatsakys, nesiteiks prabilti net menkiausiu garsu, galinčiu man įžiebti viltį, jog yra prasmė virsti vienas kitu. Nieko neklausiu, nieko nesakau. Tiesiog guliu, ir tiek. Širdis, rodos, išsiverš iš krūtinės, iš ausų plūstels kraujas, venos sutrūkinės, oda suaižės iš skausmo.

Nieko nevyksta. Nieko.

Nepajuntu, kaip ji sujuda. Nepajuntu, kaip ji pasimuisto. Nepajuntu, kaip ji išlaisvina savuosius delnus iš manųjų slėgio. Nieko nepajuntu. Tiesiog patiriu, kaip nurieda ant grindų ką tik jos nagų išskobtos mano akys. Išgirstu, kaip jos atsimuša į grindis ir pasišokinėdamos nurieda į pakampę. Tą aš dar spėju išgirsti. Spėju, nes netrukus jos liežuvis įsibrauna į vieną, kitą mano ausį ir praduria it nekaltybės plėvę būgnelius. Nieko nebegirdžiu. Nieko nebematau. Tik žinau, kad aštriais it skustuvas dantimis ji

nukanda man nosį. Žinau, kad kramto ją. Žinau, kad praryja, nes jos judantis žandikaulis liečia tai vieną, tai kitą mano veido dalį.

Svilinantis karštis. Nepatirtas, dar niekada neišgyventas. Jis apima visą mano kūną, kuriame tvinksi paskutinės man likusios juslės. Tik jos dar man priklauso. Guliu aukštielninkas. Zilkės dantų pjūklai rėžia per kaklą, maumenėlį. Ji pjausto mane ir dalija.

Nuo kūno atsiskiria galva. Negedžiu, nes ji man nereikalinga. Aistrai nereikalinga galva, nes be lūpų, akių, ausų galima bučiuoti, myluoti ir mylėti kitas kūno vietas. Jų dar turiu. Paliečiu šalia lovos nukritusią galvą. Ji jau atšalo. Noriu degti, perdegti, todėl jos vėsa nieko nereiškia. Noriu liesti tai, iš ko sklinda karštis. Deja, neturiu jėgų. Tegaliu gulėti. Nejudėdamas.

Zilkė raižo mane dantų skustuvais. Šiltas lipnus skystis teka mano kūnu. Nežinau, ar jis man dar priklauso. Nesvarbu. Zilkė užkemša krūtim mano kaklo arteriją. Kraujas nustoja tekėjęs. Jis kreši paversdamas Zilkės krūtį mano kūno neatsiejama dalimi, sujungdamas ją su manim.

Jos rankos maigo mano krūtinę, kuri kilnojasi it norėdama sprogti. Pirštai apčiuopia raumenis, nagai juos bando draskyti. Aš jau be krūtinės. Dabar ji turėtų regėti plikus šonkaulius. Taip ir yra. Ji lupa vieną po kito mano kaulus. Ji naikina mano kūną. Naikina ir bučiuoja, liežuviu seilėja kiekvieną dalelę. Skausmas pinasi su malonumu. Noriu netekti viso savęs, kad vis patirčiau ir patirčiau jos švelnumą, dovanojamą man už dyką. Kaulų mažėja. Apgailestauju, kad žmogaus kūnas toks menkas, toks seklus ir baigtinis.

Zilkė čiulpia pilvo raumenis. Čiulpia ir ryja. Ji nepasotinama. Noriu rankomis apvyti jos kūną. Noriu spausti ją

savo glėbyje, kad ji dar daugiau pasinertų į mane. Noriu, kad mano rankos būtų stiprios. Deja. Deja. Jos jau atskirtos nuo kūno. Jos atskirtos nuo to, ko jau seniausiai nebėra. Aš gailiuosi, kad neturiu rankų. Gailiuosi, kad negaliu jai padėti. Gailiuosi, kad esu toks bejėgis – atsidavęs, laukiantis ir tikintis, kad jai užteks jėgų sunaikinti mane. Nenoriu tikėti, kad jos jėgos silpsta. Nenoriu žinoti, kad jai neužteks aistros. Nenoriu.

Zilkę jaučia kiekviena mano likusi ląstelė. Su kiekviena prarastąja šis jausmas tik stiprėja, nes pereina į likusias. Jaučiu ją ir man nereikia proto, galvos, išminties, intelekto, tikėjimo, atgailos, nuodėmių atleidimo, pranašysčių, kosmoso, Marso, Saturno, Veneros, menhyrų, alžyrietiško vyno, pašnekesių, išsilavinimo, bibliotekų, artimųjų, priešų, kryžiaus, žvakių, spalvų, svastikų, smilkalų, šūkių, baroko, muzikos ir daug ko. Vyksta stebuklas. Paslaptis, kurios neįmanoma išreikšti, atsiveria.

Ji bučiuoja mano kepenis, inkstus, žarnas. Bučiuoja ir naikina. Suprantu, kad tuomet, kai manęs jau neliks, tarpsiu joje, o tai didžiausia palaima, kokios tik galiu tikėtis šioje žemėje. Mano torso neliko. Jo niekada ir nebuvo. Kaip ir galvos ant pečių.

Mano kojos iškeltos į viršų. Pirštai, pėdos leidžiasi jos burna ir sulenda į įsčias. Tai, kas iš manęs telikę, slenka į jos kūną. Slenka ir patiria, kad čia saugu, gera, miela, jauku. Zilkė, įleidusi nagus į mano šlaunis, žiaumoja ir laižo, bučiuoja ir kandžioja. Lieka vos kelios ląstelės. Jos paskutinės, tačiau jose kaupiasi ir lieka visa mano esmė, prasmė, paskirtis.

Paskutinė mano kūno, sielos ir dvasios dalelė. Ji miršta. Ji jau mirusi. Negyva.

Neapsakomas lengvumas. Tik tiek. Daugiau nereikia

žodžių. Nieko nereikia. Tik tai verta išgyventi. Visa kita niekai.

Zilke, stebukladare iš Prūsijos. Zilke, šventoji iš Miuncheno. Zilke, pavertusi mane tuo, kuo kažkada buvau, kuo norėjau būti, kuo geidžiau tapti. Zilke, sugrąžinusi mane į pirmapradę būseną. Zilke, netarusi nė žodžio. Zilke, šaltoji ir karštoji. Zilke, marmurine deive. Zilke, rojau pragare. Zilke...

Noriu, Zilke, tau paskambinti. Noriu išgirsti tavo balsą, noriu tau tarti porą žodžių, noriu padėkoti, noriu paaiškinti, kad esu dėkingas nesutikęs tavęs. Viską tau noriu pasakyti. Noriu pasakyti net tai, ko nežinau ir niekad nesužinosiu. Noriu, kad tu žinotum, jog niekada manęs nei sutiksi, nei pažinsi, nei žinosi. Geidžiu tave apipilti nesąmonių ir beprasmybių srautu, kuriame bus tai, ką mes galėjome patirti drauge, tačiau nebuvo lemta. Noriu, kad tu pažintum beprotį ir pasibaisėtum. Noriu, kad įsimylėtum ir pamestum. Aš nežinau, ko noriu iš tavęs... Tikrai nežinau ir žinoti nenoriu. Nenoriu.

– Norėčiau kalbėti su Zilke, – susukęs iš atminties jos telefono numerį sakau atsiliepusiam.

– Su kuo? – perklausia nepatenkintas balsas.

– Su Zilke! – rėkiu.

– Kuo kuo?

– Su Zilke! Su Zilke! Aš noriu su ja kalbėti. Noriu kalbėti su Zilke.

– Labai gaila, tačiau ji išvyko į Meksiką, – pasako kažkoks beširdis ir padeda ragelį.

Girdžiu tik telefono pypsėjimą...

Karštis slūgsta. Nuotaika prasta. Dangus apsiniaukęs. Daugybė priežasčių sukėlė šiuos pokyčius, tačiau nesigi-

linu į jas. Mano būsena pasibaisėtina. Jaučiuosi taip, lyg būčiau apdergtas visų pasaulio žinduolių ir šaltakraujų.

– Tu dar nesusiruošęs, – stebisi manimi Danielius.

Jis krauna į kuprinę maistą, gėrimus, lovatieses ir dar nežinia ką, nes šiandien vykstame į Sen Žermeną. Man pažadėtas miškas, nors jo aš mažiausiai dabar geidžiu.

– Bus labai puiku. Miškas gražus. Miške gera. Miške nuostabu. Miške galima atsipalaiduoti, – žeria man teigiamas žalumos savybes.

Viso to aiškinti nereikia. Mano nuotaika prasta. Negaliu sau atleisti, kad vakar buvau apgautas analfabeto. Mane siutina ne pati apgavystė, o tai, kad mane apgavo net nemokantis taisyklingai rašyti. Jis įsibrovė į mano butą, o aš, kvailys, įleidau. Tai buvo lemtinga klaida. Jam to tik ir tereikėjo. Įėjęs susirado skylę lubose, įkišo į ją pagalį, ir viskas. Pažiro suodžiai, o vėliau jis man išrašė penkių šimtų frankų sąskaitą. Pinigų neturėjau. Tada jis mane pagąsdino, kad iškvies policiją. Su ja aš mažiausiai noriu turėti reikalų, nes jau seniai baigėsi viza. Jis rėkė, šaukė, reikalavo užmokesčio, ir aš palūžau. Kvailys. Paskutinis idiotas. Maldavau, kad palauktų, kol nubėgsiu į banką ir išsikeisiu pinigus. Įkalbinėjau. Galop jis nusileido. Sutiko, taip sakant. Bankas buvo uždarytas. Daužiau duris, kad mane įleistų. Įleido. Iškeičiau pinigus. Atbėgau namo. Jis juos paėmė ir išrašė kitą sąskaitą, kurios viršuje puikavosi firmos pavadinimas: „Česnakas". Žinoma, tai buvo aferistas. Danielius vėliau iš manęs gardžiai juokėsi. Man linksma nebuvo. Pinigų negaila. Tik pikta, kad mane, tą, kuris cituoja Nyčę, viską žino apie Vidurio Europos renesansą, susirašinėja su šviesiausiais epochos žmonėmis, apgavo tatuiruotas aferistas. Negalėjau patikėti. Pirmą kartą pasijutau provincialas, kurį apgauti gali bet kas. Šlykštu.

Ne, ne apgauti šlykštu, bet provincialu pasijusti šlykštu. Štai kas skaudžiausia. Skaudu tai suvokti. Mano nuotaika bjauri.

Kai pagalvoju, kas manęs laukia miške, savijauta tampa dar prastesnė. Vykau į Paryžių ne po miškus vaikščioti, ne grynu oru kvėpuoti. Tam puikiausiai gali tikti Šveicarija – Hesės kalėjimas. Man visai netrūksta to Sen Žermeno miško, kuriame, pasak Danieliaus, pamiršiu mieste patirtą skriaudą.

– Mums jau laikas eiti, – sako Danielius.

Šiandien jis nori būti labai punktualus, o aš atvirkščiai.

– Reikia turėti šiek tiek pavėlavimo, – atsakau pavartodamas jo konstrukciją.

– Ne, šiandien pavėlavimo nereikia turėti, jie lauks.

Tie „jie", tai Secilė, Žanas ir jo draugė. Apie pastarąją žinau tik tiek, kad nėščia ir palikta draugo. Tėvai jos labai religingi, o padaryti abortą ji nesiryžta. Žodžiu, kol kas slepia pilvą, ir tiek. Žanas naudojasi palankiomis aplinkybėmis, todėl kaip tikras patinas mėgaujasi ja nejausdamas atsakomybės už pasekmes, kurių, žinoma, ir būti negali. Jis jau pats porą savaičių neatstoja nuo šios meilės aukos. Danielius pyksta. Jis nepatenkintas, nes mato, kad praranda brangų draugą. Tarp Žano ir Danieliaus atsirado šiokia tokia įtampa. Danielius negali atleisti išdavystės, todėl po kiekvieno telefoninio pokalbio trenkia ragelį tardamas „šūdas". Šiandien jis nori pataisyti pašlijusius santykius, todėl ir pakvietė Žaną į mišką. Deja, nusivylė, kai sužinojo, kad šis vyks su drauge. Tada tepasakė „pochui man". Tai paglostė mano savimeilę, nes aš išmokiau jį šio žodžių derinio.

Tačiau Danielius skuba. Jis vis dar tiki, kad nėra taip blogai, kaip atrodo. Įtariu, kad jame rusena viltis miške

susigrąžinti draugą. Man lemta būti šio galbūt įvyksiančio susitaikymo liudytoju. Secilės funkcija man dar neaiški, tačiau galbūt ir jai skirtas antraeilės liudytojos vaidmuo.

– Mums reikėtų pasiimti skėtį, – sakau žvelgdamas pro kambario langą.

Pirmą kartą regiu Paryžiuje apniukusį dangų.

– Ne. Lietaus nebus.

– Tu taip manai?

– Įsitikinęs.

Neturiu jėgų prieštarauti, nes man, dabar jau pasak Danieliaus, „pochui". Jis prikrovė pilną kuprinę gėrybių, kurią vos pakelia nuo grindų. Kai užsideda ją ant pečių, sakau:

– Tu išvažiuoji, Danieliau?

– Niekur aš neišvažiuoju, – meta man piktokai.

Į Pakistaną jis išskris po poros dienų. Nelaukiu šios akimirkos, nes suvokiu, kad su bičiulio išvykimu prarasiu kažką svarbaus. Negaliu apibrėžti, ką prarasiu, tačiau intuityviai jaučiu, kad geriau man nebus. Galėtų jis ir nevažiuoti. Vis peršu jam tą mintį, tačiau jis atsako, kad kelionė buvo planuota jau prieš metus. Tiek to. Iškęsiu. Nedramatizuosiu įvykių.

Važiuojame metro į Monparnaso stotį. Visą kelią tylime. Tylime lyg prieš audrą. Kartais aš jam nusišypsau. Kartais jis man. Žodžių nereikia. Juos verta tausoti išpažintims. Regiu, kad ir mano draugo nuotaika ne iš geriausių. Jo veidas pilkas.

– Tau neskauda širdies? – pertraukiu tylą.

– Viskas gerai.

Gero mažai. Manęs neapgausi. Baiminuosi, kad dėl didelio jaudulio jo neištiktų širdies smūgis.

– Ar tikrai gerai jautiesi? – dar kartą teiraujuosi.

– Gerai gerai.

Nekankinu daugiau. Išlipame Monparnaso stotyje. Leidžiamės į priemiestinių traukinių liniją.

Vėluojame. Perone jau laukia Žanas ir nelabai išvaizdi žmogysta. Atkreipiu dėmesį tik į jos didžiules krūtis, kurios kompensuoja kitus išorės trūkumus. Krūtys monumentalios. Jos siekia pilvą. Suprantu, kas Žaną prie jos taip traukia. Danieliaus vietoje ant jo taip neširsčiau.

– Adelė, – prisistato ji ir atkiša skruostus.

Bučiuoju ją, o jausmas – lyg liesčiausi prie tešlos. Veidas nėra gražiausioji Adelės dalis.

Danielius ją pažįsta iš anksčiau. Matau, kaip prisiversdamas jis taip pat pabučiuoja. Pasisveikinimo mielu nepavadinsi. Tačiau Danielius kol kas labai stojiškai laikosi. Žanas šypsosi kvaila šypsena. Jo akys markstosi kaip ir anksčiau. Nusuku žvilgsnį, kad ir pats nepradėčiau panašiai markstytis. Tai turbūt užkrečiama, nes pajuntu, kad esu užmerkęs vieną akį. Greitai atsimerkiu, kad Žanas nepamatytų ir nepasijustų įžeistas.

Secilės vis dar nėra. Naudojuosi proga ir imu studijuoti Adelės nėštumo požymius. Žinoma, su tokiomis krūtimis ji ir būdama paskutiniame mėnesyje galės slėpti nuo gimdytojų nuodėmę. Niekaip nesuprantu, prieš kiek mėnesių ji prasmingai pasidulkino. Prieš penkis? Keturis? Nežinau. Man tai didelė problema. Labai noriu įminti šią mįslę.

Danielius nesikalba su Žanu. Aš nesikalbu su Adele. Adelė nesikalba nė su vienu, nors jos ranka ir Žano delne. Šie storuliai būtų gera pora. Jie tinka vienas kitam. Danielius Žanui per plonas. Tą reikės jam pasakyti. Jis, žinoma, nebus patenkintas.

Secilė „turi nemenką pavėlavimą". Traukiniai į Sen Žermeną važiuoja vienas po kito.

– Laukiame dar dešimt minučių ir važiuojame, – skelbia verdiktą nerimstantis Danielius, kuriam, matyt, stovėti greta laimingosios angelų poros viena kančia.

– Ar mes skubame? – perklausiu bičiulio, neatitraukdamas akių nuo Adelės krūtų, kurios vis pučiasi ir, atrodo, tuoj sprogs.

– Kur tai matyta! Ji vėluoja valandą! – piktinasi Danielius, tačiau nepasitenkinimas lieka be atgarsio.

Žanas maigo Adelės delną. Danielius prakaituoja. Aš užsirūkau trečią cigaretę.

Kai traukinys jau turi išvažiuoti, išvystame peronu lekiančią Secilę. Ji uždususi, todėl parklumpa. Pargriuvusi ant žemės moteris man nekelia simpatijų. Secilė keliasi ir vėl bėga. Danielius kūnu blokuoja traukinio duris. Secilė sutrikusi, nes ji dar nemato mūsų. Moju jai ranka. Nemato. Nemato! Sustoja. Pagaliau išvysta mane. Vėl bėga. Nepargriūna. Suspėja. Ačiū Dievui, suspėja.

Vagone Žanas ir Adelė nulenda į tolimiausią kampą. Danielius sėdi vienišas ir nostalgiškai žvelgia pro langą. Sėdžiu greta lekuojančios Secilės, kuri kol kas dar negali kalbėti. Gaila matant, kaip spazmuoja ir trūkčioja jos smulkus kūnelis, kupinas meilės išdavikui saksofonistui. Pagaliau ji atgauna žadą:

– Tai Adelei, – pradeda ji be užuolankų, – vos septyniolika. Gal ir klystu, gal aštuoniolika. Šiaip ar taip, ji yra labai jauna. O tam, kuris jai užtaisė vaiką, penkiolika ar šešiolika. Tiksliai neatsimenu. Dabar ji nežino, ką daryti. Nori susigadinti gyvenimą. Sakiau jai, kad pasidarytų abortą. Dvejojo. Jau visą pusmetį dvejoja. O dabar tai jau ir vėlu. Ji susirado Žaną, o tas kvailys mano, kad vaikas jo. Aiškinau Žanui,

nes jis mano draugas, kad neprasidėtų su ja. Tačiau jis, atrodo, įsimylėjo. Tu gi žinai, jo niekas niekada nemylėjo. Jis bjaurus, neturi draugų. Jis melagis, klastūnas, apgavikas, pavyduolis. Jam tai pirma ir paskutinė proga. Tačiau kodėl ji?! Negražių moterų pilna. Jis galėjo ir neapvaisintą susirasti. Sakiau jam, tačiau nepaklausė. Na, jo reikalas. Kita vertus, mes draugai, turime vienas kitam padėti...

Secilės klausa šiek tiek sutrikusi, todėl ji labai jau garsiai pasakoja. Matau, kad greta sėdintys susidomi Adelės ir Žano gyvenimo peripetijomis. Netoliese sėdinti vienuolė raukosi. Juodukė atlaidžiai šypsosi. Keli vaikinai kraipo galvas. Iš jų žvilgsnių matyti, kad su panašiais rūpesčiais jiems taip pat teko susidurti.

– ...O tas šešiolikinis, – toliau trata Secilė, – nė nenori apie ją girdėti. Aiškina, kad ne vienas buvo. Sako, kad prieš jį ir šalia jo ji turėjo dar keletą. O ką dabar įrodysi?! Žinoma, jis negarbingai pasielgė. Galėjo vesti. Tačiau pabėgo. Atrodo, į kolonijas. Iš kažko apie tai girdėjau. O dabar ją vesti turės Žanas. Tačiau jis ne toks kvailas, kaip atrodo. Kam jam jos reikia?! Puikiai be jos gali išsiversti. Aš jam sakiau. Aš jam kartojau, tačiau jis, atrodo, apkurto. Ji man nepatinka, nors ir gaila. Gaila kaip moters. Ji ne tokia ir jauna. Ji, be jokios abejonės, galėjo priversti jį užsimauti prezervatyvą. Nesuprantu. Tokiais jaunais juk niekada negalima pasitikėti. Jie užlipa ir iškart nuleidžia. Žinau. Tada ir atsitinka nelaimės. Jos tėvai dar nieko nežino. O kai sužinos... Man gaila jos. Todėl ir sakiau, kad jai vertėjo pasidaryti tą abortą. Juk labai paprasta. Mano visos draugės po tris kartus pasidarė, ir nieko. Kažkokie prietarai. Kažkokie viduramžiai. Kam komplikuoti sau gyvenimą, jei galima viską išspręsti paprastu būdu. Žinoma, ji jauna. Tačiau kai bus vyresnė, bus per vėlu ką nors keisti. Nie-

kas nenori paklausyti mano patarimo. Niekas. Aš juk vien gero linkiu. Man gaila ir jos, ir Žano, ir to vaiko, kuris bus niekam nereikalingas. Jie to nenori suprasti. Kam daryti vaiką, jei jo niekam nereikia. Tai nusikaltimas.

Ji vis nenutyla, o nauji įlipantys keleiviai neatsispiria ir su didėjančiu susidomėjimu pasineria į Adelės ir Žano santykių istoriją. Laimė, važiuoti reikia ne taip jau toli. Nė neketinu užčiaupti Secilei burnos. Tegu tarška. Ji įsismagina ir dabar tiesiog rėkia. Jai nė motais, kad jos žodžius girdi Danielius, girdi Žanas ir Adelė, kurie tarpusavyje nesišneka.

Išlipame su nešuliais Sen Žermeno stotyje. Paimu iš Adelės ryšulį ir užsimetu ant peties. Žanas eina tuščiomis rankomis. Jis dainuoja bretonų liaudies dainelę, papuošdamas ją švilpimu. Neprastai jam tai pavyksta. Klausą jis vis dar turi.

Užsukame į bažnyčią, nes lauke lyja.

– Tai netikras lietus, – aiškina Danielius. – Į jį nereikia kreipti dėmesio.

Bažnyčioje Žanas ir Secilė užtraukia viduramžių giesmę. Akustika gera, todėl jie pasijunta esą geri dainininkai. Atsistoję buvusio altoriaus vietoje traukia vieną giesmę po kitos. Danielius studijuoja antkapių plokščių įrašus, rašytus senąja prancūzų kalba. Adelė klausosi dainavimo, o aš nežinau, kur dėtis. Giedotojai taip įsijaučia, kad nė nesirengia baigti. Aš vis dar nesuprantu, ko mes beldėmės į Sen Žermeną. Giesmių paklausyti? Susinervinu. Dar labiau susinervinu, kai prisimenu mane apgavusį analfabetą.

– Gal eime iš tos bažnyčios, – siūlau Danieliui, kuriam, matau, visa, kas vyksta, visai „pochui".

– Tau čia nepatinka? – nustebęs klausia manęs.

Nieko neatsakau. Žinoma, man patinka. Tačiau bažnyčioje tūnome jau gerą pusvalandį. Galėčiau ir valandą, kaip ne kartą esu buvęs mišiose. Tačiau čia tik koplyčia, kurioje, be kelių antkapinių plokščių, daugiau nieko nėra.

Giedotojai, išgiedoję visą savo repertuarą, nurimsta. Išeiname į lauką. Nelyja, nors dangus niaukstosi pranašaudamas ne tik lietų, bet ir audrą. Mano kompanionai nori įrodyti, kad yra priešingai. Visi lyg susitarę aiškina, kad lietaus nebus ir mes puikiai praleisime dieną miške ant žolės.

Vis lendame gilyn ir gilyn į mišką. Nesuprantu, ko einame jau valandą. Nieko nesuprantu. Pirma mūsų žygiuoja Cecilė. Aš einu su Danielium, o Žanas ir Adelė vis atsilieka. Kartais jie pameta mus, todėl vis šūkauja.

– Ar dar ilgai eisime? – teiraujuosi Danieliaus.

– Turime surasti žolės.

Žole šiame miške net nekvepia. Tokiuose miškuose, kurie, tiesą sakant, tėra brūzgynai, niekada nerasi žolės. Nors ir miestietis, tačiau tiek žinau.

– Danieliau, čia nebus žolės. Ir tuojau lis.

Jis negirdi manęs. Cecilė ryžtingai veržiasi į miško gilumą. Ji braunasi pro krūmus, skirdama mums taką. Jos ryžtas surasti žolę mane tiesiog siutina. Man netrūksta žolės ir netrūksta to miško, į kurį atitempė kitų įgeidis.

To ir reikėjo tikėtis – Cecilė pasiklydo. Ji jau nežino, kur eiti. Aš patenkintas, kad ji sutrikusi.

– Galim ir čia sėsti, – siūlau visiems, kai bando nustatyti, kur yra šiaurė, o kur – pietūs.

– Ne ne, mes turime rasti žolės, – pareiškia vedlė ir pamoja, į kurią pusę privalome sekti paskui ją.

Vėl einame. Man ši iškyla apkarsta. Tempiu Adelės nešulį, o ji su Žanu vis patraukia ir patraukia į krūmus. Kažkaip greitai jie ten apsisuka. Kaip triušiai.

Ima lyti. Jaučiu mazochistinį pasitenkinimą, kai pasitvirtina mano žodžiai. Pasiveju Secilę ir bandau įrodyti, kad pats laikas sustoti. Nesvarbu kur. Tai neturi reikšmės, nes tuoj peršlapsime. O geriausia, jei grįžtume atgal ir važiuotume į Paryžių.

Ji, pasirodo, buka ir užsispyrusi. Kiti – buki ir paklusnūs. Stipriai lyja.

– Štai čia, – triumfuodama rodo molingą žemę, kurioje, atrodo, net tropiniais laikais neaugo žolė. – Čia apsistosime.

Po valandos kelio į miško gilumą mes įsitaisome ten, kur galėjome būti ir nepadėję tiek pastangų. Tyliu, nes miškas, Secilė, vaisius Adelės pilve, Žano išverstos akys ir visa kita man atėmė kalbą.

Tiesiame paklotą, traukiame maistą. Lyja. Įsitaisau ant žemės, pakišęs po užpakaliu polietileninį maišelį. Siaubingai nepatogu. Akimirksniu man sutraukia visus raumenis. Atsistoju. Stovėdamas žiaumoju sumuštinį, kurį valgyti būtų galima ir komfortiškesnėje aplinkoje. Likusieji taip pat valgo. Lyja. Reikėtų skubėti, tačiau visi apsimeta, kad šviečia saulė, želia žolė ir mes esame piemenėliai, patiriantys didžiausią iš didžiausių gyvenimo malonumų.

Mano rankos nešvarios, taukuotos. Valgau vištą, užgeriu alumi, išriebaluoju butelį. Servetėlių nėra – Adelė jas pamiršo. Šlykštu. Nieko taip nekenčiu, kaip taukuotų pirštų. Kenčiu. Drėgna. Įsitaisau ant kelmo, nutolusio nuo kompanijos dvidešimčia metrų. Visi mane smerkia, o man nė motais. Negaliu sėdėti ant žemės. Negaliu! Ne kartą tai sakiau Danieliui, tačiau jis pamiršo.

Sėdžiu ant kelmo taukuotomis rankomis ir galvoju: koks velnias mane čia nešė? Lietus stiprėja. Mano marškiniai beveik jau permirko – nuo prakaito ir lietaus. Blogiau ir būti negali. O dar tos riebaluotos rankos! Dar tas nepato-

gus kelmas, besibaudžiantis visas sulįsti į užpakalį! Juntu, kad neišlaikysiu. Temsta akyse. Nieko šią akimirką taip nekenčiu, kaip Sen Žermeno miško. Iškirsčiau tuos brūzgynus ir išasfaltuočiau, išbetonuočiau, pristatyčiau suolų, pristeigčiau kavinių, viešnamių, lošimo namų, suomiškų pirčių, kino teatrų.

– Gal nori pamėtyti lėkštę?! – šaukia man Žanas.

Nors esu prisiekęs niekada nežaisti judriųjų žaidimų, tačiau neturiu kur dėtis. Mėtyti lėkštę vis geriau nei riebaluotomis rankomis sėdėti ant kelmo ir kęsti šlykščią drėgmę ant kūno.

Lėkštė man nepaklūsta. Vis lekia ne ten, kur reikia. Žanas ją kilnoja iš įvairių vietų. Man gaila jo. Norėtų pažaisti, o dabar tik asistuoja man. Mano judesiai siaubingai negrakštūs. Kažkada iš tokių juokdavausi. Komiškai atrodau. Nesvarbu. Svarbu, kad nereikia sėdėti ant kelmo su vištos kulšimi rankose.

Žanas man meta lėkštę. Bandau pagauti, tačiau griūnu aukštielninkas ant nugaros. Paspaudžiu ranką. Siaubingas skausmas. Neturiu jėgų atsikelti. Atrodo, kad susilaužiau.

Sėdžiu ant kelmo, neišsiduodu, kas atsitiko, ir regiu, kaip ranka tinsta. Ji karšta, tvinkčioja. Jau laikas būtų rėkti iš skausmo. Tyliai aimanuoju. Kaip ir dera tokiais atvejais, leidžiu neartikuliuotus garsus. Vis stipresnius. Niekam nerūpi. Jie sėdi ant žemės ir vis dar jaučiasi alkani.

– Tau kažkas atsitiko? – klausia priėjęs Danielius.

Parodau ranką.

– O lia lia... – uždainuoja jis, tačiau per daug nenustemba. – Tai bent. O lia lia...

Velku savo ranką į Sen Žermeno geležinkelio stotį ir prisiekiu niekada, niekada (!) daugiau gyvenime atvykęs į Paryžių neieškoti gamtos. Niekada!

– Šauniai pabuvome, – sako man Danielius, dėdamas kompresą ant rankos, kai mes jau sėdime namie. – Eisime į ligoninę. Tau, atrodo, lūžo kaulas.

Bandau išskleisti stalą. Paskutinį kartą. Mano draugas išvažiuoja. Mums drauge beliko tik vieni pusryčiai.

– Aš tau padėsiu, – siūlosi jis negalėdamas atsistebėti mano ištverme.

– Nereikia. Turiu pratintis vienas susitvarkyti.

Mano ranka sutinusi, tačiau kaulas, atrodo, nelūžo. Aš kategoriškai atsisakiau eiti pas gydytoją. Nemėgstu gydytojų. Nemėgstu tų, kurie pastato tave repečkom ir kiša ranką į subinę, nustato hemorojų ir pataria gydytis šaltu vandeniu rytais. Nemėgstu gydytojų. Tegu kaulas pats suauga, jei yra lūžęs. Korano puslapis ant žaizdos gydo geriau nei visi Paryžiaus gydytojai.

– Pinigų turi? Pasą turi? Miegmaišį įsidėjai? – beriu Danieliui, kai šeštą valandą ryto bandome ryti sprangų maistą.

– Viską turiu.

– Pagalvok, ar neužmiršai ko.

– Viską turiu, – nuolankiai kartoja. – Viską. Viską turiu.

Pašnekesys nesimezga. Nežinau kodėl. Bet kuriuo atveju ne todėl, kad neturime ką vienas kitam pasakyti. Mes tik pradėjome kalbėtis. Tik pradėjome.

– Kai atvyksi į Karačį, gerk tik virintą vandenį, – nepraleidžiu progos jo pamokyti, nors niekada nesu buvęs Azijoje.

– Žinau.

– Mano draugas buvo žvalgybos kuopos vadas Afganistane, – kažkodėl prisimenu seniausiai pamirštą bičiulį rusą. – Kalnuose žvalgyboje jis išbūdavo savaites. Dažniausiai – be vandens. Jiems duodavo tokių miltelių, ku-

rie po pusvalandžio dezinfekuodavo vandenį. Tačiau kai tik jo rasdavo, nė vienas nelaukdavo to pusvalandžio. Nelaukdavo ir neapsikrėsdavo dezinterija. Keista...

– Žinau. Gersiu tik virintą vandenį.

– Gerai. Gerk tik virintą vandenį.

Bandome valgyti, tačiau mums tai neteikia malonumo. Net kava šiandien ne ta. Karti, atsiduodanti nafta. Gatvėje ramu. Girdėti vos viena kita pravažiuojanti mašina.

– O rūbus tu suspėjai nusipirkti? – vis kalbinu jau susimąsčiusį Danielių.

– Taip. Vos tik nusileisiu Pakistane, persirengsiu. Turiu baltus rūbus. Užvakar pirkau juos iš pakistaniečių. Nenoriu išsiskirti.

– Galbūt į Paryžių grįši priėmęs islamą?

– Visko gali atsitikti. Pavojinga kelionė.

Danielius susirūpinęs. Nenori išsiduoti, tačiau iš akių matau, kad jaudinasi. Pakistanas – tai ne Meksika. Noriu jį pralinksminti, išblaškyti, todėl kalbinu, kalbinu, kalbinu:

– Į Tibetą nepatariu eiti.

– Kodėl? Tai vienas iš mūsų kelionės tikslų, – nesutinka jis ir akimirksniu atkunta.

– O ko tau tame Tibete reikia?

– Aš noriu į Tibetą.

– Tavo noras nuvykti į Tibetą yra popsas.

– Ne.

Ginčytis beviltiška. Jis vis tiek eis į Tibetą. Pagaliau tai jo reikalas. Jo ir to, kuris vertė jį Vienoje gerti po penkis litrus virinto vandens.

– O kaip ta mergina, kuri su jumis keliauja?

– Ji orientalistė. Dėl jos ramu. Jau penktą kartą į ten vyksta.

Suprantu, kad mūsų pokalbis, kaip ir kiekvienas pokalbis prieš kelionę, yra visai beprasmis. Kita vertus, visi po-

kalbiai daugiau ar mažiau yra tušti. Net Zaratustra kalbėjo banalybes. Tiesa, grakščias.

– Kitą savaitę gali atvažiuoti mano sesuo. Neišsigąsk. Jos draugas alžyrietis, – sako jis man.

– Musulmonas?

– Modernus.

– Tai maldos kilimėlio jam nereikia paruošti?

– Jis vežiojasi nuosavą.

Vėl tyla. Girdėti tik geriamos kavos gurkšniai. Nieko daugiau.

– Atvažiuos mano draugas, – primenu jam.

– Gerai... – nutęsia.

– Tu man atsiųsi atviruką?

– Vieną išsiųsiu į Paryžių, o kitą, lygiai tokį patį, – į Vilnių. Vėliau palyginsime, kurį greičiau gausi.

– Gerai... – dabar jau aš nutęsiu.

Jis rankomis sukalioja kavos stiklinaitę. Nervinasi.

– Viskas bus gerai. Atsipalaiduok.

– Žinau. Aš atsipalaidavęs.

Bandau jį pralinksminti:

– *agním íle puróhitam*
yajñásya devám rtvíjam
hotāram ratnadhātamam...

– Nejuokinga, – nutraukia mane ir išmuša norą toliau cituoti „Rigvedą", kurios tėvynėje jis taip pat apsilankys.

Nejauki tyla. Žvilgteliu į laikrodį. Mano jausmai sumišę. Ir noriu, ir ne, kad jis greičiau išvyktų. Pažadėjau palydėti iki Monparnaso stoties, iš kurios jis vyks iki Orli. Netrukus turėtume kilti.

– Aš negalėčiau gyventi Pakistane, – vėl pradedu.

– Kodėl? – abejingai paklausia manęs.

– Ten sausas įstatymas.

– Ak taip...

Temų pokalbiui pritrūkau. Ne!

– O vaistus nuo širdies ar paėmei?

– Pamiršau!

Jis puola ieškoti vaistų. Stalčiuje jų, žinoma, nėra. Kuprinėje taip pat. Nėra vaistų ir piniginėje. Jie dingo.

Jau turėtume eiti, o vaistai vis dar neatsiranda. Vėluojame. Danielius niršta. Atrodo, pyksta ant manęs, kad priminiau vaistus, be kurių, ištikus priepuoliui, jis mirtų Azijoje. Jaučiuosi kaltas. Sėdžiu prie stalo suglumęs, kad jo neviltis manęs nejaudina. Išoriškai esu ramus kaip Buda. Budos būsena, pasirodo, ne visiems priimtina.

– Šventas Simonas Stulpininkas, – pradedu pasakoti, – ant stulpo išgyveno dvidešimt septynerius metus. Tai tiek, kiek tau dabar. Įsivaizduoji?! Jo sekėjai gyveno ant dešimties metrų aukščio stulpų. Kai kurie net ir ant aukštesnių. Šis dalykas buvo išplitęs Sirijoje, Palestinoje...

– Radau! – džiaugsmingai surinka Danielius.

Vaistus jis rado ant nebaigtos rašyti disertacijos. Simboliška. Tačiau nieko jam nesakau, nes jau laikas bėgti.

Tylėdami važiuojame metro. Prancūzai šį rytmetį keistai žvalūs. Žinoma, ne tokie žvalūs kaip vokiečiai tokiu metu, tačiau jų optimizmas ir tikėjimas būsima diena mane stebina. Galbūt todėl, kad neatitinka mūsų būsenos. Mes rūškani. Nepatenkinti. Mes net pikti. Vis dar tylime suraukę antakius, įrėmę bereikšmius žvilgsnius į dar bereikšmingesnį tunelį, kuriuo netrukus prisikasime iki Monparnaso stoties.

– Aš tau parodysiu kelią, kuriuo tu turėsi vykti į de Golio oro uostą, – sako man Danielius, nors laiko turime visai nedaug.

– Nereikia, – prieštarauju, – išvykti iš Paryžiaus ne problema.

– Parodysiu.

Suprantu, kad neperkalbėsiu. Jis vedžioja mane metro labirintais aiškindamas, kur, kada ir kaip man teks čia klaidžioti.

– Vėluojame, – primenu jam.

Jis užsispyręs. Suvokiu, kad nori laimėti laiko. Atrodo, jam nelabai jau norisi į tą Pakistaną. Ieško priežasčių, kad pavėluotų.

– Aš viską žinau. Man nereikia aiškinti, – stabdau jį.

– Važiuosiu kitu, – sako jis man, kai stovime prie autobuso, vešiančio į Orli. – Dar turiu laiko.

Nebesuprantu jo. Autobusas turi išvykti po kelių minučių, o jis siūlo užsirūkyti. Rūkau. Imu nervintis, kad jis pavėluosiąs. Danielius bjauriai ramus, iš paskutiniųjų stengiasi atitolinti savo susitikimą su Azija.

– Ar tau teko skaityti Deridos „Pašto atviruką. Nuo Sokrato iki Froido ir toliau"? – klausia jis manęs, kai autobuso vairuotojas jau užveda variklį.

Suakmenėju. Ne todėl, kad neskaičiau šio poststruktūralisto opuso. Paprasčiausiai – autobuso durys jau uždarytos.

– Danieliau, važiuok į Pakistaną. Mes pratęsime šį pokalbį kitais metais. Paskubėk. Dar suspėsi.

Imu daužyti autobuso duris. Vairuotojas išgirsta. Įstumiu Danielių į vidų. Jis nuolankus. Durys užsidaro. Autobusas pajuda. Bandau mojuoti sveikąja ranka. Lange išvystu jo veidą. Akyse išgąstis. Panašus turėtų būti tų, kurie žino, kad keliauja į nebūtį. Jis bando šypsotis, tačiau nepavyksta. Moju ir rodau ranka, kad man rašytų.

Autobusas išnyksta. Nejaučiu palengvėjimo. Namo nutariu eiti pėsčiomis. Dar tik septinta valanda ryto, o dienos kaip nebūta. Maudžia sužeistą ranką.

Šiame mieste man trūksta Dada dvasios. Nežinau, kur ji lindi, kur slepiasi ar apskritai yra. Tačiau puikiai jaučiu, kad man jos reikia. Negaliu paaiškinti tokios būtinybės. Galbūt tik metafiziškai. Tarp manęs ir jos radosi neįvardijama trauka. Aš pasitikiu ja. Aklai.

Deja, nesutinku jos. Nejau šiame mieste ji mirusi? Nejau čia, kur kažkada ji taip sėkmingai glaudėsi, išnyko net jos pėdsakai? Visa, kas supa mane, lyg nori įrodyti, kad niekada jos čia nebuvo. Žvelgiu į žmones, tačiau nė viename iš jų neaptinku Dada pėdsakų, ženklų, atšvaitų. Tai tik bepročiai. Tačiau jie nieko bendra neturi su Dada – išprotauta beprotybe, spjūviu į veidą, spyriu į užpakalį.

Vietoj jos visur pilna Kabakovo – Kabakovas Pompidu centre, Kabakovas knygynuose, Kabakovas plakatuose, Kabakovas išvietėse. Man bloga, nes juo netikiu. Netikiu lygiai taip pat, kaip ir tais, kurie gurkšnoja gaivinamuosius gėrimus ir porina apie pasaulio neteisybes.

„Dada nemirė", – pasąmonėje kirba mintis, tačiau išoriniame pasaulyje nėra įrodymų. Man jų nereikia, tačiau nepriešta raučiau, jeigu būtų, jeigu persekiotų mane kiekviename žingsnyje, provokuotų, erzintų, kankintų.

Visur pilna seksualinių maniakų, žmogžudžių ir sektantų. Pasaulis jų kupinas. Jie vaikšto iškėlę galvas lyg būtų patys svarbiausi. Mane tai nervina ir nepatinka. Aš ieškau elegantiškosios Dada, galinčios nuraminti mano išalkusią sielą. Nejau intelektualinė beprotybė persikėlė gyventi į kitus regionus? Nejau aš su ja prasilenkiau? Nejau?!

Visa persisunkę sterilumu. Žaidimo taisyklės aiškios, tačiau man nepriimtinos. Aš nenoriu taisyklių. Gyvenime man netrūksta elgesio normų, išsiverčiu be neva universalių vertybių. Man to nereikia. Mane siutina, kai Eliziejaus laukuose paprašius alaus atrėžia, jog privalu pirkti

sumuštinį. Tegu jie susikiša tą sumuštinį. Tegu susipila tą alų, kurio nenori man duoti.

Nesu įsiutęs, nesu piktas, tačiau nesirengiu klausytis jų nuomonės apie save. Man tai visai neįdomu. Man to nereikia. Tegu jie užsičiaupia. Tegu verčiau išsivalo savo subines – tai prasmingiau nei aušinti burną bereikšmėmis frazėmis. Nemėgstu įsitikinusiųjų savo tiesa. Nenoriu jų suprasti, nes man jie neįdomūs. Man nepatinka pamokslai, kaip nepatinka gėlės ir vaško kvapas. Man patinka de Sadas. Nusispjaut, ką kiti apie jį mano, kaip jį vertina. Aš teigiu, kad man patinka. Nesakau, ar gerai tai, ar blogai. Tik sakau – patinka. Kitiems gali nepatikti. Tai jų reikalas. Man nusispjaut. Man daug kartų nusispjaut.

Pavargstu tai kartoti. Man atsibodo. Man atsibodo priminti, jog buvo Amarnos laikotarpis. Man atsibodo pirštu baksnoti ir rodyti, jog šalia Atėnų buvo Sparta. Pavargau kartoti, kad Evangelijos buvo ne keturios. Visa tai reikėtų iškalti ant kaktų tiems, kurie vis dar mano esą jų žodis yra svarbus, reikšmingas, prasmingas. Visa tai, žinoma, vieni pliurpalai. Į tai, kas erzina, nereikia kreipti dėmesio. Tai sena ir banali taisyklė. Deja, kartais visa taip pribaigia, kad pamiršti ją ir įsitrauki į beprasmę diskusiją. Jiems to tik ir tereikia. Tuomet virsti vienu iš jų. Tuomet tampi tokiu pačiu kaip jie. Tai bjauru.

Miestas – vienas marazmas. Debiliški žvilgsniai ir lūpose parengti atsakymai į visus klausimus. Tereikia tik prabilti ir viską sužinosi. Jie daugiau žino apie mane nei apie save. Tai nuostabus fenomenas. Evoliucija pasiekė reikšmingą pergalę. Visus galima pasveikinti. Aš sveikinu save, nes šią akimirką esu viso to dalis. Sveikinu! Ne, ne, gėlių nereikia!

Nežinau kodėl, tačiau vis grįžtu ir grįžtu prie Dada. Galbūt tokiu būdu bandau grįžti į save? Galbūt taip stengiuosi pamiršti tai, kas slegia mano sąmonę? Iš tikrųjų nežinau. Galbūt vieną kartą reikia atsakyti sau į šiuos klausimus ir padėti tašką?

Jaučiuosi praradęs apmąstymų objektą. Kažkada man buvo įdomu, kaip nuo daikto krinta šešėlis, kaip spalvą veikia šviesa. Kažkada buvo įdomu. Dabar niekas nebeįdomu. Nebeįdomus net pats sau. Kita vertus, kodėl turėčiau būti įdomus? Eina jie visi šikt ir aš drauge su jais!

Siunčiu save velniop, tačiau išsilaisvinti taip ir nepavyksta. Problema dar ir ta, kad nežinau iš ko laisvintis. Jau seniausiai išsilaisvinau iš valios. Jos manyje nė pro mikroskopą neįžiūrėtum. Išsilaisvinau iš sentimentų. Išsilaisvinau iš man primestos kultūros. Iš ko dar? Vis dėlto iš kažko dar reikia išsilaisvinti. Iš ko?! Iš kūno?!

Menininkai išsilaisvino iš meno. Daugelis tik sėdi ir žiūri pro langą. Tačiau to negana. Reikia dar. Reikia dar ir dar. Reikia visą laiką bėgti nuo savęs. Reikia nuolat vyti iš savęs tai, ką šią akimirką manai sau priklausant. Nebežinau, kas man dar priklauso. Žinoma, galima būtų naikinti jusles. Vis šioks toks užsiėmimas. Tačiau tai ne išeitis. Yra toks, kuris nejuda, guli ir egzistuoja be juslių. Bet jis turi sąmonę, kuri prijungta prie aparato, fiksuojančio jo mintis. Šis šaunuolis įsigudrino ne tik knygas rašyti. Jis suviliojo net sanitarę. Vedė ją. Galbūt net susilauks palikuonių, nors neturi nei rankų, nei kojų, nei...

Gatvės, miestai, kraštai pilni vaikščiojančių numirėlių.

Nenoriu jų nei matyti, nei girdėti. Man reikia slėptis ir aš slepiuosi. Tūnau urve ir kovoju su savimi. Dažniausiai pralaimiu. Marazmas semia ir mano sąmonę. Nieko neįmanoma padaryti.

Karštis mažėja, tačiau gatvėje vis dar smirda. Rodos, nieko netrūksta. Tačiau kažkas ne taip. Nepajėgiu įvardyti. Nieko nebesuprantu ir nieko nenoriu suprasti.

– Atvažiuoju po poros dienų, – sako man balsas ragelyje.

– Gerai. Ateisiu tavęs pasitikti į Rytų stotį.

Kabakovas išsiskleidė Pompidu centre. Jis pastatė „Ateities miestą", į kurį plūsta minios. Man bloga nuo jo ateities miesto, iš kurio pavyko pabėgti. Nenoriu jo matyti, nors minioms tai teikia didžiulį malonumą. Visa tai tik kelia depresiją.

– Labai karšta, – teigia Kastanjari gatvėje sutiktas Draugelis. Jis vakar lauke vėl mušė žmoną, bandžiusią įvilioti jį į namus.

– Labai karšta, – atsakau ir paduodu jam ranką.

– Labai karšta.

– Labai karšta.

– Karšta.

– Labai.

– Labai.

Pasikalbame, ir aš vėl nyru į miestą, kuriame nieko neieškau. Išdidinti ir paversti skulptūromis Salvadoro Dali paveikslų personažai eksponuojami Santarvės aikštėje. Amerikiečiai neatsidžiaugia reta proga – jie fotografuojasi. Bėgu per šią aikštę bijodamas, kad negaučiau saulės smūgio, nors liepa jau baigiasi. Salvadoras Dali, dienoraštyje rašęs apie savo genialumą ir fekalijas, man nepasiūlo pavėsio. Dar kiek ir ištekės mano smegenys, kaip ištirpo jo laikrodžiai, lieti iš bronzos. Man viso to jau gana. Bėda ta, kad nežinau, kur trauktis, kur glaustis.

Vietoj Dada iš vitrinų mane sveikina natiurmortai, šūdniekiai ir susikaupusios prie fortepijono pianistės atvaizdas, laimėjusios, kaip teigia spauda, kažkokį menkavertį

prizą. Man koktu nuo jo. Koktu nuo karščio, saulės, pavėsio, vandens, paveikslų, balandžių, automobilių, turtuolių, elgetų ir aferistų, įsiūliusių praeiviams iš Rytų vogtas kelnes ir striukę už penkis šimtus frankų.

– Malonėkite atsakyti į anketos klausimus, – kiša popiergalius paauglė, šarvuota šimtametės įkyrumu.

– Ar tai yra tai, ar kažkas kita? – klausia manęs akiniuotasis, rodydamas prakaituotą delną.

– Prieš pusmetį čia buvo revoliucinė situacija, – pareiškia invalidas, vos besilaikantis ant vienos kojos.

Basta.

„Štai žiemą Ilja Kabakovas sukrėtė visus vokiečius: ant virvučių, pritaisytų prie lubų, pakabino penkis šimtus plastikinių musių. Žinote, pardavinėjamos tokios dirbtinės musės – pokštams. Įmeti į arbatą ir paduodi svečiui, o tas suklinka išsigandęs, po to paaiškėja, kad netikros. Štai Kabakovas ir nusipirko penkis šimtus tokių musių", – įsivažiuoja ir pradeda piktintis kolega.

Tirpsta asfaltas. Vanduo garuoja. Protas aptemsta. Kažkas rėkia iš praeities, kad Dada propaguoja anarchizmą, nihilizmą, cinizmą, neigia nusistovėjusias visuomeninio gyvenimo, etikos ir estetikos normas. Žodžiu, blogiau ir būti negali.

O kur blogiau, jei stoviu įsirėmęs į mūrinę kapinių tvorą ir sprendžiu dilemą: šiapus ar anapus tvoros man šią akimirką būtų mieliau?

Jokio atsakymo. Jokių paaiškinimų. Karštis ištirpdo klausimus. Manyje prisikelia Dada. Per didelė atsakomybė būti jos saugotoju. Per didelė. Išeities nėra.

– Eik tu pisti, – sakau paklausiusiam kelinta dabar valanda. – Dvylikta. Vidudienis.

Išsiskiriam. Jis – sužinojęs. Aš – atvėręs paslaptį.

Mane užliejo atsisveikinimų banga. Visi nori man palinkėti sėkmės ir išsiskirti. Galbūt net visam laikui. Nesistebiu. Bendraujama atkarpomis – ilgesnėmis, trumpesnėmis. Taip ir turi būti. Viskas gerai.

Secilė netrukus išvyksta į Rusiją, todėl labai nori mane pamatyti. Ji jau kelintą kartą man kartoja, kad patinku jai. Tai tarusi, nepamiršta pridurti, jog patinku ne kaip vyras, tiesiog kaip žmogus. Aš jai patariu paskutinės pataisos nekartoti, tačiau ji neklauso. Šiaip ar taip, man nusispjaut.

Vykstu į rytinį Paryžių skersai kirsdamas jo pietinę dalį. Ji gyvena ne pačiame respektabiliausiame kvartale, nors jos tėvas ir buvo kažkada generolas. Motina aristokratė, tačiau jai nusišikt ant kilmės, jei gyvenimas toks supistas. Tai ne mano žodžiai. Kaskart juos kartoja Secilės motina, kai skambina ir guodžiasi Danieliui, jog negali susikalbėti su savo dukterim. Danielius man aiškino, kad tai būdingas aristokratinės buržuazijos žodynas. Gali būti. Nesigilinu. Mano savijauta tokia pati kaip ir Secilės motinos.

Autobusas vos slenka. Vėluoju. Niekas manęs nebūtų anksčiau įtikinęs, jog išmoksiu vėluoti ramia sąžine. Esu ramus. Nesijaudinu. Ji manęs greičiausiai jau laukia apie pusvalandį prie fontano su liūtais. Niekada dar nesu buvęs šioje miesto dalyje. Čia gyvena vos vienas kitas aristokratas. Autobusas važiuoja Tolbiako tiltu, nuo kurio atsiveria nebūdingi Paryžiui industriniai vaizdai. Taip, susitaupiusieji pinigų kitose valstybėse čia retai užklysta. Galbūt aš vienas iš nedaugelio.

Išlipęs iš autobuso, pamatau Secilę, nenustygstančią vietoje. Ji nerami, nors tokiai būsenai priežasčių lyg ir nėra.

– Tu vėluoji, – sako ji man užuot pasisveikinusi.

– Negali būti?! – apsimetu nieko nesuprantąs.

– Beveik valandą. Visi jau laukia.

Ji veda mane kiemais į libaniečių restoraną, kuriame lankosi jau gerą dešimtmetį. Tiksliau, bėga. Aš, nors ir nepatenkintas, bėgu jai iš paskos.

– Gal galėtum lėčiau. Man širdžiai bloga, – bandau ją stabdyti šventu melu, prisiimdamas nuodėmės naštą.

Ji negirdi. Iš šalies atrodo lyg patino ir patelės gaudynės. Tačiau ji lekia per greitai.

Įbėgame į restoraną, kuriame prie ilgo stalo išvystu man nepažįstamus personažus. Nepasakyčiau, kad jie nušvinta išvydę mane.

– Susipažinkite, – sodindama prie stalo taria Secilė, – čia mano motina, čia sesuo, o čia – mano draugas, universiteto profesorius iš Marselio.

– Malonu, – sakau. – Nejau Marselyje yra universitetas? Niekada nebūčiau taip pagalvojęs.

Profesorius jau nepatenkintas, tačiau neišsiduoda. Mano repliką palaiko neišprusėlio, kuriam reikia atleisti, akibrokštu. Jis atlaidžiai šypsosi, tačiau nepuola aiškinti, kad Marselyje yra ne vienas universitetas.

– Dabar didžiausias italų mafijos forpostas Europoje – Marselis, – pradedu žinovo veidu. – Per Marselį keliauja narkotikai. Per Marselio bankus plaunami pinigai. Beje, kaip ir per Monako. Monako kunigaikštis tokiai veiklai sukūrė nuostabiai palankias sąlygas. Ypač po žmonos mirties. Be to, jis turi nuostabią automobilių kolekciją, žaidžia golfą. Marselyje turėtų gyventi Seržas Venturi. Jis armėnas. Gal kartais pažįstate? Nepažįstate. Gaila. O apie Vadiką Artumianą ar girdėjote? Negirdėjote. Keista... Aš turiu labai daug draugų armėnų. Kartais man atrodo, jog ir pats esu armėnas. Pažiūrėkite – mano gymis tamsus. Akys mėlynos. Armėnija mane traukia. Tačiau Marselyje dar nesu buvęs.

Manęs laukusieji šiek tiek pritrenkti. Secilė nesitikėjo

tokio plepumo. Suprantu, kad sėdintiems prie stalo padariau nemenką įspūdį. Ypač žiniomis. Jie išplečia akis, kai užsirūkau ir tęsiu toliau:

– Trečiojo amžiaus pabaigoje Grigalius Švietėjas įtikino karalių Tiridatą III ir pastarasis krikščionybę paskelbė valstybine religija. Penktajame amžiuje armėnų Grigaliaus Bažnyčia atsiskyrė nuo Romos Bažnyčios, nes priėmė monofizitizmą. O šeštojo amžiaus pradžioje ji atsiskyrė ir nuo Antiochijos patriarcho. Įdomu, tiesa? Tačiau keturioliktajame amžiuje buvo sukurta unijinė armėnų Katalikų Bažnyčia. Keista, tačiau armėnai Kalėdas švenčia per Tris Karalius. Kai pas mane viešėjo Jerevano operos solistė Gajanė, ji visą naktį virė patiekalą chaš, kuris buvo reto šlykštumo. Tik pagalvokite, ar skanu srėbti kiaulių kojų nuovirą? Šeštą valandą ryto! Užgeriant degtine! Mano gyvenime tai buvo vienas iš didžiausių išgyvenimų. Be to, ji sugadino televizorių. Komuniją armėnai priima su pirmuoju krikštu vyno pavidalu. Jų vyno man neteko ragauti, tačiau konjaku lepinausi ne kartą. Šį gėrimą gaminti jie nepralenkiami meistrai. Kai atkemša butelį gero konjako, pasklinda toks aromatas, kad tik laikykis. Tai nepakartojama. Šiuo metu Ešmedzino patriarchui yra pavaldžios Jeruzalės, Konstantinopolio, Kilikijos metropolijos, daugiau kaip dvidešimt vyskupijų Šiaurės Amerikoje, vyskupijos Pietų Amerikoje, Europoje, Azijoje. Prancūzijoje iki šiol visą tekstilės pramonę valdo armėnai. Ir tai labai gerai. Tereikia pažiūrėti į dirbinius. Jei taip būtų buvę ir anksčiau, nebūtų buvę ir Liono audėjų streiko, padariusio tiek daug finansinių ir ekonominių nuostolių valstybei. Armėnai mano draugai, o Marselyje jų apstu. Tiesa, o jūs ar ne armėnas?

Profesorius iš Marselio nesitikėjo tokio kalbos vingio, todėl trūkteli pečiais, o aš neleidžiu jam prabilti ir paneigti mano iškeltą hipotezę:

– Armėnas, – tvirtinu. – Jūs esate tikras armėnas. Nosis, akys, pirštai, ausys. Visa sako, kad turite armėniško kraujo. Ar jūsų mamytė negyveno Mece? Man atrodo, kad ji iš ten kilusi. Žinoma, kitaip ir būti negali. Mes, armėnai, atskiriame vienas kitą. Tereikia prisiminti mūsų filosofiją, istoriją. Niekam iš čia esančių nereikia priminti, kad mūsų gentys susiformavo senosios Urartu imperijos laikotarpiu. Be to, nereikia pamiršti ir vėlesnės helenizmo įtakos. O ką jau kalbėti apie turkų seldžiukų antpuolius, prasidėjusius nuo 1045 metų! Tiesa, šiuo laikotarpiu prasideda filosofijos, kultūros nuopuolis, tačiau nuo dvyliktojo amžiaus vėl visa suklesti, o manyta, kad niekada daugiau nebeprisikels. Vėl domimasi heleniniu palikimu. Vėl studijuojama graikų literatūra, kuriai atstovauja Aristotelis, Platonas. Tai akivaizdu. Tereikia prisiminti Joną Sofistą, mirusį 1129 metais. Tai jis gynė minties laisvę, jos racionalumą. Ir vien todėl, kad žmogus galėtų išreikšti save. O ką jau kalbėti apie anksčiau gyvenusį Jurgį Pahlavunį, kuris buvo labai universalus kūrėjas. Jis kūrė poeziją, vertė graikų kūrinius į armėnų kalbą, buvo matematikas, rašė gramatiką, filosofiją. Beje, jis gavo magistro titulą iš Bizantijos imperatoriaus. Tokio įvertinimo nedaug kas sulaukdavo. O jo dešimties Aristotelio kategorijų analizė iki šiol yra geriausia. Gal teko ją studijuoti?

Jie sėdi be amo. Pakartoju klausimą profesoriui, ar jam teko studijuoti Jurgio Pahlavunio dešimties Aristotelio kategorijų analizę. Jis apsimeta, kad taip, ir linkteli galvą. Secilė nesugeba nuslėpti, kad apie Pahlavunį girdi pirmą kartą. Likusieji taip pat. Jiems nejauku, kad yra taip nutolę nuo Urartu imperijos platybėse susiformavusio genčių kultūrinio palikimo. Nereikia rodyti rūgščių minų, kai ateina pavėlavęs žmogus, tuomet ir nesiklausytumėt nesuprantamų ir nežinomų dalykų.

Profesorius bando taisyti padėtį. Jis nori perimti iniciatyvą pasinaudojęs pauze, todėl pradeda:

– Kai aš buvau Kinijoje...

– O apie Kiniją, – negailestingai nutraukiu jį, – tai jau nereikia! Ne dėl to mes čia susirinkome, kad kalbėtume apie kultūrinės revoliucijos padarinius. Visiems žinoma, kokie jie buvo, kokie yra ir kokie bus. Tik laiko gaišinimas, nes Kinija yra per daug didelė, kad ją galėtų aprėpti mūsų protai. Ypač tokie, kurie yra pažeisti europocentrizmo. Mes visi juk esame padalyti į vyskupijas ir prikaustyti prie Popiežiaus valdžios. Visi.

Secilės mamytės ir sesutės akys išsiplečia vienu metu. Nežinau, kas traukia mane už liežuvio, tačiau nepaleidžiu aukų. Man net šiek tiek nesmagu prieš Secilę, pakvietusią į atsisveikinimo vakarienę. Tačiau nieko su savimi negaliu padaryti. Atrodo, kad išprotėjau. Ne, esu sveikas! Esu geros nuotaikos! Esu pajėgus dalytis žiniomis!

– Ko norite užsisakyti? – mandagiai teiraujasi arabas, įbrukęs man meniu.

– Man vis tiek, – pakiliai pareiškiu ir jau noriu pradėti kalbą apie bulgarų religinę mintį.

– Tu valgyk tą, tą, tą ir tą, – nieko nelaukusi įsiterpia Secilė ir baksnoja pirštu meniu. – Ir dar rekomenduoju šitą bei tą kitą, kuris yra tiesiog nuostabus. Jis neprilygsta anam, nes tas visai prastas, o tas yra nepakartojamas. Anas taip pat pakenčiamas. O šis! O šis! Nenusakomas... Šis! Šitas neblogas...

Dabar jau aš sėdžiu it debilas išsproginęs akis. Nesuprantu, ką ji siūlo ir ko iš manęs nori. Linksiu, kaip ir jie prieš minutę, galva. Su viskuo sutinku. Neišmanau Libano virtuvės. Atėjau čia ne valgyti, o pasižmonėti. Aš jai dabar galėčiau priminti, kad visada malonu susitikti su

nematytais žmonėmis, išgirsti jų nuomonę apie vieną ar kitą dalyką.

– Tu privalai šito paragauti, – nepaleidžia manęs Secilė. – Aš kiekvieną kartą čia atėjusi jį užsisakau. Mustafa jį geriausiai iš visų libaniečių gamina. Jis dar prideda tokių dalykėlių, kad net nežinai, iš ko padaryta. Visada visų klausiu ir niekada nė vienas neatspėja. Jei nori, gali ir to paragauti. Jis įdomus. Tiesa, kartais jam kažko trūksta, tačiau labai įdomu. Labai įdomu.

– Ir dar jam pasiūlyk šito, – įsiterpia Marselio universiteto profesorius, kurio vardo nesugebėjau įsiminti.

– Gali ir to kito, – papildo jį Secilės mamytė.

– Aš rekomenduočiau tik aną, – nepraleidžia progos patarti sesutė.

Sėdžiu užmiršęs, ką neseniai norėjau pasakyti apie bulgarų religinę mintį. Jie pralaužė mano gynybą, todėl noriu ir to, ir ano, ir dar kito. Žodžiu, armėnai, filosofija, istorija, religija, teologija nutolsta, užleidžiama vieta dilemai: tą ar aną pasirinkti.

– Mes gersime libanietišką vyną, – Secilė visiškai perima vakaro iniciatyvą. – Gersime raudoną libanietišką vyną.

– Ar libaniečiai geria vyną ir juo prekiauja? – spėju paklausti.

– Jie krikščionys.

Man patinka, kad šie libaniečiai krikščionys. Dabar jau norėčiau visiems papasakoti, kaip sutikau libaniečius krikščionis Drezdene ir svaiginausi su jais stipriais alkoholiniais gėrimais. Apmaudu, tačiau iniciatyva man nebepriklauso. Tas idiotas profesorius jau pasakoja, ką jam yra tekę ragauti Kinijoje. Priragavęs jis nemažai, todėl be perstojo vardija patiekalus, jų sudedamąsias dalis. Aš priverstas paskelbti paliaubas. Tikiuosi atsigauti ir imti vakaro scenarijų į savo rankas. Neklausau jo pasakojimo, protui ir min-

čiai leidžiu atsikvėpti. Sąmonė man dėkoja. Jaučiu jau ritmiškai plakančią savo širdį. Paliaubos artėja prie pabaigos. Apžiūrinėju vadinamąjį restoraną. Pasirodo, tai nėra paprasta kišenė, kurioje pastatyti keli stalai. Pigus interjeras, pigūs baldai, pigus apšvietimas. Visa čia dvelkia paprastumu, tačiau ne skurdu. Lankytojų, tiesa, be mūsų daugiau nėra. Nemanau, kad čia jų užsuka virtinės.

Marselietis nebaigia pasakojimo apie Kiniją. Dabar jis it barbizonietis pasakoja apie gamtą, apie kurią, žinom, galima kalbėti visą gyvenimą. Ypač kai neturi ką pasakyti. Ypač kai nieko neišmanai apie armėnų senąją kultūrą. Kita vertus, gamtos tema prie stalo yra universali. Jos griebęsis visada esi apsaugotas nuo prieštaravimų ar ginčų. Be abejonės, gali pasitaikyti ir kliūčių. Pavyzdžiui, nežinodamas, kad priešais tave sėdi sodininkas, imi porinti, kad krokai rudenį mezga vaisius, kurie vėliau gerai gydo stigmas. Taip samprotaudamas gali įžeisti sodininkus. Tačiau jų yra taip mažai, kad apie gamtą gali kalbėti ką tinkamas.

Metrinis padavėjas libanietis, besipuikuojąs devynioliktojo amžiaus žandenomis, kloja ant stalo savo šalies virtuvės stebuklus. Juos netrukus ragausiu. Man baisiai knieti susipažinti su libaniečių virtuve. Smeigiu šakutę į mėsgalį. Merkiu į padažą. Dedu į burną...

Įspūdis toks, lyg valgyčiau vėmalus. Žodis „neskanu" netinka. Žodis „šlykštu" per švelnus. Žodis „bjauru" nieko nesako. Visa tai noriu išspjauti. Griebiu vyno taurę, į kurią įkrinta dalis kąsnio, sumišusio su padažu ir mano seilėmis. Kalba apie Kiniją nutrūksta. Visi sužiūra į mane. Iniciatyva perimta.

– Skanu? – klausia manęs Secilė.

– Tai specifinis patiekalas, – kala baslį į mano širdį profesorius.

– Unikalus padažas, – neatsilieka Secilės mamytė, skanaujanti kitą patiekalą.

Vos laikausi, nes tuoj tuoj pasidarys bloga. Prie stalo nesu vėmęs jau gerus dvidešimt metų. Galbūt ir daugiau. Paskutinį kartą, pamenu, apsivėmiau kurortinio miesto valgykloje prie pastatyto laikrodžio, išdavikiškai tiksinčio ir primenančio, per kiek laiko privalau susigrūsti maistą. Tą kartą apvėmiau ne tik stalą, bet ir greta sėdėjusius, kuriems maistas pasirodė visai tinkamas.

– Vyno! – spėju sušukti rydamas kylančius vėmalus.

Secilės sesuo, sėdinti šalia manęs, paslaugiai įpila. Užsiverčiu taurę ir per akimirksnį ištuštinu ją. Tai, žinoma, blogo tono ženklas. Tačiau sėdintys nelabai suvokia, kas jiems būtų nutikę, jei būčiau bandęs tą vyną gurkšnoti.

Kol kovoju su spazmais, jie iš peties kerta. Atrodo patenkinti. Greičiausiai baudžia mane už per didelę meilę armėnams. Jų bausmė klastinga.

Kai jau beveik įveikiu kilusį blogumą, Secilė drįsta ciniškai teirautis:

– Nejau neskanu? Valgyk, atauš.

– Skanu skanu, – sakau ir gurkšteliu vyno, be raginimo prisipylęs į taurę.

Nežinau, kaip išvengti šio patiekalo. Griebiuosi šiaudo.

– Ar jūsų protėviai nebuvo beduinai? – teiraujuosi pakviesto metrinio žandenų savininko.

– Aš ir dabar esu beduinas, – optimistiškai atsako jis.

Tarp mūsų užsimezga kalba, todėl galiu tęsti toliau ir išsisukti nuo jo brolių maisto.

– Prieš Mahometą Arabų pusiasalyje buvo išpažįstama politeistinė religija, – sakau jam.

– Žinoma, – atsako nuovokusis padavėjas, patinkantis man tūkstanteriopai daugiau nei jo atneštas maistas.

– Kaip pačiam patinka ir kaip pats vertini Kustą Ibn Luką? – klausiu, nes man tikrai įdomi jo nuomonė.

– Kaip aš galiu blogai jį vertinti?! Kaip aš galiu blogai apie jį galvoti! – pradeda beduinų palikuonis iš tolo. – Nors jis ir buvo siras (mes jų nemylim), tačiau regiu jį kaip patį šviesiausią. Regiu jį baltos spalvos fone. Betgi matau ir tamsius kontūrus, išnirusius iš Balabaku ir bandančius prie jo priartėti. Aš nuo vaikystės miegu su jo „Dvasios ir sielos skirtumais". Tai mano mėgstamiausias traktatas, iš pradžių neteisingai priskirtas Augustino Aurelijaus plunksnai.

– O kaip tau patinka iš graikų kalbos jo versti komentarai Jono Filopono „Fizikai"?

– Jis ne blogiau išvertė ir Aleksandro iš Afrodyzijos „Fiziką", taip pat ir Pseudo-Plutarcho veikalus. Jo arabų kalba nepriekaištinga. Jis tobulas. Atleiskite, aš turiu daug darbo...

Arabų žiniuonis pasišalina. Dabar galiu nebevalgyti ir vaizduoti apmąstąs Kusto Ibn Luko gyvenimą ir kūrybą. Niekas man nebetrukdo. Niekas manęs neragina valgyti. Įsipilu vyno ir primerkęs akis neva pasineriu į devintą amžių, kuriame suspindo Ibn Luko gabumai filosofijai, matematikai ir medicinai.

Profesoriai visais klausimais trokšta turėti savo nuomonę. Tai nenauja. Pro primerktas akis regiu, kaip mokslo švyturys iš Marselio įsitempia ir prievartauja savo atmintį bandydamas prisiminti nors vieno arabo pavardę. Suprantu jį. Užjaučiu, nes žinau, kaip tai yra sunku. Tikrai labai sunku. Labai sunku.

– Al-Allafas, – nedrąsiai ištaria jis, seniausiai pamiršęs išgirtąjį maistą.

– Abu Huzajl Muhammad Ibn Al-Allafas, – pataisau jį ir laukiu, ką jis toliau pasakys.

Deja, jis neturi ką pridurti.

– O Ibrahimo An-Nazzamo tikrasis vardas yra Ibrahi-

mas Ibn Sajjar An-Nazzamas. O Al-Džubajaus – Abd Al-Vahhab Al-Džubajus. Be to, Al-Kindi tikrasis ir pilnas vardas yra Abu Jusuf Ibn Ishak Ibn As-Sobahh Al-Kindi. Štai taip, – pabaigiu.

Vakarienė baigėsi. Užsukti į svečius, kur nuėjo kiti vakarienės dalyviai, atsisakiau, todėl einu į autobusų stotelę, o mane lydi nelabai šneki Secilė.

– Ačiū tau už nuostabų vakarą, – dėkoju jai.

– Nėra už ką. Man taip pat buvo malonu.

Ji vis dar tolerantiška. Laukiame autobuso. Jau po vidurnakčio.

– Ilgam išvažiuoju į Rusiją, – prabyla. – Nežinau, kada grįšiu – po metų, po dvejų? Nežinau...

– Kada nors grįši, – neva guodžiu, tačiau jos akyse išskaitau, kad ne apie Rusiją ji nori su manimi pasikalbėti.

– Aš noriu tavęs paprašyti, – sako ji man.

– Prašyk. Visko gali prašyti.

– Visko man nereikia. Man tereikia vieno dalyko. Ar padarysi jį? Ar padarysi?..

– Padarysiu. Kodėl nepadarysiu?! – drąsinu ją.

– Labai noriu, kad tu tai padarytum. Labai.

– Padarysiu. Sakyk.

– Ar padarysi?

– Padarysiu padarysiu.

– Jei kartais atsitiktinai, – įsidrąsinusi pradeda ji, – jei atsitiktinai tu jį sutiksi. Jį, tu žinai, apie ką kalbu. Žinai? Jei tu jį sutiksi, pasakyk, kad tu jam net šiek tiek pavydi. Pasakyk, kad tu jam pavydi, kad aš jį taip myliu. Pasakysi? Ar pasakysi?..

– Žinoma. Pasakysiu, – žadu ir matau, kaip atvažiuoja mus išskirsiantis autobusas. – Pasakysiu, – žadu bučiuodamas į skruostus ir jausdamas jos lūpų prisilietimą prie savųjų. – Pasakysiu...

Į Rytų geležinkelio stotį po dešimties minučių turi atvykti Rytų ekspresas. Bandau prisiminti visas kriminalines istorijas, įvykusias šiame traukinyje, aprašytas ir išleistas milijoniniais tiražais. Nė vienos neprisimenu, tačiau Rytų ekspresas man atrodė baugus, keliantis nepasitikėjimą ir kūno šiurpulius. Traukinys, kaip ir dera, vėluoja. Laukiu Marko, skambinusio man vakar iš Austrijos ir prižadėjusio atvykti į Paryžių šiuo traukiniu.

Draugo sutikimui pasiruošiau: nupirkau keturis butelius vyno, romo iš kolonijų, olandiško alaus. Turėtų užtekti. Laukdamas traukinio svajoju, kaip atsikimšime butelį ir truktelsime iš jo. Norisi apsvaigti. Norisi išgerti. Norisi pabėgti nuo Paryžiaus marazmo, stipriai paplovusio mano sąmonės užtvanką.

Laukiančių Rytų ekspreso yra ne vienas, ne du ir ne penki. Koks šimtas žmonių pasitinka Rytų ekspresą. Maršrutas populiarus. Girdžiu, kaip šalia manęs kalbasi vengrai, vokiečiai, rumunai. Traukinys atvažiuoja.

Stoviu plūstelėjusioje iš traukinio minioje sutelkęs visą dėmesį. Vienas po kito pro mane eina svetimi ir nepažįstami veidai. Jų gausybė. Tik čia gali išvysti tokią kaukolės formų įvairovę. Antropologai Rytų stotyje galėtų rašyti savo mokslinius darbus, empiriškai tikrinti teorijas, rūšiuoti, klasifikuoti. Jie dar nesurado šios vietos. O gal pamiršo? Neįtikėtina kaukolių įvairovė. Manoji taip pat jai priklauso. Kažkas įsispitrija į mane, tačiau greitai nusivilia. Taip, ne tas. Stoviu prisimerkęs po švieslente, išvijęs iš pasąmonės baimę, kad ji dabar gali ant manęs nukristi. Kažkas teikia gėles, kažkas apsiverkia, kažkas juokiasi, kažkas tapšnoja vienas kitam per petį. Minia vis dar plūsta. Marko nematyti, nors pro mane jau plaukia šios virtinės uodega, tokia panaši į undinės peleką.

– Labas, – išgirstu pažįstamą balsą.

– Heil Hitler! – automatiškai atsakau.

Šalia manęs stovi Markas ir mergina. Nesimatėme beveik metus, o prieš daugelį metų sutarėme susitikti Paryžiuje. Šią akimirką pildosi mūsų svajonė, kažkada atrodžiusi absoliučiai nepasiekiama. Apsikabiname. Merginos nepažįstu, tačiau nepraleidžiu progos pabučiuoti ją į skruostus. Lyg ir nėra ką sakyti. Stovime ir žiūrime vienas į kitą. Minios jau seniausiai nebėra. Ji akimirksniu ištirpo mieste, mokančiame žudyti pačias tyriausias viltis.

– Kaip atvažiavote? – klausiu, nes susitikus po ilgo laiko būtina pasinaudoti šiuo archetipu, šia bendravimo kliše, šiuo universaliu pašnekesio instrumentu, kaip pasakytų instrumentalizmo kūrėjas Diujis.

– Neklausk! – perima bendravimo estafetę Markas. – Baisu. Važiavome su vokiečių moksleiviais. Jie įlipo naktį Štutgarte. Šaukė, rėkė, gėrė. Vėliau apvėmė visą vagoną. Vos man nekliuvo. Mokytojai sėdėjo kamputyje ir nė pastabos nepasakė. Baisu. Košmaras. Jie susimušė.

– Aš panašiai važiavau iš Varšuvos į Krokuvą. Buvo lygiai tas pat. Jie irgi vėmė. Tačiau vėliau išvydau, kad juos globoja kunigas, beje, taip pat netaręs nė menkiausios pastabos. Buvo žavu.

Turėtume eiti, tačiau vis dar stovime Rytų stoties perone. Pašnekesių temos kaip ir baigtos. Imuosi iniciatyvos, juolab kad jaučiuosi lyg ir šeimininkas.

– Programa tokia, – sakau, – dabar važiuojame pas mane, valgome, geriame, ilsimės, po to į viešbutį. Gerai?

Šiaip taip įsibrauname į metro. Požemio labirintuose jaučiuosi it žuvis vandenyje. Nepakenčiantys neteisybių prancūzai tikrina mūsų bilietus. Per garsiakalbius skelbiama, kad kitoje linijoje įvyko savižudybė. Važiuojame tylėdami. Mūsų burnos surakintos. Niekas nemoka jų taip tobulai paralyžiuoti kaip laikas.

Kastanjari gatvėje mane sveikina Draugelis:

– Šiandien bus karšta, – ištaria jis neoriginalią frazę.

– Labai karšta, – patvirtinu ne ką naujesne.

– Išgerkime, – sakau, kai mes jau namie, o mano sutiktieji be žado išsidrėbia ant žymiosios sofos.

– Dabar?! – išgirstu iš Marko lūpų negirdėtą intonaciją.

– Dabar. O kas čia tokio?

– Devintą valandą ryto?! Taip anksti?!

Jo abejingumas mane nokautuoja. Negaliu patikėti. Du mėnesius laukiau šios akimirkos, o jis atsisako išgerti. Tai nesąžininga, tačiau neprarandu vilties.

– Turiu vyno, alaus, romo, – gundau.

– Kad dar labai anksti, – veja į nevilti mane Markas.

– Tai gal alaus? – desperatiškai siūlau.

– Nenoriu. Arbatos. Geriausia – vaisinės.

Suvokiu, kad šią akimirką dedasi keisti dalykai. Tai nesusipratimas. Nusprendžiu, jei jis atsisakys gerti, gersiu vienas, tačiau dar kartą pabandau:

– Turiu balto, raudono vyno.

Negelbsti. Kaičiu arbatą. Esu nepatenkintas, niekas manęs taip nenervina kaip arbatos mylėtojai. Aš nugalėtas, tačiau nepasidavęs. Kapituliacija dar nepasirašyta: Keitelis, sėdėdamas kalėjimo kameroje, dar abejoja...

– Turiu alžyrietiško vyno, – metu paskutinį kozirį.

– Nuo to ir reikėjo pradėti, – atkunta Markas. – Alžyrietiško negėriau gerus dešimt metų.

Atkemšu butelį. Pilu vyną į dar vakar paruoštas taures, ir toks lengvumas, toks gerumas apima sielą... Vynas atleidžia visus raumenis. Nuo pečių nukrinta ryto našta. Nervingumas ir dirglumas dingsta. Atrodo, jiems taip pat. Žinoma, kad taip pat. Mes jau geriame po trečią, skanaujame romo. Markas traukia iš krepšių atvežtinį austrišką, kurio prisakė nupirkti savo palydovei ir kolegei Rimai. Vis-

kas puiku. Pasaulis jau sukasi. Jis negali suktis be degalų. Amžinojo variklio nėra. Prancūzijos mokslų akademija jau daugiau kaip šimtas metų nepriima projektų. Su pasauliu sukamės ir mes. Eina kaip sviestu patepta. Porinu, kaip kartą prisigėręs degtinės užėjau į barą, užsisakiau karšto vyno taurę ir ją išgėręs kaipmat išblaivėjau. Gurkšnojame alų, užgeriame jį vynu, skiedžiame alų romu. Pasiūlau tekilos. Irgi ragaujama. Turiu dar ir lietuviškos degtinės, tačiau ją nukonkuruoja „Porto" likučiai. Dar tik dešimta valanda, o mes jau linksmi. Ypač aš. Geriau ir būti negali. Tokį įvykį būtina švęsti. Švęsti ne vieną rytmetį. Tokį įvykį būtina švęsti kasdien – ryte, vakare, naktį. Mes turime gerti ir gerti. Linksmintis ir linksmintis, kad kompensuotume tai, kas buvo iš mūsų atimta trisdešimt metų. Per kelias dienas, per kelias savaites, per kelis mėnesius privalome visa tai susigrąžinti. Mes turime būti absoliučiai girti, kad pamirštume, iš kur mes, kokie mes ir kas mūsų laukia. Mes privalome apsvaigti, pamiršti marazmą ir pulti į kitą, galbūt lygiai tokį patį, tačiau kažkada trokštą. Aš girtas. Girtas, tačiau mano apsvaigimas ne toks, kokį patirdavau anksčiau. Ne depresyvus. Optimistinis, užsukantis protavimo ir kalbos mechanizmą. Tai šviesus apsvaigimas, kurio neįveikia net įvairiausios alkoholio rūšys. Viskas gerai. Svaigulys mielas, nemigdantis, lengvas. Vien dėl tokio svaigulio galima būtų daug ko atsisakyti. Sukasi sukasi sukasi. Alžyrietiškas stalelis virsta, nuorūkos metamos pro langą, judesiai nekoordinuoti, tačiau jie tokie ir turi būti, jei šiandien mes esame drauge Paryžiuje. Ne Romoje, ne Berlyne, ne Lisabonoje, o Paryžiuje, kuriame be mūsų daugiau nieko nėra. Mes girtėjame, blaivėjame ir vis dar geriame, geriame...

– Aš einu po dušu, – sako Rima.

– Aš po tavęs, – neprieštarauja Markas.

Visa įgauna prasmę ir visa praranda reikšmę.

– Pagersime abu Paryžiuje, – sakau Markui. – Turime pagerti. Kitos progos gali ir nebebūti.

– Pagersime, – pritaria jis man ir išsklaido paskutines abejones dėl abstinencijos.

Lydžiu juos į viešbutį, pavadintą skambiu Paskalio vardu. Paskalis čia niekuo dėtas. Niekuo dėti ir jansenistai, su kuriais jis kažkada buvo suartėjęs. Mes apsvaigę, todėl materija, materialinės gėrybės mums neberūpi. Tik šiuo požiūriu mes artimi Paskaliui. Galbūt artimesni nei visi likusieji.

– Čia turi būti rezervuotas kambarys, – sakau portjė baisia anglų kalba, be to, vos apverčiu liežuvį.

– Taip, yra, – atsako neįvertinantis mūsų laimės portjė.

Lipame girgždančiais mediniais laiptais į pačią viešbučio palėpę. Viešbutis aimanuoja išvydęs dar niekada neregėtą mūsų draugiją. Panašiai turėjo aimanuoti ir Oskaro Vaildo priebėga, šiuo metu paversta užuovėja turčiams.

– Kviečiu pietų į savo namus, – sakau jiems, iš nuovargio nugriuvusiems ant neįsivaizduojamo platumo lovos. – Apie ketvirtą. Ne, ateikite anksčiau.

Einu į Kastanjari gatvę. Draugelis šiandien apsiriko. Metereologinė nuojauta jį apgavo. Šiandien lyja. Aš vėl šlapias. Nuo ašarų.

Visa Europa išraizgyta fekaliniais vamzdžiais. Kartais jie pratrūksta. Nirštu, tačiau nieko negaliu pakeisti: Džimas prašo pagalbos. Jis griauna visą mano sistemą. Deja, man neužtenka jėgų ją išsaugoti, todėl sutinku ir einu pas jį į studiją. Žinau, kad skaudama ranka teks pjaustyti ir gaminti maistą būsimiems svečiams. Tai mane dar labiau siutina, tačiau neparodau. Kultūringas žmogus, sako, turi mokėti valdyti savo pyktį. Tai man labai sunkiai pavyksta.

– Sėsk ir ilsėkis, – sako man Džimas, kai jau esu jo namuose.

– Taigi sakei, kad reikės padėti?

– Ilsėkis, dar yra daug laiko.

Atsisėdu lauke ant kėdės. Kaipmat prie manęs prisėda Yoko. Ji taip pat ilsisi laukdama tolesnių nurodymų.

– *Ich liebe dich,* – pradeda suokti neoriginalius žodžius.

– *Ja ja,* – atsakau.

Už lango studijoje išvystu gražuolį Džeką. Jis mažesnis ir storesnis nei praeitais metais. Puikuojasi geltonais marškinėliais, ant kurių – simpatiškas zuikutis, turbūt seksualinės mažumos simbolis. Peteris abejingai varto laikraštį. Ant minkštasuolių miega dvi žmogystos. Merginos. Viena, atrodo, visai neprasta. Tačiau antroji knarkia. Į vidų mane pakviečia guvus vaikinas, slepiantis tikrąjį amžių. Turėtų būti apie penkiasdešimties, tačiau atrodo lyg prieš pusmetį būtų baigęs gimnaziją. Jis pila vyną į taurę. Šis veiksmas kelia Džekui pasitenkinimą. Suvokiu, kad Džekui jis labai patinka. Ne veltui vaikštinėja įtraukęs pilvą ir pasitempęs.

– Į sveikatą! – sako man šis apysenis jaunuolis, kai mes visi sėdime prie stalo.

Vėl maukiu vyną. Pastebiu, kad jaunuolis jau su prijuoste, kuria paslaugiai jį papuošė Džekas. Prijuostė tinka. Atrodo lyg būtų gimęs su ja.

– Esu lakūnas, – porina jis man apie save. – Šiandien atskridau iš Niujorko. Atskridau ir patekau čia. Dabar ruošiu maistą.

– Tu čia pirmą kartą?

– Aš trumpam. Rytoj išskrendu atgal.

Jaunuolio optimizmas man patinka. Jis Paryžiuje vos pusdienį, tačiau nepraleidžia progos padėti nepažįsta-

miems. Paslaugus. Darbininkas. Padėjėjas. Daug žodžių būtų galima rasti norint jį apibūdinti. Jis vis juokauja. Ištvermingas. Atlantas jo nenuvargino. Net neprašytas puola prie kriauklės ir padeda atsibudusioms miegalėms plauti taures. Jos, beje, taip pat amerikietės, prisiglaudusios pas Džimą. Įtariu, jos dar nežino, kokias paslaugas teks suteikti šios studijos gyventojams ir svečiams. Peteris nesnaudžia. Meta laikraštį ir dabar glaustosi prie gražesnės. Pastebiu, kad jos kojos labai raumeningos. Mergina dosni – leidžiasi glamžoma. Yoko atlaidžiai stebi šį veiksmą. Galbūt šiek tiek ir pavydi, tačiau kenčia. Antroji amerikietė eina nusiprausti. Į vonią ji nesuspėja, nes lakūnas jau girdo vynu. Džekas krykštauja. Tik dabar pamatau, kad jis mūvi plačias mėlynas nykštuko kelnes, plevėsuojančias apie jo kojas it penkiastiebio laivo burės. Visiems labai linksma. Pralinksmėju ir aš, nes lakūnas manęs neužmiršta. Jis jau pila trečią taurę vyno. Atkemša dar vieną butelį. Yoko vėl prisipažįsta mylinti. Šį kartą lakūną, tačiau šis lieka abejingas. Džekas patenkintas. Švilpauja, rangosi rodydamas neįtikėtiną storuliams plastiką. Lakūnui iš laimės temsta akyse. Peteris bando įkąsti merginai į kojos pirštą. Ta aikteli, tačiau Peteriui į burną kiša kitą. Guli, gurkšnoja vyną ir juokiasi iš vokietį apėmusios aistros. Jos draugė neva baudžiasi visus mus palikti. Ji labai nori į vonią, o gal ir į tualetą. Deja, pastangos bevaisės. Nusileidęs laiptais iš savo urvo Džimas čiumpa ją į glėbį ir bučiuoja į nekaltus skruostus. Ji norėtų pasprukti, tačiau nedrįsta, nes Džimas čia yra šeimininkas, o šeimininko įgeidžiai visada šventi. Džekas plekšnoja lakūnui per užpakalį. Visi patenkinti. Visi laimingi. Niekas nė neprisimena, kad po valandos čia užgrius šimtai svečių. Neatsiklausęs piluosi vyno. Esu patenkintas, kad jie tokie laimingi. Esu laimingas galėdamas būti jų džiaugsmo liudytoju. Džekas juo-

kiasi it mergaitė. Jis net neslepia, kad šiuo momentu yra laimingiausias vyriškis pasaulyje. Dalijasi savo džiaugsmu: apnuogina ranką ir lakūnui rodo, kaip sėkmingai įdegė saulėtoje Kalifornijoje. Lakūnas negali atsistebėti jo odos rudumu. Kaip kontrastą demonstruoja savo pilvą – baltą it Grenlandijos sniegas. Jie vis dar neatsigroži vienas kitu. Peteris nepaleidžia gulinčiosios. Atrodo, netrukus kramtys kojų nagus. Yoko šypsosi išmintinga rytietės šypsena. Džimas maigo sučiuptosios šlaunį, o ji jau seniausiai nebenori į vonią.

Visuotinę palaimą nutraukia nedrąsiai įėjusi pora. Jie taip pat amerikiečiai. Mandagiai teiraujasi, ar bus vakarėlis, ar ne per anksti atėję. Džimas nepatenkintas. Matau, kad niršta, tačiau jam nevalia išsiduoti. Gracingai išvilioja juos į kiemą.

– Idiotai, atėjo visa valanda anksčiau, – pareiškia jis, imdamas kėdes, skirtas atėjusiųjų minkštoms vietoms. – Aš jų nė neatsimenu. Sakosi prieš dešimt metų susipažinę pas mane ir vėliau susituokę. Dabar atėjo švęsti vedybinio gyvenimo dešimtmečio. Idiotai!

Kol Džimas juos kalbina, studijoje užverda darbas. Džekas kažką pjausto, lakūnas plauna, Peteris maišo, amerikietės skuta, Yoko plaka. Aš bandau viso to išvengti, tačiau nesėkmingai. Per mano rankas eina svogūnai, česnakai, mėsos, padažai, vaisiai, grietinėlė ir kita bjaurastis, kuria netrukus mėgausis išalkę svečiai. Džekas niršta, kad nespėja. Savo pyktį išlieja ant niekuo dėto Peterio, kuris dabar stovi kampe nuleidęs galvą ir siaubingai prasikaltęs. Džekas rėkia, stūgauja, tačiau tereikia jam žvilgtelėti į lakūną ir pyktis atsitraukia, o veidą nutvieskia vis dar gundanti ir viliojanti šypsena. Jis net randa laiko padaryti keletą plastiškų judesių, kurie jam tobulai pavyksta. Lakūnui, matyti, tai patinka. Jis vis juokauja. Juokauja ir ne-

beplauna indų, nes visas pasaulis jam dabar susitelkė į Džeką. Peteris po Džeko pirties turėtų verkti, tačiau susivaldo. Yoko užgieda nacionalinę melodiją. Amerikietės labai greitai pradeda prakaituoti. Susimaišo gaminamo maisto ir prakaito kvapas. Į studiją grįžta jubiliatus išvijęs Džimas.

– Idiotai. Kvailiai – atėjo visą valandą anksčiau, – neištveria nepasiguodęs Džimas.

Su Yoko į antrą aukštą velkame deserto katilą. Nekalto veido senutė atidaro mums duris ir rodo, kur jį statyti. Grįžtame. Pasirodo, Džekas pamiršo ant deserto užbarstyti braškių. Vėl trukdome senutę. Vėl tempiame katilą į studiją. Ne, pasirodo, viskas gerai – šio deserto jokiu būdu negalima puošti braškėmis. Tempiame atgal. Senutė iš mūsų šaiposi. Yoko man kartoja, kad vis dar mane myli. Nepavyksta jai to pasakyti be akcento.

Džekas apsipila savo gražuoles mėlynas kelnes taukais, todėl keikiasi. Atrodo, kad jam šiek tiek ir skauda. Jis šokinėja susiėmęs už genitalijų. Neduokdie, dar bus nusiplikęs. Lakūnas taip pat susijaudinęs. Švelniai glosto Džeko petį ir ramina. Tačiau kentėti nėra laiko. Nėra laiko guosti. Laikas dirbti. Nugalėjęs skausmą Džekas vėl prie viryklės. Lakūnas vėl prie šiukšlių. Liūdnas Peteris skuta morkas. Amerikietės šlapios kaip undinės. Gražesnioji bando šypsotis, Džimo glamonėtajai išsprogsta akys. Pastaroji, panašu, persidirbo. Dabar ji akyse darosi panaši į vyrą. Visi taip užsiėmę, kad net neišvysta šių fenomenalių permainų. Yoko giesmė labai graudi. Su kiekviena atriekta pyrago rieke vis liūdnesnė ir liūdnesnė.

Visi sustabarėja, kai studijoje vėl išvysta jubiliatus. Džimo veidą iškreipia šėtono šypsena. Šie jubiliatai yra reto kvailumo. Džimas vėl juos išprašo spėjęs išgauti pažadą, kad šie sugrįšią ne anksčiau kaip po valandos. Nusiminę vestuvininkai išeina. Mesteliu, kad galbūt juos vertėtų

užmušti ir iškepti. Yoko atitaria, kad žmogiena jai nepatinka. Amerikietės šlykštisi. Džekas vėl švilpauja, nes ką tik prie jo prisiglaudė lakūnas. Džimas stena, tačiau įveikia dešimties litrų vyno baką ir išneša į koridorių. Narstau avokados vaisius. Peteris smulkina svogūnus ir pagaliau pravirksta. Niekas, deja, jo neguodžia. Lakūnas vėl prisimena linksmą istoriją ir pamiršta, kad reikia plauti indus, rūšiuoti šiukšles. Džekas patenkintas, nors ir prisvilo jo kepta mėsa. Ištaikau progą ir išeinu į lauką parūkyti. Ramu. Niekas manęs nepasigenda. Kur buvęs, kur nebuvęs ateina ir Peteris. Drebančiom rankom traukia cigaretę. Spėju pridegti. Man jo šiek tiek gaila, nors jis ir kuria laisvalaikiu kompiuterių programas bei pažįsta Santaną.

– Erkiu! Erkiu! – kviečia mane Džimas. – Tu eisi su ja, – rodo man į tą, kuri jau pusvalandis kaip tapusi vyru, be krūtų ir su recidyvisto žandikauliu.

Einu su ja Alezja gatve į kulinariją, kur mums prisakyta ištarti Džimo vardą. Tik tiek. Neva toliau viskas vyksią savaime.

– Džimas, – choru ištariame šiek tiek paklaikusiai kulinarei.

Ji kažką gargaliuoja. Galima suprasti, kad ji jokio Džimo nepažįstanti. Mano palydovė dar kartą pakartoja ir įsmeigia į ją išraiškingą žvilgsnį. Tai padeda. Saldėsių pardavėja mums įbruka duonos. Nežinau, kodėl mums reikėjo eiti dviese? Galbūt Džimas man norėjo padaryti paslaugą? Ačiū, man nereikia tokių paslaugų.

– Aš labai prastai kalbu prancūziškai, – sako ji man, kai kertame Tomb Isuar gatvę.

– Aš visai nekalbu, – atsakau jai. – Ir visai dėl to nesijaudinu.

– Moku vos keletą žodžių.

– Aš taip pat moku.

– O ką tu moki? – neva smalsiai klausia ji manęs.

– Moku: aš noriu su tavim dulkintis.

Po šio prisipažinimo ji nurimsta ir daugiau nebeklausinėja. Būsiu ją šiek tiek nuvylęs. Tačiau, kita vertus, nėra ko klausinėti beprasmių dalykų. Atvirai atsakiau, todėl nėra ko čia pykti.

Kai grįžtame, pirmieji svečiai jau stoviniuoja kieme. Jie dar nedrįsta svaigintis vynu. Džimas pristato mane, tačiau išsisuku ir pareiškiu, kad man laikas į susitikimą, kad man labai gaila, bet turiu visus palikti. Išnykstu už kiemo vartų, kur kaktomuša susiduriu su mindžikuojančiais svečiais – vargšeliai, neįsiminė kodo.

Prie Šv. Petro bažnyčios manęs jau laukia. Markas ir jo kolegė kaip kokie austrai, vokiečiai, šveicarai ar iš dalies elzasiečiai punktualūs. Turiu atsiprašyti, kad vėluoju. Vedu juos pas Džimą. Matau, kaip Alezja traukia žmonių grupės. Mūsų tikslas tas pat. Jie eina pas Džimą. Kai atsiduriame kieme, išvystame gausybę žmonių. Džimas vis dar gerai prisimena vardus, todėl nesiliauja pristatinėjęs mano bičiulių. Aš, svarbiausia, parodau, kur yra vynas, ir neriu į pokalbių liūną.

– Susipažink! – rėkia man Džimas nuo balkono. – Tai tavo tautietė.

Išvystu žmogystą, kuri septintajame dešimtmetyje turėjo būti hipė. Negaliu atitraukti akių nuo jos raudonai lakuotų kojų nagų bei sandalų, slepiančių erotiškas pėdas.

– Aš dainuoju devyniomis kalbomis, – pradeda ji be įžangų, nepalieka net pauzės mano nuostabai. – Dainuoju devyniomis kalbomis: angliškai, prancūziškai, lietuviškai, vokiškai, daniškai, estiškai, švediškai, ispaniškai ir sanskritu.

– Tai bent! – neva stebiuosi, tačiau lakuoti nagai neleidžia man stebėtis ir žavėtis jos asmeniu.

Nežinau kodėl, tačiau gailiuosi pradėjęs su ja pašnekesį gimtąja kalba. Kol kas ji man nieko bloga nepasakė. Galbūt ir nepasakys, tačiau kyla neįveikiamas troškimas kuo toliau sprukti nuo jos. Deja, vėlu. Vėl prisišaukiau bėdą, todėl privalau kęsti jos draugiją.

– Dabar dainuoju sanskritu, – tęsia ji legendą apie save. – Tai bus jau mano antrasis diskas.

– Oho!

– Taip taip – antrasis. Mes esame devyniese: kongietis, du prancūzai, baskas, čilietis, indas, egiptietis, žydas ir aš – lietuvė. Ir dainuojame, dainuojame, dainuojame – sanskritu. Mus labai mėgsta, nes mes išsiskiriame. Ne tokie kaip visi. Man patinka dainuoti sanskritu.

– Tai bent!

– Anksčiau dainavau prancūziškai, angliškai, vokiškai, estiškai, daniškai, švediškai, o dabar dainuoju sanskritu.

Jau noriu ją pertraukti, todėl išdrįstu pasiteirauti, kur ji išmoko sanskrito. Deja, pasirodo, pati, viską pati, savarankiškai. Ir groti gitara taip pat savarankiškai, viską savarankiškai. Man telieka patvirtinti, kad ji labai gabi, tačiau ši pastaba užstringa gerklėje ir jos nepagiriu. Galėčiau, žinoma, pagirti, tačiau neišeina.

– Oho! Sanskritu! – žaviuosi. – Kaip sunku sanskritu dainuoti! Kaip sunku!

– Sunku, – pritaria ji. – O ką daryti?! Ką daryti?! Reikia. Jei mes nedainuosime sanskritu, kas gi daugiau dainuos?!

– Tikrai. Kas gi daugiau dainuos?!

– Sanskritu labai gera dainuoti.

– Tikrai.

– Reikia kažką viduje turėti. Jei turi, tuomet gali sanskritu dainuoti. Reikia turėti.

Iš jos kojų nagų matyti, kad ji kažką turi. Ką turi, tai turi. Vieni tai vadina beprotybe, kiti – šizofrenija, treti – psichopatija. Mes tai vadiname „kažkuo", t. y. tuo, kas leidžia dainuoti sanskritu. Noriu nuo jos sprukti, tačiau tas kažkas patraukia už liežuvio ir aš sakau:

– Man taip būtų įdomu su jumis pasikalbėti, išgirsti, kaip dainuojate sansitu...

– Sanskritu, – pataiso ji.

– Kaip dainuojate sanskritu, – tęsiu toliau. – Labai norėčiau su jumis susitikti, gal kitu laiku, kitomis aplinkybėmis. Mane sanskritas labai domina. Jis, kalbėkime atvirai, tiesiog žavus.

Sutariame, kad jai paskambinsiu. Bėgu nuo jos kaip velnias nuo kryžiaus, kaip vampyras nuo česnako. Perleidžiu ją Markui. Traukdamasis išgirstu ją samprotaujančią:

– Kodėl Lietuvoje visi tokie liūdni?..

Visada išgelbės vynas. Stoviu koridoriuje, gurkšnoju ir regiu, kaip kankinasi Markas. Jo kantrybė menka. Greitai pabėga.

– Su kokia čia kvaiša suvedei? – negali atsistebėti priblokštas. – Ji psichė.

Patariu neimti taip giliai į širdį. Pasiūlau vyno ir toliau geriame. Kažkoks pūkuotas viščiukas mums aiškina, kad geriausiai kompoziciją studijuoti metropolijose, o ne kolonijose. Mums pavyksta juo greitai atsikratyti.

Yoko dalija Džeko kulinarinius stebuklus. Visi ryja. Aš taip pat mielai valgyčiau, tačiau mane labiau domina vynas. Marką, beje, taip pat. Jis geria ir bando suprasti, ką amerikiečių marsiečių dialektu porina prie jo priėjęs senelis.

– Jis klausia tavęs, ar tu galėtum jam padėti, – sako man išmuštas iš pusiausvyros Markas.

– Aš visada pasirengęs, – atsakau tam seneliui, kurio veido išraiška tokia pat solidi kaip ir jo šimto tūkstančių vertės rūbai.

– Ką jūs man galėtumėte pasakyti apie šiukšlių deginimą Rytų Europoje? – čiumpa jautį už ragų jis.

– O kas jus domina?

– Mane domina teritorijos, kurias būtų galima nupirkti.

– Dėl Dievo, jų yra galybė. Tik reikia mokėti išsirinkti.

Markas atatupstas slenka prie vyno bako. Lieku vienas, tačiau nieko nebijau, nes man tik duok pakalbėti apie šiukšlių deginimą Rytų Europoje. Tai mano mėgstamiausia tema.

– Aš deginu viso Niujorko šiukšles. Galėčiau deginti ir Rytų Europos, – siūlosi jis man.

– Tai būtų didelė parama, – pritariu jam. – Aš kaip tik šiuo klausimu rengiu rekomendacijas Europos Sąjungai.

– Vai!..

– Taip. Jūs kaip tik sutikote tą, kuris viską žino apie šiukšlių deginimą. Pagal mano rekomendacijas, beje, buvo įgyvendintas projektas Okeanijoje.

– Septyniasdešimt devintaisiais?

– Vasario mėnesį, – pataisau jį.

Sutariame susitikti ir drauge padeginti tas šiukšles, kurių pastaruoju metu prisikaupė ne viena tona. Nepriešta-ravau, kad dalį Niujorko šiukšlių būtų galima atvežti į Lietuvą, kur jos ir būtų sudegintos. Ši mintis jam labai patiko. Žodžiu, sukirtome rankomis. Jis nuėjo toliau tvarkyti verslo reikalų, o aš prie vyno.

Nežinau, kelintą taurę geriu, tačiau vis dar girdžiu ir matau – svečiai zuja ir klega it bičių avilys. Džimas nepavargsta pristatinėti vienus kitiems. Markas šiek tiek apgirtęs. Matau, kaip jis bičiuliškai tapšnoja Džimui per pe-

tį. Nors pats esu girtas, bet matau, kad Džimas nejaučia malonumo. Pasivadinu Marką.

Šiek tiek svyruojame ir kalbiname senmergę. Ji neva architektė, todėl susitariame susitikti. Žinoma, jos namuose. Dabar jau ji sprunka nuo mūsų, neapdairiai palikusi savo telefono numerį bei adresą. Dar įsipilame vyno. Lenkų rašytoja, gyvenanti su padirbtu pasu, praeina pro mus. Manęs neatpažįsta. Tų rašytojų trumpa atmintis.

Mirga veidai. Mes girti. Džimas rodo ženklus, kad jau laikas nešdintis. Svečiai skirstosi. Mes dar neiname. Markas vėl nepraleidžia progos paplekšnoti jam per petį. Lyg ir būtų laikas eiti. Laikas. Deja, pamatau kompozitorių konceptualistą. Užplūsta ilgesys, todėl apkabinu ir bučiuoju jo barzdą. Jis, pripratęs prie Holivudo karščio, kenčia ir mano šiltų jausmų protrūkį. Vargšelis aiškinasi, kodėl man nepaskambino. Aš jam atleidžiu. Visiems viską atleidžiu. Jaučiuosi be galo geras ir mylintis visą pasaulį. Markas taip pat kupinas meilės. Jos trūksta tik kolegei Rimai, priekaištaujančiai, kad mes pasigėrėm.

– Mes geriam ne todėl, kad pasigertume, o todėl, kad būtų linksma, – sakau jai, kai einame Alezja gatve į metro.

Ji nesupranta. Nesupranta ir lenkas konceptualistas, vedantis mane už parankės. Bandau dainuoti. Ir prisidainuoju. Kaipmat prie mūsų prieina basas klošaras ir siūlo truktelti jo vyno. Nors girti, tačiau atsisakome. Pašiurpęs konceptualistas mus palieka. Ilgai atsisveikinu su Marku. Ryt rytą vėl susitiksim.

– Geras žmogus tas Džimas, – didelėmis valios pastangomis artikuliuojame sanskritiškai.

Nemalonu, bet mirusiųjų vis daugiau. Jų daugėja kaip tų triušių Australijoje, nuo kurių taip ir nesugeba apsiginti verslieji fermeriai. Visa žemė – vien kapinės. Oras dvel-

kia mirtimi ir puvėsiais. Žinoma, būtų galima ką nors keisti, tačiau gyvieji neranda jėgų, o gal jiems paprasčiausiai trūksta fantazijos. Esu vienas iš gyvųjų. Kol kas. Todėl mane jaudina mirusieji. Einu į kapines. Einu ten, kur telkiasi tai, kuo aš gyvenu. Visi giria šias kapines. Daugelis jomis didžiuojasi ir slapta viliasi būti čia palaidoti. Galbūt tikrai labai svarbu gyventi viltimi, kad būsi palaidotas ten, kur nori atgulti. Miestas gyvena ant kapinių. Miestas jas maitina. Vis siunčia ir siunčia į jų nepasotinamus nasrus aukas, vienoms surengdamas prabangias iškilmes, o kitas nenusakomai abejingai palydėdamas.

Visa eina velniop, todėl slankioju po kapines ir ieškau žinomų vardų, skaitau ant paminklų iškaltus banalius įrašus, skelbiančius, kad visas pasaulis skendėjo ir skendi giliame liūdesyje. Neįveikiama riba yra tarp užrašo ir realybės. Visi užrašai melagingi ir ciniški. Turbūt taip yra patogiau. Neieškau priežasčių. Jos man ir neįdomios, todėl tik einu nuo vieno paminklo prie kito, žiūriu į datas ir skaičiuoju, skaičiuoju, skaičiuoju – kiek šiems laimingiesiems vis dėlto buvo atseikėta laiko. Nežinau, ar laimingesni buvo tie, kuriems pavyko peržengti aštuoniasdešimties metų slenkstį, ar tie, kurie vos gimę mirė. Nežinau. Nežinau ir neieškau atsakymo. Neieškau, nes klausimas kvailas. O jei kas nors ir atsakytų, geriau nebūtų, laimingesnis netapčiau. Atsakymai nedaro žmogaus laimingesnio. Greičiau atvirkščiai.

Vaidilutės kūrena ugnį prie stabo kapo. Policija bando vaikyti fanatikus, tačiau jie vis apspinta kapą ir nežinia, ko čia ieško, nežinia, ką čia randa. Policininkas sąžiningai atlieka visuomenės jam patikėtas pareigas, todėl neleidžia net fotografuoti. Jis turi ginklą. Meilė beribė, ypač tuomet, kai ji nieko verta. Man nepatinka mylintieji stabus. Aš jų nesuprantu. Kita vertus, tegu eina jie visi šikt!

Beprasmiška vaikščioti po kapines, lankyti nepažįstamus žmones, galėjusius būti ar buvusius mano sielos žudikais. Nežinau, kas čia mane atvedė šią neįprastai lietingą dieną. Nežinau.

Kriptos ar jų likučiai aprašinėti meilės prisipažinimais, ištikimybės priesaikomis, šūkiais, teigiančiais, kad stabas nemirė, nes yra nemirtingas. Kažkokia paranoja. Aplinkos nuotaika pagauna mane, manyje apsigyvena ir tampu vienu iš daugelio slampinėtojų.

Noriu pabėgti. Noriu atsikratyti šios būsenos, pabėgti nuo veidų, nuo mirusiųjų, nuo lietaus, kiaurai mane permerkusio. Noriu pabėgti nuo šalčio, nuo drebulio, nuo neįvardijamos minties, privertusios čia atklysti. Nemalonu vaikščioti šiuo akmenynu, teigiančiu, kad laimingiausi iš laimingiausių, kilmingiausi iš kilmingiausių sugebėjo iš visos būties išprašyti tik po akmenį, prislėgusį dulkes.

– Atleiskite, ar mes teisingai einame prie Šopeno kapo? – teiraujasi manęs pora.

Jie turėtų labai mėgti jo noktiurnus, preliudus, koncertus fortepijonui su orkestru, kad tokią lietingą dieną nepraranda vilties surasti jo kapą. Visi šių kapinių lankytojai be galo mėgsta muziką, literatūrą, istoriją, filosofiją. Jie visi jaučia troškulį, todėl ir eina čia atsigaivinti, įkvėpti nemirtingumo dulkių. Nežinau, ko jie daugiau gali tikėtis. Ko tikisi iš šio kapinyno vaikai, tėvų atvežti iš Amerikos, Okeanijos, Naujosios Zelandijos? Jie visi čia. Visi su žemėlapiais. Visi desperatiškai bando susiorientuoti tarp tų, kurie yra svarbūs, kitų ne tokių svarbių, trečių visai nereikšmingų. Kažkada salonuose blizgėję sąmojais daugeliui nebeįdomūs. Aristokratų pavardės nieko nestebina. Iždo tarnautojai užmiršti. Gražuolių žavesys nebežinomas.

– Kodėl tu taip eikvojai save? – klausiu čia atgulusio Modiljanio. – Kodėl? Pasakyk, nors man ir neįdomu.

Jis tyli. Visi jie tyli. Visi, spėję primeluoti, apsukti galvas, prišnekėti, dabar tyli. Net nesišypso. Jie nerealūs, nes jų niekada nebuvo. Nieko nebuvo. Aplinkui vien tuštuma. Tik aš esu realus. Visa kita išgalvota.

– Malonėkite pasitraukti, aš noriu turėti šio antkapio nuotrauką. Prisiminimui...

Traukiuosi. Traukiuosi ir stebiu, kaip žmogysta su kanibalo atkaklumu bando įsiurbti į savo kameros fotojuostą mirusiojo likučius. Vienas kadras. Antras. Trečias. Žmogysta pradžiugins savo gimines ir bičiulius fotokūriniais, kuriuose matysis užrašas, teigiantis, kad miręs išties gyveno. Kam dabar tai svarbu? Gyveno jis. Mirė. Niekas nesikeičia. Jokios prasmės. Jokio moralo. Nesupaisysi dabar, kaip visa tai įvyko ir kodėl. Niekas nesigilina.

Visi paklaiktų, jei kas nors iš jų atimtų kapines. Jie pasijustų nežmoniškai nuskriausti. Jie turbūt net pasiryžtų mirti ir atgulti po žeme, kad ištaisytų tokį akibrokštą, kurį pavadintų nusikaltimu žmoniškumui. Jie nė sekundės negalėtų išbūti be kapinių, be minties, kad jos nereikalingos, kaip ir atmintis, atsiduodanti it prostitutė kiekvienam laiko įgeidžiui.

– Būkite toks geras ir nufilmuokite mus prie šio kapo, – prašo manęs saujelė japonų, ne iš pasakojimų žinančių visus atomo sukeliamus baisumus.

Jie išsirikiuoja. Tvarkingai atsistoja, kad būtų matyti antkapio užrašas, vėliau priminsiantis, su kuo teko turėti reikalų. Jų veidai išduoda įvykio svarbą. Jie pakilūs ir net šiek tiek susigraudinę, nes žino, jog kito tokio genijaus žmonija neberegės. Videojuosta juos filmuoja... Jei galėtų, jie išsikastų genijų ir šypsodamiesi laikytų rankose prieš kamerą. Jei galėtų...

Lietus pliaupia. Vaikšto spalvoti skėčiai. Aš jau nebe

žmogus, o tik vandens banga, nešama pasąmonės nežinoma kryptimi. Kada nors turėtų užsiverti kapinių vartai. Kada nors viskas turėtų baigtis. Kada nors.

– Privalau jai paskambinti, – nenustygsta vietoje Markas, kai permirkęs sėdžiu namuose ir šildausi romu, degtine, tekila bei džinu be toniko.

– Jau netveri, – sakau, kai jis dešimtą kartą suka klastingai ištekėjusios telefono numerį.

– Būtų kvaila nesusitikti, jei jau esu šiame mieste.

Tas „susitikti" reiškia viena – išdulkinti. Jis negali praleisti tokios progos. Galbūt vien dėl šio „susitikimo" ir beldėsi iš Austrijos. Deja, jam niekas neatsako. Tiksliau, atsakiklis praneša, kad šiuo metu nieko nėra namie.

– Betgi negali jos nebūti namie visą savaitę! – piktinasi Markas, laukdamas mano užuojautos.

– Gal jos vyras, sužinojęs, kad atvyksi, paslėpė ją? – garsiai samprotauju, nors tai ir ne paguodos žodžiai.

– Negali būti! Kalbėjau su ja telefonu iš Austrijos. Ji sakė, kad bus, lauks. Nieko nesuprantu.

Viską suprantu, tačiau juk neaiškinsiu jam. Jis taip pat supranta, tačiau bijo, o gal ir nenori garsiai to pasakyti. Vis tiek jis pasiryžęs gauti tai, ko čia atvyko. Jis nenurims. Suras šimtus priežasčių ir galų gale pasieks savo. Klausimas tik – kada. Šiandien ją išdulkinti nesišviečia. Atrodo, kad nesišviečia ir kitą dieną. Greičiausiai ir poryt, o po savaitės jau bus vėlu. Man šiek tiek juokinga matyti jo kančias, tačiau, atrodo, nėra ko juoktis. Jis nori tos merginos. Nori, tačiau negauna. Tai bjauri būsena. Antra vertus, mano namuose atsiranda šiokios tokios įtampos. Tai lyg ir gyvenimas, iš kurio vėliau būtų galima išspausti šiokį tokį siužetą. Tačiau žinau, kad nepavyks pasinerti į kito jausmų peripetijas.

– Ne, šitaip negalima. Jos nėra namuose!

Markas nė nepajunta, kaip tampa neoriginalus. Dabar jo lūpomis kalba vyriška ambicija. Betrūksta, kad iš ilgesio imtų gerti. Kol kas dar laikosi, tačiau netrukus, įtariu, iš euforijos puls į nevilтį ir gesins ją skysčiu. Tokia metamorfozė manęs visai nedžiugina. Nenoriu dalytis jo liūdesiu. Man apstu savojo, nors ir neskambinu telefonu nepasiekiamajai.

Baigiu sušilti. Baigiu ir apgirsti. Bičiulio kančia, verta šv. Sebastijono iškęstų skausmų, nemažėja.

– O tu su ja tikrai susitarei? – klausiu iš anksto gerai žinodamas atsakymą.

– Žinoma! Žinoma, susitariau!

Žiūrėdamas į jį suprantu, kad vieniems žmonėms Paryžiuje lemta mirti, kitiems – blaškytis, kaitinti aistrą ir vėliau išleisti ją pro kaminą.

– Pabandyk dar kartą. Gal negirdi? Gal jai sutriko klausa?

– Bandžiau. Pasakiau, kur gyvenu, tačiau jokio atsakymo! Ji juk žino, kad aš atvykęs!

– Gal ji nenori tavęs matyti? Gal melavo?

– To negali būti!

Iš tiesų negali. Turbūt jis teisus. Nieko daugiau nebesakau. Galvoju apie kapines, kurių kvapą atsinešiau į Kastanjari gatvę.

– Važiuoju pastovėti po jos langais, – sako jis radikaliai nusprendęs.

Vis dėlto aš niekada nieko nepamirštu. Visada viską atsimenu. Atsimenu, kas buvo sakyta man prieš daugelį metų, nepamirštu, kas buvo žadėta, kuo gąsdinta. Galbūt tai ir negerai, tačiau mano atmintyje gyvena kiekviena laiko, erdvės detalė. Madam, kurios vardo nežinau... Tiesa, ži-

nau. Madam, vardu Eva, kuri gyrėsi projektavusi ne vieną Paryžiaus falą, neapdairiai pakvietė mane į svečius. Ne mane vieną, su draugais. Tikėtina, kad šią akimirką ji norėtų tai pamiršti, tačiau aš atsimenu. Atsimenu ir suku jos telefono numerį. Nežinau, kas paskatino ją mus pasikviesti į namus? Žinau tik tiek, kad iš jos, beje, kaip ir iš kitų, man nereikia nei meilės, tokios būtinos Markui, nei pinigų, nei... Ko dar galima būtų tikėtis iš moters, kuriai jau gerokai per penkiasdešimt, o ji vis dar puošiasi trumpu sijonėliu, aptemptais marškinėliais, išryškinančiais jos graudžias krūtis? Jautresnis gal ir atsakytų į šį klausimą, tačiau aš žinau viena – man nieko nereikia iš Paryžiaus, iš civilizacijos, iš kultūros, iš politikos, iš seksualinių mažumų. Ir vis dėlto aš jai skambinu. Skambinu nežinodamas, net nuo ko pradėti, nerasdamas žodžių, kuriais galėčiau į ją prabilti, nieko neprašydamas. Netikiu, kad ji laukia mano skambučio. Deja, burtai mesti, nors ji ir siaubingai negraži.

– Čia Erkiu, – sakau atsiliepusiam balsui.

– Erkiu?

Žinoma, tai Eva. Apsimeta manęs nepažįstanti. Balse ji sugebėjo sutelkti visą šio pasaulio nuostabą, tačiau tai manęs nejaudina. Tikėjausi, kad taip reaguos, tačiau trauktis nėra kur. O kodėl turėčiau trauktis, juolab kad ji visai negraži. Net daugiau. Ji tiesiog pasibaisėtina. Ypač papurtęs veidas, išduodantis buvus audringą jaunystę.

Ji kelis kartus kartoja mano vardą, tačiau jau pirmoji raidė pasako, su kuo turi reikalą. Laukiu, kol jai atsibos šis žaidimas. Kiekviena pradžia turi pabaigą. Net jei ji priklauso tokiai kaip Eva. Pagaliau ji nutyla. Aš taip pat tyliu. Ji palūžta.

– Ak, taip... Prisiminiau... Erkiu. Žinoma, Erkiu, – sako ji.

– Taip, Erkiu.

– Malonu, malonu...

Dabar, žinoma, turėčiau priminti, kad ji mus kvietė į svečius, tačiau to nedarau. Tai būtų tolygu įsiprašymui, o įsiprašyti į jos miegamąjį nenoriu nei aš, nei, manau, Markas bei jo kolegė. Ši tik išsiskyrusi su vyru sužinojo, kas per daiktas yra homoseksualizmas bei moterų meilė. Eva vėl laukia, kol paklausiu, ar galima būtų ją aplankyti. Būtų galima pamanyti, kad gyvenau tik ir laukdamas akimirkos, kol kažkokia Eva iš Štutgarto pasikvies pasidalyti vienatvės skausmais ir malonumais. Tai būtų netiesa. Galop ji palūžta. Ji vėl, jau antrą kartą palūžta. Tai mano pergalė, verta Napoleono strategijos ir taktikos.

– Mes lyg ir tarėmės susitikti... – pradeda ji atsargiai, tikėdamasi, jog stačia galva pulsiu aiškinti, kad tiesą ji dabar sakanti.

Užsirūkau cigaretę, užkeliu kojas ant alžyrietiško stalelio ir pirštu gramdau prie rašomojo stalo prilipusį kažkokį šūdą. Laukiu. Atidaviau iniciatyvą jos įdegusioms rankoms ir ne mažiau rudoms kojoms. Pataikiau. Tiesą sako, kad tos moterys, kurioms per penkiasdešimt, pačios imasi iniciatyvos. Tai jaunesniems dažnai sukelia nepatirtus išgyvenimus. Taip ir atsitinka.

– Dabar turiu išeiti, – sako ji man, – tačiau neilgam. Vėliau galime susitikti. Pas mane. Gerai?

Žinoma, gerai, tačiau to nesakau.

– Aš ateisiu ne vienas.

– Ne vienas?! – nustemba ji, lyg pirmą kartą būtų išgirdusi, kad buvome trise kviesti.

– Taip, aš ateisiu ne vienas. Mes ateisime trise.

Ji būtų labai patenkinta, kad tie trys degtų aistra jai. Deja. Mums rūpi... Nežinia, kas mums rūpi. Nežinau. Be to, aistra nė vienas iš mūsų nedega, negaruoja ir nedūmija.

– Gerai, ateikite trise, – nusileidžia ji.

Padedu ragelį ir studijuoju žemėlapį, kur ji, laukdama

to išrinktojo iš išrinktųjų, gyvena. Buržujė. Absoliuti buržujė. Jos gyvenamoji vieta ne vien man sukeltų šleikštulį. Nepadoru gyventi tokiose Paryžiaus vietose. Šlykštu, tačiau tiek jau to. Mes aplankysime ją. Aplankysime, kad ilgam atsimintų.

– Ar tu žinai, kad šiandien esame pakviesti į svečius? – klausiu Marko, beviltiškai neprisiskambinančio savo objektui.

– Mes? – negali atsistebėti, nes pas Džimą buvo girtesnis nei aš.

Jo akyse keista nuostaba. Negali patikėti, kad šiame mieste yra ne tik laukiamas, bet ir kviečiamas, net, pasakyčiau, geidžiamas. Marką ištinka lengvas šokas. Rodos, netrukus prieš jį atsivers neprastos erotinio gyvenimo perspektyvos. Jis jų tikisi.

– Pas ką gi eisime? – susidomėjęs klausia.

– Eisime pas Evą.

– Pas Evą?! Pas tą?!

Nusivylimo šešėlis nuslenka jo veidu. Jau norėtų trauktis. Jei rastų motyvų, paaiškintų, kad kaip tik šiandien, ir atsitik tu man taip, jis neturi laiko, yra susitaręs. Gaila, tačiau nesuspėja ko nors gudresnio sugalvoti.

– Taip, žinoma. Pas Evą. Ji mus pakvietė, – įsiterpia kolegė, menkai išmananti, pas kokias moteris vyrai mielai eina į svečius.

– O gal einame šį vakarą į Sen Deni? – desperatiškai griebiasi šiaudo Markas.

– Mes ten einame kiekvieną vakarą. Galime padaryti pertrauką. Juolab kad ji mūsų lauks, – atimu iš jo gelbėjimosi ratą. – Esame susitarę.

– O Dieve!

Kol Markas nespėjo atsitokėti, įpilu jam ir sau išgerti. Kad linksmiau, drąsiau būtų. Sėdame prie stalo ir ryjame,

ryjame, ryjame. Vėl nežmoniškai apsivalgome. Vėl nuodėmė. Vėl pragaro kančių grėsmė. Vėl!

Eva paniursta, kai atidariusi duris išvysta mus tris. Atrodo, ji mūsų nelaukė. Tačiau mes einame į jos sušiktą buržuazinį butą, kuriame tetrūksta gyvų povų. Sėdamės į barokinius baldus. Pastebiu, kad Eva nužvelgė mūsų apavą, kurį turbūt reikėjo nusiauti. Tegu pati nusiauna. Mes išsidrėbiame.

Pro langą matyti *Hotel de Ville*. Karštis mieste vėl pribaigė prancūzus ir turistus, kurių smalsumas, pakilus termometro stulpeliui, krenta.

Eva prakaituota. Mes taip pat prakaituoti, tačiau mūsų kūnus slepia marškinėliai. Ji tokių neužsivilkusi, todėl prakaitas žliaugia kaklu, atviromis pažastimis, net kojų tarpupirščiais.

Markas traukia vyną, kurį ilgai rinkome parduotuvėje ir stato ant stalo. Tai geras vynas. Net labai geras. Aš jo noriu.

– Tokiu oru niekas negeria raudono vyno, – nemaloniausia intonacija pareiškia Eva ir dingsta.

Sėdime. Tylime. Gailimės, kad atėjome. Atrodo, malonaus pokalbio nebus. Tačiau neprarandame vilties, nes esame kviesti. Eva pasirodo su apytuščiu balto vyno buteliu.

– Jei norite, tai gerkite savo. Atsidarykite ir gerkite. Aš tai negersiu. Tokiu oru... Nesąmonė.

Ji nepasiūlo kamščiatraukio. Pilasi savo vyno, o kai nugeria pusę taurės, atsainiai teiraujasi:

– Norit?

Suprantu, kad šiuose namuose kamščiatraukio negausiu. Kišu jai taurę, kad nors tuo baltu lūpas suvilgyčiau. Apkarsta burnoje man tas jos vynas. Išgeriu ketvirtadalį taurės – tiek, kiek joje ir buvo vyno. Daugiau ji nesiūlo.

Sėdime keturiese ir toliau tylime. Ji mums neįdomi. Mes jai – taip pat. Šiek tiek nejauku, tačiau nusispjaut ant tokio nejaukumo, nes galbūt ją matau paskutinį kartą gyvenime. Viena aišku – rytoj rytą man jos netrūks ir dėl jos neisiu skandintis į Seną, nešoksiu nuo Katedros bokšto, nepulsiu ant metro bėgių.

Prakaituoti ji nesiliauja. Seku jos pavyzdžiu, įkaistu, užkaistu. Saulė plieskia tiesiai į kambarį, kuriame, be barokinių baldų, stovi porcelianiniai šuniukai, katytės, kareivėliai ir piemenaitės.

– Karšta, – teikiasi ji užkalbinti.

– Labai, – sako Markas.

– Siaubingai, – pritaria Rima.

– Tokios vasaros jau seniai nebuvo, – plėtoju žemyno atšilimo temą.

– Čia galima rūkyti? – klausia Markas.

– Žinoma, – drąsina Eva, – balkone.

Su Marku išeiname į vieno kvadratinio metro ploto balkoną. Užsirūkome. Eva liko su Rima.

– Bl... kur mes atėjome?! – verksmingai prataria Markas.

– Da nu na... – tegaliu pasakyti.

Apmaudu, kad cigaretės trumpos. Vėl sėdime. Vėl tylime. Vėl svečiuojamės svetinguose paryžiečių namuose, kuriuose visada esame laukiami. Nuo karščio man jau sukasi galva. Ji skrieja vis greičiau ir greičiau, plėsdama skrydžio orbitą. Tuoj atitrūks nuo kaklo. Šio momento mažiausiai laukiu, nes reikia valdytis.

Markas medituoja. Sėdi užsimerkęs ir vaizduoja esąs abejingas. Rima bando šypsotis, tačiau jos pastangos bergždžios. Eva, susiradusi pašluostę, blizgina bufeto stiklą.

Stiklas jau seniausiai švarus, tačiau ji su švabišku atkaklumu ir sterilumo poreikiu šveičia jį, nesuranda jėgų at-

sitraukti. Bufeto stiklas jai vis dar neblizga, nors tuoj pratrins kiaurai. Vyno butelyje liko penkiolika miligramų.

– Eime pietauti, – lyg sau pasako Eva, tačiau mes visi išgirstame, nes per daug iškalbinga tvyro kambaryje tyla, iš kurios, pasak vieno, randasi Niekis.

– Pietauti? – perklausiu, nes mano pilvas ir taip jau siekia parketą.

– Čia, šalia, yra labai geras kinų restoranas.

Mes lietuviškai pasitariame, ar verta su ta kvaiša eiti į restoraną. Verta vien todėl, kad vėliau išsiskirtume ir daugiau gyvenime nebeturėtume reikalų su ja. Po to, žinoma, nusipirksime butelį ir išgersime. Vieni. Be jokių evų. Be jokių švabų. Be jokių paryžiečių. Vieni gersime ir nusigersime.

– Jūs galite tą savo butelį pasiimti, – sako mums buto šeimininkė, kai einame pro duris. – Man jo nereikia.

Dabar būtų galima pasakyti, kad mes tą butelį mielai jai kur nors sukištume, tačiau nutylime. Butelio, žinoma, neimame, nors ir derėtų. Derėtų tą butelį pasiimti. Tiek to, tegu paspringsta.

Paslaugi kinė teiraujasi, ko pageidaučiau. Mane vemt verčia nuo to maisto. Man bloga. Man negera nuo kvapų. Mane vimdo tie makaronai, padažai, sriubos, ananasai. Noriu kuo greičiau išsilaisvinti iš Evos draugijos. Ji, rodos, pasiryžo mus visus pribaigti. Pribaigs. Tikrai pribaigs, nes išvydau, kokia ji atkakli.

– Ačiū, užsisakysiu tik vieną patiekalą, – sakau padavėjai.

– Taip negalima! – suspiegia Eva. – Taip negalima! Tu turi valgyti!

Žodžiai „turi", „privalai" man jau įsčiose kėlė alergiją. Mane išmuša dėmėmis.

– Noriu užsakyti du butelius raudono vyno, – sako Markas.

– Taip negalima! Čia niekas butelių neužsako! – vėl suspiegia netekusi kantrybės Eva.

– Aš noriu, – pakartoja Markas.

– Aš taip pat.

Eva nepatenkinta. Mano alerginės dėmės, palyginti su jos, atrodo tik maži taškeliai. Ji žiaumoja išgirtą kinų maistą ir leidžia suprasti, kad daro malonę pakęsdama mūsų draugiją. Mes geriame vyną, užsisakę po simbolinę porciją ėdalo. Man vis dar bloga. Tuoj vemsiu. Jei ne tas vynas...

– Ar čia yra telefonas? – klausia Markas ir nesulaukęs atsakymo neria į restorano prieangį.

Eva nekalba. Aš neįmantriai kalbinu Rimą:

– Esi architektė, tačiau tavo išsilavinimas techninis.

Rima nežinia dėl ko apsiverkia. Viena sėdi užsiraukusi, kita verkia. Markas jau net restorano virtuvėje bando surasti mylimąją. Geriau nė būti negali. Kūkčiodama Rima pareiškia, kad daugiau jai nieko nesakyčiau. Užsičiaupiu. Eva įnikusi į maistą, nesidomi kolegės raudos priežastimis. Ji šalta it kariatidė, nors pastaroji gražesnė.

– Suradai? – klausiu rūškano Marko.

– Vėl atsakiklis.

Pietaujame, taip sakant. Vynas jau baigėsi. Užsisakyti nėra prasmės, tęsti šiuos nepaprastai džiaugsmingus pietus taip pat. Vokietės moka keršyti. Ypač negražios. „Gimnastės yra padorios merginos", – suskamba man ausyse citata, nieko bendra neturinti su tuo, kas čia vyksta.

Rimos ašaros didelės, o oda druskai labai jautri. Todėl ji sėdi kaip vėžys. Visai nežinau, kuo ir kodėl ją įžeidžiau. Turėti techninį išsilavinimą nėra blogai. Aš pats norėčiau tokį turėti ir sėdėti kokioje nors kontoroje ar biure, o ne

šitame kinų restorane. Einšteinas turėjo techninį išsilavinimą ir dėl to nesikrimto. Net akademikas Sacharovas jį turėjo. Sklodovska-Kiuri buvo fizikė ir chemikė ir jai nekilo mintis dėl to lieti ašaras. Didesnė žmonijos dalis yra tiesiog suaugusi su technika, bet niekas dėl to galo nesidaro. Man keista, kad ji verkia. Pagaliau Leonardas da Vinčis irgi buvo inžinierius, o tik po to dailininkas. Niekas man neįrodys, kad naktimis jis sielojosi, dienomis guodėsi popiežiams, kad taip likimas jam lėmė. Norėčiau visa tai išdėstyti, tačiau man liepta užsičiaupti, tai ir tyliu. Nieko nenoriu įžeisti. Nieko.

Kai Markas nori sumokėti už pietus, Eva demonstratyviai išsitraukia čekių knygelę ir susimoka už save. Ji dar kartą skėlė mums antausį. Ji dar kartą spjovė į mūsų Rytų europiečių sielą. Rodos, tuo viskas turėtų ir baigtis, tačiau išėjus iš restorano ji pasiūlo pasivaikščioti ir mes, paskutiniai idiotai, sutinkam su pasiūlymu.

Slankiojame temstančiomis Paryžiaus gatvėmis. Eva eina priekyje. Kai tik prisiartiname, ji sprunka. Žodžiu, lyg avinų trio einame jai iš paskos. Net mums tarpusavyje nėra ko kalbėtis. Vienas nesusipratimas. Jei pasaulyje esama beprasmių dalykų, tai dabar regiu vieną iš jų.

Mano kantrybė senka. Markas, apsėstas meilės rūpesčių, taip pat jautrus.

– Gal nusiperkam vyno ir išgeriam prie Senos. Tuoj vidurnaktis, – sakau Markui.

– Pakalbėsiu su ja, – sako jis man ir pagreitinęs žingsnį prisiartina prie Evos, beveik išnykstančios dykinėtojų minioje.

Šauna mintis, kad dabar galėtume su ja pasimesti. Būna juk taip. Nenauja, kad pasimeta vyras su žmona, vaikas su motina, išsiskiria giminės. Galėtų ir mums taip atsitikti.

– Tu žinai, ką ji man pasakė? – netverdamas pykčiu pasakoja sugrįžęs iš žvalgybos Markas. – Pasakė, kad tokiu metu vyno galima gauti tik pas arabus!

– Tai gerai. Aš pats žinau.

– Ji sakė, kad pas arabus pirkti vyną blogas tonas, kad niekada jo negerianti. Žodžiu, ji atsisakė. Arabai, matai, jai nepatinka! Jų parduodamo vyno ji negerianti.

Nežinau, kokį ryšį vynas turi su arabų prekeivomis, tačiau ši idėja mums neišdega. O ji vis eina priekyje ir kraipo tą savo debilišką užpakalį lyg norėdama įrodyti, kad štai kokie jūs visi kvaili, o kokia aš dar graži, kokia ir buvau, ir esu, ir būsiu visą gyvenimą, nes esu buržujė bei snobė.

– Kaip aš noriu gerti! Kaip aš noriu gerti! – šaukia mums Eva Sen Mišelio bulvare.

Mano būsena tokia, kad tuoj jai paskelbsiu užsimanęs myžti. Susilaikau. Galėčiau numalšinti jos troškulį. Ir Markas, manau, galėtų. Ir Rima, kuri jau nebeverkia, tačiau vis dar pyksta ant manęs, galėtų. Trise mes ją gerai pagirdytume.

– Aš noriu į kavinę! – irzliai pareiškia Eva.

Gerai, sėdime kavinėje. Įtūžęs oficiantas atneša vandens. Jis dar labiau užpyksta, kai Markas užsisako vokiško alaus. Taip taip, vokiško, būtent vokiško, nes tik vokišką jis geriąs. Eva plėšrūno išraiška aiškina, kad vokiško jis neturi teisės užsisakyti, nes privalo (vėl privalo!) gerti dienos alų. Tą, kurį ir ji štai netrukus gurkšnos. Tik jį, o ne kokį kitą, nors čia parašyta, kad yra visokio.

Markas pasiunčia visus po velnių, tačiau gauna tai, ko norėjo. Eva paima laikraštį, sklaido jį ir ima gilintis į kažkokį ją sudominusį straipsnį. Tylėdami sėdime prie stalo kiekvienas su savo pamėgtaisiais gėrimais. Aš – su vande-

niu. Markas – su vokišku alum. Rima prie kavos puodelio. Eva... Eva prie dienos alaus. Pasaulinė katastrofa, rodos, neįvyko... O kantrybės jau nebėra.

– Turiu eiti. Viso gero, – pareiškia Eva, įveikusi kvapą gniaužiantį straipsnį.

Ji dingsta už kavinės stiklo, o mes sėdime ir tylime it kuolu trenkti. Kaltų nėra. Niekada nebūna kaltų.

– Jei dabar neišmauksiu butelio vyno, mirsiu, – sakau Markui.

– Aš taip pat.

– Mielai ir aš išgerčiau, – prabyla Rima, kuri kelioms valandoms buvo įsirašiusi į kamaldulių ordiną ir jį netrukus palikusi.

Braunamės pro žmones Menų gatve. Jie kažkodėl šį vakarą linksmi, pakilūs, šventinės nuotaikos. Arabai mums duoda vyno. Jo yra kiek tik nori. Ir visada. Stveriame vyną ir einame prie Senos. Leidžiamės prie upės laiptais, dvokiančiais įvairiausių tautų ir tikėjimų šlapimu. Apvaizdos dėka išvengiu šūdo krūvos. Šį kartą žmogaus.

Pro mus plaukia garlaiviai, apšviesti ir fotoaparatų blykstėmis apšviečiantys mus. Mus – godžiai geriančius, godžiai rūkančius ir patenkintus.

Nieko netrūksta. Vynas tirpdo dienos nuosėdas. Eva nebeatrodo tokia gūdi, kokia buvo. Pasaulis taisosi. Paryžiečiai gerėja. Dabar jie jau mieli, draugiški ir atviri man, mums visiems, tiems, kuriems nieko iš jų nereikia, nereikia net jų miesto su visais dienos gėrimais, virtuvės kultūra, nepatenkintomis išraiškomis. Verta būti šiame mieste. Gera. Ypač kai esi absoliučiai girtas, neapverti liežuvio ir tegali pasakyti tik tiek, ką ir aplinkiniai tau tegali pasiūlyti. Tada viskas puiku. Viskas gerai. Nuostabu!

– Rytoj mes išsirinksime kitą vietą. Ten vėl gersime. Ir

vėl mums bus gerai. Ir vėl mums nieko netrūks, – sakau, kai jau laikas kilti, nes netrukus išvažiuos paskutinis metro traukinys. – Taip ir padarysim.

Jau kelios dienos mane atakuoja Žanas. Telefono laidas tiesiog įkaitęs nuo jo skambučių. Nesuprantu, ko jis nori. Aišku viena – dega aistra čia apsilankyti. Labai miglotai aiškina esą Danieliaus namuose padėti kažkokie jam reikalingi popieriai. Kokie gali būti reikalingi popieriai, jei jo išsilavinimas tėra kelios klasės provincijos mokykloje. Jis vis neatstoja. Reikalauja, kad palikčiau namų raktus, o jis jau žinosiąs, kas ir kur yra padėta. Visai netrokštu jo siūlomos draugystės. Atsikalbinėju ir kol kas sėkmingai. Kalbėdamas tiesiog regiu, kaip jis varto tas savo akis, išdarinėja grimasas, nervingai barbena pirštais.

– Atvažiuoju, – sako jis man.

– Manęs nebus namie.

– Palik raktus pas kaimyną.

– Išvažiavęs.

– Atvažiuoju po dešimties minučių.

– Aš išeinu po penkių, – maždaug taip skamba mūsų pokalbis.

Prisimenu Danieliaus pasakojimą. Žanas, kol Danieliaus nebuvo namie, po pusvalandį prakalbėdavo su Australijos kengūromis, Tasmanijos vilkais ir paliko astronominę sąskaitą, kurią vėliau apmokėjo šeimininkas. Tokia perspektyva manęs visai nevilioja.

Žanas nepatenkintas, kad esu nemielas, tačiau mano jausmai taip pat turi ribas. Jis vis neatstoja. Telieka įjungti atsakiklį ir nebekelti ragelio. Durų taip pat neketinu atidaryti. Jo čia nė kojos nebus, nes man jis nepatinka. Kaip žmogus.

Markas vis dar nepraranda vilties išdulkinti tą mergi-

ną. Jis taip pat skambina. Skambina ir viliasi, kad vienas skambutis išspręs visas jo problemas. Jis dabar tiesiog vaikščiojanti erekcija. Depresyvi erekcija. Panašiai turėjo atrodyti viduramžių riteriai, dūsaujantys po širdies damų kojomis.

– Sugalvojau, – sako jis man.

– Ir ką gi tu sugalvojai?

– Nuvažiuosiu į jos namus ir pakišiu laišką po durimis.

Tai desperacija, tačiau ką jam patarti, jei jis taip nerimsta. Žmogus atsibeldė iš pačios Austrijos ir še kad nori... Jau regiu jį po langais St. Peterburgo gatvėje. Jis galėtų dar pasamdyti muzikantų, kad pagrotų ir padainuotų serenadų. Tai būtų originalu. Deja, jo vaizduotė tegali pasiūlyti laišką. Tai, žinoma, taip pat šis tas.

Šiomis dienomis skambina visi, kas netingi. Skambina net kompozitorius konceptualistas, prisiminęs mūsų susitarimą dėl orkestro. Skambina Džimas, prašantis vėl padėti Džekui virtuvėje. Jam negaliu atsakyti. Pagaliau reikia juk atidirbti už vyną, kurio atsargas pastaruoju metu gerokai patuštinau. Tą jis puikiai žino, nes nužvelgdavo mane su vis pilna ir vis nauja vyno stikline. Galbūt jam tai ir nepatiko, tačiau nemanau, kad dėl to labai sielojosi. Skambina ir sanskrito žinovė, primenanti, kad mums būtina susitikti jos namuose. Vėl namuose! Galiu numanyti, koks tai bus susitikimas: smilkalai, sitaros, Ravi Šankaras, varpeliai ir visa kita. Ja atsikratyti nepavyksta. Pažadu aplankyti artimiausiu metu.

Vienas telefono skambutis priverčia suklusti. Atsakiklyje išgirstu moters balsą:

– Erkiu, Danielius – šūdas!

Tik tiek. Daug kartų perklausau šį įrašą. Kuo toliau, tuo labiau įsitikinu, kad tai beprotės balsas. Kurios? Paryžiuje daug bepročių, tačiau ne visos žino mano vardą, o ir ne

visoms kiltų mintis Danielių prilyginti šūdui. Tai jau nauja. Galbūt mane persekioja? Ne, to negali būti! Gal aš paranojikas? Kas mane galėtų čia persekioti?..

Markas grįžta visai sugniužęs. Jaudinuosi, kad jis neperdegtų. Ta aistra labai klastinga.

– Pakišai laišką po durimis? – klausiu jo.

Jis tik numoja ranka, prisidega cigaretę ir įsistebeilija į lubas. Daugiau ko nors klausinėti nėra prasmės. Aišku, jis giliai liūdi. Būtų galima jam pasiūlyti pasimasturbuoti, tačiau nemanau, kad tai suteiktų palengvėjimą. Galbūt net atvirkščiai. „O! Aš raitausi lovoje. Bandau pati save pamyluoti, bet be Fausto pusė malonumo. Be to, mane kankina rūpesčiai!", – prisimenu vienos, gyvenusios šalia Eifelio bokšto, prisipažinimą. Žinoma, ji buvo teisi. Todėl nieko nesiūlau Markui, nors jam tai ir nepakenktų.

– Aš paskambinsiu, – staiga atkunta jis ir puola prie telefono, stveria ragelį ir nervingai renka atmintinai išmoktą aštuonženklį numerį.

Pauzė. Jis renka kitą. Pauzė. Vėl renka.

– Gal tu galėtum padėti iššifruoti, kokį numerį ji sako prancūziškai, – prašo manęs.

Dešimt kartų išklausau, ką gargaliuoja balsas ragelyje, ir telefono numeris ant mūsų stalo. Markas vėl puola skambinti. Jo atsivežta kolegė tuo metu sėdi ant lovos ir, atrodo, greitai užsnūs.

– Aš noriu su ja kalbėti! – rėkia jis į ragelį. – Noriu ją pamatyti!

Man visai nekeista, kad subjektas kitame laido gale nesupranta Marko noro. Markas meta ragelį ir piktinasi, kad taip nemandagiai jam buvo atsakyta, kad geidžiamos merginos jis nepamatys. Jis piktinasi prancūzais, buržuazija, miesto transportu, pašto tarnyba, turistais, klimatu, net

vyno pasiūla, nes jis mėgstąs itališką, vengrišką, kurių čia nerasi. Manau, kad jo pyktis siekia net Karolio Didžiojo laikus, ką jau kalbėti apie Prancūzų revoliuciją, iš kurios kilo visos bėdos. Marko rūstybė it rūkas apgaubia visą Prancūziją, jos istoriją ir dabartį. Jam labai keista ir jis nesupranta, kodėl metro neišvysi nė vieno solidžiai apsirengusio, nė vienos šypsenos, nė vieno draugiško žvilgsnio! Nė nebandau prieštarauti, kad pasaulis nėra toks blogas, jei jam nepavyksta įtaisyti vyrui ragų. Nesakau, kad dėl to neverta nubraukti prancūzų indėlio į žmonijos civilizaciją, kultūrą. Jis neišgirstų. Visa jam dabar susitelkė į tos mergos tarpukojį, į kurį patekęs jis visai kitaip pažvelgtų į pasaulį. Ant vienos svarstyklių lėkštelės jis padėjo geidžiamą vaginą, o ant kitos – visa kita. Vagina persvėrė pasaulį. Deja, ji nepasiekiama, todėl visa kita jam dabar yra totalinis šūdas. Didžiausias įžeidimas jam dabar būtų pasiūlyti eiti į mišką paklausyti paukštelių čiulbesio. Jis išprotėtų. Vyras ties nervinės krizės riba. Išties jam reikėtų atsipalaiduoti. Jis labai nori tos mergos, kad vėliau mintyse galėtų pasakyti: ji patyrė tris orgazmus. Aš – septynis. Buvo gerai.

– Jūs negerkite tiek daug, – siūlo prabudusi Rima, galbūt pirmą kartą gyvenime matanti, kaip vyras gali trokšti mergos. Jai tai nauja, nes ištekėdama ji tikėjosi, kad vyras bus ne kas kitas, o draugas.

Sėdime apsunkę: prisiriję ir apgirtę. Laikas būtų kur nors pajudėti, tačiau užpakaliai tiesiog prilipę prie kėdžių. Nė vienas neturi jėgų pakilti. Kambarys sklidinas visuotinio abejingumo. Taip jausdamiesi turėjo gyventi romėnų patricijai.

Skambutis. Vėl! Pakeliu ragelį. Prisistatau. Balsas ragelyje. Vyriškio!

– Jei jūs neatstosite nuo mano žmonos, – sako jis kažkodėl man, – kreipsiuosi į policiją. Tai paskutinis perspėjimas.

– Labai atsiprašau, tačiau aš kalbu vokiškai, – sakau jam.

Jis antrą kartą pakartoja tekstą angliškai ir padeda ragelį. Esu pritrenktas, kad mane taip neteisingai apkaltino.

– Markai, man atrodo, čia tau skambino.

– Man?! – jis negali atsistebėti, lyg būtų šventasis Pranciškus, atsisakęs žmonių draugijos ir bendraujantis vien su paukščiais ir žvėrimis.

– Man atrodo, skambino jos vyras. Perspėjo, kad kreipsis į policiją.

– To negali būti!!!

Dabar Markas atrodo lyg besparnis angelas, troškęs šeimai vien gero. Jis nesupranta. Negali patikėti, kad taip nepagrįstai jį gali gąsdinti pavydusis vyras. Jis tiesiog dorybės įsikūnijimas. Jis moraliausias iš moraliausių, niekada nesugebėsiantis pasakyti suvedžiojamai svetimai žmonai: praskėsk kojas, aš į tave įeisiu iš nugaros. Jis visai neturi tokių minčių. Jis beveik išsikastravęs. Jis kaip eunuchas, norintis vien pasikalbėti, išgerti puodelį kavos kavinėje, nueiti į kiną...

Man juokinga, kaip jis varto akis ir stebisi.

– Buržujai, – meta priekaištą skambinusiajam. – Idiotas! O koks pavydus! Dabar suprantu ją... Dabar suprantu... Kaip jai turėtų būti sunku. Kaip sunku...

Išties sunku, jei ji taip pat svajoja prigulti po juo, o tas vyras, paskutinis kretinas, neleidžia. Vargšeliai. Tačiau kodėl aš?! Kuo dėtas vargšas Danielius, į kurio butą galbūt jau vyksta policijos kuopa?! Man rūpi tik viena – policija. Jei ji čia atsibels, nesugebėsiu paaiškinti, kad tos mergos man visai nereikia. Nesakysiu aš jiems, kad jos negeidžiu.

Jie nepatikės. Eis išvien, nes yra įsitikinę, kad taip, kaip juodukai nori baltų moterų, taip atvykę auslenderiai trokšta patekti į buržujų šeimas ir jas išardyti.

– Aš norėjau tik susitikti, pasikalbėti, – teisinasi Markas, kažkodėl sumanęs mane priskirti prie idiotų bandos.

Vis dėlto matau, kad vištytės vyrelis šiek tiek atvėsino jausmus. Nežinau, kuriam laikui, tačiau atvėsino.

– Tai mes čia taip ir sėdėsime, – pareiškia nepatenkinta Rima, turinti teisę skųstis dėmesio stoka.

– Ne, šį vakarą eisime į Eliziejaus laukus, – sakau jai.

– Ir vėl gersite, – liūdnai konstatuoja.

Markas eina Eliziejaus laukais lyg prieš valandą būtų nokautuotas Muhamedo Ali. Negali patikėti, kad taip įmanoma su juo pasielgti. Eina vienas ir nieko jam daugiau nereikia. Liūdesio įsikūnijimas. Atvira žaizda. Pasruvusi kraujais Kristaus širdis ir Marijos kančia vienu metu. Jis pašautas strėle taikos balandis. Jis Nekaltas Prasidėjimas. Jis skaisčioji vaidilutė. Dėl šių priežasčių geriau jo nekalbinti.

Mes įeiname į muzikos parduotuvę.

– Čia yra baras? – klausia manęs niekingo sąmokslo auka Markas.

– Paskutiniame aukšte.

Jis dingsta. Pasineriu į muzikos pasaulį. Užsidėjęs ausines klausausi visko iš eilės. Šiek tiek net pašoku, nes ir kiti nekantresni klausytojai juda. Ima skaudėti galvą. Muzika ir galvos skausmas viena nuo kitos neatsiejamos dalys. Galvoje spengia. Nuo garsų išsislapsto visos mintys. Jos glaudžiasi kaukolės pakampėse ir net viliojamos geriausiais atlikėjais nesirodo.

– Galbūt reikėtų jį surasti, – pertraukia mane Rima, pajutusi kolegiškumo jausmą Markui-Stigmai.

– Jis bare.

– Eime, jam reikia padėti.

Nežinau, ar reikia, ar verta jam padėti, tačiau taip skauda galvą, kad noriu kuo greičiau nešdintis iš šio muzikos Akropolio. Galva beveik plyšta. Dabar tėra vienas skausmas – mano. *Kito nėra ir negali būti. Niekas nesupras*, kaip man dabar skauda. Niekas!

Marką randame sėdintį prie baro, absoliučiai girtą ir... rašantį laišką. Jau kuris laikas jis nevengia literatūros. Nedaug trūksta, kad imtų eiliuoti. Galbūt ir dabar jau rašo eilėmis. *Baltosiomis? Jambu? Hegzametru? Po tokių nutikimų visko gali būti.* Po tokių įvykių prabunda slėpęsi talentai, gabumai. Gal jame snaudė Baironas, Vaildas, Bodleras. Greičiausiai Bodleras. Pykčio gėlės.

– Eime, Markai, – vadina jį naivioji kolegė, *nesuprantanti, kad neleistina pertraukti kūrybinio proceso.*

Markas užsisako dar. Iš barmeno pakišto raštelio suprantu, kad geria jau ketvirtą ar penktą dozę. Taip, alkoholis yra džiaugsmo ir nevilties palydovas. Tai amžina tiesa, kurią šią akimirką patvirtina Markas-Kančia. Jis net šiek *tiek piktas. Nepatenkintas.* Aiškina, kad gers tiek, kiek nori, o ir laišką jam dar reikia pabaigti.

Net neklausiu, kam jis tą laišką rašo. Ir taip aišku.

Po muzikos aš išblaivėjau, o Markas šiame bare girčiausias, nors niekas net nepastebi. Jis nori užsisakyti dar vieną. *Pabaigti to laiško jam vis nepavyksta.* Neabejoju, jog tai bus šedevras. Galėčiau paprašyti kopijos, tačiau susilaikau.

Alkoholis gerai veikia jo kūrybą. Matyti, kad jam kyla vis naujų minčių, kurias nuslėpti būtų tiesiog nepadoru, todėl *būtina jas lieti ir lieti ant popieriaus, kad tas, kuris skaitys,* suprastų viską ir iki galo. Bare tamsoka, todėl iki manęs

neatklysta nė viena Marko galvoje gimusi mintis. Jis vis dar nebaigia. Jei ir toliau nebaigs, gali vienu metu nukristi nuo baro kėdės.

– Jūs eikite, o aš jus pasivysiu, – teikiasi pamaloninti sakiniu ką tik iškeptas rašytojas.

– Mes niekur neisim, – pareiškia vis dar solidari Rima.

Žinau, kad rašantiems vienatvė būtina, tačiau sėdžiu ir niekur nejudu. Galvos skausmas praeina. Bijau, kad rašytojas neišsitrauktų kito lapo. Pagaliau jis baigia, nors iš apsiblaususių akių matyti, kad dar galėtų rašyti ir rašyti.

– Ką darom? – klausia kankinys, lyg nebūčiau šalia jo beveik valandą išsėdėjęs.

– Aš norėčiau išgerti, bet ne čia.

Tikrai noriu išgerti, nes daugiau nėra ką čia veikti. Keista, tačiau be alkoholio ir tabako neįsivaizduoju pasaulio. Visa kita atrodo vieni niekai. Gal aš jau alkoholikas? Ne, man tik pasirodė. Nieko panašaus. Ir kyla kartais kvailų minčių galvoje! Turbūt ta muzika. Iš jos visos bėdos. Nereikėjo čia eiti. Prakeikta ta muzika – klasikinė, šiuolaikinė, džiazas, rokas.

Atsibeldžiame iki Monparnaso. Jau tamsu. Kavinėse verda gyvenimas, tačiau nusispjaut ir nusišikt ant jų gyvenimo ir kavinių, kaip ir ant tų taurių ir kavos puodelių, kurių besilinksminantys išgeria vos po vieną. Mums reikia daugiau. Daug daugiau. Milijoną kartų daugiau! Mes visai kitaip linksminamės.

Prisipirkę vyno sėdime ant suolo priešais kavinę. Ranka pasiekiami lauke sustatyti kavinės staleliai, kėdės. Mus skiria metras. Mus skiria, rodos, tik metras, tačiau tarp mūsų – bedugnė. Nė vieni nesirengia šokti per ją. Nė vieni nenori būti kitoje pusėje. Mes šalia ir kartu nepasiekiami. Iš butelių liejasi vynas į mūsų gerkles. Kažkas nori piktintis, tačiau ne-

drįsta. Mes nepažeidžiam jų įstatymų. Mūsų vyno buteliai sukišti į nepermatomus maišelius. Juos ir mus globoja angelai. Jie sėdi šalia prie stalelių ir kažką tauškia. Mes sėdime ant suolo ir tylime. Jei mes prabilsime, jie užsičiaups. Nenorime atimti iš jų kalbos dovanos. Jie nenori, kad mes kalbėtume. Tylintys ir mirę jiems artimesni ir ne tokie baugūs. Mums jie nieko nereiškia. Mums jie absoliutūs nuliai, kaip ir mes, beje, jiems, nors jie ir pakenčia mus šalia savęs. Jie tariasi darantys mums malonę. Deja, deja. Niekas nedaro malonių šiaip sau. Niekas. Man nutrūksta juosta...

Atsitokėju namuose.

– Dainavai, nepadoriai keikeisi, šaukei fašistinius šūkius, baubei Vermachto dainas, – pasakoja man apie mane nepraradusieji nuovokos.

Turėčiau gėdintis. Nė už ką! Aš apsvaigintas svetingumo, muziejų, prisigrobtų vertybių. Jaučiu, kad man viso to gana. Nežinau kodėl, tačiau esu persisotinęs – apsirijęs ir persigėręs. Gaivinuosi alumi, o galvoje šviesu šviesu. Tik vienas klausimas: ką gi aš čia veikiu?

Tyla. Atsakymo nėra. Tyla.

– Mes rytoj išvažiuojame, – sako Markas.

– Taip, žinoma...

Taip, žinoma, daugiau nėra ką čia veikti. Nėra. Visi kada nors iš čia išvažiuoja – Rilkė, Hemingvėjus, Mileris... Visi pabūna, nusivilia ir išvažiuoja. Vėliau, žinoma, grįžta. Kiti net atsiveža jaunas meilužes, kad pasirodytų ir papasakotų joms, kaip šauniai čia buvo leistas laikas, kokie visi buvo nuostabūs, įdomūs, nepakartojami, kokių dabar nė su žiburiu nerasi. Visada reikia išvažiuoti. Ne, kol kas aš nesirengiu. Žinau, kad ten, kur nuvyksiu, bus šimteriopai blogiau. Žinau, kad tik išlipęs iš lėktuvo, gailėsiuosi, kad nepasilikau dar vieną dieną.

– Mūsų Rytų ekspresas išvyksta rytą.

Aiškinu, kad važiuoti visą dieną – beprotybė. Geriau naktį. Įtikinu. Nuspręsta – kitą naktį.

– O kodėl jūs turite važiuoti naktį? Važiuokite poryt dieną.

Jie mąsto. Abejoja. Mano pasiūlymas labai protingas. Nuspręsta – poryt.

– Jei poryt, – sakau, – tai likite pas mane gyventi. Pagersime. Paskutinį kartą pagersime. Paskutinį kartą pasigaminsime maisto ir apsirysime. Nežinia, ar kada nors tai pasikartos?..

Jie sutinka. Gyvena pas mane. Net pamirštu, kad šis butas priklauso ne man, o šiuo metu geltonąja Kinija keliaujančiam Danieliui, kuris visai nenori grįžti į Paryžių. Jam netrūksta Paryžiaus, kaip man netrūksta Vilniaus.

Sekmadienis. Nelemtas sekmadienis. Rytų eksprese ieškome laisvų vietų. Mano bičiuliai išvažiuoja. Traukinys sausakimšas. Pakeliame išsidrėbusią ant keturių sėdynių vokietę. Ji, žinoma, nepatenkinta. Markas traukia išsiskyrimo akimirkai skirtą brendžio butelį. Geriame paeiliui iš kakliuko stovėdami. Vokietė, su kuria jie važiuos iki Štutgarto, šlykštisi. Sukame antrą ratą. Tylime, nes viskas jau ir taip pasakyta. Pasakyta prieš tūkstantį, milijoną metų.

– Jei kartais, – sako man Markas perleisdamas butelį, – ji tau paskambintų, pasakyk, kad aš jai paskambinsiu iš Austrijos.

– Gerai, – sakau.

Jis net dabar nepraranda vilties. Tikiu, kad ateis ta diena, kai jis viską susigrąžins su kaupu.

– Buvo malonu, – sako Rima.

– Niekada daugiau neverk. Visa tėra šūdas.

Balsas skelbia, kad lydintiesiems laikas išlipti iš vagono.

Truktelim dar brendžio, mažesnę dalį paliekam kelionei. Jis šiltas, kaip ir šis sekmadienis, nuo kurio jau net nebebloga.

– Paskambinsiu, kai atvažiuosime. Naktį. Apie dvyliktą. Būsi namie?

Žinoma, būsiu, kur aš dėsiuosi šiame mieste. Traukinys pajuda. Stoviu perone ir lydžiu akimis. Traukinys pasisuka. Dingsta paskutinis vagonas. Lyg taip ir turėtų būti. Archetipinis išsiskyrimas.

Stoviu prie Rytų stoties Strasbūro bulvare ir nebežinau, į kurią pusę traukti. Jei sakyčiau, kad man dabar nenyku, meluočiau. Miestas tuščias. Manęs galbūt taip pat jau jame nėra.

Eisiu į Sen Deni.

Sen Deni bulvare gaisras. Visos prostitutės, metusios darbą, grožisi liepsnomis ir gaisrininkų drąsa. Ugnis veržiasi pro langus. Gaisrininkai gelbsti žmones. Visuotinis sujudimas ir visuotinis susidomėjimas. Merginos iš Sen Deni ploja katutėmis, kai gaisrininkas techniškai puikiai įvykdo pareigą – ištraukia žmogų iš liepsnos. Miela matyti vienoje vietoje tiek daug susibūrusių merginų. Yra kur pasižvalgyti, tačiau sekmadienio liūdesys nustelbia ir šį malonumą.

– Atvykau, kaip tarėmės, – sakau duris atidariusiai sanskrito žinovei, kurios kojų nagai šiandien papuošti lietuviškomis trispalvėmis.

Ji žiūri į mane nieko nesakančiomis akimis ir nekviečia vidun. Jau noriu apsisukti ir vykti atgal – į Paryžių.

– Užeikite, – sako ji man. – Gal galėtumėte ištraukti mano vaikui dantį. Jis bijo eiti pas gydytoją, o rytoj išvyksta į Kanadą.

Įeinu į vidų. Visur netvarka. Ji pristato man baikštų vaiką ir įduoda buitines reples. Nieko nesuprantu.

– Jam reikia ištraukti tą dantį – beda pirštu į pražiodyto vaiko gerklę.

Nė nemanau tik atvykęs traukyti vaikams dantis. Žinoma, jei būčiau sadistas, tokia proga tik apsidžiaugčiau, tačiau dabar...

– Ne, netrauksiu, – sakau.

Nusivylimas abiejų akyse. Jie taip tikėjosi. Jie vylėsi, kad išrausiu su šaknim sveiką ir dar neklibantį dantį. Įžvelgiu spąstus. Kitaip ir būti negali. Apsižvalgau ir suvokiu aplink tvyrant Tvin Pykso atmosferą. Imu apgailestauti, kad atėjau.

– Palaukite manęs sode, – sako ji man ir išveja iš namų.

Sėdžiu sode prie staliuko. Rūkau. Trispalve pasidabinusi sanskrito žinovė nesirodo. Nežinau, ką čia veikiu. Nežinau!

– Mano sūnus jums atiduoda savo ledus, – sako ji tokia intonacija, lyg ketinčiau atimti jos atžalai gyvybę.

Man nereikia aukos. Man nieko nereikia. Atsibeldžiau vien todėl, kad prastumčiau sekmadienį.

– Labai gaila, tačiau tiek darbo, tiek darbo...

Vėl nieko nesuprantu. Ji pati vakar skambino ir kvietė pasisvečiuoti. Tik dabar man galvoj nušvinta: ji beprotė. Ji ne apsimetusi beprotė. Ji tikra beprotė!!!

– Pažįstu vieną milijonierių. Jei atvažiuotumėt kitą dieną, jis galėtų pakviesti papietauti. Būtų šaunu.

Tik jau ne pietauti. Tik ne pietauti! Ieškau priežasties, kaip greičiau iš čia ištrūkus, nes ji jau dėsto, kokia yra geniali literatė. Net pretendentas į Nobelio premiją žavisi jos vertimais!

– Aš turiu tiek darbo, tiek darbo, – sakau jai ir kylu.

– Kaip gaila, – sako ji. – Tikrai labai gaila.

Vienas marazmas aplink mane. Kažkokios nesąmonės. Esu paskutinis kvailys, paskutinis idiotas! Vis dar kažko tikiuosi. Tikiu, kad man pavyks sunaikinti šią dieną. Koks naivumas! Kokia nesąmonė!

Galėčiau eiti pas Džimą... Įsivaizduoju tuos visus snukius, pašnekesius ir mane nukrato šiurpas. Ne, tik ne ten! Tik ne ten!

Vidurnakty suskamba skambutis. Markas.

– Aš jau vietoje, – sako jis man.

Mane apima dar didesnis liūdesys. Reikia ką nors nuspręsti. Ilgiau taip negalima. Dar kelios pažintys – ir mano psichikos saugikliai neatlaikys.

– Kada tu grįžti namo? – klausia jis manęs.

– Pačiu pirmuoju reisu. Rytoj, – išpyškinu automatiškai ir tik pasakęs suvokiu, kad pasiskelbiau nuosprendį.

– Ir gerai. Nėra ką ten veikti.

Viskas sukasi žaibišku greičiu. Turiu skubėti, kad nepersigalvočiau. Privalau nieko negalvoti. Nieko!

Rūbai. Knygos. Užrašai. Lagaminas. Bilietai. Pasas.

Šarlio de Golio oro uoste geriu paskutinius degtinės lašus. Mano reisas. Pirmadienis.

Nesuvokiu, kaip jau sėdžiu lėktuve.

– Prisisekite diržus, – reikalauja stiuardesė.

– Atleiskite, – sakau jai, – aš norėčiau išgerti vyno – mirė mano draugas.

– Tik tuomet, kai lėktuvas pasieks reikiamą aukštį. Laukite.

Imu apgailestauti. Apgailestauju, kad joks troškimas neišsipildo mano gyvenime. Noriu atgal į Paryžių.

Vėl kažko noriu.

1995–1996
Paryžius–Vilnius

Kunčius, Herkus

Ku-179 Būtasis dažninis kartas : romanas / Herkus Kunčius . – V. : Tyto alba , 1998 . – 212 p .

ISBN 9986-16-089-8

Romane atskleistas ironiškas požiūris į turistų išsvajotąjį, reklaminiuose lankstinukuose matytą Paryžių, jame sukauptas meno vertybes, net pasaulinio garso kapines. Autorius įžvelgia ir gana taikliai aprašo komiškąją žmonių tarpusavio santykių, elgesio, rodos, įprastų reiškinių, vertybių pusę. Šis romanas tiems, kuriems nesvetimas humoro jausmas, kuriems nėra dalykų, iš kurių nebūtų įmanoma pasijuokti.

UDK 888.2-3

Herkus KUNČIUS

BŪTASIS DAŽNINIS KARTAS

Romanas

Redaktorė *Rita Jasvainytė*

SL 1686. 1998 08 31. 8,54 leidyb. apsk. l. Užsakymas 422
Išleido „Tyto alba", J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius
Spausdino AB „Standartų spaustuvė", S. Dariaus ir S. Girėno 39, 2038 Vilnius
Viršelį spaudė VĮ „Solidarity", Savanorių pr. 174, 2663 Vilnius